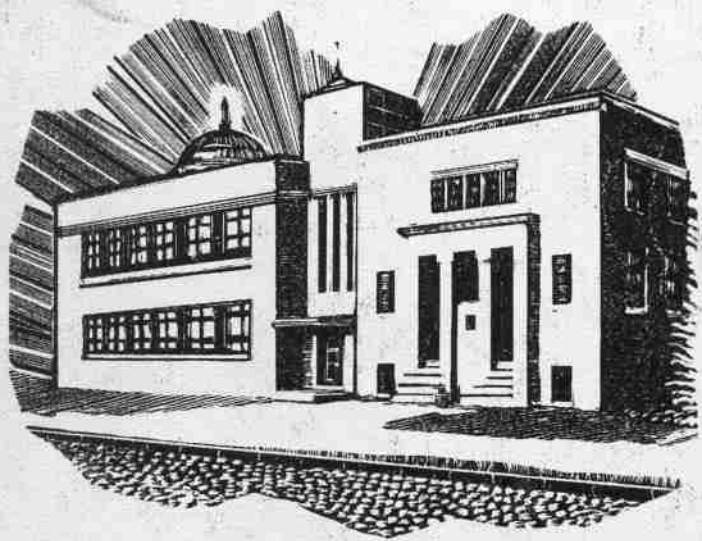
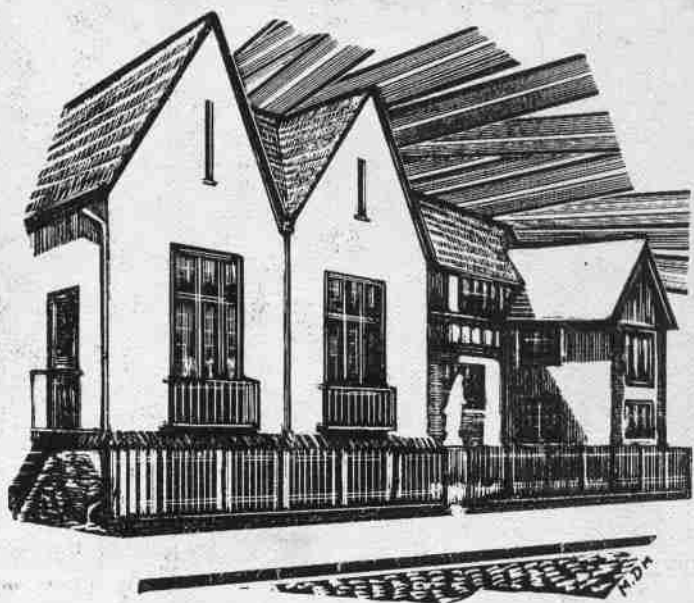

ПАМ'ЯТКА
ЗОЛОТОГО
ЮВІЛЕЮ

IMMACULATE
CONCEPTION
UKRAINIAN
CATHOLIC
CHURCH

GOLDEN
JUBILEE
SOUVENIR

Другий річний випусників в УВШ, Гемтремн, Дітройт

Гемтреми. — 14-го червня відбулась урочиста, друга градація в Укр. Ващій Школі Непорочного Зачаття в Дітройті. Дипломи закінчення цієї єдиної в Америці Української, Коєдукаційної, парафіяльної, середньої школи т. з. гай-скул, одержало цього року 53 студентів, з яких 7 закінчили школу з відзначенням, а 8 з найвищим відзначенням.

Цем був проф. Дітройтського Університету о. Б. Годус, Чина Ісусовца. Від учнів промолвля Александра Ульяна Климишина та Володимир Чубатий. Кілька гарних пісень виконав хор студентів УВШ під орудою проф. В. Сарамга. Під час цієї церемонії відбулась також роздача нагород та признаннє стипендій, з яких найважливіші є наступні: Александра Ульяна Клими-

The Basilea

Vol. 2, No. 1 Immaculate Conception High School, Hamtramck, Michigan, June 12, 1964

JUNIORS PAY TRIBUTE TO GRADUATES IN SECOND ANNUAL SENIOR BANQUET

After being "hooked" on the auditorium

ЛУНА

ПРИК. ПІСЬМОВИЙ ТА ПЕРИОДИЧНИЙ ВИПУСК ІЛІНОЙСЬКОГО ЗАМІТТІ

ДОПОВНЄНО СВИТОГЛЯД ГОЛОВНИЙ НАСТОЯТЕЛЬ ЧИНУ ОЦІВ
УКРАЇНОЗНАВСТВОМ ВАСИЛІАН ВІДВІДАВ НАШУ ШКОЛУ

Oldest Order Nears 1st Detroit Birthday

In a few weeks the Catholic Church's oldest religious order will end its first year in this area. Little known to many Catholics, the Order of St. Basil the Great—designated O.S.B.M. to follow the Latin form of the initials—came into existence in the fourth century, explained Fr. Paschak, O.S.B.M.

was chosen unless he was a Basilian," he continued. Among noted Basilians were St. Josephat, the first saint to be canonized under modern methods of investigation and the late Archbishop Andrew Sheptycky whose cause for beatification is now underway. Fr. Paschak said a Redemptorist father is the postulant in the case of the archbishop be-

ФИЛАДЕЛФИЯ, ВВТОРОК 24. ЛИСТОПАДА 1959.

Українська дітройтська громада своїй молоді

Багато в нас пишеться про виховання молоді, але головню про браки, болячки й потреби. В порівнянні до того мало написано, що саме й як треба зробити, щоб ті рази дуже гарні задуми, про які написано, провести в життя, або як їх вже проведено. До того все те так порозкидуване по різних журналах і газетах, що годі все не тільки прочитати, але і знати.

Школа, хотів би я подати до відома те, що зроблено в Дітройті в ділянці виховання молоді та шкільництва. Здається мені, що й інші громади повинні подати до загального відома свої досягнення. Це не на те, щоб хвалитися, тільки на те, щоб інші громади могли на тому взоруватися, вибирати, що в них ще не зроблено, або повчити одні одних, що можна зробити, а попросити.

'Anniversary of Nuns' Arrival Marked Here

Sunday will mark the 30th-anniversary of the arrival of the first three Ukrainian Sisters of the Order of St. Basil the Great to Hamtramck.

To mark the occasion, a special anniversary program is being planned at the Ukrainian Immaculate Conception Church Sunday. An anniversary Mass of

REGISTRATIONS NOW BEING TAKEN

Immaculate Conception Ukrainian Catholic High School
(FORMERLY TAU BETA COMMUNITY HOUSE)
A HIGH SCHOOL FOR BOYS AND GIRLS
Sisters of St. Basil the Great Philadelphia, Pa.
SCHOOL WILL OPEN IN SEPT., 1959
COLLEGE PREPARATORY and GENERAL COURSES
Music, Art, Dramatics, Home Economics, Commercial and Physical Ed.
3056 Hanley - TW. 3-1710 Hamtramck 12, Michigan

Important Pastoral Changes in Chicago and Hamtramck

On August 1 diocesan priests were assigned to St. Nicholas Cathedral in Chicago, Illinois and monks of the Order of St. Basil the Great assumed pastoral duties at Immaculate Conception Church in Hamtramck, Michigan. Both

parishes are two of the largest in the new St. Nicholas Diocese of Chicago. Bishop Jaroslav Gabro has assigned Monsignor Stephen Knapp to the pastorate of the Cathedral. Rev. Leonard Korchinsky is an as-

ДОСЯГНЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ КАТОЛИЦЬКОЇ ПАРАФІЇ В ГЕМТРЕМКУ

Перед десятима роками нові емігранти, що прибули до Дітройту, застали в східній частині Дітройту, а властиво в його енклаві м. Гемтремку, прегарну церкву при укр. кат. парафії на Гемтремк і Дітройт-Схід, положену при вулицях Коммор і Мек Дугал. Ця церква парафіяльна шко-

IMMACULATE UKRAINIAN CATHOLIC HIGH SCHOOL 3056 HANLEY HAMTRAMCK

1963

ICO

VOLUME

TUAC 3-3800 THE CITIZEN—11901 Jas. Campou, Corner of Zinow 1934—ANNIVERSARY EDITION—1964

Immaculate Conception Ukrainian Cath. Church Administers To Ukranian Catholics Here 50 Yrs.

In November, 1913, ground was broken for a Ukrainian Catholic Church on Grayling Street. One month later, the cornerstone was blessed and the pioneer Ukrainian community of Hamtramck began its successful religious life which continues till this day. By this time, the church membership grew rapidly and a new church was needed. The firm of Herman and Simon Architects sketched elaborate plans for a serious church on Grayling Street. In 1914, the church was completed and the first Mass was celebrated on August 1, 1914. The church was administered by Rev. Joseph Schmoeduk, Parish since August, 1962, and O.S.B.M. and assisting in the parish are Rev. George Zydan, O.S.B.M., Rev. Volodimir Geylich, O.S.B.M., Rev. Patrick Paschak, O.S.B.M., and Rev. Demetrius Wyochozany, O.S.B.M. The Sisters of Saint Basil the Great conduct the parish schools.

WOODY PONTIAC
is one of the
WORLD'S LARGEST
PONTIAC DEALERS BECAUSE
NOBODY UNDERSELLS
WOODY PONTIAC
AND DON'T EVER FORGET IT!
TW 1-1600
12140 Jos. Campau
1/2 mile South of Division

Annual Candlelight Program at Library Saturday--See Page 12

The CITIZEN

Serving Hamtramck, North Detroit and Warren
10c PER COPY
Home Delivery 15c For Two Weeks
11901 Jos. Campau, Hamtramck 12, Mich.
30th Year, No. 15 December 19, 1963

1963 Christmas Club
Members—Your Checks
are now Ready. Pick
them up at

**Liberty
State
Bank**

1964 Clubs are
now being formed
See us for details.

MEMBER FEDERAL RESERVE SYSTEM

IMMACULATE CONCEPTION PARISH OPENS GOLDEN YEAR ON CHRISTMAS

*Special
Services
Planned*

Перша парафіяльна українська вища школа в Америці

День 7-го травня 1961 це початок нового етапу не тільки в українському житті Дітройту, але й усяї української спільноти в Америці.

Оце ж бо зусиллями всіх парафіян, під керівництвом неомного душпастиря о. лекана д-ра Степана Клана створено тут першу в Америці парафіяльну Українську Вищу Школу („Гайскул“), що її прочисто посвичено саме

стей, що після шкандівського вогню зробились надто суворі, і коштувала около 130 тисяч доларів.

У вересні 1959 р. розпочалась офіційне навчання в 9-тій класі, а в вересні 1960 р. відкрито вже десяту класу, так, що тепер у 10-тій та двох відділах 9-ої класу навчається 93-ох студентів (ток). На наступний шкільний рік вислалось уже понад 150 хлопців

This May Be Last Julian Christmas for Ukrainians

“CHRYSTON razhdzietlahs!” (Christ is born!) “Slawite Jeho!” (Praise Him!)

The bishop, after checking the signatures of the petitioners, grants permission to follow the Gregorian calendar.

With those words thousands of Ukrainian Catholics here will greet one another next Friday, Jan. 7, as they observe Christmas. (Actually it will be Jan. 7 by our Gregorian calendar; it will be Dec. 25 according to their Julian calendar.)

Two parishes here -- Immaculate Conception, Commor at Gallagher, Hamtramck, and St. John the Baptist, Clipperton -- will

THE PRE-MIDNIGHT Mass services in Immaculate Conception church will begin at 11 p.m. Thursday, Jan. 6, with the singing of the “Povechezie,” or Compline, the blessing of bread and the singing of the “koledy,” or Christmas carols.

The solemn midnight Mass will be celebrated by Msgr. Nicholas Chyba, principal of St. Basil Pre-

З хроніки Гемтремку, Миш.

Життя в парохії Непорочного Зачаття в Гемтремку, яка є одною з найбільших наших парохій у ЗДА, замітне великою активністю в багатьох її ділянках.

На окрему увагу заслуговує привітання в українській мові д-ра Богдана Лончини, як теж в англійській мові п. Юрія Кульчицького, мол. Від жіночих організацій складала привіт п-ї Ольга Макар. Прикінці бенкету дякували за привіти Впр. о. Інокентій Лотоцький, ЧСВВ, ігумен і парох, в українській мові, та Прп. о. Патрікій Пацак, ЧСВВ, в англійській мові. Пані Явна дякувала учасникам-виконавцям програми і паням, які помагали в приготуванні бенкету.

В серпні 1962 р. перебрали нашу парохію оо. Василіяни, які тепер є головними промоторами багатогранної діяльності в нашій грималі. Під цю пору парохом і ігуменом є Впр. о. Інокентій Лотоцький, ЧСВВ, а сотрудниками о. Ярема Барнич, ЧСВВ, о. д-р Володимир Гавліч, ЧСВВ, о. Патрікій Пацак, ЧСВВ, о. Юрій Жидан, ЧСВВ, і о. Дмитро Височанський, ЧСВВ. До помочи своім оо. Душпастирям існує Церков-

Дня 28, січня ц. р. відбулася Академія

Eastern Rite Buys 1st School

Out at 3056 Hanley in Hamtramck a new development in the American religious education field took place at the beginning of the current school term.

This was the opening of Immaculate Conception High School, the first Eastern Rite Catholic parish high school in the history of the United States. Oriental Rite Ruthenians have a high school in Cleveland, but it is a diocesan institution.

HIGH CLASSROOMS

БЮЛЕТЕНЬ BULLETIN

УКР. КАТОЛ. ПАРОХІЯ
НЕПОР. ЗАЧАТТЯ П. Д. М.
ОТЦІ ВАСИЛІЯНИ

IMMACULATE CONCEPTION
UKR. CATH. PARISH
BASILIAN FATHERS

HAMTRAMCK, MICH. SEPTEMBER 10

IMMACULATE CONCEPTION
CATHOLIC
PARISH
1000
EY AVENUE
DETROIT 12, MICHIGAN

ON

JUNE 1

Golden

Jubilee

Souvenir

Immaculate

Conception

Ukrainian

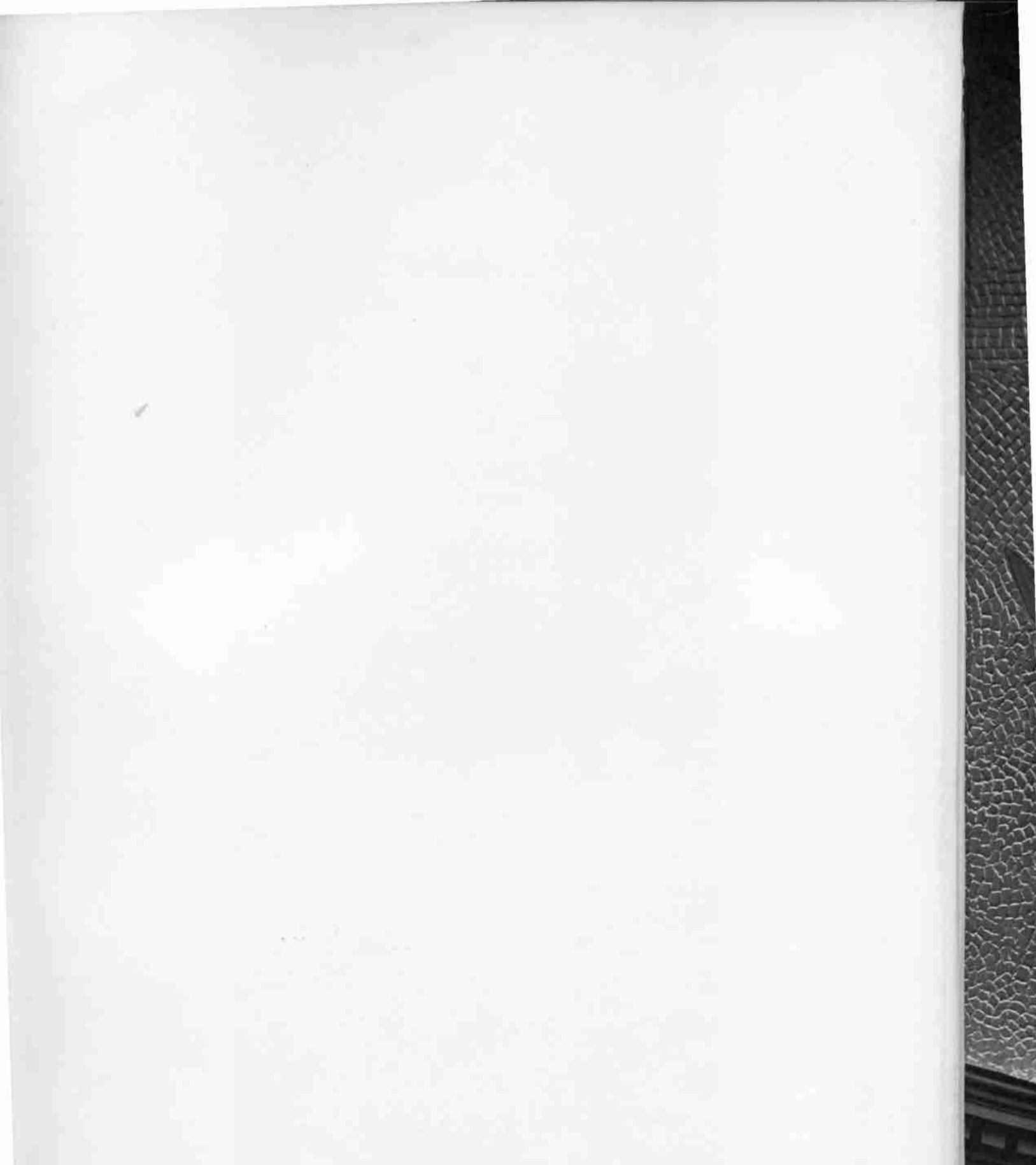
Catholic

Church

Hamtramck,

Michigan

1913 - 1963

The Mother of God
Immaculate Conception Ukrainian
Catholic Church
Painting by M. Dmytrenko

The Shepherd of the Flock -
His Holiness Pope Paul VI

CLASS OF SERVICE
This is a fast message unless its deferred character is indicated by the proper symbol.

WESTERN UNION TELEGRAM

W. P. MARSHALL, President

BF-1201 (4-60)

SYMBOLS
DL = Day Letter
NL = Night Letter
LT = International Letter Telegram

The time shown in the date line of domestic telegrams is LOCAL TIME at point of origin. Time of receipt is LOCAL TIME at point of destination.

826P EST NOV 7 64 DEAI88
CTA494 DA 349 D CDU522 L0350 40 PD INTL CD CITYVATION VIA ITT

7 NFT

LT REV FR I LOTOCKY OSBM
11700 MCDUGALL ST HAMTRAMCK (MICH)

ON THE OCCASION OF THE GOLDEN JUBILEE OF THE IMMACULATE CONCEPTION PARISH UKRAINIAN CATHOLIC CHURCH IN HAMTRAMCK, MICHIGAN, THE HOLY FATHER CORDIALLY IMPARTS TO THE BASILIAN FATHERS, SISTERS, FACULTY, CHILDREN OF GRADE AND HIGH SCHOOLS, PARISHIONERS AND BENEFACTORS HIS PATERNAL APOSTOLIC BLESSING.

CARDINAL CICOGNANI
SECRETARY OF STATE
11700
(31).

ПЕРЕДСЛІВ'Я

З кожним роком ідемо вперед. Ідемо часто роздроблені, гублячи з очей один одного. В нашому поході треба нам час до часу оглянутися за тими, з ким ми розійшлися, і згадати їх вдячно. Нашим обов'язком є пам'ятати про тих піонерів і заслужених людей, які клали підвалини для розбудови нашого релігійного й культурно-освітнього життя в Гемтремку.

Колись у старині в час похоронів римського патриція несли в похоронному поході маски предків роду. Був це гарний і проречистий вияв вдячності й пам'яті для померлих предків і водночас символ піддержування зв'язків сучасного покоління з минулим.

Справедливість вимагає, щоб ми зберігали пам'ять про всіх тих, що жертвенною працею і великою посвятою розбудовували життя нашої парафії та української громади в Гемтремку. Ми повинні подбати про збереження слідів тих важких подвигів людей, які працювали для нашої Церкви й парафії, щоб молоді покоління вчилися від них, черпали з їх життя заохоту до праці для загалу та віру в кінцеву перемогу.

Як зерно, кинене в рілля, не гине, тільки перероджується, щоб дати нове життя, так з праці заслужених людей нашої громади вирросло життя нових поколінь, що далі здійснюють зміст життя перших піонерів. Минуле — це коріння майбутнього, це джерело творчої сили, що виповняє змістом простір майбутнього. Тому так повинно бути, щоб живі згадували тих, що відійшли у вічність, щоб діти пам'ятали про своїх батьків і дідів, які дали їм життя і для них трудилися. Оця бо жива пам'ять про заслужених предків є те, що робить із нас народ свідомий своєї мети.

Добро справи вимагає від нас, щоб розказати не тільки про минуле та його творців, але також про тих, що ще живуть сьогодні й невсипущим трудом продовжують справу покійних піонерів.

Праця української громади в Гемтремку над розвитком парафії вимагала багато зусиль. У ній чергувалися напереміну успіхи з невдачами, але незламна воля і любов до свого рідного перемогли всі труднощі. Була б велика шкода, якби сьогоднішнє покоління забуло про жертвенні подвиги тих людей, які інколи ціле своє життя посвячували на те, щоб нам краще жилося. Тому завданням оцеї пам'яткової книги є показати молодим поколінням для науки працю їх батьків і дідів та заохотити їх, щоб ішли слідами тих, які розбуджували наше релігійне й національне життя в Гемтремку.

У цій малій книжці старалися ми охопити коротко всі ділянки нашого життя та пов'язати наші дотеперішні досягнення з минулиною. В ній знайде наше молоде покоління багато виховних моментів, таких потрібних у сьогоднішній мент. Хай учиться з неї наша молодь, як треба працювати для добра свого народу, хай кожна наша молода людина постановить собі у своїй ділянці трудитися так щиро для нашої парафії і громади, як трудилися ті, що про них тут розказано.

Archbishop Ambrose Senyshyn, O.S.B.M.
Metropolitan of Ukrainians in U.S.A.

Небагато є таких парафій, що у 50-ліття свого існування могли б похвалитись такими досягненнями, як Ваша парафія. Нова, імпозантна церква, парафіяльна школа, нове приходство, а до того одинокий парафіяльний гайскул — це ті досягнення, якими може величатись у Золотий Ювілей свого існування гемтремкська парафія.

Повищі здобутки свідчать не тільки про організаційний хист душпастирів, що кермували цією парафією, але й про велику жертвенність добрих і благородних вірних, які не жаліли свого, тяжко запрацьованого гроша, а щедро віддавали його на розбудову парафії. А це вказує також на те, яке велике зрозуміння є у вірних Вашої парафії до рідної парафіяльної школи та релігійного виховання дітей. А водночас із цим іде національна свідомість громади, яка у своїй молоді бачить майбутнє своєї Церкви і свого народу. А коли додати до цього ряд церковних братств і організацій, які поглиблюють релігійну свідомість своїх членів та допомагають у розбудові парафії, то можна бути спокійним за майбутнє такої церковної громади. Треба сподіватись, що вдовolenня і радість ціхуватиме всі ювілейні торжества, які Ваша парафія відзначуватиме цього року.

† АМБРОЗІЙ ЧСВВ

FOREWORD

With each year, we move forward. If we progress divided, we are prone to lose sight of each other. Thus, we must look backwards towards those who have departed, and remember them gratefully. It is our duty to remember our pioneers who put the first building blocks in the building of our great religious and cultural Ukrainian life in Hamtramck.

Once in the far past in the times of the funerals of the great Roman noblemen, the pall bearers in the funeral procession bore the traditional masks of the family tree. This was a beautiful and honor-giving showing of thankfulness and remembrance for the family ancestors and, at the same time, a symbol of the continuation of the ties of the present generation with the past.

Justice demands that we keep the memory of those who, through their sacrificial word and great dedication, built the bustling life of our parish and the Ukrainian people in Hamtramck. We must follow in the footsteps of our pioneers so that our youth could learn from them and take from their lives the initiative to work for the common good and faith in the last round.

Just as a seed sown in healthy soil does not die but regenerates, so from the work of our hard-working pioneers, the crop is being gathered by our present generation in fulfillment of the dreams of our pioneers. The past in the root of the future, the source of all creative power which must fill the pathways of the future. Therefore, it is just that we remember those who have passed into eternity, that our children remember their parents and grandparents who gave them life itself. This live memory of our worthy predecessors is what makes us a nation conscious of its goal.

Justice demands that we tell not only of the past and its creators, but also of those who are living yet today and carrying on the unfinished work of our late pioneers.

The work of our Ukrainian community in Hamtramck demands many hands. Often, only a small margin has divided success and failure in our parish, but the unbroken will of our nation towards its own has overcome all odds. It would be a great loss if our present generation forgot about the generosity and sacrifice of those people who devoted their lives so that we could have an easier life today. Therefore, it is the goal of this jubilee book to show our youth the great work of its parents and grandparents and to encourage our young to follow in the footsteps of those who kindled the first sparks of our religious and national life here in Hamtramck.

In this small book, we have tried to gather shortly all the aspects of our life with the goals that we have so far reached and to tie them with the past. In it, our new generation will find the kind of enlightening moments they are needed in today's life. Let this jubilee book teach our youth how to work for our nation. Above all, let each and every one of our young people decide here and now to dedicate themselves as wholly and sincerely for our parish and people as those who came before them have.

His Excellency, Bishop Jaroslav Gabro,
Bishop of the St. Nicholas Diocese.

З приємністю довідуюся, що Ваша парафія Непорочного Зачаття Пр. Діви Марії в Гемтремку відзначатиме незабаром Золотий Ювілей свого існування. Це довгий час в житті парафії, позначений великими трудами, жертвенністю і молитвами. Тож Золотий Ювілей існування Вашої парафії є причиною великої радості не тільки для Впр. Отців, Основників і вірних цієї прикладної парафії, але й для цілої нашої Єпархії.

Ваша парафія є єдиною в цій Америці, що зрозуміла вагу українського католицького шкільництва, оснувавши першу Вашу Українську Католицьку Школу. Ваша Вища Школа є гордістю цілої Єпархії і прикладом до наслідування для інших. Користуючи з цього милого обов'язку висловити Вам, мої Дорогі, найщиріші GRATULAZII за Ваші досягнення впродовж п'ятдесяти довгих років, звертаюся на руки Вашого дорогого Отця Пароха до Вас з проханням й далі плекати наш чудовий український обряд і кріпитись у вірі наших Батьків. Ваша церква хай стане й надалі центром усього Вашого життя, а Ваша школа хай буде колыскою сталення юних характерів для Ваших любих дітей. В цих двох інституціях лежить заповідь Вашого дальшого розквіту і Божого Благословення для Ваших безсмертних душ.

† ЯРОСЛАВ

ПІД ПОКРОВОМ ПРЕЧИСТОЇ

О, ні! То не блакитний міт,
ні казка опалева, —

то справді Дія,
то так було!

Тоді — давно Вона, Марія
Та Мати Божа й неба королева,
взяла і Київ наш і нарід наш
під Свій покров.

І нині —
хоч ворогів насила
весь край руїною покрила,
Вона вітає там —
в Акрополі — зруйнованій твердині
на сторожі стоїть...

Її любов
і досі зберігає нас...
Вона — у п'їтмі стоїть,
показує нам шлях...

І ми — хоч у брязкотах заков —
йдемо до сонця-правди —
до мети.

Ні, то не сон, не мрія —
то справжня Дія,
то так було —

Вона на поміч скоро,
Владаркою і Матір'ю нам стала —
давно...
Тоді сам князь наш, Мудрий Ярослав,
і город свій, і нарід свій
Її, Марії Діви, під покров віддав...
Тоді наш князь верх Золотих Воріт
здвигнув для Неї храм
Святого Благовіщення.

І залунав архангельський привіт,
І стався і для Києва привітом:
— О, радуйся, Обрадованная,
з Тобою Бог!

Возрадуйся і ти, великий граде,
благословенний ти —
підеш до перемог...

Минуло дев'ятсот Господніх літ,
і нам — та приснопам'ятна подія
життя і сили вічним джерелом...
Не сміє спогад в безвістях пронасти...
Ніхто не сміє відбирати власти
Її —

Вона, Марія світосаяна,
і нині, як давно,
Володаринею сердець
і наших душ...

У вірі радісній
живучости народу — тайна.

Не поглотив нас татарин,
Не поглотить і нащадок його...
Душа народу в глибинах своїх
скриває силу-міць на творчий чин...

Тремтить над Києвом ще блиск заграви...
Настануть знов дні розквіту Держави,
вільний відкривається нам шлях —
Як в днях —
коли то Ігор йшов на Дон —
коли то хвилями Босфорських вод
Олег плыв здобувати Царгород,
Як в днях могутности і слави...

His Excellency Bishop Joseph Schmondiuk, Bishop of Stamford.

This occasion calls for praise and thanksgiving together with re-dedication on the part of present members of the parish. How abundant were the blessings with which Almighty God has favored our Hamtramck parish! How little do our earthly records retain! Indeed, only the All-knowing God can duly assay the true value of labor and laborers in His Vineyard. It is a great lesson in humility. Yet, each soul that has worshiped in the Temple of the Lord which Ukrainian immigrants built unto Him in Hamtramck had a share, great or small, in giving Glory to God and working out its own salvation, as well as the salvation of many other souls. Generation follows generation; the mystery of life continues, enlightened only by faith, a faith that in turn is deepened by prayer and meditation, and strengthened by good deeds.

May this jubilee celebration strengthen all members to re-dedicate themselves to the ideals which their forefathers held sacred and proposed for themselves and their posterity when they first banded together to worship God and save their immortal souls. May they remain steadfast in their Catholic Faith and Ukrainian Rite, traditions and aspirations. May Our Divine Lord look favorably upon this part of His Vineyard which He has planted in Hamtramck. With His ever-present assistance may all members continue to work incessantly toward greater heights of virtue and holiness. Mnohaya Lita!

† Joseph M. Schmondiuk

THE HISTORY OF THE IMMACULATE CONCEPTION PARISH

1. FAITHFUL TO OWN TRADITIONS

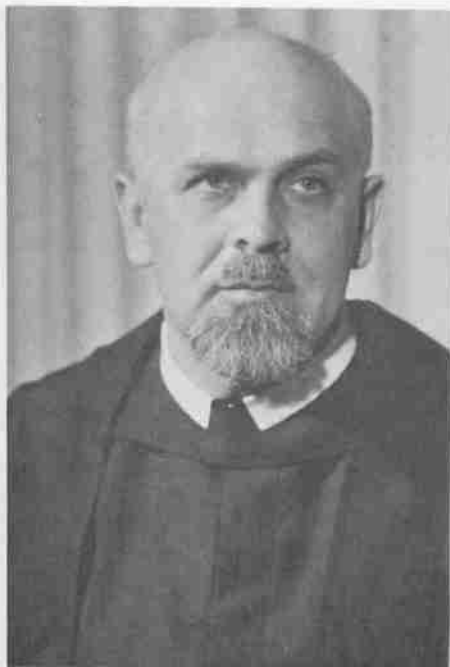
Through the Providence of God, the Ukrainian Catholic Church has been trusted with the great mission of becoming the synthesis between the East and the West by leading the East back to the One true Fold. Because of this great mission, our Church has been persecuted through the ages not only by Orthodox Moscow, but also by Latin Catholic Poland. These have brought many Calvaries to our persecuted Ukraine not because we are Catholics, but because we are Catholics of the Eastern Byzantine Rite. For example, Czar Peter I and Catharine II of Russia not only tolerated Latin Catholics in Russia, but even granted freedom to these people. People of our rite, however, were spiritually tormented to no end.

Our enemies continue to spread the false belief that only the Western Latin Church is the Catholic Church. The fact that our rite does exist is a direct contrast to that belief which to this day is the root of so many controversies. Knowing the mission of the Ukrainian Church, our foes fear that through our Church other nations of the East will one day unite again with Rome. Their greatest fear is the hope of Pope Urban VII, "Per vos, Rutheni, Orientem convertendum spero!", or "I believe that the East will return to the True Fold through the intervention of the Ukrainian Church." It seems Christians become as heathens when they persecute another people only because they want to

serve their God in their own way, in their own tongue, in their own hearts.

In today's U.S.S.R., the Godless Russian communists follow these same policies in regard to our Church. We see a paradox beyond the Iron Curtain which few can understand. While the communists seem to tolerate the Latin Catholic Church of Poland granting it its own hierarchy, churches, schools, and presses, these same communists have practically exterminated the Ukrainian and other Eastern rite Churches by murdering its people and sending the rest to Siberian concentration camps. Although our dioceses, parishes, churches, schools, press, and religious orders have been exterminated, and the religious murdered or sent to Siberia, our Church continues to grow and walk its thorny path.

Almighty God did not forget His people. About ninety years ago, the first waves of our Ukrainian immigrants reached the shores of America. The voice of God had directed our poor peasants to flee to the New World beyond the oceans, to build new altars of its rite in offerings for those left behind. These peasants, our salt of the earth, brought with them their strong faith in God, their firm convictions, and their love for their native country. In a short time, these pioneers left their imprint and a part of Ukraine in the New World by building new parishes, churches, schools, and by fostering church, civil organizations, and brotherhoods.

Very Rev. A. Welykyj, O.S.B.M.
Superior General

Проминає 50-ліття, від дня коли Божа Благодать згромадила Вас довкруги Господнього Престолу і створила з Вас одну Господню Громаду, що її Ви ознаменали покровом Непорочно-Зачатої. Парафія — це видима частина Христової Церкви, клітина Його Твінственного Тіла. У своїх складових частинах — це престол, священик, вірні. Вона — престол жертвоприношення і благовоного кадила молитов; вона — священик, посередник молитви і жертви Господньої Громади перед Богом; вона — молитовна громада вірних, згуртована довкруги престола під проводом священика.

Пятдесят літ існує в Гемтремку ця Божа і людська сполука, яка обнімає в одне ціле минуле і сучасне і майбутнє: тих що відійшли, тих що остались і тих що прийдуть. Ця сполука принесла Богові славу, а душам благо. Тому вона благословенна. Тому це п'ятдесятліття — золоте. Воно Господній ювілей. Вітаю Вас усіх від цілої Василіянської чернечої громади, якої сини сьогодні, по волі св. Церкви, стоять на ступенях Вашого престола, приносячи жертви Ваші Господеві "о всіх і за вся". І бажаю Вам усім на нове 50-ліття, що його розпочинаєте під проводом синів св. Василя, одними устами і одним серцем восхваляти Господа і возлюбити друг друга й усе життя своє віддати Христу Богу, вповняючи Його заповіді. А благодать Господа нашого Ісуса Христа, і любов Бога Отця і причастя Святого Духа буде з усіми Вами, з усіми благами дочасними і вічними.

В молитовному зєднанні з Вами в день Вашого празника, остаюсь
о. Атанасій Г. Великий, ЧСВВ

ІСТОРІЯ ПАРАФІЇ НЕПОРОЧНОГО ЗАЧАТТЯ ПДМ У ГЕМТРЕМКУ

І. ВІРНІ РІДНИМ ТРАДИЦІЯМ

Боже Провидіння призначило Українській Католицькій Церкві велику місію бути посередником між Сходом і Заходом та повернути Схід до єдності з Апостольською Столицею. За оте післанництво була Церква від найдавніших часів переслідувана не тільки православною Москвою, але й католицькою Польщею, бо одна й друга намагалися вирвати з рук нашої Церкві післанництво, до якого покликав її Бог. Мученицьку хресну дорогу довелося пройти нашій Католицькій Церкві на Рідних Землях так під московською, як і під польською займанщиною. Століттями терпів наш народ переслідування за те, що залишився вірним своєму обрядові. Переслідувала нас царська Росія не тому, що ми католики, але за те, що ми католики східнього, українського обряду. Адже відомо, що цар Петро I, Катерина II та й інші московські царі толерували в своїй імперії католицизм латинського обряду, а навіть дали йому досить широку свободу. Ненависть тих царів була спрямована тільки проти католиків східнього обряду.

Наші вороги поширювали погляд, що тільки латинська Церква є католицькою Церквою. Існування українського обряду в Католицькій Церкві заперечує цей погляд, і тому вороги нашого народу всю свою лють звертали проти Української Католицької Церкви. Якщо ми були католиками латинського обряду, ми були б мали свободу, якою тішилися в цар-

ській імперії католики-латинники. Нищили нас і переслідували за те, що ми хотіли бути вірними нашого святого обряду. Наші вороги знають, що нашому народові доручив Бог місію опрокинути фальшивий погляд, нібито Вселенська Церква може бути тільки латинською. Вони бояться, щоб через наш народ не навернулися до правдивої Христової Церкви інші народи Сходу, щоб не сповнилися сподівання папи Урбана VIII, замкнені в його пророчих словах: *Per vos, Rutheni, Orientem convertendum spero!* (Сподіваюся, що через вас, українці, навернеться Схід).

Таку саму політику у відношенні до Української Католицької Церкви веде безбожницький московський комунізм. Ми бачимо поза залізною заслоною курйоз, який багатьом видається незрозумілим. Комуністи толерують Католицьку Церкву латинського обряду, дозволяють їй мати своїх ієрархів, свої школи, пресу й церковні установи. Натомість Католицьку Церкву східнього обряду ті самі комуністи радикально знищили, вимордували або заслали наших ієрархів і духовенство. Отже, ненавидять нас і нищать московські большевики не тому, що ми католики, але через те, що ми католики східнього обряду. Тернистий шлях довелося пройти Українській Католицькій Церкві на Рідній Землі. Зліквідовано всі наші дієцезії, виарештовано й заслано наших священиків і єпископів, розв'язано всі наші парафії, розігнано наші монаші чини, зачине-

Very Rev. Nicholas Kohut
Provincial Superior of the Basilian Fathers

Милою радістю була для мене вістка, що Ваша парохія Непорочного Зачаття Пречистої Диви Марії в Гемтремк обходить золотий ювілей — 50 ліття свого існування та діяльності. 50 літ діяльності парохіяльної громади — це вже великий протяг часу та ще більший вклад трудів, праці й жертв.

Ваш Золотий Ювілей — це величавий успіх і досягнення Вашої парохії. Завдяки дбайливим старанням Ваших вельми заслужених духовних провідників та Вашій жертвенній співпраці й великих матеріальних жертв продовж півсотні літ Ваша Парохія вибилася на чільне становище серед нашого обряду тут на Вільній Землі Вашингтона. Нова гарно розмальована церква, цілоденна школа, літня оселя, вища Українська Школа для нашої молоді ставить Вас на одинокое провідне становище і як прекрасний приклад до наслідування другим. З піднесеним чолом можете кликати-завзивати: "вівант секвентес".

З нагоди так важливої та торжественної хвилі Вашого Золотого Ювілею — 50 ліття Вашої Парохії складаю щиросердечні гратуляції за Ваші труди, праці та жертви для Бога, Церкви та Нашого Народу, що увінчалися так наглядними успіхами, а на майбутнє, побажання дальшого розвою й розквіту та ще більших успіхів і всещедрого Божого Благословення.

о. Микола Когут, ЧСВВ

From the first moments of their stay in America, our people wrote letters to the late Metropolitan Sheptycky begging him for our own priests and religious leaders. Our Church was hardly progressing until the Apostolic See designated a separate bishop for the Ukrainian Catholic Church in America in the person of Bishop Ortynsky, O.S.B.M. However, it was not until the late Metropolitan Bohachevsky was assigned to the Ukrainian diocese in the U.S.A. that our Church began to progress towards untold heights. Contemporary times show that our Church in America is truly reciprocating for the spiritual loss of our liquidated Church in Ukraine. Christ cares for His Church as He reminds us: "Blessed are ye, who are hated, and exiled, and wronged unjustly for the glory of Me."

Now that the existence of our native land is threatened by the brutal advance of communist Moscow, we must stand firm with our Church in America. We beg the Mother of God, the patron of our parish, to help us prolong the national traditions brought from over the oceans to this land and to help our nation stand firmly united under her loving protectorate. Let us foster our traditions and rite so that when that day of rebirth and freedom comes to our persecuted land once again, we may be ready to fulfill our mission by planting a new seed of Christianity under the blue-yellow flag.

Today, our parish celebrates fifty years of its existence. Our parish may look back with pride on this historical date in the years to come. Thanks to the self-sacrificing work of the first pioneers, today we can pride ourselves with one of the most beautiful temples of God—one of

the first of its rite built in the United States of America.

2. FROM A WOODEN CHURCH TO A MOSAIC SHRINE

America was a challenge to the first Ukrainian settlers. Thrown into strange circumstances and among foreign people, the first Ukrainians immediately felt the necessity of their own church and priest. Thus from their first moments in America, our people began to organize their national life and their own churches. Our Church had to be built from rock bottom because there was no bishop and a definite shortage of priests was a sure setback to quick progress. The pioneers organized church committees, collected money for the building of churches which they often built with their own hands, sought out priests for whom they provided, and took care of the church property, even though most of the first immigrants were poor illiterate peasants.

Our beginnings in Detroit were similar to those mentioned above. The first Ukrainians arrived in Detroit in the first decade of the twentieth century. The small Ukrainian community founded their first parish on Cicotte Street on Detroit's west side. From then on, every Sunday morning found Cicotte Street bustling with people on their way to church from every part of Detroit. In 1911, Father Ewgen Bartosh arrived to become the first pastor of St. John's parish.

With the passage of time more and more people began to move to the city's east side around Hamtramck. It became inconvenient for

Rev. Eugene Bartosh, First Pastor and Organizer.

Розбудова церковного й громадського життя українців у ЗДА є працею кількох поколінь. Безперечно, що перше покоління священиків, що покидало рідні сторони й вишукувало своїх людей у ЗДА, є зразком героїчної посвяти й незламного духа. Таким був о. Євген Бартош, який поклав основи під церковно-громадське життя українців у Гемтремку. Недавно скромна клепсидра в часописах повідомила нас, що цей старий священик помер у стейті Нью-Йорк. Неоднє, мабуть, переочив цю смерть піонера-священика. Так буває. Один по одному відходять піонери. Ще могила одного не поросла травною, а біля неї уже ховають іншого заслуженого земляка. Коли сьогодні відмічуємо роки праці перших священиків і грядучих поколінь при цій парафії, розбудім подив для цих героїв духа, мріймо про те, щоб наші сини були священиками-місіонерами, а доньки монахинями. Згадаймо про наші початки кладе й обов'язок на нас: зберегти й зміцнити наше церковно-громадське життя. Колись українські священики почали цю працю. Пора тепер, щоб свіжі, молоді українські священики продовжали це шляхетне діло. Нехай цей клич стане нашим ювілейним кличем: Побільшити число покликаних до священничого і монашого стану між нашою українською молоддю.

но або передано православним тисячі наших церков, зліквідовано нашу католицьку пресу, закрито всі українські католицькі семінарії та організації.

Але шляхи, якими веде Боже Провідіння людей і цілі народи, часто незбагненні. Важко нам інколи людським розумом збагнути дороги, якими провадить Господь Українську Католицьку Церкву. Сьогодні ми вже розуміємо багато з того, чого не могли зрозуміти тоді, коли наш народ тисячами кидав Рідну Землю та виїздив за Океан. Не можемо заперечити, що кидав він рідні села не тільки тому, що шукав хліба й землі, але теж тому, що бажав себе рятувати від релігійних переслідувань. Мабуть, уже тоді казав голос Божий нашим селянам іти в світ, щоб за Океаном могли вони сповнити велику, незрозумілу їм, місію будувати нові вітварі рідного обряду на чужій землі та зберегти український обряд від повного знищення.

Коли 90 років тому хвилі наших емігрантів рушили до Америки, вони склалися з самих селян-чорноробів. Хоч були це прості й найбідніші люди, вони в своїх серцях несли в чужий світ глибоку віру в Бога, не засмічену софізматами мудрування, та велике прив'язання до рідної Церкви й українського обряду. Разом з рідною традицією винесли вони з Рідних Земель глибоку релігійність, яку вже в перших початках свого перебування в чужому підсонні виявили будовою церков, вечірніх шкіл і парафіяльних домів, організуванням церковних братств і рідних товариств. Тільки збереженням у їх серцях рідним традиціям завдячуємо сьогодні, що наш народ в Америці зберіг своє релігійне й національне обличчя.

Без переборщення мусимо сказати, що якби не наша Церква й наші священики, то наші люди вже давно були б утопилися в чужому морі. Завдяки Церкві наші земляки по цей бік Океану зберегли в душі любов до далекої батьківщини й рідних традицій.

Уже від перших хвилин перебування в Америці наші люди писали листи до митр. Шептицького, благаючи, щоб післяв їм священиків. Не легке було положення нашої Церкви в ЗДА, поки Апостольська Столиця не призначила окремого єпископа для українців в особі Кир Сотера Ортинського, ЧСВВ. Докорінно змінилося положення, коли ми дістали свого митрополита, що ним став покійний Кир Константин Богачевський. З того часу почався буйний розквіт нашої Церкви в ЗДА. Наша метрополія в Америці виросла як посів крові українських мучеників за віру батьків. Сьогоднішні часи показують, що вона гідно сплачує свій довг супроти зліквідованої української католицької метрополії на Рідних Землях. Видно, сам Бог опікується нашою Церквою й бажає, щоб на ній сповнилися слова Божественного Спасителя: "Блаженні ви, коли вас зненавидять, і гнатимуть вас, і всяко будуть вас лихословити не по правді задля мене".

Тепер, коли існування нашого народу на Рідних Землях zagrożене брутальним наступом комуністичної Москви, нам треба об'єднатися коло своєї Церкви на чужині. Благаймо Богу Матір, що під Її покровом перебуває наша парафія, щоб Вона допомагала нам продовжувати традиції, винесені з Рідної Землі. Особливо в нинішні жорстокі дні просім Її, щоб наші національні сили не розпорозувалися на чу-

Msgr. Stephan Chehansky, pastor of I.C. from 1936-1946.

The great consolation to me came when I heard that the faithful of The Immaculate Conception Parish continued their good work under the able leadership of my successors. Proud they should be that one of those was the great builder of the future plant, Bishop Joseph Schmondiuk.

It must be very rewarding to the parishioners to know that now they have the distinction of being taken care of in all their needs by the capable missionaries of the Order of St. Basil The Great.

May God continue showering down upon you His choicest blessings especially during The Golden Jubilee of the parish and during the solemnities to guarantee an abundance of His graces and favors in the future. I am certain that the former pastors and assistants that were proud to serve you will join you in prayers of thanksgiving.

Msgr. Stephen Chehansky, D.D.

St. John's parishioners to walk for miles and miles, or even drive for hours by carriage to get to church. Recognizing the need for another church in Hamtramck, our people began to organize the construction of a new building. Under the direction of Rev. E. Bartosh, a committee was organized for a collection of money for the new building. The committee was composed of the following: chairman — Lev Bodnar, co-chairman — V. Niczay, treasurer — Michael Czerny, secretary — Dmytro Kyzma, controllers: Joseph Prychitko and Dmytro Haczshchyn.

However, the plan of a new church was not easy to fulfill; for there were many who did not want to co-operate with the committee or help support the project. Thanks to the energetic leadership of the new chairman, V. Niczay, who replaced L. Bodnar, the plan soon began to move towards reality. The committee decided to go ahead with the construction of a new church even though only the small sum of \$600 was collected. The committee proceeded to buy the lot on Grayling St. between Joseph Campau and Lumpkin as a site for the new church from a contractor by the name of Fisher. The blue prints for the church were drawn up by Maxim Harmatiuk.

Actual construction of the church began on November 15, 1913, and the cornerstone of the wooden church was blessed by Father Bartosh on December 25. After the blessing of the cornerstone, a meeting was held to select the church committee for the year of 1914. The committee was composed of the following: chairman—Vasyl Niczay, co-chairman—Leo Bodnar, financial secretary—Ilarion Kshondzyk, secretary—Joseph Prychitko, treasurer—Vasyl Havryshko

and Michael Czerny, and janitor—Philip Demian. The church, which still stands today on Grayling, was ready for occupancy on April 11, 1914. A year later, a house was built for the priest.

On a rainy Palm Sunday of April 12, 1914, the first Mass was celebrated at the Grayling church by Father Bartosh of St. John's Church. It was only a week after this joyous occasion that the Ukrainians of Hamtramck and Detroit suffered a setback. Rev. Bartosh had to leave his people in order to go back home to care for his seriously ill brother. That Easter morning, only a low solemn Mass was celebrated by the Rev. Father Folta. Thus both Ukrainian parishes from the east and west sides were left without spiritual care until the following April. Father Prodan and Father Dzendzera took over the care of St. John's parish on the west side and our parish on the east side, respectfully, until April 15, 1915 when Father Bartosh returned after the death of his dear brother. As a token of thanks for Father Bartosh's renewed work, the people built a \$3000 house for their priest, put in benches for \$900 in the church building, and obtained a tetrapod for \$100.

As the year passed, the Ukrainians of Hamtramck watched with alarm as their children grow up without a Christian or national background. Father Bartosh, then decided to build a national home which could serve as a school and a Ukrainian center. The church committee signed a contract with the Koping Company which built homes on credit; and on March 1 of that year, the building of the Ukrainian National Home, a few houses from the church, was under way. The national home was to cost

Fifty years ago, this section of our land known as Hamtramck had a few scattered homes where Ukrainians lived. The first priest came and did not even have a chapel in which to celebrate the Divine Liturgy. Today — and I fear no contradiction when I say it — there is hardly another parish in the diocese so well equipped. You now have the magnificent and richly painted church; your parish rectory, becoming the dignity of your priests; your high school for Ukrainian boys and girls of Detroit; your grade school for the little ones; your convent for the good teaching Basilian nuns; your summer camp for the health and spiritual good of the youth. Indeed, this is a complete parish plant in the diocese.

Faith in one's country is a hollow phrase, faith in one's religion means nothing, unless our faith is strong enough to make us love our country and our religion. We can never convincingly prove that we love our country or our religion until we gladly make sacrifices to reveal the inner sentiments of our hearts. It was this sacrifice made by you and your illustrious ancestors that made all this grandeur possible for the glory of God, the preservation of our Ukrainian church, and the salvation of souls. — God reward you for all this. It is a great moment for all of us — the GOLDEN JUBILEE of the Immaculate Conception Ukrainian Catholic Church in Hamtramck.

Msgr. Stephen V. Knapp, Ph. D.

Msgr. Stephen V. Knapp
Pastor of Immaculate Conception
from 1956 - 1962.

жині і щоб отруйливий подих Азії оминав наш народ. Зберігаймо здорові традиції, що їх принесли на цю землю наші перші піонери, та пам'ятаймо, що ми покликані Богом відродити релігійне життя на Батьківщині, коли прийде для неї день визволення!

Цього року наша парафія в Гемтремку святкує 50-річчя свого існування. Історична це дата в житті нашої діаспори. Українське громадянство Гемтремку може сьогодні з гордістю глянути на важкий пройдений шлях. Це завдяки його жертвенній праці наша парафія належить сьогодні до найкраще зорганізованих і пишається величавим храмом Господнім, одним із перших, що їх побудовано у З'єдинених Державах Північної Америки.

2. ВІД ДЕРЕВ'ЯНОЇ ЦЕРКОВЦІ ДО ВЕЛИЧАВОГО ХРАМУ ГОСПОДНЬОГО

Кинені у незвичні життєві умовини й розсіяні між чужими людьми, наші перші поселенці в Америці відчували дошкульно брак своєї церкви і свого священика. Щоб заспокоїти свої релігійні потреби, вони від перших хвилин перебування на чужій землі почали організувати своє життя й будувати рідні церкви. Не легко це було, бо не було свого єпископа, а і священиків було обмаль. Через те наша Церква по цей бік Океану організувалася не згори, а знизу. Самі поселенці, здебільшого люди прості, а деколи й неграмотні, творили церковні комітети, збирали гроші на будову церкви, часто самі її будували, шукали священика, дбали про його удержання й управляли церковним майном.

Подібні були початки й нашого церковного життя в Дітроїті. Як тільки наші люди поселилися в цьому місті, почали вони від перших

хвилин гуртуватися та організувати церковні громади. Було це в першому десятиріччі ХХ віку. Зачинали, очевидно, від організування парафії і церкви. Невелика українська громада своїми власними зусиллями створила в західній частині Дітроїту, при вулиці Сікот, церковне вогнище. Люди побудували тут свою католицьку церкву, до якої горнулися всі наші поселенці, розсіяні по великому місті. Першим душпастирем був **о. Євген Бартош**, що обслуговував церкву св. Івана від 1911 року.

З бігом часу чимраз більше наших людей почали поселюватися у східній частині міста, в околицях Гемтремку. Дуже не вигідно було їм ходити до церкви св. Івана. Годинами мусіли вони йти пішки або їхати фірою, щоб дістатися до церкви. Вони дошкульно відчували потребу окремої власної святині, тому почали думати про будову своєї власної церкви в Гемтремку. Траплялася нагода купити готову церковцю, але через різні перешкоди не довелось зреалізувати купна. Тоді рішили українські поселенці східньої частини міста побудувати церкву в Гемтремку. Під проводом **о. Є. Бартоша** засновано комітет, який мав зайнятися збіркою грошей на будову церкви. До комітету увійшли: голова Лев Боднар, заступник Василь Ничай, скарбник Михайло Черній, секретар Дмитро Кузьма, контролери Йосиф Прихідко і Дмитро Гашин.

Не легко довелось задум зреалізувати, бо в громаді було чимало таких, що не співпрацювали з заснованим церковним комітетом і не підтримували справи. Все ж таки завдяки наполегливій праці енергійного голови комітету, **В. Ничая**, який прийшов на місце **Л. Боднара**, ідею вдалось перевести в діло. Хоч зібрано

НАЙСТАРШИЙ МОНАШИЙ ЧИН І ЙОГО РОЛЯ В ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ

Very Rev. Innocent Lotocky, O.S.B.M.
Pastor & Superior

Від самих початків існування християнства в Україні все духове життя нашого народу було тісно зв'язане з працею чернечих чинів, передусім з працею найстаршого на Сході Чина св. Василя Великого.

В родинних добрах св. Василя в Понті була місцевість Анезос. Туди пішов св. Василій із кількома своїми друзями, щоб віддати себе на службу Богові. І це був перший Василіянський монастир. Св. Василій створив для нього правило, яке згодом дало новий напрям монашому життю. Його правило стало зразком і підставою чернечого устрою на цілому Сході, а частинно й на Заході. Воно прийнялося і знайшло повне застосування особливо в Церквах візантійського обряду. З Малої Азії дісталася воно безпосередньо до Царгороду, а через Царгород і на наші землі.

З 1051 роком в'яжеться перша в нас вістка про найславніший монастир в Україні, себто про Печерську Лавру в Києві. Св. Теодосій Печерський завів у нім пражило св. Василя Великого, доповнене уставом св. Теодора Студита. Печерська Лавра стала "матір'ю руських монастирів".

Наші монахи у княжій добі внесли величезний вклад у скарбницю української культури. Вони створили перші школи, писали літо-

\$30,000. Although there was still a \$10,000 debt on the church and there was no money in the treasury, the committee eagerly helped with the construction. The blessing of the hall took place on July 15, 1917. The parishioners generously pooled all their resources at this time to help pay the enormous debt. This building became the Ukrainian cultural center of Hamtramck. Soon this building housed the first Ukrainian grammar school of Hamtramck, the parish organizations, the parish dances were held here, parish meetings, and all types of programs. From then on, the debts were quickly paid; and the parish steadily grew with the influx of more and more people.

In October, the community bought a \$4000 home for the sisters of the Order of Saint Basil the Great. This purchase was accomplished only through the generous loan of Jacob Boyko, a pioneer of the parish.

On March 1, 1918, the Rev. Father Bartosh left his parishioners in Hamtramck for duty in another parish. The parishioners sadly bade him farewell mindful that the beginning of church life of the Ukrainians in Hamtramck was due to the work of this zealous priest. In his place, Father W. Baloch arrived as the new pastor of the Hamtramck parish. Father Baloch put a parish loan plan into action by which the parishioners loaned the church a sum of \$18,000 within only one week's time. The entire debt was paid up to the Koping Company within one month.

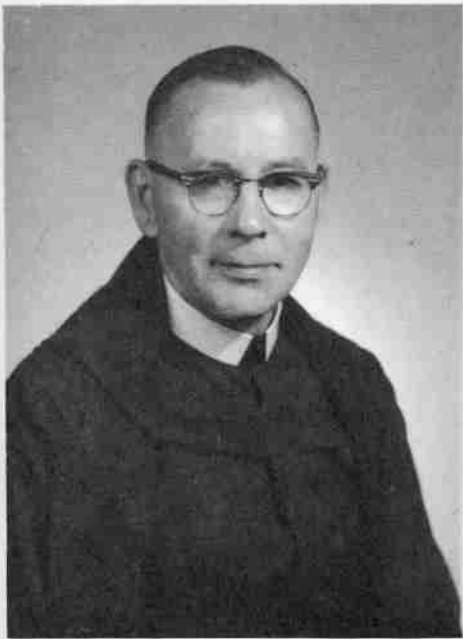
Often in the minutes of the church committee meetings, we find that the church committee arranged the priest's and choirmaster's salaries simultaneously. Thus, when Father Baloch's

monthly salary was raised from \$100 to \$125, the choirmaster's, Mr. Atamanec's, salary was also raised from a monthly \$65 to \$80.

On June 2, 1918 at a general meeting it was decided that the church and the church treasury should be chartered. A lawyer by the name of O'Brien took care of the legal end of this undertaking. The church committee was also decreased from a membership of 24 to 9. The incorporation was carried out by the church committee composed of these officers: chairman — Michael Hewko, co-chairman — Jacob Boyko, secretary — O. Hryniw, financial secretary — M. Toporiwsky, treasurers — Wasyl Buhay and Mykola Chaban, and controllers — Semen Lebed and Alex Hadowsky.

On October 14, 1918, Father Baloch left the parish for pastoral duties in another city; and the parish was left without a priest once again. This was truly a great spiritual tragedy, for a great epidemic was rampant in the city and people were dying daily. The church committee asked the Rev. Father Hordyansky of St. John's parish for help, and he agreed to take care of Hamtramck along with his own parish on the west side. This situation lasted until March, 1919 when Father Bilynsky arrived to take over his duties as Immaculate Conception parish's pastor. His stay was short, however; for on June 16 of that same year, he had to suddenly leave to take over another parish. During this year of changes, the parishioners built a bell tower in the church yard and bought three huge bells for the tower.

During this time, the pastors of Hamtramck were changed very often. Thus from June 16, 1919 to March 14, 1927, Hamtramck saw eight

Rev. George Zydan, O. S.B.M.

писи, займалися літературою, вчили наших предків господарювати. Наші князі вживали монахів до високих місій. Наприклад, знаємо, що король Данило вислав у посольстві до Папи ігумена Григорія.

Київський митрополит Велямин Рутський після прийняття Берестейської Унії зреорганізував чернече життя на наших землях. Відродження нашого монашества у з'єдиненій українській Церкві почалося у виленському монастирі на Литві, до якого вступили св. Йосафат Кунцевич і Велямин Рутський. Обидва ці Василіяни стали найбільшими подвижниками Унії. Про заслуги Чина св. Василія Великого сказав Папа Лев XIII, що "коли процвітав Василіянський Чин, то процвітала й Українська Церква". Діяльність Чина велася передусім у трьох напрямках: в місіях, школах і видавничій праці. Завершенням місії Василіян у поширенні Унії і вислідом їх праці в ділянці церковної дисципліни був Замойський Собор 1720 р.

Розпочате митр. Левом Кишкою діло об'єднання Василіянських монастирів завершив його наслідник митр. Атанасій Шентицький. Золотою добою розвитку Чина в Україні було XVIII століття. Головним чинником того розвитку було загальне об'єднання всіх монастирів з'єдиненої Церкви у Василіянському Чині під проводом одного протоархимандрита. Зробив це Папа Венедикт XIV. Про могутній розвиток ЧСВВ в тій добі хай скажуть оці числа: 1772 року Чин нараховував 144 монастирі, а в них було 1225 монахів, в тому 944 свя-

всього 600 долярів, отже, суму смішно малу, комітет рішив розпочати будову. Він договорився з контрактором Фішером, власником реальності при вул. Грейлінг, між вулицями Джозеф Кампо і Лампкін, і закупив при тій же вулиці площу. Плян виготовив інж. Максим Гарматюк.

Будову розпочали 15 листопада 1913 р., і вже 25 грудня того ж року о. Бартош посвятив підвалини дерев'яної церковці. Зараз же після тієї історичної для Гемтремку хвилини відбулися збори, на яких обрано комітет церкви на 1914 рік. Склад комітету був такий: голова Василь Ничай, заступник Лев Боднар, фінансовий секретар Ілля Ксьондзик, писар Йосип Прихідко, скарбник Василь Гавришко, заступник скарбника Михайло Черній, дверник і майстер церемоній у час богослужень Пилип Дем'ян. Закінчено будову 11 квітня 1914 р. Стоїть вона ще й досі при вул. Грейлінг. У наступному році побудовано там же дім для священика.

Першу Службу Божу відправив у гемтремкській церкві вищезгаданий о. Є. Бартош із зах. частини Дітройту. Сталося це 12 квітня 1914 року, у Квітну Неділю. Була це велика радість для наших людей з Гемтремку, бо не мусіли вже їздити чи ходити пішки на другий кінець міста. Хоч ішов дощ, зійшлося багато людей на першу Службу Божу. Не багато вже живе людей, які були свідками й учасниками тієї радісної події.

Але вже тиждень після того радісного дня стрінула українців Гемтремку журба. Священик о. Бартош мусів виїхати до брата, що нагло захворів, тому на Великдень у гемтремкській церкві була тільки тиха Служба Божа,

яку відправив о. Фолта. До квітня наступного року о. Бартош не вернувся, бо брат довго хворів, а вкінці помер. Обидві парафії (західній Дітройт і Гемтремк) залишилися без духовної обслуги. Аж до 15 квітня 1915 року обслуговували парафії отці Михайло Продан і Йосиф Дженджера. По році вернувся о. Бартош і почав знову невтомно працювати для розвитку гемтремкської парафії. Дякуючи йому, люди побудували за 3000 долярів дім для священика, справили лавки до церкви за 900 долярів і тетрапод за 100 долярів.

Із смутком дивилися гемтремські українці, як їхні діти виростали без християнського й національного виховання. Відчували теж дошкульно недостачу домівки, де могли б сходитися. За спонукою о. Бартоша рішили побудувати дім, який служив би для школи й на громадські справи. Священик договорився з компанією Копінг, яка будувала дома на сплати, закуплено площу під будову й 1 березня почали будувати при вул. Грейлінг, недалеко церкви, "Українську Хату". Будова мала коштувати 30 тисяч. Хоч залишилося було ще 10 тисяч довгу за будову церкви й парафіяльного дому, а в касі не було ні цента, церковний комітет узявся жваво до будови й 15 липня 1917 р. "Українська Хата" була готова. Коли відбулося святочне відкриття домівки, жертвенні парохіяни на тому святі склали радо гроші на сплacenня довгу. Цей будинок став від того часу для Гемтремку культурним осередком. Тут приміщено першу українську школу, тут зосередилося суспільне життя українців Гемтремку, тут почали сходитися всі парафіяльні організації, відбували свої збори, давали відчити й вистави, влаштовували

Rev. Vladimir Gavlich, O.S.B.M.

different priests. The minutes of the committee meetings show that Father Bilynsky left, and Father Romaniuk served as pastor until December 14, 1919. He had to leave the parish without a pastor on Christmas itself. Father Poniatyshyn, the administrator of the Ukrainian Church in USA, assigned Father Strotsky pastor of St. John's, to a new parish, and Father Lysiak was transferred to Immaculate Conception in Hamtramck. Soon Father Obushkevych came to replace Father Lysiak as pastor. Already on June 12, 1921, Father Dobrotvora came to replace Father Obushkevych. During Father Dobrotvora's stay in Hamtramck, things settled down a little because he served as pastor of Hamtramck from June 19, 1921 to May 20, 1926; but because he was a very sickly man, Father Zacerkovny had to take his place from October 4, 1925 to May 20, 1926. Rev. Stepan Kurylo relieved Father Zacerkovny of his duties from May 27, 1926 to March 14, 1927 when Rev. Stephan Pobutsky replaced him on April 2, 1927 until June 7, 1931. Through Father Pobutsky's efforts, the parish obtained three sisters of the Order of Saint Basil the Great from Philadelphia who began teaching night school in the school in 1928. It was evident at this time already that the little church on Grayling would not be able to hold the ever increasing number of parishioners, so Father Pobutsky began to search for real estate for a new church building. The parishioners eagerly began to collect funds for the endeavor. Unfortunately, Father Pobutsky could not follow through with his plans because in July of 1931, he was reassigned to another parish. His plans were realized by his successor, Rev. Strutynsky, who through the generous loan of

щеників. Розпоряджаючи такою великою кількістю добре підготованих священників із відповідною освітою, Чин розвинув свою працю в усіх ділянках церковного життя: Василяни працювали як місіонарі, парокси, учителі, помічники єпископів, письменники й видавці. З того часу Василяни найбільше вславилися своїми школами, дорівнюючи на цьому полі польським єзуїтам і піярам. Коли 1773 р. Папа скасував Чин Єзуїтів, то Василяни були в силі перебрати їхні школи.

Після третього поділу Польщі (1795 р.) аж три провінції Василянського Чина знайшлися в межах московської імперії, а тільки одна, галицька, припала Австрії. Москва рішила знищити Унію, тому почала нищити Чин св. Василя. Коли цар Микола I підчинив 1839 р. з'єднану українську Церкву під владу московського патріарха, розпочалася мартирологія Василян. Тільки невелика їх кількість збереглася під Австрією в Галичині. Але й тут, в наслідок декретів Йосифа II, почав Чин сильно підупадати, хоч і в тих важких часах зумів ще провадити кілька шкіл: в Бучачі, Дрогобичі й Лаврові.

В 1882 р. переведено в Чині велику реформу й після неї Василяни творили одну тільки галицьку провінцію. Замість архимандрита настоятелем Чина став протоігумен. Був ним один із перших новиків реформи, заслужений о. П. Філас. Щойно 1931 року, коли Чин нараховував уже кілька провінцій, вибрано протоярхимандрита, яким став о. Д. Твачук. Головні монастирі ЧСВВ були в Крехові,

\$15,000 by Mr. Jakymiv, was able to buy 25 lots for the building of the new church.¹

On June 1, 1936, a young energetic priest, Father Stephen Chehansky, arrived in Hamtramck as the new pastor of Immaculate Conception. During his stay, our parish progressed to new heights. On September 1, 1936, he founded the Immaculate Conception Grammar School under the guidance of the Sisters of St. Basil the Great. The spiritual and moral well being of the parish further progressed under the Brotherhood of the Archangel St. Michael and the Sisterhood of the Immaculate Conception. A church choir was established at this time. With the growth of all types of new organizations, the parish was becoming more and more united in its work.

On October 18, 1936, a committee was formed for the building of a new church. The members of the committee were as follows: Joseph Bodnar, Alex Sidlar, Dmytro Kowalchuk, Joseph Prociuk, and Mykola Petryk. A total of \$35,000 was collected within two years. The cornerstone of the new church was blessed on October 19, 1941; and already on May 30, 1942, the new church building on Commor Street was blessed during a solemn ceremony.

At Father Chehansky's arrival, there were 200 families in the parish; ten years later, there was the amazing number of 1,000 families in the growing parish. On June 22, 1936, he founded the Apostleship of Prayer. The outbreak of World War II delayed the parish building program. However, the parish purchased an estate

¹ When Rev. Strutynsky was sick, Rev. (Father) Ambrose Senyshyn from Chicago, the present metropolitan, took his place.

Rev. Methodius Nychka, O.S.B.M.

Жовкві, Львові, Гошеві, Добромилі, Лаврові, Мукачеві й Ужгороді.

Василіяни видали з себе багато визначних людей, що своєю працею надавали напрям не тільки в Чині, але і в цілій українській Церкві. Згадати б тільки митр. Андрія Шептицького, еп. Йосифа Коциловського, протоіг. Галуштинського. З-поміж Василіян назначила Апостольська Столиця двох ординаріїв для українців-католиків у Канаді (Кир В. Лади́ка й Кир Н. Саварин) та двох у ЗДА (Кир С. Ортинський і митр. А. Сенишин).

Ченці ЧСВВ розвинули широку місійну й видавничу діяльність також серед української еміграції за морем: в Канаді, Бразилії, ЗДА й Аргентині.

Історія Чина св. Василія у ЗДА це водночас історія розвитку й успіхів нашого народу на американській землі. Початки Чина у ЗДА були важкі й багато труднощів мусіли Василіяни тут побороти. Дуже важкої праці домагалися від кожного місіонера тодішні часи, коли тисячі душ були без священників. Без шуму й розголосу муравлиною працею вливали невтомні черці ЧСВВ в душі опущеного народу слова потіхи, вчили людей триматися своєї Церкви й рідного обряду. І хоч ворог, багатий у гріш і злобу слова, кири́нив на кожному кроці, то все ж загал нашої еміграції залишився вірним своїй Церкві.

За старою Василіянською традицією американські Василіяни роз-

забави та різні розваги. Біля "Української Хати" побудовано дім для дяковчителя. Довги швидко сплачено вірителям через позики від парохіян. Від того часу з кожним роком українська громада в Гемтремку зростала, бо чимраз більше наших людей поселювалося у східній частині Дітройту.

У жовтні купила громада за 4 тисячі доларів площу з домом, де згодом приміщено Сестер Василіянок. Сталося це завдяки жертвенності Якова Бойка, який позичив на купно гроші.

Дня 1 березня 1918 р. відійшов заслужений організатор парафії о. Є. Бартош, невтомний працівник і ревний душпастир. З великим жалем прощала його наша громада, свідомо того, що йому завдячувала всі здобутки. На його місце приїхав **о. В. Балох**, який теж багато праці вложив у розвиток парафії в Гемтремку. Щоб сплатити довги, він затягнув позику від парохіян. Люди зрозуміли вагу справи, тому впродовж одного тижня позичили 18 тисяч. Не минув місяць, як увесь довг був сплачений компанії Копінг.

У протоколах Церковного Комітету досить часто згадується, що Церковна Рада займалася платнею для священника й дяковчителя. Бувало інколи, що обнижувано платню священників. Майже завжди, коли підвищувано платню священникові, рівночасно підвищувано її і дяковчителеві, навіть коли він того не домагався. Наприклад, коли підвищено о. Балохові платню із 100 до 125 доларів місячно, то водночас підвищено платню дяковчителя Дмитра Атаманця із 65 до 80 доларів.

Дня 2 червня 1918 р. рішено на надзвичайних загальних зборах зачартерувати церкву й церковне майно. Зроблено це за посередниц-

твом адвоката Обрейна. Після того зменшено дотеперішню кількість "тростів" з 24 на 9. Інкорпорацію перевів Церковний Комітет у такому складі: голова Микола Гевко, заступник Яків Бойко, писар О. Гриньків, фінансовий секретар М. Топорівський, скарбник Василь Бугай, заступник скарбника Микола Чабан, контролери Семен Лебедь і Олекса Гадовський.

Дня 14 жовтня 1918 року о. Балох виїхав і парафія залишилася без священника. Були це дуже прикрі хвилини для громади, тим паче, що панувала тоді пошесть і люди вмирали масово. Громада робила великі зусилля, щоб дістати нового священника, але його не можна було знайти. Церковний Комітет звернувся до пароха західнього Дітройту, **о. Михайла Гуряньського**, і він згодився обслуговувати тимчасово Гемтремк. Так було до березня 1919 року, коли до Гемтремку прийшов **о. Білинський**. Але він не побув довго, бо всього кілька місяців, і 16 червня того ж року відійшов. У той час громада побудувала дзвіницю та придбала для церкви три дзвони.

З різних причин священники в Гемтремку часто змінювалися. І так після о. Білинського, себто від 16 VI. 1919 до 14. III. 1927 мав Гемтремк аж 8 священників. У протоколах Церковного Комітету записано під датою 30. V. 1919, що о. Білинський відійшов, а після нього прийшов **о. Рсманюк**, який душпастирював у нашій громаді до 14 грудня 1919 р. На саме Різдво того ж року парафія залишилася знову без священника. Дня 15 лютого 1920 приїхав на пароха **о. А. Строцький** і виконував душпастирські обов'язки до 14 січня 1921 р. Адміністратор о. Понятишин переніс його на іншу парафію, а для Гемтремку призначив **о. М. Лисяка**, па-

Rev. Patrick Paschak, O.S.B. M.

вивають свою працю в душпастирстві, місіях, вихованні молоді й видавництві. Реколекціями й місіями поглибили вони духа католицизму серед нашого народу.

Коли завдяки заходам митр. А. Шептицького з початком ХХ ст. Апостольський Престіл погодився дати для українців у ЗДА окремого єпископа, то вибір упав саме на Василянина, ігумена Михайлівського монастиря, славного місіонера й одного з найкращих проповідників, що їх видав Чин, гарячого українського патріота, о. Сотера Ортинського. Буллею з дня 26 березня 1907 р. був він іменований єпископом із осідком у Філадельфії. Він упорядкував дієцезію, поділив її на деканати, заснував першу парафіяльну школу й католицьку організацію "Провидіння", віддавши її під покров Преч. Діви Марії. Василянин став теж пізніше єпископом Стемфорду. Був ним теперішній митрополит українців-католиків у ЗДА, Преосв. Кир Амвросій Сенишин ЧСВВ.

У ЗДА праця Василян зосередилась головню біля двох монастирів: в Нью-Йорку й Чикаго. Останній основано 1932 року. Постали нові Василянські дома в Гленков і Давсоні, а від 1962 р. в Гемтремку. Від 1948 року існує окрема Василянська провінція у ЗДА.

Тисячі всяких ворогів Бога й Церкви пересунулися перед очима перших Отців Василян в Америці. Однак, місіонарі, оживлені ду-

in Drayton Plains, Pontiac, over the Oakland Lake for the low sum of \$15,000 from Mr. Denby. Today the estate serves as a summer camp for children and picnic area for parishioners. Father Chehansky also started the Agenda Club for youth. Father Chehansky's two assistant priests were Father Volodymyr Levycky and the present bishop of the Carpathian Ukrainians, Rev. Stephen Kociszko. After a decade of winning souls for God in Hamtramck, Father Chehansky was transferred from his beloved parishioners to another parish in June, 1946.

In July of 1946, the new pastor, Father V. Bilynsky arrived in Hamtramck. His assistants were the Reverend Father Chomko and Father Jaroslaw Gabro (presently His Excellency, the Bishop of Chicago). Father Bilynsky drew up plans for a school building and began a fund for the new school. However, he was forced to leave for a new assignment in 1948 before work on the plans could begin.

From December, 1948 to November, 1956, Rev. Joseph Schmondiuk, the present Bishop of Stamford, served Immaculate Conception Parish as pastor. His assistants throughout the years were the Reverend Fathers: Vozniak, Lubachevsky, Kabarovsky, Fedyk, A. Treshnevsky, Paul Greskow, Henry Kruchovsky, Walter Paska, Ivan Bobyak, I. Blovaczky. Father Blovaczky left in August, 1950. Father Walter Paska, who took Father Blovaczky's place, left for Chester, Pa., September 16, 1951. His replacement, Father Bobyak, stayed until May 11, 1952, when Father Fedyk replaced him until May, 1954. Father Fedyk was replaced by Father Paul Greskow.

During Father Schmondiuk's pastorate, a se-

ries of activities kept the community alive and progressive. Here are some of them: In 1950, Father Schmondiuk issued the first Parish Bulletin. Under his guidance, the new school on McDougall Street was built. It was blessed on June 10, 1951. He also planned to build a rectory for the priests and a monastery for the sisters. On June 10, 1951, Metropolitan Constantine Bohachevsky made a canonical visit to Hamtramck. On December 7, 1952, Archbishop Ambrose Senyshyn visited the parish. The 700th anniversary of the coronation of King Danylo was celebrated on May 9, 1954 by a lecture by Father Michael Horoshko. The parishioners made a pilgrimage to the Marian Congress in Philadelphia from October 22 to 24. A solemn tridium was celebrated from November 19 to the 21 in honor of the Marian Year, especially since Mary is the patron of our parish. Voting took place on January 24, 1955, on the subject of a change in the calendar. The results were: 927 votes for the new Gregorian calendar against 26 votes for the old Julian calendar. Immediately, a request was sent to the bishop asking permission for the parish to change its calendar; the parish soon received a positive answer. During an unusual meeting of the church committee on March 4, 1955, a fund was begun for a new rectory for the priests and a monastery for the sisters. The members of the church committee each pledged a sum of \$100 and asked the parishioners to follow suit. During his stay in Hamtramck, Father Schmondiuk was responsible for bringing over many Ukrainian immigrants to Detroit.

During a meeting of the church committee on November 1, 1953, the matter of the incorpora-

Rev. Jerome Barnych, O.S.B.M.

хом свого патріарха св. Василя Великого, скріплені ревністю свого брата по крові, св. Йосафата, з сильною вірою в перемогу Української Католицької Церкви витримали всі напади противників. Боже благословення спочило на праці Чина Василян і він розрісся у ЗДА неначе те євангельське дерево, а з його рясних і різномірних овочів користають сьогодні не тільки поселенці в ЗДА, але і в інших країнах по цей бік океану, як також в Європі. Щоправда, остання світова війна сильно прорідила ряди ЧСВВ і знищила на Батьківщині надбаня довгих століть. Однак, Чин із волі Всевишнього розвивається на чужині й поглиблює свою працю у Христовій винниці.

роха Дітройту. Потім прийшов **о. В. Обушкевич**, але вже 12 червня 1921 р. відійшов. На засіданні дня 10. V. 1921 о. Обушкевич заявив Церковній Раді, що о. адміністратор призначив для Гемтремку **о. Д. Добротвора**. Відносини трохи устabilізувалися, бо о. Добротвір був від 19 червня 1921 до 20 травня 1926 року, але що він довго хворів, то від 4 жовтня 1925 до 20 травня 1926 мусів заступати його **о. В. Зацерксвний**. Далі бачимо на становищі душпастиря Гемтремку **о. Курила**, що працював у нас від 27 травня 1926 до 14 березня 1927 року, а після нього прийшов **о. Степан Побуцький**, який душпастирював 4 роки, від 2 квітня 1927 до 7 червня 1931 року. Йому завдячує парафія багато, бо ревно опікувався школою і спровадив 1928 року з Філадельфії трьох Сестер Василянок, які почали вчителювати у школі. Вже тоді було видно, що маленька церква при вулиці Грейлінг не зможе незабаром помістити всіх парохіян. Тому почав він робити заходи в справі купна реальності під будову нової церкви. За його почином почала громада збирати фонди на ту ціль. На жаль, не довелося о. Побуцькому здійснити ту мрію, бо в червні 1931 року він відійшов. Його задум зреалізував наслідник о. **Струтинський**, який служив громаді від 20 червня 1931 до 25 травня 1936 року. Коли він захворів, заступав його 2 місяці **о. Амвросій Сенишин** з Чикаго, теперішній митрополит. Знайшовся у громаді великий добродій, п. Якимів, який позичив парафії 15 тисяч, і завдяки цьому міг о. Струтинський купити 25 "лотів" землі під будову нової церкви.

Дня 1 червня 1936 року приїхав на душпастиря Гемтремку **о. д-р Степан Тиханський**,

молодий, енергійний священик, народжений уже в Америці, який теологічні студії покінчив у Римі. Він багато праці вклав у розбудову парафії, тому й пожвавилось наше життя в Гемтремку. Його парохування це роки світлого розвитку нашої парафії. Заснував 1 вересня 1936 року цілоденну школу, де вчили Сестри. Зросла парафія завдяки жертвенній праці таких товариств, як Братство св. Арх. Михаїла й Сестрицтво Непорочного Зачаття Пр. Д. М. При церкві зорганізовано хор. Створилися нові товариства й організації. Всі вони допомагали в розбудові церкви й парафії. З розвитком парафіяльної школи побільшилася сильно й парафія. Тому, що стара церква не могла вже помістити вірних, о. Тиханський поробив заходи в справі будови нової церкви, а також школи. Дня 18 жовтня 1936 року вибрано комітет для будови нової церкви, до якого увійшли: Йосиф Боднар, Олекса Сідляр, Дмитро Ковальчук, Йосиф Процюк і Микола Петрук. За неповних 2 роки зібрано на будову 35 тисяч доларів. Дня 19 жовтня 1941 року посвячено фундаменти нової церкви, а 30 травня 1942 р. відбулося при великому здвизі народу врочисте посвячення нового храму. Вперше списано членів парафії. Коли о. Тиханський приїхав, до парафії належало всього 200 родин, а коли він покидав Гемтремк, парафія мала вже майже тисячу родин. Багато праці вклав він у розбудову парафії й придбання нових членів для нашої церкви. При церкві заснував 22. VI. 1936 Апостольство Молитви. З причини II світової війни бічні парцелі коло церкви важко було забудувати. Зате 1940 р. парафія набула на власність від п. Денбі за 15 тисяч доларів посілість у Дрейтон Плєнс,

П'ЯТДЕСЯТ РОКІВ ПРАЦІ У ХРИСТОВІЙ ВИННИЦІ

Rev. Demetrius Wysochansky, O.S.B.M.

Велику частину тієї праці, що лягла в основу наших надбань і досягнень у ЗДА, виконали ті, про яких мало коли згадують, а ще менше пишуть. Це наші Сестри Василіянки. Коли інші збирають лаври й гучні похвали, тихі Сестри ЧСВВ, виконавши свої обов'язки, усуваються в тінь і не домагаються признання.

53 роки наполегливої й невсипущої праці над вихованням дітей й молоді на землі Вашингтона, більше як півсотні літ служби у Христовій винниці, посвяти для Бога, Церкви й Народу! Один тільки Бог знає, скільки жертв, труду, посвяти, поту, а може і сліз, зложили ті вірні слуги Марії на жертвнику своєї Церкви.

Чин Сестер Василіянок був першим жіночим чином на українських землях. Це взагалі найстарший чин у Христовій Церкві. Заснувала його ще в IV столітті в Кападокії, в Малій Азії, св. Макрина, рідна сестра св. Василя Великого. Під керівництвом і за вказівками брата вона з кількома жертвеними жінками віддала себе на службу Богові, давши початок жіночому чернечому життю на Сході.

Коли Україна прийняла Христову віру, Чин Сестер Василіянок поширив свою працю й на нашу землю, відігравши визначну роль особливо на полі виховання й навчання молоді. Вони вели в Рідному Краю середнє шкільництво, особливо в таких містах, як Львів, Ста-

tion of our parish into the Ukrainian Catholic Diocese of Philadelphia was discussed. Till now, our parish had been a so-called Michigan Church Corporation, susceptible to many changes that could harm our well being. That is why canon law requires that each church treasury become a part of the diocesan corporation. The voting was as follows: 207 votes-pro and 105 votes-con. Mr. Michael Mozola, an attorney in the parish, completed the legal process by January 24, 1954.

On May 24, 1953, Father Schmondiuk was nominated a monsignor with the rank of papal chamberlain. In 1956, he was nominated a bishop. Bishop Schmondiuk celebrated his first Mass as bishop in our parish church and this was also the last Mass he celebrated as the pastor of Immaculate Conception Parish of Hamtramck.

Rev. Stephen Knapp, who till this time was the pastor of St. John's on the west side, became the successor of Bishop Schmondiuk in November, 1956. His assistant priests were the Reverend Fathers: Andrew Treshnewsky, Paul Burak, Orest Balaban, Lev Shechovich, Mykola Dubyczky, and Leonard Korchynsky. On June 4, 1957, Father Knapp blessed the new rectory; and in February, 1958, he bought the additional buildings of the former Tau Beta Center as a site for the future high school and monastery for the sisters. The greatest contribution of Father Knapp was the founding of the first Ukrainian Catholic Parish Coeducational High School in the United States. This unique high school was opened on September 8, 1959. Other events during Father Knapp's time were: A day of prayer and manifestation was proclaimed in our parish on September 13, 1959 coinciding with

the arrival of Nikita Khrushchev in the United States. In that same month, another day of prayer was proclaimed in our parish for the beatification of the Servant of God, the Metropolitan of Lviv, Andrew Sheptycky, and on May 1, 1960, a ceremonial concert with a lecture by Bishop Schmondiuk was held in the Ford Auditorium by all the Ukrainian organizations of metropolitan Detroit.² A Eucharistic Tridium by Father Nicholas Kohut, O.S.B.M., was given from the 29th to the 31st of October 1961. On December 12, 1961, the priests of our parish took part in the installation of the Most Reverend Bishop Jaroslav Gabro in the Saint Nicholas Cathedral in Chicago. On February 18, 1962, the parish celebrated the 70th anniversary of the birth of Metropolitan Slipy of Lviv, who at that time was still suffering in Siberia. A mission was held by Fathers Volodymyr Gavlich and Jerome Barnych, O.S.B.M. A fitting tribute and reward was given to this zealous pastor when Bishop Gabro instituted Father Knapp formally as a monsignor and a papal chamberlain on June 3, 1962. That same year the Apostolic See and Bishop Gabro decided to put the Immaculate Conception Parish under the guidance of the Basilian monks.

The coming of the Basilian Fathers to Hamtramck has its own interesting background. The church committee in Hamtramck had hoped to put the parish under the guidance of the Basilian monks yet many years before they finally arrived. The older parishioners of our parish will remember that even during

² The renovation and painting of the church was begun in May of 1961.

Immaculate Conception Ukrainian Catholic Church

ниславів і Яворів.

Як відомо, кінець минулого сторіччя позначився в історії європейських народів масовою еміграцією до заокеанських країн. Ця струя порвала за собою й тисячі українців. З тяжким болем у серці, з заплаканими очима вибиралися наші люди в далекий світ за море, щоб поліпшити свою долю. Гарний і багатий був рідний край і дорога було рідне село, але жити в нім було важко, бо господарями тут були чужі. Незавидна була на початках доля наших перших поселенців у ЗДА. Відували матеріально, а ще більше під оглядом релігійним і національним. Почали впахатися протестанти й різні сектанти, намагалися винародовити наших людей, грішми принадували до себе. Наші поселенці скоро відчували на чужій землі, що людина живе не тільки хлібом. Вони попали в чужий край, у змінені життєві обставини, між чужих людей і чужі звичаї. Дивна тривога охоплювала їх схвильоване серце, невимовна туга стискала їхні груди, а втомлені очі дивилися надаремне в сторону Батьківщини. В баламученні наших людей помагало ворогам некатоліцьке оточення, як школи, байдужі до релігії, ворожа преса тощо.

З допомогою братів і сестер за океаном прийшли тоді Сестри Василіянки. Приїхали з доручення духовного проводу до ЗДА й почали тут свою працю, організуючи народне й середнє парафіяльне

над озером Окланд, знану сьогодні під ім'ям "Український Католицький Город", який служить для відпочинкових таборів для молоді й на пікніки для парохіян. Разом із братом заснував о. Тиханський організацію молоді "Адженда Клуб". За нього сотрудниками в Гемтремку були оо. Вол. Левицький і теперішній єпископ закарпатців, Преосв. Коціско.

О. Тиханський виїхав з Гемтремку в червні 1946 року. Люди його любили й шанували, тому бажали його затримати і зверталися в тій справі до єпископа.

В 1941 році, 14 грудня, вперше була порушена справа святкування за новим календарем. Рік пізніше, на засіданні дня 11 листопада 1942, Церковний Комітет доручив о. Тиханському просити дозволу в єпископа святкувати Різдво по новому стилеві.

В липні 1946 року прийшов на місце о. Тиханського о. **В. Білінський**. Його сотрудниками були короткий час оо. **Чомко** і **Я. Габро**, теперішній Владика в Чикаго. За нього виготовлено плян будови нового шкільного будинку й розпочато збірку на фонд будови нової школи. По 2 роках о. Білінський відійшов.

На його місце прийшов у грудні 1948 року о. **Йосиф Шмондюк**, теперішній єпископ у Стемфорді. Служив нашій громаді до листопада 1956 року. Його сотрудниками були такі отці: **Возняк**, **Любачевський**, **Кабаровський**, **Федик**, **А. Трешневський**, **Павло Греськів**, **Генріх Кручовський**, **Вол. Паска**, **Іван Боб'як**, **І. Блавацький**. Сотрудник о. Кабаровський від'їхав у серпні 1950 року, о. І. Блавацький був до дня 24. VI. 1951, а на його місце прийшов о. Паска. О. Вол. Паска був перенесений до Честер 16 вересня 1951 року, а на його місце

прийшов о. Боб'як, що був у нас до 11 травня 1952, а після нього, дня 29 червня 1952 р. прийшов о. Ярослав Федик і був до травня 1954 року. На місце о. Федика прийшов до Гемтремку на сотрудника о. Павло Греськів. Він відійшов у травні 1955, а на його місце прибув о. Г. Кручовський.

За парохування о. Шмондюка почав виходити Парафіяльний Бюлетень у 1950 році. За нього побудовано нову школу, яку посвячено 10 червня 1951 р. Він теж заплянував будову нового парохіяльного будинку й монастиря для Сестер Василіянок. За нього, в червні 1956 р. зачали будувати приходський дім при вул. Мек Дугел. Дня 10 червня 1951 Кир К. Богачевський відбув канонічну візитацію в Гемтремку. Два роки пізніше, дня 7 грудня 1952 візитував парафію Кир А. Сенишин. Дня 9 травня 1954 року відсвятковано 700-річчя коронації Данила з доповіддю о. Мих. Горошка, в днях 22-24 жовтня відбули парохіяни прогульку на Марійський Конгрес у Філядельфії, а від 19 до 21 листопада відсвяткували врочистою триднівкою Марійський Рік і свято своєї Патронки. Дня 24 січня 1955 відбулося в парафії голосування в справі зміни календаря. Вислід: 927 голосів за новим стилем, а 26 за старим. Зараз же внесено прохання до Єпископського Ординаріату про дозвіл перейти на новий календар і одержано позитивну відповідь 21. II. 1955 р. Дня 4 березня 1955 на надзвичайних зборах Церковного Комітету ухвалено розпочати збірку на будову дому для священників і монастиря для Сестер при нашій школі. Члени Комітету зобов'язалися дати по 100 доларів і звернулися до парохіян, щоб декларували ту саму квоту.

A Shrine to our War Dead
Ukrainian Catholic Camp

шкільництво. Бл. п. Кир Сотер Ортинський, перший єпископ для українців-католиків у ЗДА, спровадив у грудні 1911 року перших трьох Сестер і двох кандидаток, а в листопаді 1912 р. приїхали ще три Сестри. Преосв. Сотер відкрив Сиротинець. Сестри мали саме зайнятися веденням парафіяльної школи й сиротинця. Вже 1911 р. вони стали організувати народну школу у Філадельфії. Тут теж заснували, під проводом першої ігумені М. Олени Лянґевич, свій матерній дім і новіціят, де мали виховуватися нові монахині й майбутні вчительки для парафіяльної школи. Новий дім на Факс Чейсі примістив середню школу, яка помалу розрослася в гарну Дівочу Академію. Вкінці, в останніх роках, постав там єдиний у вільному світі український дівочий Манор Каледж ім. св. Макрини. Заходом митр. Богачевського наші парафії одна за одною почали будувати в себе щораз кращі школи. Появилися й нові доми-монастирі Сестер. В міру того, як зростала кількість монахинь, учительками в парафіяльних школах ставали кваліфіковані Сестри ЧСВВ.

Сьогодні є приблизно 150 Сестер Василіанок у ЗДА. Їх матерній дім є у Факс Чейс, в Філадельфії. Вони ведуть, крім згаданого каледжу, середню школу (гайскул) для дівчат, також сиротинець св. Василія і 17 парафіяльних шкіл по різних містах ЗДА. Займаються теж катехизацією молоді. В 1936 р. побудовано величаву школу св. Миколая в Чикаго. В 1912 р. Преосв. Сотер Ортинський заснував мана-

Father Strutynsky's pastoral reign, there was a movement by the church committee to invite the Basilian monks to Hamtramck. This situation was created by the constant changeover of pastors in our parish. In 1947, there was a delegation sent to the late Metropolitan Bohachevsky with the request that either Father Chehansky be reassigned to Immaculate Conception in Hamtramck, or that the Basilian Fathers be assigned to Hamtramck.

The Basilian Fathers arrived in Hamtramck on August 1, 1962. The new pastor and superior of the priests was Reverend Father Innocent Lotocky. The assistant priests were the Fathers: Volodymyr Gavlich, Patrick Paschak, and Methodius Nytkha. A week later, Father Jerome Barnych arrived as another assistant priest. Unfortunately, Father Nytkha left for a new assignment as pastor of Bradford, England on Februtry 25, 1962. Father George Zydan replaced Father Nytkha; and a little later, Father Demetrius Vysochansky arrived as yet another servant of our parish. The above mentioned priests are the spiritual caretakers of our parish today.

With the coming of the Basilian Fathers, a new era of our parish history was begun. The Basilian monks are zealously continuing the work of their predecessors. Being a monastic order, they hold missions and Lenten recollections. These priests teach in both our grammar and high schools. In a period of not even two short years, they have entirely reduced the depts of our parish. When the late Zenon Tarnavsky passed away, Detroit was left without a radio program. The Basilian Fathers took over the time spot of half an hour and prolonged it into

the hour-long weekly broadcast of the Basilian Fathers' Ukrainian Hour under the direction of Father Volodymyr Gavlich—Ukrainian part and Father Patrick Paschak—English portion. The Basilian Fathers were greeted with great joy by their new parishioners in Hamtramck at an official reception in December, 1962.

3. FROM THE DAYS OF DISTRESS AND MISFORTUNE OF THE FIRST PIONEERS

The Providence of God led our Catholic Church on this side of the ocean along strange paths. Today, when we read of the hardships of our brothers, the first pioneers in the New World, it is like reading a fantasy about a strange people in an unreal world. However, we cannot help but realize that Almighty God, in His infinite wisdom, sent these crosses and hardships to the faithful of our Church, so that they might glorify Him in the end, and so that it might be prepared for a glorified existence as a unified Church of one people and one Shepherd.

The first Ukrainian emigration to the United States began before 1870. It was in the years of 1905-1914, however, that a massive Ukrainian emigration to America evolved. In search of freedom and bread beyond the oceans, the first emigrants were firmly convinced that their religion and Church were the basic necessities of life itself. These people had to undergo a hell of physical and spiritual anguish before they established themselves finally in a new and better life. As these people worked the mines and factories they felt a deep longing for the native village and the Word of God. The first

School Chapel

стир Сестер Василянок у Чесапек. В 1913 р. відкрито при монастирі в Філадельфії друкарню, де друкується місячник "Місіонар", орган Апостольства Молитви. Там теж постала книгарня й накладня шкільних книжок.

До Гемтремку приїхали Сестри ЧСВВ з Філадельфії восени 1928 року, спроваджені о. Побуцьким. Було їх три: С. Корнелія, С. Амілія і С. Алоїзія. Приміщено їх у домі, що його купила громада в жовтні 1917 року. Вони спершу вели до 1936 року вечірню й суботню школу в "Українській Хаті" при вул. Грейлінг, а 1936 р. відкрили вже цілоденну парафіяльну школу з двома класами, 18 учнями й 5 Сестрами-вчительками. Опісля щороку прибували 2 класи, а в червні 1941 р. вже відбулася градація 8 учнів восьмої класи. В 1951 р. побудовано нову парафіяльну школу при вул. Мек Дугел, де навчалось в тому році 385 учнів. У 1958 році було вже 603 учнів.

В 1953 р. святкували гемтремські Сестри 25-річчя своєї праці в нашому місті. З того приводу, оцінюючи їх заслуги, наше жіноцтво влаштувало для них 25 листопада "Гавс Шавер".

Дня 28 вересня 1958 р. митр. Богачевський посвятив новий монастир Сестер, який перенесено до дому при вул. Генлей, що його купив о. монс. С. Кнап у лютому 1958 р. В тому році вчило у школі 5 Сестер і 7 світських учителів. Директоркою була С. Соломія, вчителювали Сестри Амвросія, Тетяна, Юдіта й М. Джан Марк. З пара-

Дня 1 листопада 1953 року скликано збори Церковного Комітету в справі заїнкорпорування нашої парафії на Укр. Кат. Дієцезію. Від початку свого існування наша парафія була т. зв. мішігенською церковною корпорацією. Як така вона підлягала всяким можливим змінам, які могли принести їй шкоду. Тому канонічне право вимагає, щоб усе церковне майно входило у склад дієцезіяльної корпорації. Збори ухвалили заїнкорпорувати нашу церкву і її майно на Укр. Кат. Дієцезію. Вислід голосування був: 207 голосів за, а 105 проти. Адв. Мих. Мозолі доручили збори виготовити всі потрібні для інтабуляції документи. Доведено справу до кінця 24 січня 1954 року.

Коли ми вже при цьому, то наведу одне цікаве місце з протоколів засідання Церковного Комітету з дня 27 квітня 1919 року: "Бойко ставить внесок, попертий Атаманцем, що колиб парохія в Гемтремку перестала існувати, то церковне майно має бути призначене на українські бурси в Києві. Внесок схвалено."

Дня 24 травня 1953 р. о. Шмондюк був іменованій монсіньором і папським шамбеляном. Цю подію парафія врочисто відмітила окремим святом.

Слід підкреслити велику роль Парафіяльного Бюлетеня, що вже 14 років виходить щотижня при нашій парафії. Він став подекуди нашим тижневиком і зв'язковим між парафією і громадянством. Веде його сьогодні дуже вміло о. д-р В. Гавліч, а йому допомагають теж інші Отці Василяни: о. ігумен Ін. Лотоцький, о. П. Пашак, о. Є. Барнич. Про графічне оформлення дбає безкорисно п. Роман Дацко, про купецькі оголошення старається п. Юрій

Чарнонич. Усі статті англійською мовою та фінансові зіставлення переписує п. Ольга Нахвостач. Друкарську працю з великою посвятою виконує безкорисно п. Богдан Мельник. Складають бюлетень пластуни, а за складання відповідає Іван Білявський.

В листопаді 1956 року став парохом Гемтремку о. декан Степан Кнап, який до того часу був парохом церкви св. Івана в західньому Дітроїті. Новий парох, вельми заслужений для гемтремської громади, посвятив дня 4-го червня 1957 року новий парафіяльний будинок, а в лютому 1958 року купив додаткову посілість при вул. Генлей для нового монастиря Сестер Василянок і Української Вищої Школи. Посвячення відбулося 28 вересня 1958 року, якраз у 45-річчя парафії. Сотрудниками о. Кнапа були такі Отці: Андрій Трешневський, Павло Бурак, Орест Балабан, Лев Шехович, Микола Дубицький і Леонард Корчинський. Одним із найбільших досягнень нового пароха було заснування Української Католицької Вищої Школи, єдиної того рода української школи в ЗДА. Відкрито її 8 вересня 1959 року. Дня 13 вересня 1959 парох улаштував День Молитви за беатифікацію Слуги Божого Андрія Шептицького, а 1 травня 1960 р. влаштовано академію в честь Митр. Шептицького з промовою Преосв. Й. Шмондюка. В листопаді 1959 року митр. Богачевський візитував парафію в Гемтремку. В днях 29-31 жовтня 1961 р. відбулася в нас Евхаристійна Триденка з проповідями о. Миколи Когута, ЧСВВ. В 1960 році почали малювати церкву в Гемтремку. Цю роботу доручив о. парох Кнап артистові-маляреві Дмитренкові. Дня 12 груд-

Old Church interior.

фіяльної школи Непор. Зачаття в Гемтремку вийшли монс. о. Микола Бабак і 4 Сестри: Єлисавета Микула (С. Венедикта), Юлія Купріяна (С. Джуліста), Маргарета Масівчук (С. Марцеліна) і Іванна Сосло (С. Мартирія).

Сьогодні Сестри Василянки ведуть у Гемтремку 2 школи: народну при вул. Мек Дугел і Українську Католицьку Вищу Школу (гайскул) при вул. Генлей. Першою директоркою УВШ була С. Соломія, а 3 вересня 1961 р. пост настоятельки Дому Сестер і директорки УВШ перебрала Сестра М. Ємелія ЧСВВ. Крім неї, в УВШ вчителює від вересня 1961 р. Сестра М. Боніфатія ЧСВВ.

З цілим українським народом потерпів Чин Сестер Василянок

Ukrainian immigrants considered themselves migrants, for they believed their stay in America to be only a temporary exile from their beloved Motherland. However it was the will of God that these people remain abroad to fulfill the mission which was given our Ukrainian Church before the ages. The ardent desire of a massive return to the native land was detained by wars, revolutions, political changes, foreign occupations of Ukraine, and other unknown forces which retained our people in America.

Not only our people, but also our few priests, who managed to leave the homeland, were forced to test their loyalty to our Church and Rite. The Latin hierarchy and priests of the Roman Catholic Church in America frowned down upon us. The American Catholics knew absolutely nothing about our Ukrainian Catholic Church of the Eastern Byzantine Rite. They were puzzled, sometimes even shocked, by our strange traditions and religious customs. How could there possibly be a married Catholic priest, or Communion under both species, or numerous holidays, or Christmas on January 7th? Unable to understand any of these numerous mysteries, the people of the Latin Rite chose not to establish any contact or relations with our first pioneers. Of course, there were those who were glad to further complicate matters by giving American Catholics false information about our Church. They even prayed for our conversion to the one, true, Roman Catholic Church of the Latin Rite. Also, the Orthodox Russian missions attached to the American embassies, did not fail to take advantage of this distorted position of our Church abroad. They attempted to persecute our Church beyond the oceans just as they

were doing on the Eastern and Northern Ukrainian lands in the XIXth century. With the royal approval of the czar, the Moscow missions in America started an energetic campaign to russify our Byzantine Catholic Church and convert it to an Orthodox Church. Because this campaign was backed by huge sums of money, the Russian missions succeeded in confusing the simple Ukrainian folk. To show the extremes to which the Muscovites stooped, sometimes even a few of our priests were swayed, who, otherwise, stood on firm ground.

During these times, church committees were the decisive factor of a parish. If people who only had their own interests at heart, managed to take control of church committees, then anarchy resulted. Committee meetings in which these kind of people participated gave rise to heated discussions and squabbles. These anarchists would not allow the priest to take care of the parish and his faithful and would simply ignore his pleas. In few parishes where such people took hold, the parishes were sometimes dissolved.¹

The immigration of European nations, brought all types of people to this country. The intelligencia immigrated with the middle class and the peasants. These slightly more learned people, composed mainly of priests and teachers, organized a religious and economic life for their brothers and helped them establish themselves in a better life in the New World. But for many decades, our first immigrants were the

¹ An example of such dispute is in the church records.

School Shrine

у 2-й світовій війні страшні жертви в людях, знищений увесь його дорібок на Рідних Землях. Події 1939-1945 рр. приневольили Сестер Чина св. Василя Великого перейти через вогонь очищення, щоб загартувати їх до майбутньої праці. Чин мусить підготувати ряди жертвених місіонарок, які колись пойдуть в Україну відбудовувати зруйноване большевиками життя. Бог благословить працю Василян на американській землі, щоб вони, закріпившись тут, могли піти колись у країну своїх батьків і подати помічну руку святій мучениці, терплячій матерній провінції.

ня 1961 року взяли Отці Гемтремку участь в інсталяції Преосв. Ярослава Габра в катедрі св. Миколая в Чикаго. Дня 18 лютого 1962 відсвяткувала парафія 70-річчя митр. Йосифа Сліпого, а в днях 8-15 березня відбулася місія з проповідями о. д-ра Гавліча, ЧСВВ і о. Барнича, ЧСВВ. Того ж року, 3 червня, відбулася формальна інвеститура монс. Кнапа на домашнього прелата й папського шамбеляна, довершена Кир Я. Габром. Дня 28 липня 1962 р. українська громада Гемтремку влаштувала прощальну зустріч о. Кнапові й сотrudникам, бо на підставі рішення Апостольської Столиці і Преосв. Я. Габра парафію передано Отцям Василянам.

Духовою дитиною монс. Кнапа є Музей-Архів, якого він був основником.

Церковна Рада в Гемтремку бажала передати парафію Отцям Василянам уже кількадесять років тому. Каже дехто із старших наших громадян, які довгі роки працюють для громади в Церковному Комітеті, що вже о. Струтинський піддавав думку спровадити до Гемтремку ОО. Василян. Це, мабуть, тому, що парафія мала поважні труднощі із священиками, які в Гемтремку часто змінювалися. Дискутовано ту справу вже 26 квітня 1936 року на засіданні Церковного Комітету й під тою датою записано в протоколах, що майже всі члени Комітету були за тим, щоб звернутися до ОО. Василян і запросити їх до Гемтремку. Вдруге та справа знайшлася у програмі нарад Комітету 27 липня 1947 року, коли то ухвалено вислати делегацію до Преосв. Богачевського з проханням, щоб привернув о. Тиханського або дав Отців Василян.

Як сказано вище, провід парафії Непороч-

ного Зачаття перебрали Отці Василяни згідно з рішенням Апостольського Престола й Чикагського Владики Кир Ярослава Габра. Сталося це 1 серпня 1962 року. Того ж дня приїхали до Гемтремку з Чикаго ОО. Василяни з о. **д-ром Інокентієм Лотоцьким**, як ігуменом і парохом. До праці в нашій парафії призначив Протоігуменат таких Отців: **д-ра Володимира Гавліча, Патрікія Пашака й Методія Ничку**. Дня 9 вересня 1962 приїхав ще о. Єронім Барнич. Дня 25 лютого 1962 року о. Ничка перебрав душпастирську працю у Бранфорді в Англії, а до Гемтремку на його місце прийшов **о. Юрій Жидан, ЧСВВ**, а трохи пізніше приїхав ще **о. Дмитро Височанський, ЧСВВ**. В такому складі працює Чин Св. Василя Великого в Гемтремку по сьогоднішній день.

З приходом ОО. Василян розпочалася в історії тутешньої парафії нова ера. Місіонарі Чину Св. Василя Великого продовжують тут жертвенно працю в усіх ділянках, які започаткували й розвинули їх заслужені попередники. В попередніх роках у міру того, як розвивалася парафія, росли теж довги. Чин Отців Василян, перебравши парафію, почав енергійно працювати над тим, щоб сплатити довг 140 тисяч доларів, яким парафія була обтяжена. Як визначні проповідники, ОО. Василяни влаштовують місії і реколекції, а продовжуючи славні традиції свого Чину на полі шкільництва й педагогіки, включилися до праці в школах і працюють як учителі в обидвох наших парафіяльних школах. Коли помер сл. п. Зенон Тарнавський і Дітройт залишився без української радіогодини, ОО. Василяни започаткували парафіяльну радіогодину й поставили її на високий рівень. Дня 25 серпня 1962 р.

poorest of peasants, the salt and brine of the earth, who suffered without any help from a more learned brother. These poor felt the greatest need to have a priest who could take the reins of their lives and lead them to a new prosperity.

Our priests were so few in America then that it was often impossible to found a church or even dream of receiving any of the sacraments. That is why many of our people were compelled to attend Polish churches or other Slavic churches of the Latin Rite. In most cases, these people who frequented other churches soon became estranged to their own Ukrainian Church and nationality.

Another evil which paralyzed some of our people was the spread of various sects in America. Thousands of our uneducated peasants fell under the hypnotic trance of these Protestant promises. These people were also estranged from their brothers within a short time.

Perhaps, one of our greatest sorrows was the split of our people amongst themselves. Carpathian Ukrainians disagreed with the work of the Halych priests and split themselves from the Halych group. The Carpatho Ukrainian faction soon came to be called Carpatho-Rusyny, which was easily mistaken for Carpatho-Russians by those not knowing that Ukraine's first name back in the 9th century was Rus before the Russians usurped the name and converted it to mean Russia.

Lastly, another fact retarded our religious growth on our emigration in America; and that was the distorted position of our Church in these United States of America. They did not have their own spiritual leader, a Bishop. This position was improved in August, 1907, when through the energetic work and undying pleas of our late Metropolitan Sheptycky, Rome finally assigned the first bishop for the Ukrainian Catholics in America. This first bishop became the Most Reverend Soter Ortynsky, O.S.B.M., who began a new page in the history of the Ukrainian Catholics in America. More important than this for the Ukrainians in America, was the creation of a Ukrainian Catholic Metropolitan See in America in Philadelphia by the Apostolic See in Rome. The first metropolitan became the late Archbishop Constantine Bohachevsky.

As we can see, it has been a long and thorny path from the Ukrainian hands blistered in the Pennsylvania mines, to the first church in Shenandoah, to the glorious installation of the first Ukrainian metropolitan in America. That element of our own people who saw no cause to further our Church abroad has disappeared; the air has been purified. The long and thorny path filled with blood and suffering has taught us to, above all, value and respect our Church and to look upon it as the priceless gem of our future.

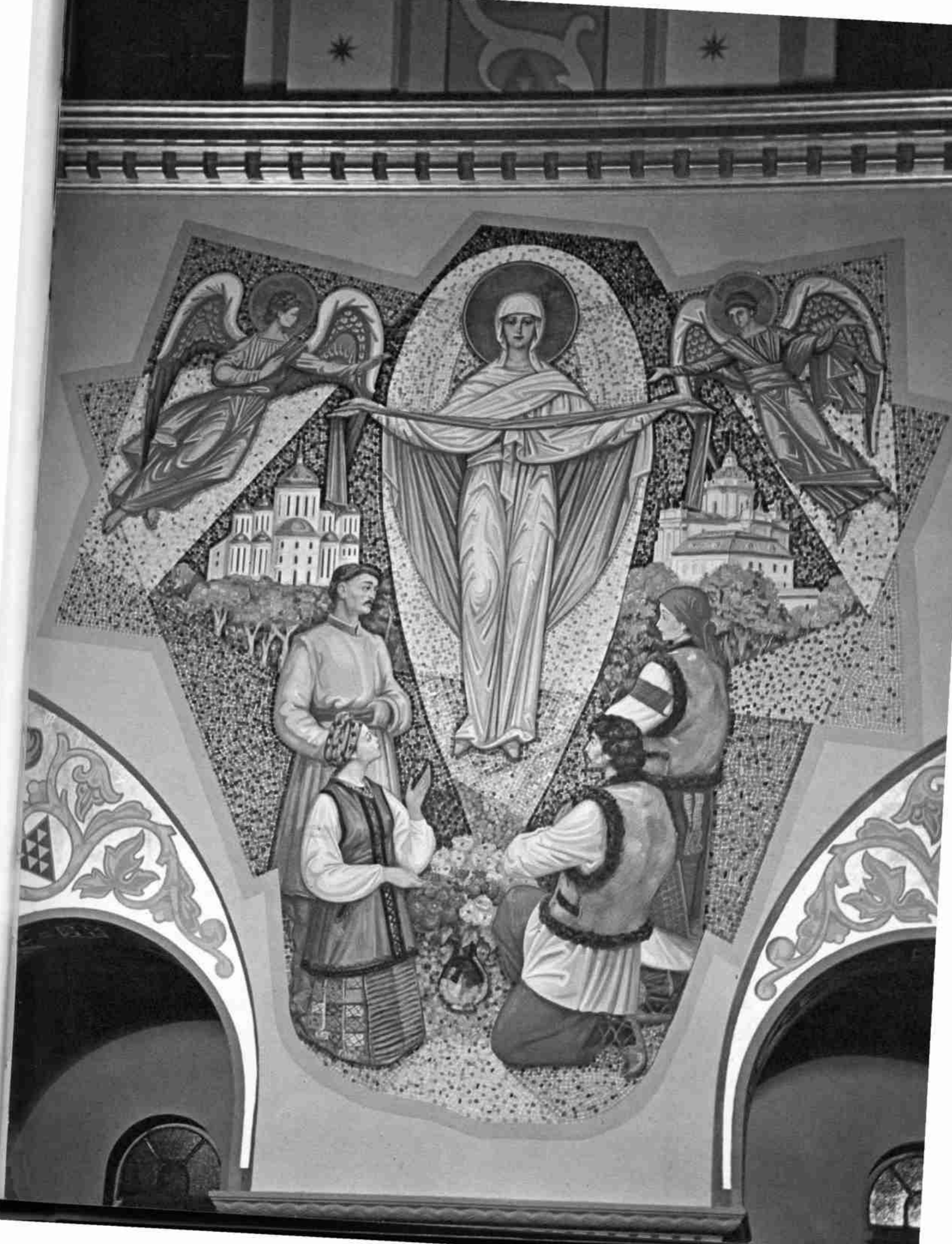
почали Отці Василяни вести радіомовлення під назвою "Українська Католицька Радіогодина Отців Василян". Є це подія величезного виховного значення, бож наша молодь, прислухаючись до українського слова й рідної пісні на хвилях етеру, вчиться шанувати нашу мову й пізнає силу та велич української пісні. Про велику роль Української Католицької Радіогодини в житті української громади на чужині зайво багато говорити, бо всім відомо, що вона несе до українських хат світло Христової віри, потішає засмучених, підбадьорює увірних, розбуджує національну свідомість. Веде її дбайливо і з великою посвятою о. д-р В. Гавліч, а виручують його інші Отці. Врядигоди до співучасті в радіопрограмах втягає о. д-р Гавліч також молодь наших парафіяльних шкіл і українських молодечих організацій. Цей факт треба особливо підкреслити, бо має він велике виховне значення. Програми є передавані через радіовисильню WJLB.

Упродовж цілого першого року радіопрোগрама тривала 30 хвилин, а почавши від вересня 1963 року цілу годину. Впроваджено англомовну частину для тих, що не знають української мови. Веде її о. Пащак, а в міру потреби допомагає о. Барнич.

З днем 4 лютого 1964 року приділено ОО. Василянам дочерню церкву у Варрен. Нову станицю перебрав того ж дня о. Є. Барнич, ЧСВВ.

Громадянство Дітройту з радістю привітало нових душпастирів, чого доказом була зустріч усіх церковних товариств і громадських організацій з ОО. Василянами у грудні 1962 року в гвдиторії школи.

Protectress of Ukraine
Immaculate Conception Catholic Church
Painting by M. Dmytrenko

Members of the Pioneer Founders Club receive their certificates at the High School day in 1959.

3 ДНІВ ГОРЯ Й НЕДОЛІ ПЕРШИХ ПІОНЕРІВ

Дивними дорогами провадило Боже Провидіння нашу Католицьку Церкву по цей бік Океану. Коли сьогодні читаємо про важке життя наших братів, перших піонерів, на чужині, насувається нам думка, що Бог у Своїй премудрості доцільно зсилав хрести й удари на вірних нашої Церкви, щоб вкінці прославити її та приготувати їй той світлий розвиток, у якому вона сьогодні знаходиться в діаспорі.

Українська еміграція до ЗДА почалася ще перед 1870 роком. Але справжня еміграційна гарячка охопила наш народ на Рідних Землях щойно в 1905-1914 роках. Перші емігранти, що їхали за море шукати хліба й волі, були це люди глибоко релігійні, для яких релігія й Церква були необхідною потребою їхньої душі. Всі вони мусіли перейти крізь пекло фізичних і душевних мук, поки сяк-так улаштувалися та діждалися кращих часів. Працюючи дуже важко в підземеллях американських шахт і по фабриках, вони відчували страшну тугу за рідними селами і своєю Церквою, жадібно прагнули Божого Слова. І напевно майже всі вони були б повернулися на Рідну Землю, бо вважали своє перебування на чужій землі тимчасовим. Але Боже Провидіння хотіло, щоб вони таки залишилися на чужині, бо тут, за Океаном, мали вони продовжувати те післанництво, яке Бог призначив Українській Католицькій Церкві перед віками. Війни, революції, політичні зміни у світі та інші незнані їм сили затримали їх в Америці від масового повороту, про який більшість із них мріяла.

Через пробний вогонь мусіли перейти не тільки наші прості поселенці, але й ті нечисленні священики, що приїхали з Європи, щоб нести їм релігійну потіху. Так одні, як і другі,

стрінулися в Америці з величезними труднощами, і мусіло минути кількадесять літ, поки умовини покращали. Передусім неприхильно ставилися спершу до нашого духовенства латинські ієрархи і священики. Американські католики не знали нічого про існування Української Католицької Церкви східного обряду з окремими привілеями. Дивовижною для них було наше жонате духовенство; тому вони ставилися до нього з недовір'ям, або й крайнє вороже та не хотіли втримувати з ним жодних зв'язків. Очевидно, великий вплив на таке вороже ставлення американського латинського клиру до нас мали польські священики, які часто фальшиво інформували американців про нашу Церкву. Це скрутне положення нашої католицької еміграції використовувала московська православна місія при амбасадах у ЗДА. Знищивши нашу Католицьку Церкву в XIX ст. на східних і північних українських землях, що дісталися під ярмо царя восточного православного, московський уряд наполегливо працював над тим, щоб нищити нашу Церкву й за Океаном. З доручення царського уряду московська православна місія повела енергійну акцію серед наших бідних і затурканих поселенців в Америці, щоб їх перетягати на православ'я. Царський уряд не жалів грошей на цю роботу, тому часто-густо акція мала успіхи. До яких розмірів доходила пропаганда московської місії в ЗДА, вказує проречисто факт, що інколи давали себе баламутити навіть деякі наші священики, які стояли твердо при своїй вірі.

Були це часи, коли церковні ради були рідше чинником по наших парафіях. А в тих радах часто панувала анархія. До церков-

них рад діставалися інколи люди, яким ішло не так про добро Церкви, як радше про почесні та особисту наживу. Парафіяльні зібрання ставали вряди-годи ареною завзятих спорів, а навіть буч, що їх нерідко мусіла ліквідувати поліція. Нічого дивного, що ті крамолки кінчалися часто розбиттям парафії. Церковні ради не допускали священників до управи парафіями і з їх голосом не хотіли рахуватися.

Платня священника й дяковчителя залежала від доброї волі церковних рад. Може й тому в Гемтремку бувало часто, що священники змінювалися. Чимало колотнечі вносили партійні спори. У протоколі засідання Церковного Комітету в Гемтремку під датою 26. IV. 1936 записано, що "Йосиф Процюк пояснив справу як то люди задивляють і як ся відносять до тих з урядників котрі вибрані зістали до Уряду Парох., а не з їх партії." (Цитую дослівно з усіма мовними й правописними помилками).

З емігрантами інших народів переселювалися за море також інтелігенти, особливо священники й учителі. Вони організували релігійне, освітнє та економічне життя своїх земляків на нових імсцях поселення і своїм проводом допомагали їм улаштувати собі краще життя. Того щастя не мала наша еміграція. Довгі десятки років наші поселенці в Америці не мали свого інтелігентного проводу. Були це майже самі селяни-чорнороби, низи галицького села. Найбільше дошкулював тим людям брак своїх священників. Не диво, що провід над тою сірою і безпросвітною масою могли й повинні були взяти священники. Тому священники як перші з українських інтелігентів поїхали за Океан рятувати кинених на чужину земляків.

Але наших священників було дуже мало, а нерідко не можна було їх дістати. Тому багато наших людей почало ходити до польських та інших слов'янських латинських костелів. Вони в більшості випадків відпали від нашого народу.

Ще більше спустошення в рядах наших перших поселенців спричинювали різні секти, яких було завжди багато в Америці. Тисячі наших темних людей підпали під вплив різних протестантських сект і відчужилися від українського народу.

Великого лиха накоїли нам непорозуміння між закарпатцями й галичанами. Наслідки того відчуваємо в Америці по сьогоднішній день. Закарпатські руснаки ставилися вороже до громадської праці галицьких священників; уважали її небезпечною політикою і різко від неї відмежовувалися.

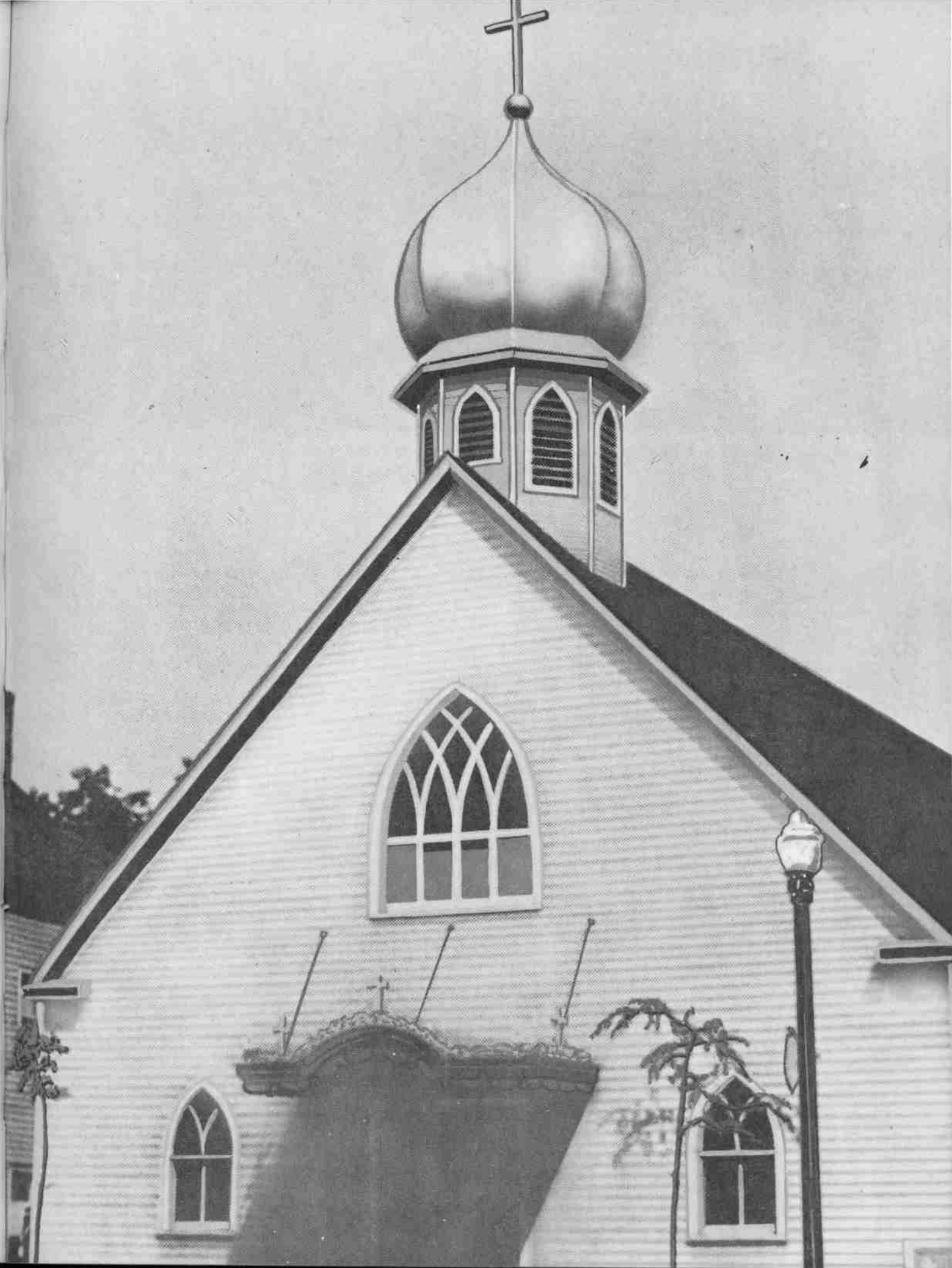
Вкінці ще одна обставина спинювала розвиток релігійного життя нашої еміграції в Америці: правне положення Української Католицької Церкви в ЗДА не було довгі роки унормоване. Змінилося воно докорінно щойно в серп-

ні 1907 року, коли, дякуючи невтомним заходам покійного митр. Шептицького, Апостольський Престіл призначив для українців католиків в Америці першого єпископа. Став ним о. Сотер Ортинський, ЧСВВ. Тому 1907 рік зачав нову сторінку в історії Української Католицької Церкви в ЗДА. Ще важливішою подією, що має історичне значення в житті американських українців, було створення Апостольською Столицею окремої української католицької метрополії в ЗДА в 1958 році. Першим митрополитом став покійний Кир К. Богачевський.

Як бачимо, від підземельних шахт Пенсільванії, в яких спалені пилом уста українських чорноробів шукали сили в рідній молитві, від першої української католицької церкви в Шенандо до величного торжества інсталяції першого українського митрополита в ЗДА — це тернистий і довгий шлях, який призначило нашим поселенцям у ЗДА Боже Провидіння.

Важкий шлях, яким ішов розвиток нашого релігійного й національного життя в Америці, дав у сумі корисні наслідки. Відсіялася половина від зерна, прочистилася атмосфера, відпали всі ті, що забагнували життя і спинювали на тутешнім ґрунті розвиток нашої Церкви. В огненній пробі загартувалися серця здорової частини суспільства і з неї вийшла наша Церква відродженою і скріпленою. І ще одне: довгі роки важкої боротьби нашої спільноти навчили нас цінити Українську Католицьку Церкву та дивитися на неї, як на забороло українства серед чужого моря.

The first Immaculate Conception Ukrainian Catholic Church on Grayling Street in Hamtramck.

His Excellency, Bishop Joseph Schmondiuk, comes back to visit his former parishioners.

OUR GRADE SCHOOL

The first Ukrainian immigrants in America terribly felt the need of their own Ukrainian schools. This meant that their identity will not be wiped out in a strange environment. That is why on July 15, 1917, the newly blessed "Ukrainian House" on Grayling Street provided classroom facilities for an evening Ukrainian school. The children gather here after their public school sessions and had evening classes in Ukrainian, Religion and History. The first teachers were the church cantors, but since 1928 the Sisters of Saint Basil the Great conducted these evening classes.

In time, the enrollment increased, and it was necessary to build a parochial school. Meanwhile, Father Steven Chehansky opened the parochial day school. This was in September, 1936, and it was located in the "Ukrainian House" building. The Basilian Sisters conducted the school, and the first enrollment totalled 18 children in two classes. In 1938 there were 50 children; 1939 — 108 children; 1940 — 114 children and a full compliment of eight grades. On June 9, 1941, Bishop Constantine distributed diplomas to the first graduating class of Immaculate Conception School.

As the years passed, the student body increased. It was 1948 that Father Joseph Schmondiuk was appointed as pastor of Immaculate Conception. He began to draw up plans for a new school building. A School Fund was started and soon there was \$70,000.00 collected for the building. Another \$30,000.00 was borrowed from the parishioners who asked for no interest since the money was to be used for the good of the

parish. At the Ground-breaking Ceremonies, another \$7,000.00 was collected for the School Fund. Soon, Immaculate Conception would have a new, modern school building. On June 10, 1951, Metropolitan Constantine Bohachevsky blessed the cornerstone of the school now situated on McDougall Street, and in September of that same year, the children began studying in the new building. In September there were 355 children, and as the school year ended in June, 1952, there were 385 students. The Sisters then assigned to the school were: Sr. Lawrence, OSBM (principal), Sr. Josepha, OSBM, Sr. Leontia, OSBM, Sr. Timothy, OSBM, and Sr. Marina, OSBM. In June, 1952, 20 graduating students received diplomas.

Since 1956 (the appointment of Father Schmondiuk as Auxiliary Bishop to Metropolitan Bohachevsky) Father Steven V. Knapp assumed pastoral duties and continued the zealous work of his predecessor. In 1958 there were 608 children in the school, and a much larger teaching staff. The Sisters were: Sr. Salome (principal), Sr. Ambrose, Sr. Tatiana, Sr. Judith, Sr. John Mark as well as seven additional lay teachers.

There are at the present time 483 children in the school which is its physical capacity. At the present time, the Sisters in the school are: Sr. Vera, OSBM (Principal), Sr. Dia, OSBM, Sr. Chrysostom, OSBM, Sr. Suzanne and the following lay teachers: O. Mychajlowycz, B. Saramaga, S. Peczaniuk, M. Sawchuk, S. Mack, P. Shlemkewich, R. Chujka, I. Tarnavsky, M. Fedyshyn and Miss Selehowsky.

НАША ПОЧАТКОВА ШКОЛА

Пекучою потребою для наших поселенців в Америці побіч своєї Церкви була справа української школи, щоб діти не відчужувалися від свого народу та не пропадали в чужій школі для іншої Церкви. Тому, коли 15 липня 1917 року посвячено "Українську Хату" при вул. Грейлінг, приміщено в ній вечірню школу для дітей. Сюди приходили, після цілоденної науки в публічних школах, наші діти щовечора вчитися релігії, української мови, історії та співу. Спершу вчили в ній дяковчителі, а від 1928 року Сестри Василіанки.

Коли зросла кількість дітей, виринула потреба будови парафіяльної школи. У вересні 1936 р. парох о. д-р Ст. Тиханський відкрив в "Українській Хаті" цілоденну парафіяльну школу під управою Сестер. У першому році навчалося в ній 18 дітей у двох класах. У 1938 році було вже 50 дітей, для яких створено 4 класи. В наступному році кількість дітей виносила вже 108 учнів, а в 1930 р. було вже вісім клас, у яких навчалося 114 дітей. Дня 9 червня 1941 р. Преосв. Кир К. Богачевський вручив дипломи першим градуантам цілоденної Парафіяльної Школи.

В 1948 р. прийшов на пароха Гемтремку о. Йосиф Шмондюк. Він запланував будову нової школи. Створено Шкільний Фонд, який скоро зріс до 70 тисяч доларів, а безвідсоткові позички свідомих громадян дали 30 тисяч. В час посвячення площі під школу зібрано 7 тисяч доларів.

Дня 10 червня 1951 р. митрополит Кир К. Богачевський посвятив угольний камінь нової

школи при вул. Мек Дугел, а в вересні того ж року відкрито новий будинок для навчання. Вписалося тоді до школи 355 учнів, а з кінцем шкільного року було їх уже 385. Директоркою школи стала Сестра Лаврентія ЧСВВ, а крім неї вчили ще 4 Сестри: Йосифа, Леонтія, Тимотея і Марина. При школі відкрито теж садок, який вела п. Олена Тиханська-Букса. В червні 1952 року 20 градуантів дістали дипломи.

Від 1956 р. продовжував працю о. Шмондюка новий парох, о. монс. д-р Ст. Кнап, який ревню опікувався школою. В 1958 р. кількість дітей у школі зросла до 603. Директоркою школи була тоді Сестра Саломія, а вчили Сестри Амвросія, Тетяна, Юдита й Іванна Марко та 7 світських учителів.

Коли після 2-ої світової війни прибула нова еміграція, шкільний будинок став замалий. Тому о. Кнап був приневолений добудувати ще одну класу. Але й це не розв'язало труднощів, тому деякі класи є переповнені.

В біжучому шкільному році є у школі 483 дітей. Управа школи спочиває в руках Сестри Віри, а вчать, крім Сестри Дії і Сестри Хризостоми, такі світські вчителі: О. Михалович, Б. Сарамага, Соня Печенюк, Мирослава Савчук, Селяговська, Ш. Мек, П. Шлемкевич, Р. Чуйка, І. Тарнавська й М. Федішин.

Учні школи беруть участь у різних змаганнях з іншими школами й часто здобувають перші місця. Слід особливо підкреслити участь учнів у релігійних і національних імпрезах, у яких вони відіграють активну роль.

The Student Body of I.C. H.S. after a concert performance.

OUR HIGH SCHOOL — THE FIFTH YEAR

The Ukrainian community in the United States is concerned about preserving the Ukrainian youth loyal to its heritage and the Ukrainian rite. It is obvious that this work cannot be accomplished through schools other than Ukrainian. Frequently, after the completion of the average eight years in a parochial school, the youngsters enter a different environment and lose contact with their Ukrainian community.

Monsignor Stephen Knapp, a former pastor of this parish, was aware of this and made a momentous and courageous decision. He decided to organize the first Ukrainian co-educational high school that will 1) preserve the youth in a religious spirit typical of our rite, 2) educate them with a solid, fundamental knowledge of Ukrainian language, history, literature, culture and ancient customs, and 3) give them preparatory knowledge for admission to colleges and universities.

The first step was taken in 1958 when the former Tau Beta Community Center was purchased. The address was 3056 Hanley Street in Hamtramck, Michigan. This bold step was enthusiastically supported by Sr. M. Salome, SBM, the principal of Immaculate Conception Grade School, who immediately prepared a school program for the new educational center of the parish.

In June, 1959 the building was prepared for its first students. Unquestionably, the parents of the then eighth grade students placed their full confidence in their religious leaders and registered the children at the new High School.

The High School became known as the Ukrainian High School and classes were officially be-

gun on September 8, 1959. A Solemn Liturgy was celebrated in the Convent Chapel. The first faculty listed these people: Sr. M. Salome, OS-BM — principal and teacher of Latin, Rev. Paul Burak — General Science, Peter Stasiw — Assistant Principal and teacher of Algebra and Ukrainian, Miss P. McColly — English, Robert Pochynok — History and Religion, K. Cependa — Music, H. Diulus — Physical Education and Sports.

As classes continued in the fall, the first quarter report was released noting the honor students. These were: Maria Lonchyna, Roman Stadnyk, Christine Kunynskyj, Catherine Mandruch, Jaroslaw Kolisnyk, William Sawchuk, Lidia Hawiley, Oksana Hryniw, Luba Pashkewych, James Barna and Michaline Gratkowska.

The idea of conducting our own Ukrainian High School was gaining momentum in the Detroit Ukrainian Community. On December 6, 1959, a Concert was sponsored in the Copernicus School Auditorium by the parish choir under Mr. D. Ataman, and the "Trembita" Chorus conducted by K. Cependa. This was called the Ukrainian High School Day, and it is worthwhile noting that many Ukrainians became pioneer-founders of the school with their generous financial support.

Meanwhile, the business of teaching and studying continued at the High School. School colors — blue and silver — were selected, the girls were given uniform school wear, a school newspaper was published, and an athletic program was introduced for the boys. In March, 1960, the student body attended its first high

П'ЯТЬ РОКІВ УКРАЇНСЬКОЇ ВИЩОЇ ШКОЛИ

Збереження нашої молоді при українській народності й рідному обряді було й завжди буде одною з найбільш пекучих проблем української спільноти в Америці. Ясно, що чужі школи не можуть виховати нам дітей так, як ми цього собі бажали б. Багато нашої молоді після закінчення хочби навіть своєї парафіяльної початкової школи, саме в часі, коли формується її характер, попавши в чуже середовище, втрачає зв'язок із своєю Церквою та українськими традиціями.

Маючи це на увазі, парох парафії Непорочного Зачаття о. д-р Степан Кнап постановив взятись за сміливе й піонерське діло зорганізування першої в Америці середньої парафіяльної коєдукаційної школи, тобто Гай Скул, яка б: 1) виховувала нашу молодь у релігійному дусі та в нашому рідному обряді, 2) давала нашій молоді основне знання української мови, історії, літератури, культури та розуміння наших традицій, 3) давала нашій молоді необхідне знання для вступу до американських коледжів та університетів.

Першим кроком до здійснення цього небуденного задуму було набуття 1958 року будинку "Тав Бета Комюніті Сентер" при вул. Генлей ч. 3056.

Ентузіастичну підтримку для своїх задумів знайшов о. д-р С. Кнап в особі тодішньої директорки цілоденної парафіяльної школи Сестри М. Саломії ЧСВВ, що випрацювала програму й напрямні праці нової школи.

В червні 1959 р. проведено тимчасовий ремонт нового будинку та реєстрацію учнів до 9-ої класи. Найбільш рішальним і позитивним фактором стало те, що батьки дітей, яких ді-

ти кінчали саме 8-му класу парафіяльної школи, поставились з повним довір'ям до ідеї власної середньої школи та, вписуючи своїх дітей до 9-ої класи, уможливили реалізацію сміливих задумів свого декана й пароха.

Новий шкільний рік 1959-1960 новоствореної Гай Скул, яку названо Українською Вищою Школою, розпочато 8 вересня 1959 р. урочистою Службою Божою в каплиці Сестер. Перший учительський склад УВШ був такий:

Сестра М. Саломія ЧСВВ — директорка школи та латинська мова, о. Павло Бурак — природознавство, п. Петро Стасів — заст. дир., алгебра та укр. мова, панна П. Мек-Колей — англійська мова, п. Роберт Починок — господар 9-ої класи, історія і релігія, п. Кирило Цепенда — музика, п. Даюлес — руханка і спорт.

У листопаді 1959 року проголошено першу почесну листу учнів, що в першому кварталі здобули дуже добрі оцінки. Їх варто згадати поіменно: Марія Лончина, Роман Стадник, Христя Кунинська, Катерина Мандрух, Ярослав Колісник, Василь Савчук, Лідія Гавілей, Оксана Гриньків, Люба Пашкевич, Яків Барна та Михайлина Гратковська.

Щоб спопуляризувати ідею УВШ серед широких кіл громадянства та здобути конечну фінансову підтримку, уладжено 6 грудня 1959 в аудиторії Школи Коперника перший День УВШ. В мистецькій програмі виступали парафіяльний хор під управою п. Д. Атаманця та хор "Трембіта" під батутією п. К. Цепенди. Ідею УВШ прийняли парафіяни з ентузіазмом, ставши піонерами-фундаторами УВШ.

В першому шкільному році учні вибрали собі шкільну краску, срібно-синю. Для дівчат за-

school retreat conducted by Father Patrick Paschak, OSBM. June 12, 1960, was the official end of the first school year, and the students were present while Msgr. Knapp celebrated the Liturgy of Thanksgiving and distributed awards to the Honor students. The first class had 32 students.

The second year at the Ukrainian High School was met with an unexpected misfortune. The Fire Department requested a complete renovation of the school building to comply with fire regulations. There were now 95 students in the school, and classes were held, while the school was being renovated, in the Pulaski School in Hamtramck. The school faculty also underwent changes. Now the following were offering instructions: Sr. M. Salome, OSBM, Principal; Rev. J. Prokopowych — Ukrainian, Rev. P. Burak — General Science, Chemistry; P. Stasiw — Assistant Principal, Algebra, Ukrainian; Rev. O. Balaban — Religion; R. Pochynok — History, Geography; T. Gorsika — English; J. Tomasik and G. Berger — Latin, H. Diulus — Physical Education, Sports; and K. Cependa — Music and Choir. Since Father Burak was transferred in April, 1961, Miss Lidia Kazywch and Mr. George Slusarchuk were assigned to his subjects. During this year, Mr. Stasiw served as acting principal, in the absence of Sr. M. Salome. Extracurricular activities were prominent during the year. For example, the High School students sang at the Ford Auditorium along with the famed "Dumka" Chorus from New York in December, 1960. This was the second Annual Ukrainian High School Day. The students also carolled during the Christmas Season, commemorated Ukrainian Independence Day with a Concert comprised of the High School Choir. During the Concert, William Sawchuk addressed the audience, while Roman Stadnyk, Irene Zubalskyj and Christine Kunynskyj recited Ukrainian poetry.

As January, 1961, drew to an end, the building on Hanley having been renovated, the students joyously returned to their own school. A school dance was held to mark the occasion. Later, a Shevchenko Concert was given by the students. The High School was already proving its effectiveness for the Ukrainian community. It, also, was a great day when Martha Fedyshyn, a student of the school, was the recipient of an award related to the Detroit Archdiocesan Building Fund Campaign. Since the building now was properly equipped, the Most Reverend Bishop J. Schmondiuk was invited for the Blessing Ceremonies. This was held on May 7, 1961, and concluded with a Banquet at the Grade School Auditorium. As June 11, 1961 arrived to mark the conclusion of another year, it also meant the end of another year of busy activity in the various fields of Immaculate Conception High School. For now, the school prepared material for the parish bulletin, introduced a school

song, and organized a Future Nurses Club.

After the two formative years of the high school, the school year of 1961-1962 was the stabilizing period of this young institution. There were now 142 students.

A new administration was introduced in September, 1961. Sr. M. Emellia, OSBM, was appointed principal, and Sr. M. Boniface, OSBM, joined the faculty. The teaching faculty was: Sr. M. Emellia, Sr. M. Boniface, Msgr. S. Knapp, Fr. L. Korchynsky, Fr. J. Martyniuk, P. Stasiw, R. Pochynok, A. Zeleny, L. Wytwycky, B. Pytel, G. Berger, G. Slusarchuk, B. Saramaga, H. Diulus and C. Green. To the previously mentioned subjects was added a Business Course, and also Geometry, Biology, German, French, Sports for the girls, and full time library facilities. Later in the year, an impressive Shashkewych Concert was held in the presence of Bishop Jaroslav Gabro of Chicago, an Ukrainian Independence Day Program, and a Tribute to Metropolitan Slipyj. The high school choir and orchestra were conducted by B. Saramaga.

Another first in the young high school was Ring Day held on May 25, 1962, and the presentation of rings by Msgr. Knapp, the founder of the school. A Ukrainian Dancing Club was organized by Miss Zeleny and the members were the recipients of a trophy by the Hamtramck Buyers Ass'n. 1962 also marked the school's entry into competitive sports with other Catholic secondary schools of Detroit. On June 8, 1962, the school year ended, however not before the entire school paid tribute to its founder, Father Knapp. He was invested as Papal Chamberlain to Pope John XXIII on June 3, 1962.

The 1962-1963 school year rounded out four years of secondary training for the first pioneer class of Immaculate Conception High School. Now the school had 185 students. It was a significant year for the Immaculate Conception Parish in many ways. For in August, 1962, the Basilian Fathers were appointed as administrators of this growing parish. It was now their responsibility to carry on the tremendous work of their predecessors and meet the financial commitments of this parish. The first pastor and superior was Father Innocent Lotocky, OSBM. Immediately three priests were assigned to the teaching high school staff: Rev. Volodimir Gavlich — German, Ukrainian; Rev. Patrick Paschak — Religion; Rev. Methodius Nytozka — Ukrainian. Along with the assigned priests, the staff was further complimented with: Sr. M. Charles, OSBM (on temporary basis), P. Stasiw, S. Peczeniuk, E. Holleran, I. Bodnaruk, R. Pochynok, T. Kohut, T. Argyris, W. Jurek, A. Maskery, B. Saramaga, H. Diulus, L. Ready, Sister Emellia, and Sister Boniface.

January, again, featured the traditional Ukrainian Independence Day Concert.

Since this was to be the first Ukrainian High School Graduation, an air of excitement pre-

ведено однострої, видано першу учнівську газету та приступлено до організування учнівських спортивних дружин. У березні 1960 р. відбулись перші реколекції для учнів, які провів о. Патрикій Пащак ЧСВВ. Шкільний рік закінчено урочистою Службою Божою в неділю 12 червня 1960 р. Після Служби Божої о. д-р С. Кнап роздав учням нагороди за пильність у науці. Дев'яту класу закінчили 32 учні.

Тому, що шкільна влада поставила строги вимоги, щоб будинок був відповідно забезпечений від вогню, треба було перевести основний ремонт будинку. У зв'язку з тим новий шкільний рік 1960-1961 розпочато у школі Пуласского, де наша УВШ зайняла 4 кімнати. Кількість учнів зросла до 95. Учительський склад у тому році був такий: Сестра М. Саломія ЧСВВ — директорка, о. Прокопович — укр. мова, о. П. Бурак — природознавство й хемія, п. П. Стасів — заст. дир., алгебра й укр. мова, о. Орест Балабан — релігія, п. Р. Починок — історія й географія, п. Т. Горсіка — англ. мова, пп. Томасік і Бергер — латина, п. Г. Даюлес — руханка і спорт, п. К. Цепенда — музика й хор.

У зв'язку з відходом о. П. Бурака навчання природознавства й хемії перебрали у квітні 1961 року п. Лідія Казевич і п. Юрій Слюсарчук. З приводу хвороби директорки школою керував п. Петро Стасів. Шкільний рік зачався 7 вересня 1960 р. Службою Божою в каплиці Сестер.

Дня 10 грудня 1960 р. відбувся в аудиторії Форда Другий День УВШ, на який запрошено з концертом хор "Думка" з Нью-Йорку під управою п. Задорожного. В рамках програми виступив теж хор учнів УВШ під орудою п. Цепенди. Вперше в час Різдва учні УВШ взяли участь у коляді на церкву та започаткували традицію відзначування роковин Самостійности й Соборности України. Вперше відбулось це свято 22 січня 1961 року при співучасті місцевого УККА й ред. В. Душника. Хор учнів відспівав 4 пісні, коротку святочну промову виголосив в англ. мові учень В. Савчук, а з деклямаціями виступили учні Роман Стадник, Ірина Зубальська і Христя Кунинська.

При кінці січня 1961 р. учні з радістю повернулися до відновленого й відповідно перебудованого власного будинку при вул. Генлей. З тієї нагоди 28 січня 1961 р. відбулася забава у школі. В березні того ж року УВШ співпрацювала з цілоденною парафіяльною школою в уладженні Шевченківського Свята. Радісним явищем було здобуття ученицею Мартою Федишин нагороди в контексті Дітройтського Архидієцезального Фонду Розбудови. Дня 7 травня 1961 відбулося врочисте посвячення шкільного будинку, якого довершив Іх Ексцел. Кир Йосип Шмондюк. Після того відбувся бенкет в аудиторії початкової школи при вул. Мек Дугел, яким проводив о. Пащак.

Шкільний рік закінчено 11 червня 1961 роздачею нагород. Слід додати, що впродовж того року учні видали власну газету та дописували до церковного бюлетеня в рубриці "Голос Вищої Школи". Створили теж свій шкільний гімн та організували Клуб Майбутніх Медсестер.

Шкільний рік 1961-1962, що розпочався 3 вересня 1961 року, можна назвати роком остаточної стабілізації УВШ. Перша директорка школи, Сестра М. Саломія ЧСВВ, через свою недугу мусіла відійти, на її місце прийшла Сестра М. Емелія ЧСВВ, а їй до помочі приділено Сестру М. Боніфатію ЧСВВ. Праця й посвята останніх стали гарантією повного успіху УВШ. У тому році в трьох класах УВШ навчались 142 учні. Учительський склад був такий: Сестра М. Емелія ЧСВВ — директорка, біологія, о. шамб. С. Кнап — релігія, о. Леонард Корчинський — релігія, о. Йосип Мартинюк — релігія, Сестра М. Боніфатія ЧСВВ — машинопис, англ. й укр. мова, п. П. Стасів — заст. дир., алгебра й геометрія, п. Р. Починок — історія, п. Анна Зелена — англ. і франц. мова, п. Л. Витвицька — бібліотека й англ. мова, п. Б. Питель — укр. й нім. мова, п. Г. Бергер — латина, п. Ю. Слюсарчук — природознавство, п. Б. Сараміага — спів, п. Г. Даюлес — руханка і спорт, панна С. Грін — руханка.

Одною з найзамітніших подій того року був концерт у честь М. Шашкевича, що відбувся 3 грудня при участі єпископа новоствореної єпархії св. Миколая в Чикаго, Іх Ексц. Кир Ярослав Габра. Завдяки вмільй організації Сестри Емелії та всіх Сестер ЧСВВ обидвох шкіл концерт був великим успіхом. Співали хори обидвох шкіл при супроводі оркестри під диригентурою п. Б. Сараміаги. УВШ співпрацювала теж при улаштуванні Свята Соборности та в відзначенні 70-річчя Митр.-Ісповідника Кир Йос. Сліпого 18 лютого 1962 року.

Дня 25 травня 1962 р. відбулася вперш врочиста роздача градаційних перстенів учням 11-ої класи, яку довершив о. шамб. д-р С. Кнап. Замітною подією була теж організація танцювального гуртка під управою вчительки А. Зеленої, що на фестивалі Асоціації Купців Гемтремку здобув чашу за виступ дня 1 липня 1962 року. В цьому шкільному році виступали теж уперше дружини нашої школи у міжшкільних змаганнях. УВШ брала також участь в урочистостях інвеститури основника УВШ, о. д-ра С. Кнапа, на папського шамбеляна дня 3 червня 1962. Шкільний рік закінчено 8 червня Службою Божою та роздачею нагород пильним учням.

Четвертий рік свого існування УВШ почала вже під знаком повної середньої 4-річної школи, начислюючи вже 185 учнів. Найбільш замітною подією в тому році було перебрання нашої парафії ОО. Василянми, що на їх плечі впав тягар фінансування та дальшої розбу-

vailed in the school. First, there was the Graduate's trip to Washington and New York, then the Senior Banquet, the Senior Prom. And then, long-awaited, the Graduation Exercises. This was the 9th day of June, 1963. The diplomas were distributed by the pastor, Very Rev. I. Lotocky, assisted by Father V. Gavlich and Father Patrick Paschak. An unexpected visitor was Sr. Salome who came to witness what had been such a small beginning. The salutatorian addresses were delivered in Ukrainian and English by Christine Kunynskij and Roman Stadnyk, the valedictory by Maria Lonchyna. There were 30 graduates marking this first commencement exercise: James Barna, Martha Barras, Orest Brezden, Peter Bryk, Larissa Brzeska, Bohdan Fedorkiw, Michaeline Gratkowska, Lidia Hawiley, John Hesczyk, Oksana Hryniw, Rostyslaw Kachmar, Ihor Kiryk, Jaroslaw Kolisnyk, Bohdan Koshiw, Christine Kunynskij, Maria Lonchyna, Catherine Mandruch, Steven Michalowski, Maria Nowaczok, Luba Pashkewych, Nicholas Perun, William Sawchuk, Dru-silla Slepak, Pauline Solodky, Roman Stadnyk, Peter Starzynsky, Jaroslaw Sup, Ihor Togan, Marianne Zilinka, Roman Zwarych.

As these students left to continue their education in higher institutions (28 out of 30 had already been accepted to college), their school newspapers appeared in professional format: The "Basilea" in English, and the "Luna" in Ukrainian. It was fitting and proper. The first volume of the yearbook, "The Icon", was published by the class of 1963. The Ukrainian High School was fullfledged.

The fifth school year at the high school was inaugurated with a Solemn Liturgy offered by Very Rev. I. Lotocky, OSBM. Now there are 202 students in the school. The faculty consists of: Sr. M. Emellia, Sr. M. Boniface, Rev. I. Lotocky, OSBM, Rev. V. Gavlich, OSBM, Rev. P. Paschak, OSBM, P. Stasiw, L. Bodnaruk, E. Holleran, I. Bodnaruk, W. Jurek, T. Kohut, R. Potchynok, O. Lonchyna, B. Saramaga, J. Surles, A. Zeleney, K. Tkachuk, K. Pearson.

Since its inception, the very dedicated and loyal maintenance man and caretaker of the high school has been Mr. Petro Wasyliw who is loved and respected by the entire school.

The concerts and other annual events took place. They already have their tradition. The Graduates Trip to Washington and New York was memorable since it also included a visit to the World's Fair. And on June 14, 1964, the second graduating class of 53 students left the classrooms of Immaculate Conception High School. They, too, have followed the steps of the pioneer class. They have entered colleges, and left behind a treasure of memories. One of them being the annual year book, the "Icon". The first "Icon" was awarded a first prize by the Detroit Student Press Association of the University of Detroit. We are confident that our se-

cond year book, the "Icon", Volume II, will gain equal laurels for our high school.

March 24, 1964, Dr. Mills of the University of Michigan visited our school as a member of that accrediting department of the University and was highly impressed with our program and our successful venture. Business enterprises have the highest commendations for our business courses, especially nothing the ability of Nadia Denysenko, and Irene Melnyk.

The pride of our school is our High School Chorus. Our Altar Boys in the Acolyte Society under Mr. R. Potchynok have been conscientious in their altar duties, our Future Nurses Club, Future Teachers Club, Ukrainian Literary Club, our Marian Sodality and journalistic endeavors in the "Basilea", in "Luna", and the "Icon" continue to grow and expand. Our Sports program has been exceptionally successful, and our athletes have gained stripes in all-state competition. Our students have participated in radio programs and have shown a flair for drama. Indeed, we are proud of our school in this the fifth year of existence.

We conclude this description of our short but stimulating, initiative years with the course of studies that is offered at the Immaculate Conception Ukrainian Catholic High School today. We hope it inspires all parents to take advantage of this wonderful institution, especially fitted for the needs of our Ukrainian community in Detroit.

П'ЯТЬ РОКІВ УВШ

дови УВШ. Парохом та ігуменом став о. Інокентій Лотоцький ЧСВВ, а о. Вол. Гавліч ЧСВВ о. Патр. Пащак і о. Мет. Ничка почали вчителювати. Учительський склад був такий: Сестра М. Емелія ЧСВВ — директорка, латина й релігія, о. В. Гавліч ЧСВВ — укр. й нім. мова, о. П. Пащак ЧСВВ — релігія, о. Методій Ничка ЧСВВ — укр. мова, Сестра М. Боніфатія ЧСВВ — машинопис, стенографія і релігія, Сестра М. Чарльс ЧСВВ — заступала Сестру Боніфатію при кінці року, п. П. Стасів — заст. дир., алгебра, геометрія, історія України, п. Соня Печенюк — франц. мова, пані Е. Голлеран — англ. мова, п. Іван Боднарук, п. Р. Починок — історія, географія, сівікс, п. Тарас Когут — латина, укр. мова, природознавство, пані Т. Арджиріс — англ. мова, бизнес, п. В.

Юрек — біологія, хемія, тригонометрія, п. А. Маскері — фізика й алгебра, п. Богдан Сарамага — хор, спів, п. Г. Лаюлес — руханка і спорт, панна Л. Реди — руханка для дівчат.

Дня 3 лютого відбувся традиційний концерт з нагоди Дня Соборности й Самостійности, на якумо програмою виступив хор учнів під управою п. Б. Сарамаги.

Шкільний рік 1962-1963 пройшов під знаком першої градуації та імпрез з нею зв'язаних, серед яких найбільш замітні були: бенкет класи градуантів, градуаційний баль-Пром і поїздка градуантів до Нью-Йорку й Вашингтону.

Градуація відбулася 9 червня 1963, перша в історії нашої УВШ. Урочисту роздачу дипломів довершив о. Ігумен І. Лотоцький ЧСВВ при співучасті оо. П. Пащак ЧСВВ і В. Гавліча ЧСВВ. Милою несподіванкою був приїзд першої директорки школи Сестри Саломії ЧСВВ, що з гордістю могла радіти успіхом своїх задумів. Прощальні промови в імені учнів виголосили Марія Лончина, Христя Кунинська та Роман Стадник. Дипломи дістало 30 учнів: Яків Барна, Марта Барнас, Орест Брездень, Петро Брик, Лариса Бжеська, Богдан Федорків, Михайлина Гратковська, Лідія Гавілей, Іван Гещук, Оксана Гриньків, Ростислав Качмар, Ігор Кірик, Ярослав Колісник, Богдан Кошів, Христя Кунинська, Марія Лончина, Катерина Мандрух, Степан Михаловський, Марія Новачок, Люба Пашкевич, Микола Перун, Василь Савчук, Друсила Сліпак, Павлина Солодка, Роман Стадник, Петро Старжинський, Ярослав Суп, Ігор Тоґан, Мар'яна Зілінка і Роман Зварич.

На закінчення шкільного року видано гарно оформлені шкільні газети: в англ. мові "Базілеа" та в укр. мові "Луна". Слід підкреслити відрадний факт, що майже всі градуанти, які плянували університетські студії, були прийняті до місцевих каледжів.

П'ятий шкільний 1963-1964 рік почався 5 вересня врочистою Службою Божою в церкві Непор. Зачаття, яку відправив о. Ігумен І. Лотоцький ЧСВВ. Сьогодні УВШ нараховує 202 учнів. Учительський склад такий: Сестра М. Емелія ЧСВВ — директорка, релігія, латина, о. І. Лотоцький ЧСВВ — парох, релігія, о. П. Пащак ЧСВВ — релігія, о. Володимир Гавліч ЧСВВ — нім. мова, Сестра Боніфатія ЧСВВ — машинопис, релігія і стенографія, п. Петро Стасів — заст. дир., алгебра, геометрія і укр. історія, п. Леонтія Боднарук — укр. мова, п. Іван Боднарук — укр. мова, пані Є. Голлеран — англ. мова, п. В. Юрек — біологія, хемія і тригонометрія, п. Т. Когут — латина, укр. мова, природознавство, п. Оріся Лончина — фізика й алгебра, п. Починок — історія, географія, п. Б. Сарамага — спів і хор, п. Сирле — руханка, спорт, п. Анна Зелена, п. Калина Ткачук — укр. мова, бібліотека, панна К. Пірсон — руханка дівчат.

Функції сторожа УВШ виконує від початку

її існування п. Петро Васильків.

Як щороку, День Самостійности й Соборности вшановано традиційним концертом у виконанні шкільного хору під управою п. Б. Сарамаги 8 лютого.

Тепер іде дбайлива підготовка другої градуації, що відбудеться 14 червня 1964. Градуанти підготовляють видання другої пропам'ятної книги "Ікона". Перша "Ікона" за 1963 рік, що її видали минулорічні градуанти, була відзначена першою нагородою Пресової Асоціації Дітройтського Університету.

Дня 24 березня 1964 р. д-р Мілс, відпоручник стейтової акредитаційної влади, відбув візитацію нашої школи та підкреслив своє задоволення з собливого характеру нашої школи та наших успіхів. Слід згадати, що так минулого, як і цього року, учениці стенографії Сестри Боніфатії були відзначені спеціальними нагородами Компанії Грег. Були теж відзначені учениці машинопису Надія Денисенко й Ірина Мельник у контесті Дітройтської Бизнесової Асоціації.

Гордістю нашої школи є учнівський хор. Гарно розвиваються шкільні товариства, особливо вівтарних хлопців, що ними проводить від 1959 року п. Р. Починок, як також Клюб Майбутніх Медсестер, Майбутніх Учителів, Марійська Дружина Дівчат, Український Літературний Гурток, що вже кілька разів виступав на радіогодині ОО. Василян, та Драматичний Клюб. Працюють редакційні колеґії "Базілеа" та "Луни". Гарні успіхи мали цього року футбольна та кошиківкова дружини.

Основна програма навчання УВШ полягає в тому, щоб учнів підготувати належно до каледжу. Учні, що не думають іти до каледжів, мають нагоду вивчати бизнесові предмети, як машинопис, бухгалтерія, стенографія, але з тим, що мусять брати теж мінімум основних предметів, потрібних для вступу до каледжів, якщоб змінили колись свою думку.

Обов'язковим предметом, як у кожній католицькій школі, є релігія. Крім цього, 4 рази на тиждень мають учні 30 хвилин хорového співу. Українська мова є обов'язковою впродовж усіх 4 років науки, по 5 годин тижнево. Кожна класа поділена на 3 групи, залежно від підготовки учня. Учні можуть користуватися гарно розбудованою українською бібліотекою, що нею завідує п. І. Боднарук. Завдяки жертовности наших організацій та громадянства українська бібліотека нараховує сьогодні 2000 книжок. Учні XII класи, крім обов'язкової науки укр. мови, вивчають історію України в комплексі проблем східньої Європи.

УВШ є гордим здобутком парафії Непорочного Зачаття та всього Дітройту і є всі підстави думати, що вона не заведе надій її основників, фундаторів і теперішніх керівників, Отців Василян і Сестер Василянок, та під їхнім проводом стане гордою твердиною українського духа й наших традицій.

IMMACULATE CONCEPTION UKRAINIAN CATHOLIC HIGH SCHOOL

3056 Hanley — Hamtramck, Michigan 48212

PROGRAM OF COURSES

COLLEGE PREPARATORY COURSE

GRADE 12

Required:

Religion 4
English 4
Ukrainian 4
East European -
Ukrainian History
Amer. Government
($\frac{1}{2}$ year)
Health - Phys. Educ.
Chorus

Electives:

Physics
Mathematics IV
French 2 or
German
Latin 4
Typing 1

GRADE 11

Required:

Religion 3
English 3
Ukrainian 3
U.S. History
Health - Phys. Educ.
Chorus

Electives:

Chemistry or
Typing 1
Mathematics 3
French 1 or
German
Latin 3

GRADE 10

Required:

Religion 2
English 2
Ukrainian 2
Mathematics 2
Biology
Health - Phys. Educ.
Chorus

Electives:

Geography
Latin 2

GRADE 9

Required:

Religion 1
English 1
Ukrainian 1
Mathematics
Health - Phys. Educ.
Chorus

Electives:

Latin 1
World History
General Science
or
General Business

BUSINESS COURSE

GRADE 12

Required:

Religion 4
English 4
Ukrainian 4
East European -
Ukrainian History
Amer. Government
($\frac{1}{2}$ year)
Health - Phys. Educ.
Chorus

Electives:

Shorthand 2
Typing 2

GRADE 11

Required:

Religion 3
English 3
Ukrainian 3
U.S. History
Health - Phys. Educ.
Chorus

Electives:

Shorthand 1
Typing 1

GRADE 10

Required:

Religion 2
English 2
Ukrainian 2
Biology
Mathematics 2
Health - Phys. Educ.
Chorus

Electives:

Bookkeeping

GRADE 9

Required:

Religion 1
English 1
Ukrainian 1
Mathematics 1
Health - Phys. Educ.
Chorus

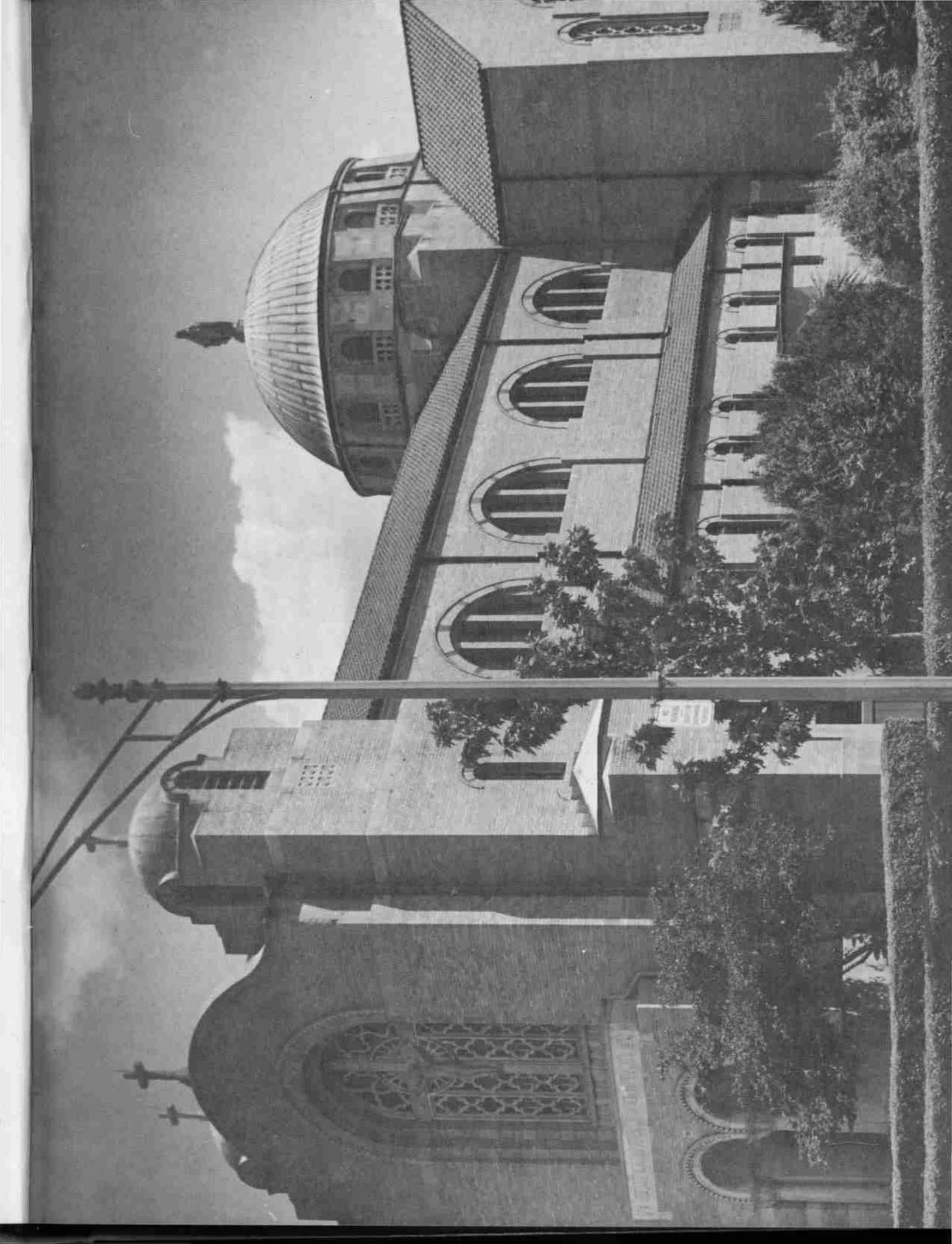
Electives:

Latin 1
World History
General Business

GENERAL ELECTIVES: MUSIC, ART, HOMEMAKING.

Drivers' Training: at Hamtramck High School, Pershing High School, or the closest public High School — after a student has reached his 16th birthday.

The present Immaculate Conception Ukrainian Catholic Church

The ground is broken for the construction of a new rectory.

THOSE WHO LAID THE FOUNDATIONS

In our journey towards a brighter future, we must look back to those who began this great road towards a new future. We must strengthen that golden chain of which one end is lost in the far past and the other end is grasping out towards the veiled future. This composes the history of a nation. Each little link was created by those who sacrificed the happiness and luxuries of their own lives for the blossoming of our parish for future generations.

The first page of our history we open with the first pioneer and organizer of our parish, Father *Ewhen Bartosh*, who served as pastor of St. John's on the west side from 1911 and then transferred to Hamtramck where he built our first church on Grayling. He blessed the little church, celebrated the first Mass in it, and became its first pastor. He was forced to leave the parish for a year in order to aid his dying brother. He built the house next to the church for the priest and organized a night school for children which he materially supported himself and in which he taught. He also built the Ukrainian Home on Grayling and Lumpkin, which soon housed the parish grammar school, all the organizations, and became the center of Ukrainian activity in Hamtramck. In 1916, Father Bartosh organized the Brotherhood of St. Michael, the Archangel. It was indeed a sad day when the Immaculate Conception parish parted with its first pastor on March 17, 1918.

Our first pastor and organizer, Father Bartosh, was born in 1874 in Ukraine. He finished both his high school and college education in Lviv, the capital of Western Ukraine. In this same city, Father Bartosh was ordained a priest on December 10, 1899. By his tireless labors, we can see that he was a person with great initiative and a true Ukrainian heart. During his illness, Father Bartosh was replaced by Father Folta, who celebrated the first Easter Mass at the Grayling church on April 19, 1914.¹

Although Father Bartosh's successor, *Father V. Baloch*, worked in Hamtramck for only seven short months from March 1 to October 14, 1918, he is remembered gratefully by the people. He paid the parish debt to the Koping Company which had built the Ukrainian Home on Grayling. Father Baloch also founded the organization "Zhoda," the 20th branch of the Ukrainian National Association. During Father Baloch's pastoral reign, the church was chartered in the State of Michigan. After Father Baloch left, *Father Michael Huryansky*, the pastor of St. John's on the west side, commuted to Hamtramck to say Mass and perform the many funerals resulting from the epidemic.

On March 1, 1919, Father *Walter Biyynsky*

¹ From April, 1914 to April 15, 1915, Fathers Michael Prodan and Joseph Dzendzera replaced him. Father Bartosh died recently at the age of 90.

His Excellency, Archbishop Constantine Bohachevsky lays the cornerstone for the elementary school on McDougall in 1950.

ТІ, ЩО КЛАЛИ ПІДВАЛИНИ

У нашому важкому поході вгору треба нам глянути позад себе і згадати тих, що перші відкрили похід до великого майбутнього. Слід нам затіснити зв'язки з великими покійниками, зміцнити той безконечний ланцюг, якого один кінець губиться в давнині, а другий майоріє в неясній далечині майбутнього. Бож це є те, що творить історію народу. Кожний крок тієї історії, кожна ланка великого ланцюга, створені працею тих, що пожертвували радістю й вигодами власного життя задля розвитку нашої парафії та майбутніх поколінь.

Сторінку заслужених священників Гемтремку відкриваємо піонером і організатором нашої парафії, **о. Євгеном Бартошем**, який від 1911 року обслуговував першу українську парафію при церкві св. Івана в західному Дітройті, а потім перенісся до Гемтремку й побудував тут церкву. Він посвятив ту церкву, відправив у ній першу Службу Божу й був її першим душпастирем. На якийсь час був приневолений покинути парафію, щоб рятувати вмираючого брата, а вернувшись до неї, працював невтомно над розбудовою нашого релігійного, національного й культурного життя до 1918 року. Він побудував хату для священника та організував вечірню школу для дітей, яку сам вів і матеріально піддержував. Йому завдячує Гемтремк будову "Української Хати" при вул. Грейлінг, де довгі роки була приміщена перша українська школа й гуртувалося суспільне життя нашої громади. Він організував 1916

року Братство св. Арх. Михаїла в Гемтремку. З великим жалем прощала громада свого організатора, коли він, перетомлений працею, був приневолений відійти 17 березня 1918 року.

Перший душпастир і організатор Гемтремку, **о. Євген Бартош**, народився 1874 року. Середню школу й університет закінчив у Львові. Там же дістав свячення 10 грудня 1899 року. Помер, у глибокій старості, 1964 року.

Була це людина з великою ініціативою і щирим українським серцем. Цинив і любив особливо музику. Під його вмільм проводом закипіло релігійне й суспільне життя в Гемтремку.

В час його неприявности заступав його короткий час **о. Фолта**, який відправив у гемтремкській церкві першу великодню Службу Божу 1914 року.

Від квітня 1914 до 15 квітня 1915 року заступали о. Бартоша по черзі отці **Михайло Продан** і **Йосиф Дженджера**. Після того о. Бартош вернувся і працював у нашій парафії до 1918 року.

Всього 7 місяців, бо від 1 березня до 14 жовтня 1918 року, працював у Гемтремку **о. В. Балох**. Все ж таки за той короткий час зробив він багато для парафії. Ревний і енергійний організатор та громадський діяч, заслужився він для нашої громади тим, що сплатив довг компанії Копінг, яка будувала "Українську Хату", і заснував у Гемтремку товариство "Згода", відділ 20-тий УНС. За нього зачартеровано церкву й церковне майно.

became the new pastor. then parishioners built a bell tower and purchased three bells for the church. He left after three short months on June 16, 1919.

From June 16 to December 14, 1919, *Father N. Romaniuk* served as the replacement of *Father Bilynsky*. From February 15, 1920 to April 21, 1921, *Father A. Strotsky* carried out the pastoral duties in Hamtramck until *Fathers Lysiak* and *V. Obushkevych* replaced him for not even a full three months.

Things settled down a little when *Father Dmytro Dobrotvir* was pastor from June 19, 1921 to March 19, 1925. He established two organizations: the Brotherhood and Sisterhood of the Immaculate Conception. He died in 1943. The thirteenth priest to work in our parish was *Father V. Zatserkovny*, who replaced *Father Dobrotvir* during his illness from October 4, 1925 to May 20, 1926. For almost a full year after *Father Dobrotvir* left, *Father K. Kurylo* became pastor till March 14, 1927.

After *Father Kurylo*, *Father Stephen Pobutsky* became the pastor. He worked in our parish from April 2, 1927 to June 7, 1931. He sponsored the first sisters to our parish from the Order of Saint Basil the Great in Philadelphia. These sisters took over the teaching in the grade school from the choirmaster. *Father Pobutsky* started making plans for the building of a new church and school.

Father Strutynsky served this parish from June 20, 1931 to May 25, 1936. During his stay in Hamtramck, *Father Strutynsky* bought 5 lots of land for the building of a new church on Commor and McDougall Streets. During a period of two months when *Father Strutynsky* took ill, *Father Ambrose Senyshyn* from Chicago, the present head of the Ukrainian hierarchy in the U.S.A., took his place.

On June 1, 1936, the young and energetic *Father Stephen Chehansky* became the pastor of Hamtramck. He was born in Peckville, Pennsylvania on November 23, 1905. He finished his high school studies and St. Thomas College in Scranton, Pennsylvania. Afterwards, *Father Chehansky* studied for six years in Rome where he got his doctor's degree in theology and philosophy, and where he was ordained a priest on October 1, 1930. His first assignment was in Chesapeake City and Wilmington. He remained the pastor of Hamtramck from June 1, 1936 to July 1, 1946. *Father Chehansky* was the first priest to list the names of his parishioners and take an inventory of parishioners in his parish. At his arrival, there were only 200 families in the parish; but when he was leaving, this number had grown to 1,000 families. He started the full day grammar school under the guidance of the Sisters of Saint Basil the Great, which was located at the Ukrainian Home at Grayling and Lumpkin Streets. Under his direction the new and beautiful church was built

at Commor and McDougall which was blessed on May 30, 1942. On June 22, 1936, *Father Chehansky* founded the Immaculate Conception Apostleship of Prayer. He also encouraged the church committee to buy the parish estate at Drayton Plains in Pontiac, which today is the center of picnics for parishioners and a camp for children in the summer. *Father Chehansky* organized the youth of the parish and founded the Agenda Club. *Father Chehansky's* assistants in our parish were *Father Volodymyr Levycky*, and *Father S. Kociszko*, the present bishop of the Carpathian Ukrainians in Trenton, N. J.

Father Bilynsky took over as pastor of our parish after *Father Chehansky* left. He stayed as our pastor for over two years with *Father Chomko* and *Father Jaroslav Gabro*, the present bishop of Chicago, as assistant priests. *Father Bilynsky* finished the drawing up of the plans for the school building and started a fund for the building itself.

In December, 1948, Hamtramck once again received a new pastor in the person of *Father Joseph Schmondiuk*, the present bishop of Stamford. It was during his year at Immaculate Conception that the displaced Ukrainians from German camps arrived in Hamtramck and Detroit thanks to his intervention. He also directed the building of the new school at Commor and McDougall and blessed it on June 10, 1951. Since the new school was far away for many of the children, *Father Schmondiuk* converted a huge station wagon into a very convenient school bus, and every morning *Father Schmondiuk* would travel up and down the streets, tooting the horn for his precious passengers bound for school. He also laid the plans for a rectory for the priests and a monastery for the sisters. The building of the rectory was begun in June 1956. In 1950, *Father Schmondiuk* issued the first parish bulletin. The business of the incorporation of the parish was concluded January 24, 1954. On May 24, 1953, *Father Schmondiuk* was nominated a monsignor and papal chamberlain. In 1956, *Monsignor Schmondiuk* was consecrated a bishop in Philadelphia by Metropolitan Bohachevsky. In November, 1956, *Bishop Schmondiuk* returned to Hamtramck to celebrate his first Mass as a bishop at the altar of his old parish church and to bid his parishioners farewell. *Father Schmondiuk's* assistant priests were the *Fathers: Vozniak, Lubachevsky, Kabarovsky, Fedyk, Andrew Treshnewsy, Paul Greskiw, Henry Kruchovsky, Walter Paska, Ivan Bobyak* and *I. Blavaczky*.

In November, 1956, *Father Dean Stephen Knapp*, the former pastor of St. John's on the west side, became the new pastor of Immaculate Conception. He was born on November 28, 1909 in Simpson, Pennsylvania as the first child of *Michael* and *Barbara Orynyk*. He finished his grammar and high school studies in his home town. On October 27, 1927, *Father Knapp* left

Після виїзду о. Балоха доїздив до гемтремкської церкви **о. Михайло Гурянський**, парох західного Дітройту. Парафія переживала тоді велике горе, бо панувала пошесть і люди масово вмирили.

Потім прийшов до Гемтремку 1 березня 1919 року **о. Білінський**, але вже 16 червня того ж року від'їхав. За нього побудували дзвіницю і купили три дзвони.

Половину 1919 року, від 16 травня до 14 грудня, завідував нашою парафією **о. Н. Романюк**. Від 15 лютого 1920 до 21 квітня 1921 року бачимо вже на становищі завідателя **о. А. Строщого**, а опісля прийшли йому на зміну **о. М. Лисяк** і **о. В. Обушкевич**, працюючи в нас неповних три місяці, бо від 24. IV. до 12. VI. 1921 року.

Устабілізувалися трохи відносини, коли на пароха Гемтремку прийшов 19 червня 1921 року **о. Дмитро Добротвір**, бо працював у нас до 19 березня 1925 року. Він заснував при церкві два товариства: 1921 року Сестрицтво Непорочного Зачаття Преч. Д. М. Помер 1943 р.

Тринадцятим зчегги священником, що працював у Гемтремку, був **о. Зацерковний**, який заступав о. Д. Добротвора в час його хвороби від 4 жовтня 1925 до 20 травня 1926 року.

Майже рік займав становище пароха в Гемтремку **о. К. Курило**. Працював у нас від 27. V. 1926 до 14. III. 1927 року.

Після нього прийшов **о. Степан Побуцький**, працюючи ревно для добра громади від 2 квітня 1927 до 7 червня 1931 року. З його приходом розпочалася нова доба в житті парафії. Він піклувався про школу і спровадив із Філадельфії 1928 року трьох Сестер ЧСВВ, щоб перебрали навчання від дяковчителів. Поробив заходи у справі купна площі під будову нової церкви і школи та збирав на ту ціль фонди.

Від 20 червня 1931 до 25 травня 1936 року обслуговував гемтремкську церкву **о. Микола Струтинський**. Він зреалізував мрії свого попередника, бо закупив 25 "лотів" землі під будову нової церкви при вулицях Коммор і Мек Дугел. Упродовж двох ім'яців, коли він був хворий, заступав його **о. Амросій Сенишин** із Чикаго, теперішній Митрополит.

Дня 1 червня 1936 р. прийшов на пароха Гемтремку молодий і енергійний священник **о. д-р Степан Тиханський**. Народжений в Америці 23 листопада 1905 р. в Пеквід, Па., закінчив середню школу і Ст. Томас Каледж у Скрантоні. Опісля провів 6 років на студіях у Римі, де здобув докторат з філософії і теології. Висвячений 1 жовтня 1930 року, душпастирював спершу в Чесапек Ситі і Вілмінгтоні. Працював у Гемтремку як парох від 1. VI. 1936 до 1. VII. 1946 року. Роки його душпастирської праці це світлий період в історії гемтремкської парафії. Він перший списав членів парафії. Коли приїхав, до парафії належало всього 200 родин, а в році його виїзду

мала вона вже близько тисячу родин. Багато праці вклав він у розбудову парафії і придбання нових членів для нашої церкви. Заснував 1. IX. 1936 року цілоденну школу, де вчили Сестри Василіянки, та поробив заходи в справі будови нової школи і величавої церкви, якою гордиться нині Гемтремк. Під його керівництвом побудовано нову церкву при вулицях Коммор і Мек Дугел, посвячення якої відбулося 30 травня 1942 року. При церкві заснував 22 червня 1936 року Апостольство Молитви. Набув посілість у Дрейтон Плейнс, так званий Український Католицький Город, де відбуваються сьогодні парафіяльні пікніки, а в час вакацій улаштовує парафія відпочинкові оселі для дітей. Разом з братом зорганізував молодь і оснував "Адженда Клуб". Сьогодні о. монс. д-р Тиханський є парохом церкви св. Івана Хрестителя в Нортгемптон, Па.

В тому часі працювали як сотрудники **о. Володимир Левицький** і **о. Коціско**, теперішній владика для закарпатців.

У липні 1946 року прийшов на місце о. Тиханського **о. В. Білінський**, який працював у нас понад 2 роки. Його сотрудниками були **о. Чомко** і теперішній владика Чикаго, **Кир Ярослав Габро**. В той час виготовлено плян будови нового шкільного будинку й розпочато збірку на фонд будови нової школи.

В місяці грудні 1948 року Гемтремк дістав нового пароха в особі **о. Йосифа Шмондюка**, теперішнього єпископа Стемфорду. Він побудував нову школу й посвятив її 10 червня 1951 року. Заплянував будову нового парафіяльного будинку й монастиря для Сестер Василіянок. За нього почали будувати, в червні 1956 року, новий парафіяльний будинок при вул. Мек Дугел. В 1950 році почав видавати Парафіяльний Бюлетень і побудував нову школу, яку посвячено 10. VI. 1951 року. Дня 24 січня 1954 довів до кінця справу інкорпорації церкви й церковного майна. Дня 24 травня 1953 року був іменований монсіньором і папським шамбеляном. В час парохування о. Шмондюка працювали як сотрудники в нашій парафії такі священники: **Вознюк, Любачевський, Кабаровський, Федик, Андрій Трешневський, Павло Греськів, Генріх Кручовський, Володимир Паска, Іван Боб'як, І. Блавацький**. Сотрудник о. Кабаровський виїхав з Гемтремку в серпні 1950 року, о. І. Блавацький був до дня 24 червня 1951 року, а на його місце прийшов о. Паска. Дня 16 вересня 1951 року перенесено о. Паску до Честеру, а на його місце прийшов о. Боб'як, який був у нас до 11 травня 1952 року. Після нього, дня 29 червня 1952, прийшов о. Ярослав Федик і служив громаді до травня 1954 року. Коли о. Федик від'їхав, прийшов на сотрудника о. Павло Греськів і працював до травня 1953 року. В тому ж році на місце о. Греськова приїхав о. Г. Кручовський.

У грудні 1956 року став парохом Гемтремку

the United States for Rome and studied on the Gregorian College. His six years at Immaculate Conception were very active, as noted in another article.

The church was to begin a renovation program. Michajlo Dmytrenko was hired to paint the church, and Fr. Knapp founded the Immaculate Conception Ukrainian High School.

The present pastor in Hamtramck is *Father Innocent Lotocky OSBM*, who was born in 1915 in the village of Pitlivychach Starych, county of Buchach in Ukraine. After finishing grammar school in the village, he attended the high school of the Basilian Fathers in Buchach, which he finished in 1932. After finishing his novitiate in Krechow in 1932, Father Lotocky professed his first simple vows and left for humanist studies at the Lavra near Sambir. At the outbreak of the First World War, Father Lotocky left for Olomunza, Czechoslovakia where he stayed until January, 1941. He was ordained a priest in 1940 by Bishop Paul Goydych, O.S.B.M.

Father Lotocky was busy with pastoral work throughout the war years in Belgium until 1946 at which time he migrated to the United States of America. He was appointed the superior in Dawson, Pa. until 1951. From 1951 to 1953, he was appointed the Provincial Superior of the United States province, the headquarters being in New York. Afterwards he stayed on in New York as the pastor of St. George's. After being master of novices in Glen Cove, L. I., Father Innocent went to Chicago where he was the pastor of St. Nicholas in 1961. Finally, on August 1, 1962, Father Lotocky was transferred to our parish where he now is the present pastor and superior. Throughout his long years of service, Father Innocent spent many years as a missionary throughout many of the cities in the United States and Canada, as a confessor of the various orders of our sisters, a master of novices for young Basilians, and as a delegate to the different convocations of the Basilian Fathers.

A hard road was traveled by *Father George Zydan, OSBM*, who was born on December 2, 1896 in Chochonef, county of Rohatyn in Ukraine. In 1919, Father Zydan was arrested by the Polish police and imprisoned in Zhovkva and later in Dombya where he was sent to a concentration camp for three months. Later he was sent to Nova Sancha from where he escaped after several weeks to the Lavra where he completed his study of philosophy. Father Zydan was ordained in September, 1922 by the Ukrainian martyr, Bishop Kocilovsky. His first assignment was to serve as pastor of a parish of Voroczev near Lviv.

In December of 1923, Father Zydan left as a missionary for Canada. Here he took care of six Ukrainian churches. He helped establish many new Ukrainian organizations in Alberta

and also helped incorporate and re-Ukrainianize the national Ukrainian homes which had been taken over by others. In 1927, Father Zydan was transferred to Edmonton where he administered to ten mission churches and also taught catechism. Besides this, he helped organize the following parishes: Carvel, Alberta; Deep Creek, Athabaska; Evansburg, Big Valley, Vobmen, Siba Beach, Tofield, and Torhill. In 1928, Father Zydan was instrumental in producing the newspaper: "Western News", later renamed: "Ukrainian News" or "Ukrainski Visti". In 1932, Father Zydan took over a mission in Radway, Alberta from where he served at first 16, and later 29 different churches, chapels, or missions. At this time the following missions were founded: Belis, Spedden, Wasetnah, Smoky Lake, Maloy, Iron River, and Ashkomo. Besides this, Father George founded a parish, Catholic organizations, and national homes in Radway and Iron River. He also built a monastery in Radway. Father Zydan considered organizing the youth at each new location one of his most important jobs.

In 1937, Father Zydan was transferred to Winnipeg where he served as pastor of the St. Nicholas parish. Father George returned to Alberta in 1940 where he organized parishes and built churches at the following locations: Holden, St. Paul, Cragen and Edson. In 1943, he left for Vernon, British Columbia where he finished building a church, built a residence for the priests in the parish, bought land for a cemetery, built a chapel, and restituted a church in Greenrod. Father George also organized parishes in Kelowna and Kamloops. In 1948, Father Zydan became the pastor and superior in Vancouver. At this time, he organized the following parishes: Richmond, Lulu Island, Victoria, New Westminster, Prince George, and Prince Rupert. He also built a church in Richmond. In 1951, Father George became the pastor and superior in Grimsby, Ontario where he built perhaps the finest Ukrainian hall in the whole of Ontario.

In December of 1959, Father Zydan came to the United States. His first assignment was in the city of Chicago. Here he became the administrator of the monastery; and together with the pastor, Father Michael Wawryk, rebuilt the parish school of St. Nicholas. Since November, 1962 Father George Zydan is continuing his spiritual work in our parish in Hamtramck.

Father Volodymyr Vasyly Gavlich was born on October 29, 1913 in the village of Smikivcyack, the county of Ternopil in Ukraine. His parents were Evstachiy and Katherine Maceluch. Father Gavlich spent his childhood in Birkach Velykych. Till 1930, he attended the Ukrainian Gymnasium in Ternopil. As a student of the sixth grade, Father Gavlich was admitted into the novitiate of the Basilian Fathers in Krechiw, near Zhovkva. He continued his studies at the

о. декан д-р Степан Кнап, що до того часу завідував парохією св. Івана в західньому Дітройті. Народився 28 листопада 1909 року, як перша дитина Михайла й Варвари Орнік у Симпсоні, Па. Закінчивши народну й середню школу в місцевості народження, виїхав 27 жовтня 1927 року на студії до Риму, висланий туди Преосв. Богачевським. Студював 6 років у Колегії св. Йосафата. В роках 1927-1929 відбував студії на філософичному факультеті Університету Пропаганда да Фіде. Року 1929-го, дня 3 грудня, здобув докторат філософії, а теологію закінчив 13 листопада 1932 року. Свячення дістав з рук Преосв. Йосафата Коциловського. Першу Службу Божу відправив у римській базиліці на гробі св. Петра, а другу 5 жовтня 1933 року в рідному Симпсоні. До лютого 1934 року був сотрудником при катедрі Непор. Зачаття у Філядельфії, а 17 лютого 1934 року став душпастирем церкви св. Володимира в Арнолд - Нью Кенсінгтон, у Пенсильванії. Працюючи тут 19 років, купив дім для Сестер, заснував школу й побудував нову церкву. В червні 1952 року став парохом церкви св. Івана Хрестителя в західному Дітройті і впродовж 5 років зліквідував великі довги у школі та придбав новий монастир і новий парафіяльний дім. Дня 8 грудня 1956 року прийшов на пароха до Гемтремку, де закінчив будівлю нового парафіяльного дому. В листопаді 1957 року купив за 88 тисяч доларів посілість при вулиці Генлей, де приміщено монастир Сестер Василіянок і Українську Вищу Школу, яку о. д-р Кнап заснував і відкрив 8 вересня 1959 року. Дня 3. VI. 1962 року був іменований папським шамбеляном.

В час свого душпастирювання в Гемтремку о. д-р Кнап сплатив усі довги за парафіяльну цілоденну школу, побудував приходство і сплатив за нього довг. Посвячення нового приходства довершив 7 липня 1957 р. Преосв. К. Богачевський. Дня 28 вересня 1958 Кир К. Богачевський поблагословив новий монастир Сестер, якого ремонт і умеблювання коштували 80 тисяч доларів. В неділю 21 грудня 1958 року о. д-р Кнап започаткував нову місію св. Йосафата в Воррен і відправив першу Службу Божу для тамошніх українців. На Службі Божій було там понад 300 вірних, а вписалося до новозаснованої місії 110 родин. Дня 22 лютого 1959 р. о. Кнап заснував Музей - Архів у Гемтремку, який приміщено в парафіяльному будинку. Дня 7 травня 1961 року відбулося врочисте посвячення Української Вищої Школи при співучасті 10 тисяч українців Дітройту. Посвячення довершив Ексц. Кир Йосиф Шмондюк. Дня 1 червня того ж року почали малювати церкву Непор. Зачаття в Гемтремку. Цю роботу доручив парох артистові Михайлові Дмитренкові.

В час парохування о. д-ра Кнапа працювали в Гемтремку як сотрудники такі священники:

Генріх Кручовський, Андрій Трешневський, Орест Балабан, Павло Бурак і Леонард Корчинський, допомагали о. Лев Шехович і о. Микола Дубицький.

Дня 28 липня 1962 року українська громада в Гемтремку прощала о. монс. д-ра С. Кнапа та його сотрудників, а 1 серпня о. д-р Кнап і сотрудник о. Корчинський виїхали до Чикаго. З тим днем перебрали парафію в Гемтремку Отці Василіяни. Парохом та ігуменом назначено о. д-ра Інокентія Лотоцького ЧСВВ, а йому до помочі прийшли о. д-р Володимир Гавліч ЧСВВ, о. Патрикій Пашак ЧСВВ, о. Єронім Барнич ЧСВВ і о. Методій Ничка ЧСВВ. В листопаді 1962 року о. Методій Ничка виїхав до Англії на пароха в Брадфорд, а на його місце прийшов з Чикаго о. Юрій Жидан ЧСВВ. Дня 24 лютого 1963 р. призначено до Гемтремку також о. Дмитра Височанського ЧСВВ.

Теперішній парох Гемтремку о. д-р Інокентій Ілярій Лотоцький ЧСВВ народився 1915 року в Петликивцях Старих, пов. Бучач. Після закінчення народної школи в рідному селі перейшов до гімназії ОО. Василіян у Бучачі, яку закінчив 1932 року. Талановитий хлопець вибивався своїми здібностями серед своїх товаришів так у початковій, як і середній школі. Вже дитиною мав покликання до священничого стану, а перебування в гімназії ОО. Василіян скріпило його рішення посвятитися службі Божої. Відбувши новіціят 1932 року у Крехові, склав там 1934 року перші обіти й виїхав на гуманістичні студії до Лаврова біля Самбора. В 1936-1937 роках студював у Добромилі риторіку, а в 1937-1939 рр. у Кристинополі філософію. Торжественну професію склав 8 серпня 1937 р. в Добромилі. Коли вибухла друга світова війна, богослови з професорами виїхали до Оломунця в Чехословаччині, де о. Лотоцький перебував до січня 1941 року. Потім бачимо його на вищих студіях в університеті у Відні, де скінчив теологію і здав докторат, написавши догматично-літургічну працю "Про Св. Духа в нашій Літургії". Так в Оломунці, як і в Відні студював уже як священник, бо свячення дістав ще 1940 року в Оломунці, з рук Преосв. Павла Гойдича ЧСВВ. Тут слід згадати, що з Оломунця задумував о. Лотоцький разом із о. Соловієм ЧСВВ виїхати на доповнення університетських студій до Швайцарії, але швайцарська влада не хотіла дати візи з уваги на війну.

До листопада 1946 року вів душпастирську працю серед українців у Бельгії, а при кінці того року виїхав до ЗДА й працював як магистер новіціяту та ігумен до 1951 року в Давсон, Па. В 1951-1953 роках займав пост протоігумена американської провінції Нью-Йорку, а опісля, до 1958 року, був там же парохом церкви св. Юра. Коли в 1958 р. відкрито новіціят у Гленкові, перейшов туди на магистрату. В січні 1960 року був іменований ігу-

Lavra and later in L'viv. Father Gavlich professed his simple vows as a monk in Krechiw in 1932. He was ordained a priest by Bishop Goydych in Olomuncyi on November 21, 1940. Later Father Gavlich was sent to Vienna to complete his studies in philosophy where he received his doctorate in philosophy in 1944.

Father Gavlich began his pastoral work in the church of St. Barbara in Vienna. From here, Father Gavlich served the Ukrainians in Graz until the Gestapo threatened to arrest him. In August, 1945, Father Gavlich was sent on a very perilous mission into communist occupied territory to Pryashev, Carpathian Ukraine to visit Bishop Goydych and find out the state of affairs of the Ukrainians in Halychyna. In June of 1946, Father Gavlich traveled to Paris and from here he was transferred to the United States. His first assignment was to teach philosophy at Glen Cove for four years until he was assigned to Hempstead. One of his great contributions was the organization of the first Ukrainian parish camp for children in the United States in Babylon. Later he became the pastor and superior in Chicago where he built a parish school and conducted a radio program in the Ukrainian language.

In February, 1957, Father Gavlich returned to Vienna where he became the first Basilian Father to serve as pastor of the church of St. Barbara. Here he often traveled throughout various parts of Austria and Germany in his missionary work. In October, 1960, Father Volodymyr was transferred back to the United States and stationed at St. Josaphat's monastery in Glen Cove, L. I. Since August 1962 Father Gavlich is working in our parish. Among his many contributions is the founding of the monthly publication "Word of the Good Pastor."

Father Patrick Paschak has always fulfilled his pastoral work with great diligence. From 1947 to 1949, he did mission work in Western Canada. From 1949 to 1959 Father Patrick was the director of the grammar and high schools in New York. Since 1959 he was assigned to the St. Nicholas parish in Chicago and from August, 1962, in our parish in Hamtramck. For ten years, Father Patrick conducted a weekly childrens radio program in New York. Besides teaching, he has conducted many missions and retreats throughout the United States. He also headed many youth organizations and their discussions throughout the country. He helped head the committee for the building of St. George's School in New York which cost two million dollars. Father Patrick appeared on the programs: "Voice of America" and "Voice of Freedom". We cannot even begin to mention Father Paschak's numerous contributions to the press, radio, and television. He arranged to have our Mass televised and discussed on several television programs in New York and Chicago. It

is also very important here to mention Father Patrick's numerous contributions to the bid for unity at St. Patrick's Cathedral in New York and the Holy Name Cathedral in Chicago and various colleges. His brother, Father Epiphany Paschak, OSBM, is an assistant Master of Novices in Mundare, Alberta, Canada, and a sister is in religion, Sr. Epiphany, SSMI, teaching music in the Immaculate Heart Academy in Winnipeg. Another brother Walter is a Papal Knight of St. Silvester with title of Commander. While a sister-in-law Olga Paschak received the Papal medal "Pro Ecclesia et Pontifice". These honors were bestowed on them by Pope John XXIII for exceptional services in the Catholic Church.

Father Jerome John Barnych, OSBM, was born in New York City in 1930, and was ordained to the priesthood in 1955. His first assignment was as assistant pastor at the St. Nicholas Church in Chicago where he was also an instructor in religion. After two years, he was transferred to St. George Parish in New York. Between parish work and assignment in the Glen Cove monastery, Father Jerome was instrumental in preaching missions, retreats and lectures. When the Hamtramck parish was transferred to the Basilian Fathers, he was designated as an assistant pastor where he remained till February 4, 1964. At this time he was appointed as administrator of the St. Josaphat Parish in Warren where he presently is engaged in building a church valued at \$250,000.00.

Besides parish work, Father Jerome has also written articles to newspapers and other media. His article about the Ukrainian persecuted church was printed in the Congressional Record in 1955. And his latest contribution is a very popular pamphlet titled "Prodigal Ukrainian Catholics." The book is in its third edition. Father Jerome has frequently appeared before student bodies of high schools and colleges, and has been very effective in popularizing our Rite amongst other groups and organizations.

Father Demetrius Emil Vysochansky, OSBM was born on January 21, 1931 in Pickville Pennsylvania. His parents, Joseph and Emellia, came to America from Vysocka Vyzhnoho, the county of Turka, in Ukraine. He finished Lincoln School and Blakely High School in Pickville. Father Demetrius entered the novitiate on August 21, 1948 in Dawson, Pa., where he professed his first simple vows on December 19, 1950. He pursued the following courses of study: 1950-1952 — humanist studies in Monterey, Canada, 1952-54 — philosophical studies in Glen Cove, 1955-59 — theological studies in Rome. Father Vysochansky professed his vows as a monk on March 16, 1959. On December 9, 1961, he was ordained a priest by Bishop Ambrose Senyshyn. Father Demetrius returned to America in 1960 when he was assigned to the parish of St. Nicholas. He has been working in

меном василіянського монастиря в Чикаго, а від листопада 1961 року також парохом церкви св. Миколая. Дня 1 серпня 1962 р. перенесено його на становище ігумена й пароха церкви Непор. Зачаття в Гемтремку.

Крім вищезгаданої праці, треба підкреслити великі заслуги о. д-ра І. Лотоцького як блискучого проповідника, незрівняного місіонера і визначного організатора релігійних товариств та совісного вчителя й катехита парафіяльних шкіл. Він давав реколекції для новиків і священників, Сестер Служебниць і Сестер Василянок по різних місцевостях ЗДА й Канади, був сповідником Сестер і уладжував для них конференції в Юніонтаун, Па. Великими успіхами тишилися його численні місії, які давав по більших містах Америки й Канади, як Рочестер, Нью-Йорк, Бофало, Дітройт тощо. Працював як учитель і катехит у парафіяльних школах Нью-Йорку, Чикаго й Гемтремку. В 1951-1956 роках на спеціальне доручення з Риму перевів реорганізацію Сестер Василянок і був президентом Генеральної Капітули Сестер Василянок. В 1953 р. як делегат і протоігумен брав участь у Генеральній Капітулі Чина св. Василя Великого. В 1963 р. їздив як делегат від американської провінції до Ген. Капітули ЧСВВ у Римі. Парафіяни Нью-Йорку й Чикаго вдячно згадують о. д-ра Лотоцького як керівника парафіяльних радіогодин. Тільки в одні м. Нью-Йорку вів він радіогодину впродовж трьох з половиною років. Інколи і в Гемтремку допомагає він у тій роботі о. д-рові Гавлічеві й виручає його.

Важкий шлях українського священника - піонера пройшов **о. Юрій Жидан ЧСВВ**. Народився в селі Хохоневі, рогатинського повіту, дня 2 грудня 1896 року. Чотири роки вчився у школі в рідному селі, а потім ходив до гімназії в Рогатині. В липні 1913 вступив на новіціят ОО. Василян у Крехові. В 1919 році був арештований польською поліцією і вивезений спершу до тюрми в Жовкві, а опісля до Домбя, де понад 3 місяці сидів у концентраційному таборі. Потім перевезено його до Нового Санча, але по кількох тижнях удалося йому втекти й дістатися до Лаврова, де докінчив філософію. У вересні 1922 дістав свячення з рук єпископа-мученика Й. Коциловського. Вернувшись до Львова, докінчив богословські студії і водночас, від половини грудня того ж року, адміністрував парафією у Вороцеві біля Львова.

У грудні 1923 р. з волі настоятелів виїхав на місійну працю до Канади. Приїхавши 6. І. 1924 року до Мондери в Альберті, став "соцієм" магістра новіціяту й дістав до обслуги 6 церков у різних місцевостях. У січні 1925 р. став магістром новиків і сповняв той уряд до вересня 1927 р. Учив на схолястикаті й обслуговував призначені йому церкви. В той час організував 3 укр. парафіяльні товариства, склав для них стаути катол. змісту та заінкор-

порував їх у Альберті. Треба пам'ятати, що всі, з винятком Мондери й Едмонтону, до того часу засновані Народні Доми дісталися у ворожі руки, бо не мали затверджених провінцією катол. статутів. Створив кат. параф. товариства в місцевостях Гілярд (фарми), Чипмен і Восток.

Перенесений по вакаціях 1927 р. до Едмонтону, обслуговував десять церков і вчив у школі катихизму. Перебуваючи в Едмонтоні до 1932 року, зорганізував парафію у Карвел, Альберта, і побудував там стилеву церкву. Крім того зорганізував парафії у Діп Крік, Атабаска, Евансбург, Біг Велей, Вобмен, Сіба Біч, Тофілд і Торгіл, де теж побудував церкву. В 1928 р., при допомозі бл. п. Івана Ісаєва, заснував укр. часопис "Західні Вісті" в Едмонтоні, переіменований пізніше на "Українські Вісті", і був контролером Вид. Спілки в Едмонтоні.

В 1932 р. перебрав новостворену станицю в Редвей, Альберта, і звідси обслуговував спершу 16, а три роки пізніше 29 церков, каплиць і місій. В тому часі постають такі нові місії: Беліс, Спеден, Восетна, Смоки Лейк (місто), Мелой, Айрон Ривер, Ешкомб, Півн. Боннівіль і Ля Корей. Завдяки йому побудовано церкви в місцевостях Беліс, Спеден, Стрий, Мелой, Айрон Ривер і Ешкомо, а в Редвей і Айрон Ривер засновано укр. параф. кат. товариства й побудовано парафіяльні галі. У Редвей набув 4-акрову площу під будову монастиря ОО. Василян. У кожній парафії, де працював, організував молодь.

У грудні 1937 р. був перенесений на пароху церкви св. Миколая в Вінніпезі й займав той пост до грудня 1940 року. Потім вернувся до Альберти й обслуговував ті самі церкви, що в роках 1927-1932. Зорганізував парафії й побудував церкви в Голден (місто), Сен Павл (місто), Крейгент і Едсон. В 1943 р. виїхав до Вернон у Брит. Колумбії, де докінчив будову церкви, придбав резиденцію з 2 акрами землі й площу на укр. цвинтар з каплицею, відреставрував церкву в Гріндрод і зорганізував парафії в Келовна й Кемлупс. Під кінець 1948 року був іменований парохом і настоятелем Ванкуверу. Звідси зорганізував парафії в Річмонді, Лулу-Айленд, Вікторія, Ньюест-Мінстер, Принц Джордж і Принц Руперт та побудував церкву в Річмонді.

Від лютого 1951 р. працював як парох і настоятель у Грімсбі, Онт. Тут побудував велику параф. залю, мабуть, найкращу в Онтеріо. З початком грудня 1959 р. переїхав до ЗДА і працював у Чикаго. Як адміністратор монастиря разом із парохом о. М. Вавриком ЧСВВ перебудував 1960 року стару парафіяльну школу св. Миколая. В Гемтремку перебуває о. Юрій Жидан від листопада 1962 року.

о. д-р Володимир Василь Гавліч ЧСВВ народився 29 жовтня 1913 р. у Смиківцях, пов. Тер-

our parish since January, 1961, where he has the important job of caring for the very youngest souls by being the instructor of Religion of our grammar school. Fr. Demetrius is one of four priests from one family. He has another brother Constantine as a Basilian priest, and 2 brothers Walter and John are diocesan priests.

Father Methodius Nytechka was born in 1919 in Halychyna, Ukraine. He entered the novitiate of the Basilian Fathers on January 1, 1936, and on August 1, 1937, he professed his vows as a monk. In 1944, Father Methodius was ordained a priest.

Father Nytechka spent many years working in

Brazil among our Ukrainian people. He taught in the high school of the Sister Servants of Mary, fulfilled his pastoral duties, and edited "Pracica". Later Father Methodius became the pastor of the Curytibe parish in Brazil. He also helped organize sodalities.

In 1960, Father Nytechka was transferred to the United States. After a few months in New York, Father Methodius began his work in the parish of St. Nicholas in Chicago. Then Father Nytechka spent a year working in our parish before he was once again transferred to Bradford, England where he now fulfills the pastoral duties of that community.

THE NUNS OF OUR PARISH

The unsung heroes of our Ukrainian parochial school system in the United States are the Ukrainian religious sisters. If ever a parish became stabilized, it was because of their unselfish services in the parish schools. Our Hamtramck parish is indeed proud to list the names of these dedicated women of God who labored tirelessly in the classrooms. Today, generations reap the benefits of their labor of love. We remember them in our prayers: the dead and the living. For there are none like them. Truly, they are women of God.

Sr. M. Aloysius, OSBM
 " " Ambrose, OSBM
 " " Amelia, OSBM
 " " Angela, OSBM
 " " Anisia, OSBM
 " " Anne, OSBM
 " " Anselm, OSBM
 " " Aquiline, OSBM
 " " Athanasius, OSBM
 " " Aurelia, OSBM
 " " † Basil, OSBM
 " " Benigna, OSBM
 " " Bernarda, OSBM
 " " Boniface, OSBM
 " " Chrysantha, OSBM
 " " Chrysostom, OSBM
 " " † Cornelia, OSBM
 " " Cornelia, OSBM
 " " Daria, OSBM
 " " Demetria, OSBM
 " " Dia, OSBM
 " " Dionysia, OSBM
 " " Dorothy, OSBM

Sr. M. Emellia, OSBM
 " " Innocent, OSBM
 " " Jerome, OSBM
 " " John Mark, OSBM
 " " Joseph, OSBM
 " " Judith, OSBM
 " " Lawrence, OSBM
 " " Leontia, OSBM
 " " Magdalene, OSBM
 " " Marina, OSBM
 " " Neonilia, OSBM
 " " Olympia, OSBM
 " " Oresta, OSBM
 " " Salome, OSBM
 " " Susanne, OSBM
 " " Sylvester, OSBM
 " " Tatiana, OSBM
 " " Theophane, OSBM
 " " Timothy, OSBM
 " " Vera, OSBM
 " " Veronica, OSBM
 " " Vincent, OSBM

нопіль, у селянській сім'ї Евстахія і Катерини Мацелюх. Дитячі роки провів і народну школу закінчив у Бірках Великих, звідки походила його мати. До 1930 року ходив до укр. гімназії в Тернополі. Як учень 6 класу пішов у грудні того ж року на новіціят ОО. Василян у Крехові, біля Жовкви. Середню освіту закінчив у Лаврові, де тоді був приміщений схолястикат Чину, а завершив її матурою в укр. академ. гімназії у Львові. Філософію і теологію студював у духовних семінарах ЧСВВ у Добромилі, Кристинополі й Лаврові. Чернечі обіти зложив у Крехові 1932 р., професію у Добромилі 1936 р., а єрейські свячення дістав із рук Преосв. П. Гойдича ЧСВВ в Оломунці в ЧСР 21. XI. 1940 р. Як неопресвітер був висланий на дальші студії на філософічному факультеті у Відні. Тут студював історію, німецьку літературу й філософію. Написавши докторську працю про стан Галичини в час її прилучення до Австрії та склавши кінцеві іспити, був промований 1944 р. на доктора філософії. Всі студії закінчив із дуже добрим вислідом.

Душпастирську працю розпочав у парафії церкви св. Варвари у Відні як сотрудник, призначений кард. Інніцером. Звідси організував духовну обслугу для українців у Грацу, поки Гестапо не заборонило цієї праці, загрозивши йому зрештуванням. В серпні 1945 р. відбув через територію зайняту вже большевиками дуже ризиковну подорож до Преосв. Гойдича у Пряшеві, щоб розвідатися про стан нашої Церкви в Галичині. У Відні перебував до червня 1946 р., а потім, діставши дозвіл від Ген. Заряду ЧСВВ на виїзд за Океан, виїхав із транспортом франц. вояків до Парижу, а в серпні переїхав до ЗДА. В 1946-1950 рр. викладав філософію та історію Церкви в монастирі св. Йосафата у Гленкові, обслуговував парафію у Гемпстеді та відбував місії по різних парафіях у ЗДА й Канаді. В роках 1948 і 1949 організував і вів вакаційні оселі в Бабилон, перші укр. вакаційні оселі для дітей у ЗДА. В роках 1950-1957 бачимо о. д-ра Гавліча на становищі пароха та ігумена в Чикаго, де побудував нову парафіяльну школу й вів радіо-годину, виконуючи водночас обов'язки консультора й економа американської провінції Отців Василян.

У лютому 1957 р. став першим василянським парохом церкви св. Варвари у Відні. Тут переорганізував парафію, уладжував демонстративні Богослуження та прощі, брав участь у різних міжнародних католицьких з'їздах у Відні й Німеччині. Особливо треба згадати Богослуження в Маріяцель, на якому був присутній двічі кард. Тіссеран, і в катедрі св. Стефана у Відні під час комуністичного фестивалю молоді та відвідин Хрущова.

Повернувшись у жовтні 1960 р. до Америки, учив новиків та їздив по місіях, відбувши в тому першу місію у Гюстон, Тексас. Від серп-

ня 1962 року працю в Гемтремку: помагає в душпастирській праці, доривочно дає місії й реколекції, вчить в УВШ, веде Укр. Кат. Радіо-годину ОО. Василян і редагує парафіяльний Бюлетень.

Коли додамо, що о. д-р Гавліч є одним із основників видавництва місячних книжечок "Слово Доброго Пастиря" та автором численних дрібних публікацій і статей, то матимемо повний образ його багатогранної праці.

о. Патрикій Пашак ЧСВВ поза обов'язками душпастиря і проповідника займався завжди з великим успіхом багатьма іншими ділянками релігійної, громадсько-суспільної й виховної праці. Впродовж 1947-1949 років провадив місійну працю у західній Канаді. Опісля 10 років (1949-1959) займав пост директора народної і вищої школи св. Юра в Нью-Йорку. Дальших два роки працював при парафії св. Миколая в Чикаго, а від серпня 1962 року таку ж роботу виконує при церкві Непор. Зачаття в Гемтремку. Повних десять літ був керівником дитячих радіопередач у Нью-Йорку, а тепер веде англійську частину радіо-програми ОО. Василян у Гемтремку. Уладжував місії у двох мовах по різних місцевостях ЗДА й Канади, давав реколекції для молоді й духовних осіб в Америці й Канаді. Слід підкреслити особливо педагогічну діяльність о. Пашака: працював як катехит у народних і вищих школах Нью-Йорку, Чикаго, а тепер у Гемтремку, був провідником молодечих товариств, брав участь у дискусіях з студентами та виголошував доповіді для вищих шкіл. Виступав з промовама на телевізії в Нью-Йорку, мав доповіді в католицьких і державних університетах та в латинських семінаріях, приготував збіжкові акції на будову школи св. Юра в Нью-Йорку, яка коштувала 2 мільйони доларів, виступав в америк. радіостанціях у програмі "Голосу Америки" й "Голосу Свободи". Вряди-годи приготував дописи для преси й організував передавання нашої Служби Божої через телевізію в Нью-Йорку й Чикаго, пояснюючи чужинцям наш обряд. Вкінці для доповнення суспільної праці о. Пашака треба згадати його активну участь в унійних днях у катедрі св. Патрика в Нью-Йорку та в кард. Маєра в Чикаго, як також на з'їздах Укр. Католич. Шкільництва за пок. Митр. Константина Богачевського.

Один брат о. Пашака, о. Епіфаній, є священником Василянським у Канаді, другий брат, Володимир, є лицарем Ордену св. Сильвестра. Жінка Володимира дістала золоту медаль від Папи Івана XXIII "Про Еклезію ет про Понтіфіце". Сестра Епіфанія є Служебницею в Канаді і вчить музики в школі.

о. Єронім Іван Барнич ЧСВВ. Дня 28 серпня 1955 р. дістав свячення в Нью-Йорку з рук Преосв. Амвросія Сенишина, а опісля закінчив 4-ий рік теології, здобувши ступінь магістра

теології з відзначенням.

В 1956 р. був призначений на катихита в парафіяльній школі й на сотрудника при церкві св. Миколая в Чікаго. Після двох літ праці перенесено його на сотрудника й катихита до церкви св. Юра в Нью-Йорку, де виконував свої обов'язки впродовж 2 років. Опісля відбув 3-тій новіціят у монастирі ОО. Василіян у Гленкові. Звідтіля виїздив до різних міст Америки й давав місії, реколекції і доповіді. Коли створено Василіянський осередок у Дітройті, вислано його на сотрудника й катехита дня 4 вересня 1962 року до Гемтремку. В Гемтремку працював до 4 лютого 1964 року, а потім був назначений адміністратором новоствореної парафії Св. Свщ. Йосафата у Воррені, де працює по сьогоднішній день.

Ще як студент теології в Римі надрукував 1955 р. в "Congressional Records" у Вашингтоні статтю про переслідування нашої Церкви в Галичині. В Нью-Йорку 1961 р. появилася друком його популярна книжечка "Ukrainian Prodigal Catholics" у вид. "Слово Доброго Пастиря". Ця книжечка друкувалася трьома накладами. Чимало статей англійською мовою написав о. Барнич про обрядові й суспільні справи та друкував їх у католицьких тижневиках у Канаді, в Чікаго і Нью-Йорку. Причинився багато до спопуляризування нашого обряду серед американців своїми викладами й доповідями на університетах.

о. Дмитро Омелян Височанський ЧСВВ народився 21 січня 1931 року в Півквід, Пенс. Батьки Йосиф і Емелія приїхали до Америки з Висоцька Вижнього, пов. Турка. Народну й середню освіту здобув у місцевості народження в Линколн Скул та Блекелі Гай Скул. Після закінчення шкіл вступив 21 серпня 1948 року на новіціят до монастиря в Довсоні, Пенс., де склав перші обіти 19 грудня 1950 року. Гуманістичні студії відбув у 1950-1952 роках у Мондері в Канаді, філософію скінчив у 1952-1954 роках у Гленкові, а теологію в 1955-1959 роках у Римі. Професію зложив у Римі дня 16 березня 1959 року. Свячення дістав із рук Преосв. Кир Амвросія Сенишина ЧСВВ в Стемфорді 9 грудня 1961 року.

Вернувшись 1960 року з Риму, був призначений 1961 р. до церкви св. Миколая в Чікаго, де працював до січня 1961 року. В січні 1961 р. приділено його до парафії Непор. Зачаття в Гемтремку, де, крім душпастирської праці, виконує обов'язки катихита в парафіяльній школі.

Слід підкреслити, що о. Дмитро має трьох братів священиків: о. Константин, ЧСВВ і оо. Івана і Володимира у ЗДА.

о. Методій Ничка ЧСВВ народився 1919 року в копичинецькім повіті в Галичині. Дня 1 січня 1936 р. вступив на новіціят до монастиря ОО. Василіян у Крехові й тут у серпні 1937 року склав перші монаші обіти. Монашу професію

зложив 1943 р., а 1944 р. був висвячений.

Працював довгі роки в Бразилії, спершу як ігумен і парох в Іваях-Калмоні, де був приміщений новіціят ОО. Василіян. Коли захворів важко, перенесено його до головного монастиря бразилійської провінції Чину, до Прудентополя, де легше було про лікарську опіку. Тут, крім обов'язків душпастиря і сповідника, учив у гімназії Сестер Служебниць і редагував "Працю". Після смерті о. Мелетія Камінського ЧСВВ адміністрував парохією в Куритибі, столиці Парани, займаючись багато громадською й журналістичною працею. Побудував при церкві гарну домівку з залем, де сьогодні відбуваються зібрання та імпрези товариств. При тому навчав у школі Сестер релігії та укр. мови, допомагав вести укр. радіогодину та багато писав на релігійні й суспільні теми. Великі заслуги поклав особливо на полі організування Марійських Дружин та інших церковно-релігійних і національних товариств у Бразилії.

Приїхавши 1960 року до ЗДА, після кількох місяців перебування в Нью-Йорку, був призначений до церкви св. Миколая в Чікаго й працював тут півтора року як сотрудник і катехит. Крім того, виконував обов'язки капеляна "Пласту" й виголошував доповіді на виховні теми в парафіяльній радіогодині.

Від 1 серпня 1962 року працював у Гемтремку як душпастир і вчитель укр. мови в Укр. Вищій Школі. При кінці того року перенесено його на пароха Брандфорду в Англії.

УКРАЇНСЬКА ВИЩА ШКОЛА

IMMACULATE CONCEPTION
UKRAINIAN HIGH SCHOOL

A Shrine honoring the Blessed Mother in Drayton Plains

НАША STELLA MARIS

Верталося козацтво з походу чайками. Пливуть собі Чорним морем. Чайки повні запорізького козацтва й турецьких бранців.

Козацтво веселе, бо похід удався: веселі теж бранці, бо волю здобуло їм запорізьке лицарство. Пливуть, співають, а над синіми хвилями несеться грімкий, веселий спів.

Небо блакитне й чисте, неначе радіє разом із запоріжцями, сміється золотим сонячним промінням.

Аж нараз впливає на блакить неба невеличка чорна хмаринка. Невеличка вона, та затривожила Семена Безгрішного, отамана козацького.

— Ой, лихо, панове молодці, буря буде! Захопить нас серед моря і ми пропадемо. Гей, паляйте на весла, а може Бог і Свята Пречиста допоможуть нам ще до берега добитися!

Налягли козаки на весла, чайки несуться по морю, мов ластівки в повітрі. Та все надаремне. Чорна хмара росте й росте та вже все небо застелила собою. Зірвалася нагальна буря. Вихри підняли запінені буруни високо, як ті гори. Ох, горе чайкам! Що вони серед моря?! Лушпинки з горіха. Кидає буря чайками то вгору, то вниз, нема вже їм рятунку. І нікому не в голові тепер співи...

— Молімся, браття, — каже отаман, — молімся до Пречистої, Вона Зоря Моря, Вона врятує нас!

І відложили гребці весла й разом з усім козацтвом та з бранцями стали молитися до Божої Матері. Понеслася молитва така щира, така сердечна.

— О, Мати Божа, Мати Спасителя світу,

спаси нас, рятуй! Ти Зоря, Ти Порятівниця найпевніша, Ти в нещасті поміч найскоріша, рятуй нас, спасай!

Ніколи може не молилися так щиро, з такою глибокою вірою. Правду кажуть, що хто не вміє молитися, хай іде на море вчитися.

Моляться й бачать нараз: посередині розсувається хмара та відразу б'є звідтіля велика ясність струмами на море. І бачать запорожці: ген угорі стоїть Пречиста, ноги сперті на півмісяці, а руки розпростерла над морем. І чудо, чудо! Море в цю мить затихає, вирівнюється, вигладжується!

Хапають гребці за весла й веслюють. А з грудей пливе молитва подяки Пречистій Матері, Зорі моря. Щасливо доплили до Дніпрового гирла. І тільки виплили з моря й пустилися Дніпром до Січі, як над Чорним морем знову затягнулася хмара і знову стала лютувати буря.

Але запорожці доплили вже щасливо до Січі. А там до церкви св. Покрови з отаманом зайшли, на коліна впали й Божій Матері пісню подяки заспівали:

— "Дякуємо Тобі, Пречиста, що Ти нас на морі порятувала й щасливо додому вернутися з походу помогла."

А бідні бранці, що їх запоріжці з турецької неволі визволили, також занесли Пречистій молитву щиро:

— "Слава Тобі, Божа Мати! Дякуємо Тобі, що Ти в турецькій неволі про нас пам'ятала, материнським покровом покривала, на морі в час бурі захоронила і в Україну щасливо вернутися допомогла!"

The parish welcomes the Metropolitan Constantine Bohachevsky with the traditional bread and salt at the portals of the Church.

ДЛЯ БОГА, ЦЕРКВИ Й НАРОДУ

З великим зворушенням згадуємо сьогодні тихих і скромних робітників, що клали основи під наше організоване життя і своєю працею підготовляли краще завтра майбутнім поколінням. Маємо на думці передусім тих перших піонерів, що будували нашу церкву, обидві наші школи та заснували українські товариства в Гемтремку.

Справедливість вимагає, щоб зберегти пам'ять усіх тих, що своїми зусиллями й наполегливою працею причинились до зросту та успіхів нашої громади. Заслужують вони на тихий спогад і відмічення особливо сьогодні, у цю сувору і зматеріялізовану добу. Заслужують на це з виховних мотивів, бо дали зразки чесної, безкорисної і шляхетної праці для добра рідної спільноти. На жаль, ми не маємо змоги згадати всіх, що складали свої жертви на будову церкви й наших обидвох шкіл, допомагали сплачувати затягнені довги, купували речі для церкви й устаткування для шкіл, жертвували книжки й експонати для Музею-Архіву, допомагали в розбудові парафії й наших шкіл, складали пожертви на радіогодину тощо.

Згадаймо передусім тих, що допомагали невтомному й заслуженому першому душпастиреві Гемтремку, о. Є. Бартошеві, а саме: Лева Боднара, Василя Ничая, Михайла Чернія, Д. Кузьму, Йосифа Прихідка і Дмитра Гащина. Їх у першу чергу заслуга, що при вул. Грейлінг постала наша перша церква в Гемтремку. Лев Боднар, крім праці в комітеті будови церкви, допоміг о. Бартошеві зорганізувати 1916 р. одне з найстарших наших товариств, Брат-

ство св. Арх. Михаїла. Василь Ничай, ставши головою церковного комітету, взявся енергійно до будови церкви й довів її до кінця, не зражуючись інтригами злобних людей. Він теж належав до основників Товариства ім. Франка в 1911 р., в управі якого був заступником голови. Декого з тих людей нема вже між нами. Пішов від нас 18 червня 1959 р. по вічну нагороду Іван Рунько, який виконав різні майстерські праці для старої церкви і своїми цінними порадами дав почин до будови церкви. Відійшов у кращий світ 9 вересня 1962 року і член першого церковного комітету, заслужений піонер українського життя в Гемтремку, Михайло Черній. Був членом Братства св. Арх. Михаїла, піонером Української Вищої Школи, допомагав розбудовувати Музей-Архів.

Слід теж згадати перший комітет новозбудованої церкви з 1914 року, до якого, крім згаданих вище, належали ще фінансовий секретар Ілля Ксьондзик, скарбник Василь Гавришко, дверник і майстер церемоній Пилип Дем'ян.

Дякуючи доброзичливості Якова Бойка, який позичив парафії гроші, могла вона купити 1917 року дім і площу, де жили колись Сетери Василянки, а сьогодні приміщено Музей-Архів. Він заслужився теж для організації товариства "Згода" 1918 року, де був першим головою. Він разом з Миколою Круком, Семеном Лебедем та іншими заснував у Гемтремку Січову Організацію. Разом із Миколою Гевком, О. Гриньковим, М. Топорівським, Василем Бугаєм, Миколою Чабаном, Семеном Лебедем і Олексою Гадовським належав до комітету, який 1918 року зайнявся зачартеруван-

ням церкви й церковного майна.

Треба з великою вдячністю згадати Якімова, який не вагався позичити парафії 15 тисяч доларів на купно площі під будову нової церкви при вул. Коммор і Мек Дугел. Наше громадянство цінить високо всіх тих людей, що працювали й далі працюють у церковному комітеті, а деякі з них уже кількадесять років дають свою працю для розбудови парафії. Згадати б тільки Івана Мельника, Антона Деркача, пінера Пилипа Дем'яна, Кузика і його батьків, Василькевича, Кульчицького і його батьків, працівників при парафіяльних підприємствах Савку, Мацержака, Солодкого, Білявського, Блиса, Васильків, Карпінського, Мельника, Стойка та інших. Велику працю виконали для громади Роман Дацко, Ольга Нахвостач, Б. Мельник, О. Войтишин, П. Добріт і всі інші, що допомагали видавати Парафіяльний Бюлетень. Всі вони працювали безкорисно. Роман Дацко оформлює досьогодні бюлетень, усі інші друкували наш парафіяльний орган.

Ми мусіли б збільшити вдвоє розміри цієї пам'яткової книги, колиб хотіли навести імена всіх жертводавців нашої церкви, таких як Йосиф Біловус та Іван Шеремета, які з приводу 1000-річчя Хрищення України зложили по тисячу доларів на фонд св. Ольги для виховання священників - місіонарів. З признанням підкреслюємо заслуги тих громадян, які позичали більші суми парафії на сплачення довгів. Крім вищезгаданих, належать тут Йосиф Боднар, Василь Матіїв, Михайло Чупа, Яків Красіцький, Петро Бернацький, Андрій Владика та інші. А серед них мусимо передусім згадати покійну В. Байор та її брата Башка, який за спонукою сестри позичив парафії 15 тисяч доларів на купно "Укр. Кат. Городу" з тим, що кожного року мала парафія звернути йому дня 1 липня одну тисячу доларів без відсотків.

Зворушує нас тиха праця жінок, які дбають про порядок і чистоту в церкві. допомагають при улаштуванні всяких церковних торжеств, виконуючи інколи чорну роботу. Гідна підкреслення є праця сестер о. монс. Кнапа й пані Кушнір. Остання вже понад 20 років пече жертвенний хліб для богослужень.

Майбутні покоління не забудуть тих усіх, що жертвенно прикрашували нашу церкву, купуючи для неї образи, фелони тощо. Велику заслугу мають і ті, що своєю працею й дарунками причинювалися до здобуття фондів у час парафіяльних пікніків. Вдячно записався в нашій пам'яті п. Луїс Марголіс, який, хоч не нашої віри, при кожній нагоді складав щедрі жертви для нашої церкви й парафії. Згадати б тільки факт, що в час річного парафіяльного пікніка 21 серпня 1955 року він дав багато дарунків на суму 3000 доларів. Хтось у жарті назвав п. Форда найліпшим нашим парафіянином. У цьому жарті криється глибока правда, бо Компанія Форд від 14 січня 1962

року здійснює свою програму допомоги школам і помагає нам фінансово.

Добродіями нашої парафії є всі ті, що морально й матеріально підтримували наші школи та допомогли зорганізувати в Гемтремку Укр. Кат. Вишу Школу. Тут належать передусім Отці й Сестри Василянки, а із світських учителів проф. Петро Стасів, якого заслуги підкреслює завжди основник тієї школи, монс. о. Кнап. Не маючи змоги вичислити всіх покровителів нашої школи, згадаю тільки проф. Петра Біланюка, який подарував для школи 11 великих географічних карт, 20 томів англійської енциклопедії і дав княжий дар 200 доларів на купно українських книжок для бібліотеки гайскулу; дир. Миколу Шустакевича, який жертвував 74 цінні книжки; д-ра Павла Джуля, який дав 1000 доларів для Укр. Вищої Школи; д-р Чавс за книжки з університету; про. Осипа Байка, що власним коштом оправив для нашої бібліотеки 52 книжки й подарував кілька власних книжок; Степана Кобасу, який безплатно зробив для шкільної аудиторії 50 столів. Не можемо забути також про працю шкільних дженіторів, Петра Василькова, Івана Білявського й Михайла Блиса, що своєю щоденною важкою працею допомагали школам виконати велике завдання. Петро Васильків працює жертвенно для Укр. Вищої Школи від початку її існування і своєю працею допоміг багато відкрити ту школу для молоді. Він працював у ній ще 1958 року, коли в будинку була приміщена 8-а класа народної школи.

Малі розміри цієї книжки не дозволяють нам вичислити всіх жертводавців нашого Музею-Архіву й тих ідейних працівників, що допомогли його розбудувати. Згадаймо бодай деякого з них! Ось їх імена: Іван Лотоцький, Данило Рубаха, Іван Біловус, д-р Антін Шутка, Анна Гриневецька, Вол. Підгорецький, Микола Климишин, Григорій Стельмах, Михайло Чемний, д-р Ілля Андрусак, М. Ростенко, інж. Іван Панчак, Тома Винничук, Іван Татарин, мистець Михайло Дмитренко, сл. п. письменник Zenon Тарнавський, Марія Бойка, Микола Ільницький, проф. Василь Витвицький, Степан Колісник, Анатоль Ромах, Вол. Кривуцький, Іван Кульчицький. Вони подарували для Музею багато цінних книжок, журналів, часописів, світлин, документів, зразків укр. вишивок і ноші, укр. поштових марок і листівок. Покійний Zenon Тарнавський віддав для музею свій приватний архів, мистець М. Дмитренко жертвував свою картину, Гр. Стельмах сторічний моздір. Тома Винничук перед своєю смертю записав для нашого музею 1000 книжок і 400 періодичних видань. На велике признання і вдячність нашої громади заслуговує ідейний і жертвенний любитель музейної справи Роман Дацко, що зорганізував музей і посвячує для нього весь свій вільний час. Йому допомагають безкорисно

ЗАМІТНИШІ ПОДІЇ З ЛІТОПІСУ НАШОЇ ПАРАФІЇ

- 1912 рік:** Заснувався комітет для збірки грошей на будову церкви при вул. Грейлінг.
- 15 листопаду 1913:** Почали будувати стару церкву при вул. Грейлінг.
- 25 грудня 1913:** Посвячено підвалини першої української католицької церкви в Гемтремку.
- 11 квітня 1914:** Закінчено будову дерев'яної церкви при вулиці Грейлінг.
- 12 квітня 1914:** Перша Служба Божа в Гемтремку.
- 15 липня 1917:** Побудовано "Українську Хату" при вул. Грейлінг.
- Жовтень 1917:** Громада в Гемтремку купила площу з домом, де приміщено пізніше Сестер Василянок.
- 2 червня 1918:** Зачартеровано церкву й церковне майно при вулиці Грейлінг.
- 1922 рік:** Митрополит граф Андрій Шептицький відвідав Гемтремк.
- 1928 рік:** о. Побуцький спровадив із Філядельфії Сестер Василянок, які почали вчителювати у школі.
- 22 червня 1936:** Основано Апостольство Молитви при нашій церкві.
- 1 вересня 1936:** Засновано цілоденну парафіяльну школу в Гемтремку.

- 18 жовтня 1936:** Створено комітет для будови нової церкви.
- 9 червня 1941:** Кир К. Богачевський вручив диплом першим випускникам народної парафіяльної школи.
- 19 жовтня 1941:** Посвячено підвалини нової церкви.
- 30 травня 1942:** Посвячено нову церкву при вулицях Коммор і Мек Дугел.
- 1950 рік:** Почав виходити Парафіяльний Бюлетень.
- 10 травня 1951:** Преосв. Кир К. Богачевський відбув канонічну візитацію в Гемтремку.
- 10 червня 1951:** Кир К. Богачевський посвятив угольний камінь нової параф. школи.
- 7 вересня 1952:** Кир К. Богачевський посвятив нову парафіяльну школу.
- 12 жовтня 1952:** о. Іван Стах збирав жертви на скитальців у Німеччині.
- 7 грудня 1952:** Кир Амвросій Сенишин відбув у Гемтремку канонічну візитацію.
- 24 травня 1953:** Парох Гемтремку о. Й. Шмондук іменований папським шамбеляном.
- 17 липня 1953:** Зібрання Церковного Комітету в справі зачартерування нашої церкви й цер-

панове Дякуник і Ласка.

Не можемо не згадати енергійних вчителів й диригентів Стисловського, Атаманця, Л. Нахвостача, що вели хор ім. Котляревського при церкві Неп. Зачаття. Завдяки їм хор здобував признання й похвали серед чужинців своїми концертами та ношею, дістав першу нагороду на міжнародному фестивалі в Клівленді 1938 року та був запрошений співати на найбільшій радіостанції в Дітройті.

Василь Годяк допоміг о. Добротворові 1924 року зорганізувати Братство Непор. Зачаття, а потім був скарбником і секретарем Братства.

Відомий парохіянин і громадський діяч Йосиф Морозовський зорганізував у Гемтремку мандолінову оркестру "Київ", яка до сьогодні тішиться признанням завдяки вмілому керівництву С. Мілковича. Інший ідейний діяч, Михайло Стехна, зорганізував школу народних танків, яка з'єднала собі симпатії громадянства. Його роботу продовжує сьогодні з великим успіхом Іванна Драгінда. Масевчук зорганізував у нашій парафії Скавтінг, а учитель А. Тиханський "Адженда Клуб".

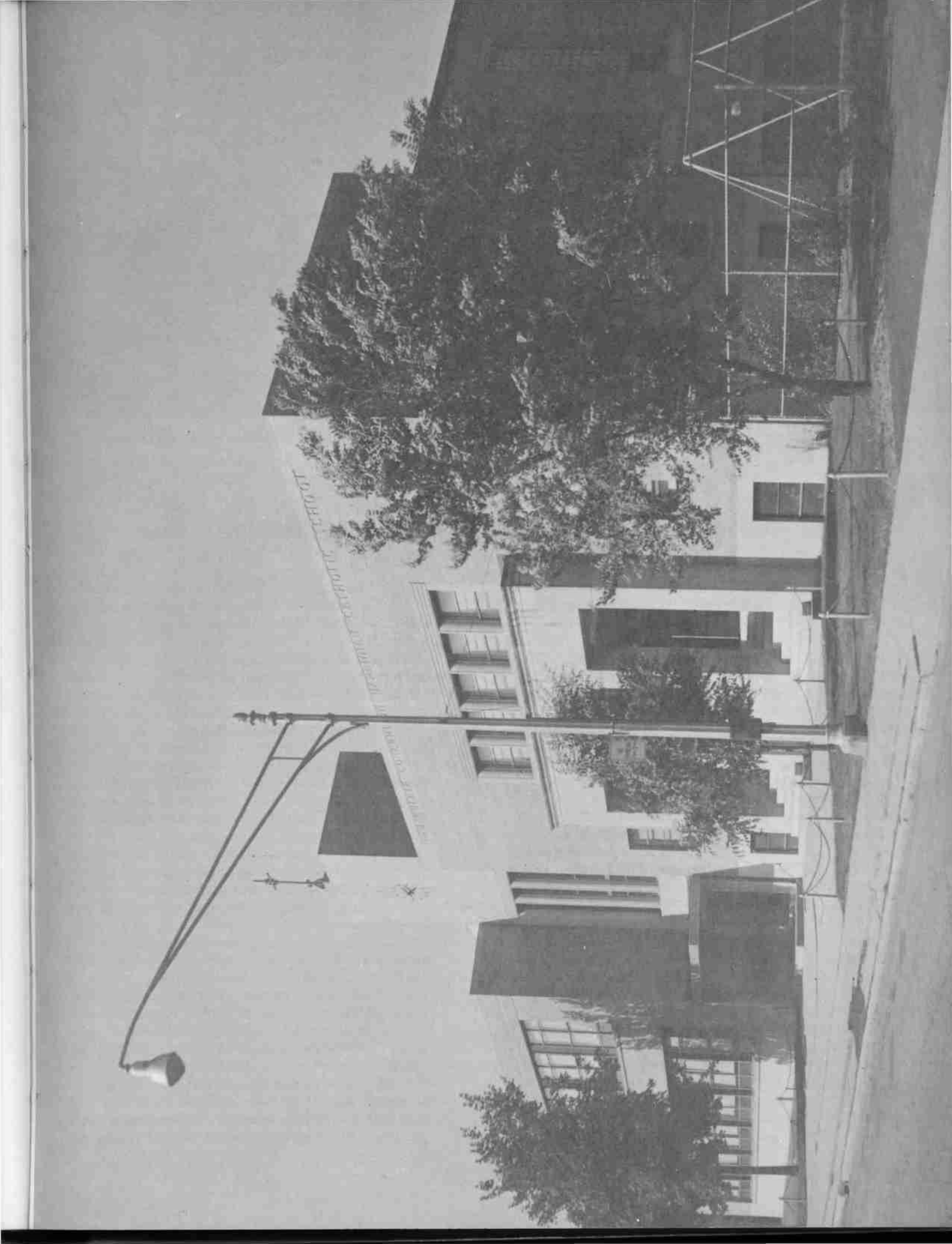
Почин до організації Тов. ім. Шашкевича відділ 94 УНС вийшов від Петра Гривнака.

Непересічні заслуги для укр. громади в Гем-

тремку мають рідношкільні діячі: пок. про. Вол. Павлусевич, д-р Мирон Дольницький, проф. Богдан Лончина та інж. Дмитро Березовський.

Не бракує в Гемтремку і заслужених жінок, громадських діячок. Серед них слід згадати особливо Анну Стецько, першу президентку 26-го Відділу США ім. О. Басараб; Катерину Хом'як, яка почала свою громадську працю ще 1921 року при тов. "Січ" і в Укр. Червоному Хресті, а в Відділі 26-тім США здобула собі признання своїми рефератами й доповідями; Анну Ганиш, яка була одною з основниць 26-го Відділу США і працювала в управі Відділу як голова й секретарка; Марію Прокіпович, що невтомно трудилася в Укр. Допомоговому Комітеті в Дітройті та вишукувала працю й приміщення для новоприбулих емігрантів; Мелянію Дзісяк, яка заслужила собі на згадку своєю працею в жіночому товаристві "Просвіта" при Українському Осередку. Завжди жертвенна була пані Анна Дирбавка і Ксеня Гридова. Заслуженим членкиням Сестрицтва і Апост. Молитви — пані Чорній, Явна, Кобаса, Красіцька, що завжди готові з поміччю на усіх підприємствах чи продажі пирогів.

- ковного майна на Укр. Кат. Дієц. у Філядельфії.
- 1 листопаду 1953:** Схвалено заінкорпорувати церкву на дієцезію.
- 13-20 грудня 1953:** Місія під проводом о. Михайла Ваврика, ЧСВВ.
- 24 січня 1954:** Заінкорпоровано церкву й церковне майно на дієцезію.
- Квітень, 1954:** Місія під проводом о. Горошка, ЧСВВ.
- 9 травня 1954:** Парафія відсвяткувала 700-річчя коронації Данила.
- 22-24 жовтня 1954:** Поїздка на Марійський Конгрес до Філядельфії.
- 19-21 листопаду 1954:** Урочистою триднівкою Гемтремк відсвяткував Марійський Рік і свято своєї Патронки.
- 24 січня 1955:** Голосування в справі зміни календаря.
- 21 лютого 1955:** Парафія переходить на новий календар.
- 21 серпня 1955:** Преосв. Богачевський відбув канонічну візитацію в Гемтремку.
- 5 вересня 1955:** Парафіяльне свято з приводу 1000-річчя хрищення України.
- 11 березня 1956:** Парафія вшанувала 80-річчя Папи Пія XII.
- 21 червня 1956:** Почали будувати нове приходство при вулиці Мек Дугел.
- 1 липня 1956:** Посвячення підвалин приходського дому.
- 22 листопаду 1956:** Монс. С. Кнап назначений парохом Гемтремку.
- Лютий, 1958:** Купили посілість при вулиці Генлей.
- 28 вересня 1958:** Посвячено новий монастир Сестер Василіянок і Українську Вищу Школу при вулиці Генлей.
- 23 серпня 1959:** Відвідав парафію Преосв. Плятон Корниляк.
- 8 вересня 1959:** Відкрито Українську Католицьку Вищу Школу.
- 13 вересня 1959:** День Молитви й жалібна маніфестація з приводу приїзду Хрущова до ЗДА.
- 29 листопаду 1959:** Преосв. К. Богачевський відвідав Гемтремк.
- Березень, 1950:** Перші реколекції учнів Вищої школи провів о. Патрикій Пашак, ЧСВВ.
- 1 травня 1960:** Академія в честь Митр. Шептицького з промовою Преосв. Йосифа Шмондюка.
- 1 червня 1961:** Почали малювати церкву в Гемтремку.
- 10 вересня 1961:** Парафія вшанувала о. Андрія Трешневського з приводу 50-ліття його священства.
- 1 жовтня 1961:** 25-літній ювілей парафіяльної народної школи. Молодь вшанувала академією 150-річчя народження Маркіяна Шашкевича.
- 26 жовтня 1961:** Консекрація Кир Ярослава Габра в Філядельфії.
- 29-31 жовтня 1961:** Евхаристійна триднівка з проповіддю о. Миколи Когута, ЧСВВ.
- 12 грудня 1961:** Інсталяція Кир Ярослава Габра в катедрі св. Миколая в Чікаго.
- 8 лютого 1962:** Місія під проводом Отців д-ра В. Гавліча ЧСВВ і Є. Барнича ЧСВВ.
- 18 лютого 1962:** Відсвятковано 70-річчя Митрополита-Ісповідника Йосифа Сліпого.
- 3 червня 1962:** Формальна інвеститура о. Кнапа на домашнього прелата й папського шамбеляна.
- 1 серпня 1962:** Отці Василіяни перебирають парафію в Гемтремку.
- 9 грудня 1962:** Все українське громадянство вітало ОО. Василіян в аудиторії парафіяльної школи.
- 24 лютого 1963:** Зорганізовано збірку на Фонд Митр. Йосифа Сліпого.
- 9 червня 1963:** Перша градуація Укр. Католическої Вищої Школи.
- Жовтень, 1963:** Зорганізовано збірку на Фонд Розбудови Дієцезії.
- 13 жовтня 1963:** Двічі в'язень Москви, о. Ірней Готра, ЧСВВ, відвідав Гемтремк.
- 5 грудня 1963:** Почався 50-літній ювілей парафії молебнем і процесією. Проповідували Отці Ін. Лотоцький і П. Пашак.
- 4 лютого 1964:** Отці Василіяни перебрали парохію Варрен.
- Березень, 1964:** Провінційальна ЧСВВ, Мати Евфозина, відвідала монастир Сестер і обидві школи. Отці Василіяни, д-р В. Гавліч і П. Пашак, давали місії в Дітройті-Захід, Філядельфії і Клівленді. О. Є. Барнич ЧСВВ давав місію в Пармі біля Клівленду й 3-денні реколекції в Віндсорі.
- 15-22 березня 1964:** Місія в Гемтремку під проводом о. Севастіяна Сабола (Зореслава), ЧСВВ.
- 24 березня 1964:** Відпоручник стейту Мічиген, д-р Милс, перевів урядову візитацію нашої У. В. Ш. У кінцевому слові до Вчительського Збору підкреслив він своє задоволення із стану школи.

The Basilian Fathers are active in all phases of the apostolate. Rev. N. Gavlich and Rev. P. Paschak are set for their broadcast of "The Ukrainian Catholic Hour" heard each Saturday at 1:30 P.M.

УКРАЇНСЬКА РАДІО ГОДИНА ОТЦІВ ВАСИЛІАН

Отці Василіяни, користаючи із свободи слова в Америці, стараються провадити в головних осередках своєї душпастирської праці власні радіопередачі. Вони започаткували перші василіянські радіомовлення в Нью-Йорку 1944 р., а відтак у Шікаго 1948 року. Тому то Василіяни, які в серпні 1962 р. опинилися в Гемтмерку, постановили започаткувати при першій нагоді свою радіогодину в Дітройті. Така нагода трапилася скоріше, ніж вони цього сподівалися.

Дня 8 серпня 1962 р. стрінуло велике нещастя родину Тарнавських у Дітройті. Помер один із її членів, Зенон Тарнавський, який довгі роки провадив щотижня радіопередачу під назвою "Українські Мелодії" із радіостанції WJLB в Дітройті. Дирекція радіостанції, довідавшись про ненадійну смерть свого співпрацівника, звернулася до Отців Василіян із проханням, щоб вони в день похоронів сл. п. Зенона Тарнавського перевели українську радіопередачу на честь Покійного. Зробив це о. Патрикій Пащак ЧСВВ, що довгі роки провадив радіогодину Отців Василіян у Нью-Йорку та не раз промовляв у радіо в Шікаго.

Водночас о. П. Пащак зачав переговори з управою радіостанції в справі перебрання української радіогодини Отцями Василіянами. Управа погодилася на це. Також вдова по Покійному, Марта Тарнавська заявила, що вона відступає час на радіостанції Отцям Василіянам. Чергову радіопередачу, дня 18 серпня,

призначила радіостанція родині та приятелям Покійного Зенона Тарнавського, а від дня 25 серпня 1962 р. Отці Василіяни зачали провадити свої радіомовлення під назвою: "Українська Католицька Година Отців Василіян".

Ведення радіогодини доручено о. В. Гавличові ЧСВВ, який 6 років провадив радіопередачі в Шікаго.

Він у першій промові в радіо заявив: "Головним завданням радіомовлень Отців Василіян буде: ширити Божу Правду та дбати про збереження релігійних і культурних надбань українського духа... Ми будемо старатися служити в ім'я Христа всім людям доброї волі... Ми будемо старатися підкреслювати все те, що нас об'єднує, а уникати того всього, що нас роз'єднує... Це все матиме одну велику ціль: скріпити нашу велику християнську родину, якою є кожна парохія, і гуртувати її докруги своїх душпастирів..."

Радіогодина Отців Василіян зробила велике враження на слухачів, які, усно або листовно, висловлювали свою радість і признання. Це відзеркалює, між іншим, лист визначного українського громадянина Михайла Чемного, написаний до Отців Василіян у день першої передачі: "Високопреподобні Отці! Коли я слухав сьогодні Вашої радіопередачі, в моїх очах заблиснули сльози радості і втіхи, бо оце вперше в своєму житті я почув правдиву і дійсно християнську передачу, яка до глибини душі мене зворушила. Вам, Впр. Отці, належить шире

The school children rehearse for a St. Nicholas broadcast.

признання і щиросердечна підтримка у Вашому великому і надзвичайно корисному ділі. Щоб не бути голословним, ласкаво прошу прийняти від мене залучений чек на суму 25.00 доларів на поширення християнських ідеалів на хвилях етеру."

Лист М. Чемного не був відокремлений. І на руки Отців і просто до радіостанції стали приходити подібні листи не тільки в українській, але також в англійській мові.

Згодом появилися в українській пресі обширніші звіdomлення про нашу радіогодину. Проф. Університету д-р Богдан Лончина висловлюється ось як: "Отці Василіяни завжди порушують ті моменти, які є важливі й основні для всіх християн, які нас об'єднують і будують. тож не диво, що між своїми пильними слухачами мають вони не тільки католиків, але й православних... У громадських справах організатори радіогодини стоять на всеукраїнських позиціях... Кожна радіопередача підготована дуже дбайливо... Нема в ній ніяких купецьких оголошень, тож ціла авдиція має справді високий рівень і, що найважливіше, достойний характер." (Америка, 3 жовтня 1963).

Зенон Василькевич пише: "Радіогодина для українців є цінна глибокими духовними науками... вони вносять слова потіхи і розради і є правдивою насолодою для спрагнених людських душ..." (Свобода, 1 листопада 1963).

Про матеріальне забезпечення радіогодини дбають самі слухачі, складаючи добровільні пожертви на неї. Окремо треба підкреслити, що церковні й деякі громадські організації,

а також і поодинокі особи складають добровільно оплату за цілу радіогодину; вони її спонзорують. Першим спонзором було Братство св. Михаїла і Т-во Пресв. Імени. Пізніше спонзорували і по кілька разів Сестрицтво Непор. Зачаття, Апостольство Молитви, Клюб Матерей, Клюб Церк. Впорядчиків, Церк. Комітет, Укр. Гетьманська Організація, Хор Трембіта, Укр. Демократичний Клюб, Кредитівка "Самопоміч", Об'єднання кол. Вояків УПА, Братство УСС-ів, Союз Українок Відділ 31. Серед спонзорів радіогодини не бракує також фірм, яких власниками є українці, як: Висилкове Бюро Б. Ухача, "Космос" В. Спісарчука, Селектрон Корп. і багато інших. Також поодинокі особи та родини час-до-часу спонзорують радіогодину. На першому місці між усіма стоїть наша парохіянка Ксеня Гридова, яка вже шість разів була спонзором. Завдяки цим жертвам радіогодина могла вдержатися та й розвиватися.

Від вересня 1963 одержали Отці Василіяни ще другу півгодину так, що їхні радіомовлення тривають повну годину. Тоді то започатковано кільканадцятьхвилинні передачі англійською мовою, які веде о. П. Пащак. Вони тішаться великою популярністю головню серед тих, які не знають української мови.

В радіо промовляють не тільки згадані Отці, але також й інші, а саме Впр. о. Ігумен і парох о. І. Лотоцький ЧСВВ і о. Є. Барнич ЧСВВ. У програму радіомовлень входять також окремі радіопередачі парохіяльної школи та гайскулу, Укр. Вищої Школи.

ТОВАРИСТВА

А) ЦЕРКОВНО-РЕЛІГІЙНІ

ЦЕРКОВНИЙ КОМІТЕТ

Ми задумували спершу подати список головних членів Комітету рік за роком у хронологічному порядку. На жаль, не вдалося нам устійнити складу Комітету за деякі роки, бо не всі прізвища записано в протоколах, а інформації різних людей не погоджуються. Тому подаємо тут склад Комітету тільки за ті роки, що були переломові й рішальні в житті парафії, а прізвища членів Церковного Комітету за інші роки вчисляємо загально в поазбучному порядку. Зазначаємо ще раз, що поміщуємо тільки імена тих членів, що виконували в Комітеті головні функції, себто функції голови, заступника голови, скарбника й секретаря.

Комітет, який збирав гроші на будову старої церкви (1912 рік):

Голова Лев Боднар, заступник голови Василь Ничай, скарбник Михайло Черній, секретар Дмитро Кузьма, члени Контрольної Комісії Йосиф Прихідко і Дмитро Гащин.

Комітет, який будував стару церкву при вул. Грейлінг (1913 рік):

Голова Василь Ничай, заступник голови Лев Боднар, секретар Йосиф Прихідко, фінансовий секретар Іля Ксьондзик, скарбник Василь Гавриш, заступник скарбника Михайло Черній.

Комітет, який перевів інкорпорацію старої церкви (1918 рік):

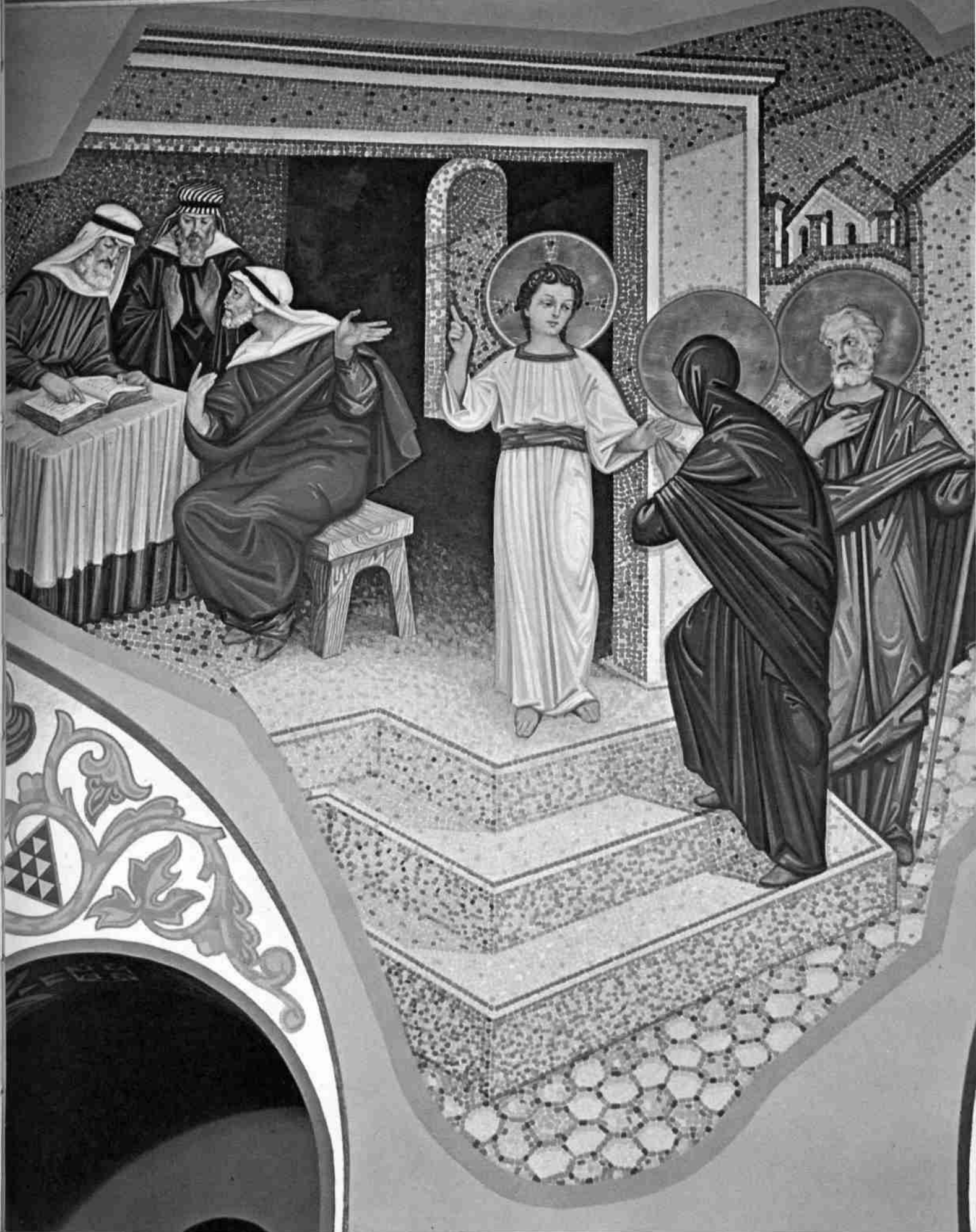
Голова Микола Гевко, заступник голови Яків Бойко, писар Онуфрій Гриньків, фінансовий секретар Михайло Топорівський, скарбник Василь Бугай, заступник скарбника Микола Чабан, члени Контрольної Комісії Лебедь і Олекса Гадовський.

Комітет, який будував нову церкву (1936 рік):

Голова Йосиф Боднар, члени Олекса Сідляр, Дмитро Ковальчук, Йосиф Процюк і Микола Петрук.

Сьогоднішній склад Церковного Комітету (1964 рік):

Голова Зенон Василькевич, секретар Юрій Кульчицький, скарбник Гері Кул, фінансовий секретар Василь Кузик.

Члени Церковного Комітету в 1915-1963 роках:

Баер Василь	Ломака Теодор
Бернацький Петро	Масевчук Г.
Білик Дмитро	Мацержак Іван
Боднар Йосиф	Мельник Іван
Боднар Лев	Мисик Семен
Боднар Матвій	Миськів Григорій
Бойко Яків	Миськів Михайло
Брунець Олекса	Мозола Михайло
Бугай Василь	Мудрак Іван
Василик Григорій	Мудрий Дмитро
Василькевич Zenon	Мусій Теодор
Вовк Михайло	Набожняк Іван
Войтишин П.	Петрук Микола
Гевко Микола	Пиляк Іван
Годяк Василь	Прихідко Йосиф
Годяк Йосиф	Прихідко Матвій
Голуб Едвард	Прихідко Яків
Голуб Теодор	Прокопович Павло
Гриньків Онуфрій	Процюк Йосиф
Гуньовський Тимко	Рубаха Данило
Данилишин Григорій	Рудий Юрій
Данилишин Теодор	Рунько Іван
Демян Пилип	Сідляр Олекса
Дереш	Скакун Іван
Деркач Антін	Скакун Петро
Дидів Яків	Солодкий Теодор
Дудинський Іван	Сосновський Михайло
Заблоцький Іван	Старжинський Михайло
Карпович Роман	Статковський Микола
Кул Геррі	Стахів Микола
Ковальчук Дмитро	Стехна Михайло
Косій Йосиф	Стойко Микола
Красіцький Іван	Топорівський Михайло
Красіцький Павло	Трендовський Григорій
Кривіцький Михайло старший	Федишин Іван
Кривіцький Михайло молодший	Чабан Микола
Кривий Михайло	Чемний Михайло
Крупка Іван	Черній Михайло
Ксьондзик Ілля	Черній Олекса
Кузик Василь	Чупа Михайло
Кульчицький Степан	Шавінський Павло
Кульчицький Юрій	Шиндак Олекса
Кушнір Михайло	Шаран Михайло
Лис Василь	

БРАТСТВО СЗ.
АРХАНГЕЛА МИХАІЛА

Одне з найстарших наших твориств у Гемтремку. Засноване в листопаді 1916 року о. Є. Бартошем і Л. Боднаром при церкві Непорочного Зачаття. Спершу було 72 членів. Перший віділ товариства: голова Іван Качуровський, писар Олекса Ксьондзик, скарбник Михайло Топорівський, контролер Петро Микула.

Завдання Товариства: Об'єднати довкола церкви всіх членів парафії, щоб спільними силами виховуватися у братній любові та допомагати один одному в потребі.

Братство різними імпрезами роздобувало гроші й підтримувало установи в Америці та в Рідному Краї.

СЕСТРИЦТВО НЕПОРОЧНОГО ЗАЧАТТЯ ПРЕЧ. ДІВИ МАРІЇ

Одне з найбільш діяльних товариств при парафії і найстарше жіноче товариство у східньому Дітройті. Засноване 1919 року о. Дмитром Добротвором, тодішнім парохом Гемтремку. На початку вписалося 20 членок. Склад першого виділу був такий: голова Марія Гуньовська, заступниця голови Ксеня Стахів, скарбничка Марія Заблоцька, секретарка Анастасія Демян.

Сестрицтво поставило собі за ціль збирати фонди на утримання церкви і дбати про порядок у ній. Дуже багато причинилося до розвитку парафії в Гемтремку, взявши провід у громадському й товариському житті, як найстарше в нас жіноче товариство. Воно завжди було на першому місці при всяких парафіяльних імпрезах, як вечірні школи, академії, забави тощо. Свою силу, організованість і вплив виявило воно особливо тоді, коли в Гемтремку будували 1941 р. нову церкву, і 1950 р., коли будували нову школу. Різними збірками, забавами та імпрезами воно придбало для церкви і школи кільканадцять тисяч доларів. Посилало теж гроші для наших установ в Америці і в Рідному Краї, допомагало скитальцям після 2-ої світової війни. Коли воно заснувалося, мало всього 20 членок, а 1955 року було їх уже 150. Лише від 1959 року, себто від часу, коли святкувало своє 40-річчя, воно збрало 19,424 долари, які призначило для церкви і школи. В Управі Сестрицтва від того часу працювали: Марія Явна, Катерина Кобаса, Анастасія Демян, Анна Дирбавка, Єва Пиндик, Олена Бабій, Марія Бортник і Кароліна Стасів.

Справедливість вимагає додати, що хоч жінки Гемтремку організували своє перше товариство щойно 1919 року, то все ж їх праця для церкви і громади сягає далеко взад, аж до початків існування нашої парафії. Коли 1913 року організувалася церква у східній частині нашого міста, то жінки своєю працею багато допомагали; вони вишукували українські родини, збирали пожертви тощо. Вкінці, щоб та праця була успішна, вони рішили заснувати товариство, що його назвали Сестрицтвом Непорочного Зачаття Преч. Діви Марії від назви церкви, якій завжди вірно служили.

БРАТСТВО НЕПОРОЧНОГО ЗАЧАТТЯ ПРЕЧ. ДІВИ МАРІЇ, ВІДДІЛ 162-ИЙ "ПРОВИДІННЯ"

Засноване в серпні 1924 року о. Дмитром Добротвором і Василем Годяком. Спершу мало всього 5 членів. До першої управи Братства входили такі люди: голова Тома Гуньовський, фінансовий секретар і скарбник Василь Годяк. Пізніше вибрано повний віділ у складі: голова Семен Шостак, секретар Василь Годяк, скарбник Йосиф Тимчишин, контрольна комісія Тома Гуньовський і Кость Шостак, опікуни хворих Михайло Кузіна і Степан Хомин. Кількість членів сьогодні виносить 152.

Завдання Братства: поглиблювати релігійного духа в парафії, ширити любов до рідної Церкви й українського народу та помагати членам у час недуги.

Братство бере завжди видатну участь у житті парафії. Воно виросло на поважну установу і причинилося багато до росту рідної спільноти. За час свого майже 40-літнього існування воно збрало 48,886.58 доларів на посмертний фонд, дало членам 1,985.62 долари допомоги, жертвувало около 4 тисячі доларів на різні церковні, народні й гуманітарні цілі.

Дня 1 травня 1960 року об'єднані відділи "Провидіння" в Дітройті влаштували академію в честь Митр. Шептицького.

Теперішній склад Управи: голова Михайло Чемний, секретар Михайло Кушнір, скарбник Дмитро Мудрий.

Заснував його о. д-р Степан Тиханський при церкві Непор. Зачаття 22 червня 1936 року. Спочатку мало Апостольство Молитви лише 15 членів. За зібрані гроші купувало різні речі для церкви, складало пожертви на будівельний фонд нової церкви і школи. Перша Управа Т-ва: Катерина Черній, Марія Мудра, Катерина Генік і Анна Зенюк. Сьогодні Апостольство Молитви нараховує 75 членок. Поширюючи свою діяльність і збираючи фонди з різних імпрез, Т-во давало теж гроші на Сирітський Захист у Філядельфії, Дім Сестер, Семінар у Вашингтоні, приходство, малювання церкви, обидві парафіяльні школи, радіогодину, фонд Митр. Сліпого тощо.

У кожен першу п'ятницю щомісяця членки Апостольства Молитви мають свою Службу Божу і приступають до сповіді і св. Причастя. У першу неділю кожного місяця відбуваються сходи Т-ва з конференцією Отця Провідника. Обов'язком Т-ва є відбувати спільні молитви за покликання до священничого й монашого стану, за хворих членок і парафіян, в наміренні Святішого Отця.

До Управи Апостольства Молитви належать сьогодні: ревниелька Катерина Черній, голова Анна Мудра, скарбничка Наталія Білик, секретарка Параскевія Красіцька. Апостольство Молитви веде сьогодні о. Юрій Жидан ЧСВВ.

СПІВАЦЬКО-ДРАМАТИЧНЕ
ТОВАРИСТВО ІМ. ІВАНА
КОТЛЯРЕВСЬКОГО

Богослуження нашого прегарного обряду вимагають багато гарного співу. Головно ж св. Літургія. Без співу зникає краса нашого св. обряду. Де ж цей спів є кращий, достойніший, то наші Богослуження не тільки виступають у повній своїй красі, але також підносять серце до Бога... Тоді відчувається те, що народня мудрість висловила словами: хто співає, той два рази більше молиться.

Тому то від самих початків існування Христової Церкви в Україні наші віруючі в Бога предки старанно плекали церковний хоральний спів. Чужинці, які бували в Україні та залишили описи свого побуту на українських землях, висловлюються похвально про спів у наших церквах... Нашій Церкві завдячують свій мистецький розвій та осяги численні українські композитори. Завдяки вимогам і старанням церковних провідників поставали та успішно розвивалися численні українські церковні хори, які брали також живу участь у громадському житті...

Парафія Непорочного Зачаття може також із гордістю глядіти у своє минуле, коли береться до уваги плекання церковного хорального співу. Від початків існування нашої парафії існує також і церковний хор, який носить ймення батька новітньої української літератури, великого любителя народнього співу, автора й композитора "Наталки Полтавки", Івана Котляревського.

У 1914 році при новозорганізованій парафії Непорочного Зачаття основано церковний хор ім. І. Котляревського, якого основником і першим диригентом був Омелян Грицьків. Два роки пізніше перебирає хор Дмитро Атаманець. Через 6 років (1916-1922) хор розвивається, скріплюється та співає не тільки в церкві, але також влаштовує концерти, дає вистави в ряцях Аматорського Гуртка, що його оснував диригент Дмитро Атаманець. У 1922 році Д. Атаманець відходить до Шикаго, а диригентом зостає Андрій Стисловський. Хор ім. І. Котляревського далі стоїть на висоті своїх завдань і бере живу участь не тільки в церковному, але також і громадському житті...

У 1937 році диригентом хору зостає Лев Нахвостач. Про працю хору у цих роках свідчить проречисто число виступів хору впродовж років 1937-1938. За цей короткий час хор ім. І. Котляревського влаштував: 6 концертів у Дітройті, 5 концертів для чужинців, 2 концерти на радіо та 2 концерти в Канаді. У 1938 р. здобуває перше місце на міжнародньому пописі хорів. Тоді то заангажовано хор співати на

одній із найбільших радіостанцій у Дітроїті.

У 1943 році перебирає знову хор заслужений і загальнолюблений усіма давній диригент хору, Дмитро Атаманець, який до сьогодні хвалить Бога своїм співом і працею в нашій церкві.

У році Золотого Ювілею нашої парафії також і хор ім. І. Котляревського відзначає своє світле П'ятидесятіліття, Золотий Ювілей.

Хор ім. І. Котляревського завжди працював для спільного добра не тільки нашої парафії, але також і всієї української громади.

Хор співав не тільки церковні пісні, але давав теж концерти народних пісень. У нім визначилася своїм гарним голосом Марія Топорівська. Коли створився в нас театральний гурток, вона почала в нім грати й вибилася на добру сценічну силу. Слід теж вирізнити в хорі Анастасію Дем'ян.

Товариство мало колись свою оркестру й давало театральні вистави, як Запорожець за Дунаєм, Наталка Полтавка, Запорозький влад тощо.

Сьогодні в нашій церкві в час Служби Божої о год. 12-ій співає хор під орудою Ярослава Филипова. Заіснував він спонтанно, за ініціативою кільканадцяти людей, які виявили охоту співати для Божої слави. Управи він ніколи не мав і далі не має. Після відходу кількох членів-ініціаторів і після того, як п. Ярослав Филипів перебрав диригентуру чоловічого хору "Трембіта", члени цього хору беруть теж участь у церковному співі.

МУЗЕЙ - АРХІВ

У парафіяльному будинку при вул. МекДугал приміщено Музей-Архів, що його заснував о. монс. Ст. Кнап. У нім є багато цінних експонатів з культури та історії українців в Америці й на Рідних Землях.

МАРІЙСЬКА ДРУЖИНА ПАНЬ

Заходом Впр. о. д-ра Ігумена Ін. Лотоцького ЧСВВ організовано при церкві Непор. Зачаття в Гемтремку Марійську Дружину Пань. Це одне з наймолодших релігійних товариств у нашій парафії. Його завданням є поглиблювати релігійне життя в громаді та плекати культ Матері Божої.

Основуючі Збори Товариства відбулися 18 листопада 1963 року. На них вибрано Дружинну Раду в такому складі пань: голова Ірина Тарнавська, заступниця голови Леонтія Боднарук, секретарка Ольга Макар, скарбничка Іванна Цісик, референтка суспільної опіки Ірина Іваницька. Духовним провідником Т-ва є Впр. о. д-р Ігумен Ін. Лотоцький. До Т-ва вписалися 32 членки.

Зібрання Дружинної Ради відбуваються щомісяця. На них намічується план і порядок ширших сходин. В останню неділю кожного місяця відправляється Служба Божа Марійської Дружини Пань, на якій усі членки приступають до спільного Св. Причастя. Служба Божа буває в різних наміреннях, а найчастіше в наміренні наших жінок на Рідних Землях. Після обіду останньої неділі місяця відбуваються ширші сходини всіх членок Товариства з рефератом одної з членок. Після реферату приходить дискусія, а потім дуже цінна і змістовна конференція о. Провідника.

Праця Т-ва проходить під кличем "З нами Марія — все і всюди!" Серед членок помічається гарне товариське співжиття.

У ділянці суспільної опіки, що її веде п. І. Іваницька, слід підкреслити, що досі відвідано вже досить велику кількість хворих у лікарнях.

Б) СВІТСЬКІ ТОВАРИСТВА Й
ОРГАНІЗАЦІЇ

ТОВАРИСТВО ІМ.
ІВАНА ФРАНКА

Перша назва цього товариства була "Товариство ім. Мирослава Січинського". Із зрозумілих причин по 2 роках свого існування воно змінило назву на "Товариство ім. І. Франка".

Дня 26 липня 1911 року зібрався гурток людей, здебільша односельчан, у хаті Онуфрія Ноги й задумав оснувати допомогове товариство, яке забезпечувало б членів на випадок хвороби або смерті. Засновано товариство, яке згодом стало членом Укр. Нар. Союзу.

Перший виділ Т-ва складався з таких людей: голова Ілля Бойко, заступник Василь Ничай, скарбник Степан Тригук, секретарі С. Мельник і М. Тригук.

У жовтні 1912 року товариство ухвалило побудувати власний дім і вибрало комітет для будови, до якого увійшли Ілля Бойко, Процьків і Г. Войтович. Комітет зайнявся збіркою грошей і до січня 1913 року куплено площу за 720 доларів при вул. Грейлінг, а з весною розпочалася будова.

На жаль, по кількох роках домівку опанували комуністи. Потім перейшов дім у руки Укр. Амер. Політичного Клубу. Тепер Товариство ім. Івана Франка міститься під числом 13530 при вул. Черест.

Упродовж свого існування вислало Т-во багато грошей на народні цілі до Рідного Краю.

ТОВАРИСТВО ІМ. МАРКІЯНА
ШАШКЕВИЧА, ВІДДІЛ 94-ИИ
УКР. НАР. СОЮЗУ

Заснувалося 16 січня 1917 року. Співпрацює тісно з нашою церквою і парафією. Спершу мало всього 15 членів. Думка заснувати його вийшла від Петра Гривнака. У склад першого відділу входили: голова Юрій Гулик, секретар Петро Турянський, скарбник Олекса Купій. Осідок товариства був в "Українській Хаті".

Завданням Товариства ім. М. Шашкевича є допомагати морально своїм членам та дбати про поширення доброго українського імені серед чужинці. Товариство несло також матеріальну поміч українським установам в Америці і в Рідному Краї.

3) УКРАЇНСЬКО-АМЕРИКАНСЬКИЙ КЛЮБ "БЕРЕЗІВ"

Літом 1911 року приїхало до Дітройту 11 березунів. Осінню того ж року прибула друга група, в тім дехто з Канади. Під цю пору живе в нашому стейті понад 50 березівських родин.

Дня 25. XI. 1945 зійшлися три березуни в хаті Павла Перцовича й оснували "Ініціативний Тимчасовий Допомоговий Комітет" у такому складі: голова Павло Перцович, секретар Василь Негрич, скарбник Іван Генік. Вони зложили по 10 доларів і заколядували у своїх односельчан 148 доларів. Дня 27 січня 1946 р. скликали основуючі збори, на яких складено статут товариства "Березівський Односельчанський Допомоговий Комітет", вибравши управу в такому складі: голова Павло Перцович, заступник голови Василь Бодруг, секретар Василь Негрич, скарбник Іван Генік, фінансовий секретар Семен Генік і контролер Петро Скільський. Потім Комітет зачартерувався під назвою Українсько-Американський Клуб "Березів". Його ціль була допомагати своїм односельчанам, які знайшлися на скитальщині. Вислав скитальцям в Європі харчові пачки й ліки на суму 7,000 доларів і закупив фєлони для 4 березівських церков на суму 1600 доларів. Коли церкви в Березові згоріли, Комітет хотів відбудувати їх власним коштом, але не дістав на це дозволу від советської влади. Допомагає нашій церкві й парафіяльним школам, Рідній Школі, Укр. Конгресовому Комітетові, Укр. Кат. Радіогодіні, молодечим організаціям, Укр. Кат. Сиротинцеві та іншим культурно-освітнім установам.

Українсько-Американський Клуб "Березів" має власну домівку в Дітройті при вул. Браш ч. 17750. Сьогоднішній склад Управи: голова Семен Генік, заступник голови Іван Кузич, секретар Степан Григорчук, скарбник Василь Бодруг, фінансовий секретар Микола Ільницький.

4-ТА ОКРУГА СОЮЗУ
ГЕТЬМАНЦІВ ДЕРЖАВНИКІВ
У ГЕМТРЕМКУ

У 1917 році почали наших поселенців у Дітройті організувати люди, які належали в Галичині перед першою світовою війною до радикальної "Січі" Кирила Трильовського. На зразок "Січей" у Рідному Краї почали творитися січові організації також в Америці.

У Гемтремку зорганізували "Січ" Яків Бойко, Микола Крук і Семен Лебедь, оснувавши 2-гу Сотню Січової Організації. Тому, що опісля серед багатьох членів організації виявилися советофільські настрої, січові організації в Америці переорганізували, відкинувши всякі радикальні течії. До цього причинився багато своїми відчитами д-р Осип Назарук. На Січовому З'їзді, що відбувся 30 травня 1924 р. у Філядельфії, організація прийняла гетьманську ідеологію, яка спирається на "Листах до братів хліборобів" В. Липинського.

Січову Організацію в Гемтремку засновано 14. IX. 1919 року на січовому вічі в Гемтремку. В 1919-1920 роках вів її Михайло Майорчак. В 1920-1924 рр. отаманом був Василь Коваль. За його управи Січова Організація в Гемтремку прийняла гетьманську ідеологію. Світлим періодом розвитку IV-ої Округи Гетьманської Січі в Гемтремку були роки 1924-1928, коли на чолі організації стояв Тома Кошіль. В 1928 р. гетьманці допомогли оснувати українську школу при церкві Непор. Зачаття під управою Сестер-Василіянок. У 1929-1935 роках отаманом був Дем'ян. За його управи в січні 1932 р. організація за-снувала свою летунську школу та влаштувала низку маніфестацій, які популяризували українську справу на чужині. Хоч у 1930-1934 рр. панувала загальна криза, організація придбала перший український літак, давши йому ім'я "Україна". Дня 19 серпня 1934 р. посвячено літак і віддано його 2-гій Летунській Школі Союзу Гетьманців Державників у Гемтремку. З початком 1934 року організація гетьманської Січі змінила свою назву на "Союз Гетьманців Державників".

1935 року округним отаманом став Михайло Чемний, довголітній референт культурно-освітніх справ. За нього відбулося кілька летунських свят, які причинилися до того, що 2-га Летунська Школа піднеслася на високий рівень.

Потім керував округою інж. Петро Запорожець. За його управи дня 10 жовтня 1937 р. відвідав гемтремську громаду гетьманич Данило Скоропадський. В 1938 р. перебрав управу округи Степан Гава.

До першої управи "Січі" належали: голова Микола Крук, писар Дмитро Атаманець. У склад січової старшини входили: кошовий Семен Лебедь, осавул Іван Атаманець, фінансовий секретар Петро Ільницький, писар Петро Киршак, скарбник Іван Качоровський, хорунжі Йосиф Ткачук і Василь Яремчук.

У зібраннях брали участь теж священники, оо. Гурянський і Романюк — як виходить із протоколів організації. Організація була дуже популярна, доказом чого факт, що вже в початках свого існування мала 145 членів. В 1919 р. вислала вона депешу до сенатора Лоджа з подякою за прихильне ставлення до української справи.

УКРАЇНСЬКИЙ ЧЕРВОНИЙ
ХРЕСТ — П'ЯТА ЖІНОЧА
СОТНЯ СОЮЗУ ГЕТЬМАНЦІВ
ДЕРЖАВНИКІВ

Влітку 1920 року зорганізувався при IV-тій Окрузі "Січі" відділ Укр. Червоного Хреста. Товариство примістилося в "Українській Хаті" при вул. Грейлінг. До нього вписалося зразу 20 членок, а перший відділ складався з таких пань: голова Софія Макар, членки К. Хом'як, П. Дем'ян, П. Небоженко й П. Вербицька. Відділ гарно розвивався і дістав від централі "Січі" назву П'ята Жіноча Сотня Укр. Черв. Хреста при IV окрузі Січі. Сталося це 1933 р., коли до Гемтремку приїхав відпоручник централі в Чикаго, Богдан Катамай, і виголосив в "Українській Хаті" відчит на тему "Жінка у відбудові Укр. Держави", закликаючи приявних жінок зорганізувати в Гемтремку відділ Жіночої Сотні.

Перша управа Жіночої Сотні мала такий склад: сотничка Р. Прислупська, скарбничка Р. Прихідко, писарка Р. Цебринська, фінансова секретарка Я. Кушнір. На початку Сотня мала 25 членок.

Сотня уладжувала культурно-освітні вечори, на які запрошувала кращих промовців, наприклад, полк. Шаповала, Б. Катамая, д-ра Цегельського та інших.

Друга світова війна припинила діяльність Сотні, але після війни праця її знову пожвавилася.

Дня 21 липня 1918 року о. Балох оснував тов. "Згода". На початку мало воно 61 члена.

До першого відділу Т-ва належали: голова Яків Бойко, секретар Тимко Гуньовський, скарбник Данило Рубаха.

Доходи мало товариство з пікніків та інших імпрез. Допомогало студентам в Америці та українським установам на Рідних Землях.

З уваги на те, що колись приїздили до Америки жінки без освіти, вони на чужій землі і в свобідніших умовах бажали набути освіти. Тому почали оснóвувати товариства, в яких сходилися на читання корисних книжок. Таке товариство заснувалося теж у Гемтрему при вул. Грейлінг дня 7 грудня 1921 року. Перші збори відбулися в Робітничому Домі при вул. Грейлінг 2376. Воно прибрало собі назву Жіноче Товариство "Просвіта". Завданням Т-ва було ширити освіту й поглиблювати знання серед членок та розбуджувати їх національну свідомість. Воно продовжує свою працю по сьогоднішній день.

Перший відділ Т-ва складався з організаторки М. Українець і секретарки М. Вовчук. Членки відбувають сходи в Українськiм Осередку при вул. Карпентер.

Восени 1929 р. Т-во допомагало будувати Укр. Робітничий Дім при вул. Карпентер ч. 2965, купивши сто шерів на цю будову. Тільки за один рік 1930 воно відбуло 12 ділових зібрань і 37 дискусійних вечорів. Відновивши школу для неграмотних, вело 2 курси, на яких була сотня учасниць. Окремо провадило курс української мови, до якого включено теж дітей із школи Марусі Нікерчук. Разом з Укр. Робітничим Домом, якого назву переіменено в квітні 1943 р. на "Укр. Амер. Осередок", тов. "Просвіта" висилало в час II-ої світ. війни пакунки для американських вояків українського походження в Європі, Азії та Африці. Членки "Просвіти" працювали в час війни активно в Амер. Черв. Хресті.

У листопаді 1926 р. гурток молодих матерів півн. Дітройту заснував тов. "Молода Україна". Воно мало своє приміщення при укр. вечірній школі та поставило собі за ціль допомагати церкві, вечірній школі й українським установам в Америці та Європі. Членки винаймали велику порожню крамницю, купили лавки й подбали про вчителя, який учив української мови, а пізніше укр. історії і літератури. Навчалася в тій школі около 40 шкільних дітей. Вона існувала майже 10 років аж до часу, коли при церкві на вул. Грейлінг відкрито цілоденну школу, яку вели Сестри Василіянки.

ТОВАРИСТВО "ЗГОДА",
ВІДДІЛ 20-ИЙ УКР. НАР.
СОЮЗУ

ЖІНОЧЕ ТОВАРИСТВО
"ПРОСВІТА"

СОЮЗ УКРАЇНОК АМЕРИКИ
ІМ. КНЯГІНИ ВІДДІЛ 5-ТИЙ
ОЛЬГИ

Товариство мало в день оснування 32 членки. До першої управи належали Анна Зола, Биндина, Кат. Сосновська й Кат. Колодій.

Коли прийшла економічна криза й багато наших людей опинилося без праці, "Молода Україна" почала підупадати. Залишилося в товаристві всього 8 членок і вони 11 лютого 1933 р. на зборах переорганізували товариство. Рішено включити товариство до США. На тих же зборах вписалося нових 17 членок і вибрано управу у складі: голова Софія Голуб, секретарка Параня Єрус, фінансова секретарка Анна Сірко, скарбничка Анна Вітенко. Товариство прибрало назву 5-тий Відділ Союзу Українок Америки. Незабаром відділ розрісся і мав уже сотню членок. Освітня праця лягла в основу програми товариства. Засновано аматорський гурток, улаштовувано виставки народного мистецтва для чужинців, вечори української ноші, День Книжки, День Укр. Жінки, імпрезу "Свят-Вечір в Україні", академії в честь Лесі Українки, О. Басараб, С. Русової, О. Кобилянської тощо. Відділ належить до католицьких організацій, до УКК і ЗУДАК та співпрацює з ними. Дає велику підтримку для нашої парафії, жертвуючи гроші на церкву й парафіяльні школи. Для церкви і шкіл жертвував 10,082 долари, справивши куртину для шкільної аудиторії, свічки до каплиці Сестер тощо. Разом із 26-тим Відділом США побудував одну кімнату в парафіяльному городі. На інші цілі, українські й американські, видав 17,644 долари. Відгукувався на потреби Рідної Землі, помагає скитальцям. Не забуваючи про своїх дочок, членки Відділу зорганізували 1947 року молодечий 61-ий Відділ Союзу Українок Америки. Дня 22 лютого 1953 р. Відділ святкував 20-річчя свого існування.

Теперішній склад Управи: голова Текля Гринчук, секретарка Софія Голуб, фінансова секретарка Агафія Галишин, скарбничка Марія Пашко.

XXVI-ТИЙ ВІДДІЛ СОЮЗУ
УКРАЇНОК АМЕРИКИ
ІМ. ОЛЬГИ БАСАРАБ

Дня 6 серпня 1932 року приїхала до Дітройту Маруся Бек і українські жінки з Гемтремку запросили її з доповіддю до "Укр. Хати". Прелегентка дала інформації про Союз Українок Америки, який заснувався 1925 року в Нью-Йорку. На тих сходах створили гемтремські жінки 26-ий Відділ США, що й досі веде свою корисну працю. До Відділу вписалося спершу 26 членок, а потім з кожним роком він кріпшав і розвивався. Перша управа складалася з таких пань: голова Анна Стецько, секретарка Катерина Яремчук і скарбничка Каролина Бугіль.

Дня 13 лютого 1933 улаштував Відділ уперше в Дітройті величаву академію в честь О. Басараб, у 9-ті роковини її смерті, і від того часу щороку відбувалося в нас таке свято. Виставка книжки і преси стала переломовим моментом у житті 26-ого Відділу, бо ці дві імпрези піднесли високо престиж жіноцтва в українській громаді. Про велику працю, що її проробив Відділ, хай скажуть оці цифри: Впродовж 32 років уладжено 18 академій у честь О. Басараб (в тому 6 спільно з іншими відділами), 7 вечорів у честь Патронки, 17 Свят-вечорів, 4 Щедрі вечори, 1 Листопадове Свято, 9 святочних сходин у честь визначних жінок України, 18 відчитів на різні теми, 14 Свят Лесі Українки, Н. Кобринської, У. Кравченко, Т. Шевченка (деякі спільно з іншими відділами), Свято Укр. Книжки, День Матері й Батька, День Селянки, 41 бінго, 14 балів, 18 пікніків, 9 театральних вистав, 20 вечорів для уступаючих управ, День Укр. Жінки та інші. Відділ умеблював одну класу і бібліотеку в парафіяльній школі, вислав до таборів у Німеччині й Австрії 5777 фунтів харчів і одягів, 100-керпакетів і готівкою 1,021 долар. Брав участь у всіх демонстраціях, вічах і маніфестаціях. У 1941 р. приступив добровільно до праці в Амер Черв. Хресті, займаючись шиттям і різними збірками. У 1943 р. працював жертвенно в користь воєнних установ, бо разом із 5-тим Відді-

дом СУА вислав багато пачок для амер. вояків українського походження. В 1951 р. зорганізував станицю "Мати і дитина", яку вела весь час п. Теодозія Стельмах. З усіх імпрез, які дав Відділ, придбано понад 60 тисяч доларів. Ті гроші розподілено на різні українські цілі в Америці і в Рідному Краї. Умебльовано одну кімнату в монастирі СС. Василіянок, побудовано одну кімнату на Понтяку для укр.-амер. ветеранів. Після війни Відділ помагав ЗУДАК-ові, скитальцям, залишенцям і воякам УПА. Слід теж підкреслити поміч Відділу в будові нашої церкви, приходства, обидвох шкіл, як теж пожертви на монастир і каплицю Сестер, Музей і Вищу Школу в Стемфорді. Сиротинець у Філядельфії тощо.

У червні 1938 року посвятив о. Ст. Тиханський прапор Відділу й на цьому святі прийняв Відділ назву "Відділ 26-ий СУА ім. Ольги Басараб", бо треба пам'ятати, що мученича смерть О. Басараб у польській тюрмі дала нашим жінкам в Америці сильний поштовх до організованої праці.

В Управі Відділу працюють сьогодні такі пані: Марія Бережанська, як голова, і Степанія Заплітна, як секретарка.

IV-ТИЙ ВІДДІЛ ОДВУ ІМ. ЮЛІЯНА ГОЛОВІНСЬКОГО

Заснувався в січні 1930 року. Спершу було 12 членів. До першої управи входили: голова Онуфрій Курочка, секретар Іван Курчак і скарбник Данило Войтишин.

Завдання Відділу Організації Державного Відродження України: допомагати матеріально й морально Рідній Землі. При Відділі створився "Червоний Хрест".

XXXIV-ИЙ ВІДДІЛ УКРАЇНСЬКОГО ЗОЛОТОГО ХРЕСТА

Заснувався 17 жовтня 1938 року й відбував зібрання в домівці Демократичного Клубу при вул. Грейлінг. Первісна його назва була "Укр. Черв. Хрест", а з новою назвою був зачартерований 1940 року разом з усіма відділами у ЗДА. Спершу вписалося 19 членів, які до того часу гуртувалися при ОДВУ.

У склад першої управи входили: голова А. Сеньків, заступниця В. Шеремета, секретарка М. Старжинська, скарбничка С. Мушинська, фінансова секретарка О. Крива, заступниця секретарки К. Яремчук.

Щороку Відділ вшановував пам'ять О. Басараб і Є. Коновальця. В 1939 р. посилав пакунки в Карпатську Україну, допомагав Галичині. В час 2-ої світової війни вислав пачки воякам амер. армії, а після війни скитальцям до Німеччини та допомагав спроваджувати їх до Америки. Уладжував вистави при допомозі членів ОДВУ. В час 2-ої світової війни всі членки УЗХ вписалися до Амер. Черв. Хреста та помагали йому шиттям, посилали пакунки інтернованим у Швейцарії. Після війни підтримували акції ЗУДАК-у, щороку обдаровували бідні родини з нагоди Різдва, помагали українським інвалідам в Америці і в Європі, давали пожертви на Сиротинець і Дім Старців у Філядельфії, Рідну Школу й молодечі організації, друкарню "Самостійна Україна", допомагали пані О. Коновалець і проф. Дорошенкові, піддержували "Марч оф Даймс" і "Торч Драйв", співпрацювали з Інтернаціональним Інститутом і Злученими Жіночими Організаціями Америки і Європи. Відділ завжди допомагав нашій церкві в Гемтрем-ку та співпрацював з її Сестрицтвом. Як гуманітарна організація, УЗХ усі призначені фонди призначував на національні потреби.

Вже 1939 року Відділ мав свої однострої, в яких членки виступали на різних національних святах.

Завдання Укр. Золотого Хреста: вести гуманітарну працю серед нашої спільноти, давати моральну й матеріальну підтримку в справах визволення України, в час війни опікуватися раненими, а під час миру нести поміч політичним в'язням і тим, що втратили здоров'я по тюрмах.

Теперішня Управа УЗХ: голова Юлія Осадчук, заступниця Марія Бушард, секретарка Тетяна Мойсюк, фінансова секретарка Магдаліна Машталір, скарбничка Анна Сухий, заступниця секретарки Варвара Шеремета, опікунки хворих Анна Сенько й Олена Скікун, делегатки-зв'язкові Павліна Зубальська і Юлія Чайківська, контрольна комісія Барвара Гуменчук і Марія Квітковська.

УКРАЇНСЬКИЙ
ДЕМОТРАТИЧНИЙ КЛЮБ
У ГЕМТРЕМКУ

Заснований у жовтні 1932 року заходом Івана Чайковського, Миколи Машталера, М. Бабія і Й. Морозовського. На початку вписалося 50 членів. Перший відділ Клубу: голова І. Чайковський, секретар М. Машталер і скарбник Мих. Бабій.

1934 року Клуб купив хату при вул. Грейлінг ч. 2376, де був колись Укр.-Амер. Політичний Клуб, який саме тоді збанкрутував. Підшукував працю для наших хлопців і дівчат, давав гроші на народні цілі, причинився пожертвами до будови нової церкви і школи в Гемтремку.

Почесним головою Клубу є від початку його існування д-р А. Кібзей.

При Клубі заснувався Жіночий Демократичний Клуб і Відділ ОДВУ.

ЧИТАЛЬНЯ "ПРОСВІТИ"

Заснувалася, мабуть, 1918 року, бо щойно від березня того року існують протоколи. До управи в тому році належали: голова Максим Гарматюк, писар Олекса Годованський, фінансовий секретар Стецько Стах, скарбник Пилип Демян, бібліотекар Семен Лебедь, господар Яків Бойко. Читальня була приміщена в "Українській Хаті".

На Загальних Зборах ухвалено, що якби читальня перестала існувати, все її майно переходить на українські установи у Львові.

МАНДОЛІНОВА ОРХЕСТРА
"КИЇВ"

Заходом відомого парохіянина і громадського діяча Йосифа Морозовського зорганізувалася в серпні 1937 року мандолінова орхестра під назвою "Київ". До управи увійшли: М. Бабій — голова, Н. Тиро — скарбник, Й. Морозовський — секретар і організатор. Керівником орхестри, яка нараховувала 25 членів, став Сем Мілс.

Молоді хлопці й дівчата під вмілим проводом інструктора виступали на концертах і пікніках та здобували собі заслужене признание.

ШКОЛА УКРАЇНСЬКИХ
НАЦІОНАЛЬНИХ ТАНКІВ

Інструктором Школи став ідейний громадський діяч Михайло Стехна. Танків навчалися діти місцевої парафіяльної школи і своїми виступами перед громадянством збирали признання й похвали.

Тепер веде Школу Національних Танків п. Іванна Драгінда, відома в нашій громаді, як знаменита писанкарка і вчителька народних танків.

ОБ'ЄДНАННЯ УКРАЇНЦІВ
В АМЕРИЦІ "САМОПОМІЧ"

Завданням цієї організації є допомагати всім українцям, що живуть на терені Дітройту, у справах правного, харитативного, економічного й культурного характеру.

Основає новоприбулими 1948 року, Об'єднання У. А. "Самопоміч", як філія централі в Нью-Йорку, опікувалося в початках тими, що недавно приїхали або приїжджали, давало їм правну допомогу, зв'язану з їх новим поселенням у Дітройті, посередничило в справах помешкань і меблів та сповняло харитативну службу. Об'єднання стало спонзором українознавчих шкіл у Дітройті, як також Фед. Кредитової Спілки "Сапомоміч".

Згодом Об'єднання поширило свою діяльність на всіх українців у Дітройті. Воно дає правні поради в різних справах, опікується незможними й веде порадню для хворих. Збирає гроші й уживані речі та посилає їх до Європи для залишенців. В останніх роках воно стало також одним із поважних культурно-освітніх осередків, оснувавши на своєму терені Дискусійний Клуб, що постійно діє.

Перший склад Управи Об'єднання "Самопоміч" 1948 року був такий: голова М. Лапчак, заступник голови М. Климишин, секретар П. Сотник, скарбник Р. Дацко, культурно-освітній референт К. Бень, суспільна опіка о. Возняк і пастор Боровський, члени М. Білоскурський і Леся Росткович.

На зборах 22 лютого 1964 року обрано такий склад Управи: голова інж. Р. Воробкевич, заступник голови і референт суспільної опіки С. Щуровський, другий заступник голови і фінансовий референт І. Коцур, секретарі Д. Несторович і В. Боб'як, культурно-освітній референт д-р С. Парфанович, скарбник С. Сенік.

ФЕДЕРАЛЬНА КРЕДИТОВА КООПЕРАТИВА "САМОПОМІЧ"

Перша в історії української громади в Дітройті фінансова установа, яку спонзорувала О.У.А. "Самопоміч", відбула свої Основноположні Загальні Збори 16 серпня 1952 року на основі чартеру ч. 8000. Вписалася тоді в члени 41 особа. Вони склали 140,35 долярів вписового й уділів. Свою ділову працю розпочала Кредитівка 24 серпня 1952 в домівці "Пласту", а 15 жовтня того ж року відчинила філію на заході Дітройту в Мічігенській Лізі. В половині 1953 року перенесено бюро з "Пласту" до окремого льокалю при вул. Джозеф Кампо, в серпні 1957 р. до власного модерно влаштованого будинку при тій же вулиці ч. 11838, де воно досі міститься. В 1961 році відкрила "Самопоміч" другу свою філію в Воррені.

Здобуваючи довір'я громадянства, Кредитова Кооператива "Самопоміч" з року на рік підвищувала кількість своїх членів і суму їх заощаджень, як також кількість боржників, що користувалися її кредитом. Коли 1962 року святкувала Кредитівка своє десятиліття, мала вона вже близько два з половиною мільйона долярів у вкладах, майже 10 мільйонів уділених за 10 років позичок, майже 100,000 власної резерви й 300,000 долярів виплаченої вкладчикам дивіденди. З кінцем лютого 1964 р. кількість заощаджень досягнула 3 мільйони і 38 з половиною тисяч, стан позичок був 2 мільйони 230 тисяч, резерва зросла до 131 тисячі, а кількість членів до 2,850 осіб. Від 1962 року Кредитівка виплачує 4% дивіденди від заощаджень, весь час платить сама за життєву асекурацію вкладчиків до висоти 1,000 долярів і обезпечує позички до 10,000 долярів. Різні громадські проекти в Дітройті підтримувала й підтримує Кредитівка "Самопоміч" своїми позичками.

До Ради Директорів 1964 року увійшли: голова О. Серафин, заступник голови В. Гупалівський, секретар С. Лазуренко, скарбник і менеджер В. Шкудор, члени М. Крат, Р. Крохмалюк і В. Решетилевич. Головами Комісій є: В. Кривуцький — Кредитової, І. Козак — Контрольної, В. Несторович — Інформаційної.

КРЕДИТОВА СПІЛКА "БУДУЧНІСТЬ"

Об'єднує понад 400 членів, які зложили понад 300,000 долярів. Заснована дня 9 вересня 1961 року. Впродовж двох літ уділила понад 500 позик на суму 450 тисяч долярів і мала понад 22 тисячі долярів загального прибутку.

Діє на кооперативних основах і підлягає контролі Мічіг. Банкового Департаменту в Ленсінгу. Нагляд над "Будучністю" має Мічіг. Ліга Кредитових Спілок з осідком у Дітройті. Майно Кредитової Спілки "Будучність" забезпечене асекураційною компанією до висоти мільйона долярів.

Головне бюро Кредитової Спілки "Будучність" міститься в Українському Народному Домі при вул. Мартін, а її відділ при вул. Джозеф Кампо. Відділ у Гемтремку веде мгр. Михайло Дужий.

56-ИЙ ВІДДІЛ СОЮЗУ
УКРАЇНОК АМЕРИКИ

ІМ. ЛЮДМИЛИ СТАРИЦЬКОЇ-
ЧЕРНЯХІВСЬКОЇ В ДІТРОЙТІ

АНТИБОЛЬШЕВИЦЬКИЙ
БЛЬОК НАРОДІВ (АБН)

ОБ'ЄДНАННЯ
ПРИХИЛЬНИКІВ ВИЗВОЛЬНОЇ
БОРОТЬБИ УКРАЇНИ
(ОПВБУ)

Недавно створеною клітиною СВА на терені Гемтремку є 56-ий Відділ. Оснований 16 лютого 1960 року, охоплює жінок українського походження. Його завданням є зберігати і плекати нашу традицію й культуру, підтримувати визвольні ідеї українського народу та вести освітню й харитативну працю. У склад першої управи входили пані: голова А. Крохмалюк, заступниця голови О. Ковальська, члени Управи Н. Дубицька, О. Середюк, К. Кривуцька, Р. Гайда, С. Дуб, С. Филипів, С. Гайда, М. Зубаль, С. Лазечко, С. Шумило, О. Воробкевич, Н. Петріна й С. Лятишевська.

Головною ділянкою культурно-освітньої праці Відділу було театральне мистецтво, яке вела п. Бранка Кривуцька. До замітніших вистав, що їх Відділ підготував, належали такі: "Одержима" і "Лісова пісня" Л. Українки, "Останній сніп" Л. Старицької-Черняхівської і "На перші гулі" Васильченка.

Крім того, Відділ дає реферати з літератури, історії і мистецтва та влаштовує практичні лекції вишивання, кераміки і ткацтва.

Своїми пожертвами піддержує Укр. Вищу Школу, Школу Українознавства, НТШ, Катедру Українознавства в Нью-Йорку, молодечі організації та залишенців поза межами ЗДА.

У своїй діяльності Відділ керується засадами християнської моралі й релігійної толеранції.

До теперішньої Управи входять пані: голова С. Дуб, заступниця голови С. Филипів, члени Управи Е. Боб'як, О. Янчишин, О. Баран, К. Кривуцька, С. Шумило, М. Михальчак, Д. Трешневська, Г. Сенюк, С. Гайда, О. Ковальська, М. Зубаль, О. Лятишевська, А. Наконечна і д-р Н. Туркевич.

В листопаді 1963 року минуло саме 20 років, як під охороною відділів УПА відбулася конференція представників народів, поневолених Москвою. На тій конференції народи об'єдналися для спільної боротьби проти московської імперії та за її розподіл на вільні держави під гаслом "Воля народам, свобода людині".

З АБН нав'язали дружні взаємини ліга азійських народів, загрожених московським імперіалізмом, організація оборони американського континенту перед комунізмом та всі інші організації, які є свідомі загрози з боку комунізму. Організація АБН має в Америці своїх прихильників.

Своїми виступами на міжнародних конференціях українські представники АБН інформують світ про визвольну боротьбу України, здобувають для українського народу приятелів та поборюють усякі протукраїнські затії наших ворогів.

Головою Відділу АБН у Дітройті є д-р Микола Климишин, а секретаркою п. Христина Макар.

Від 1957 р. діє на терені Дітройту суспільно-політична організація "Об'єднання Прихильників Визвольної Боротьби України", якої головна управа знаходиться в Нью-Йорку. Вона гуртує у своїх рядах у більшості колишніх учасників різних формацій українського визвольного руху на Рідних Землях, які визнають та застосовують у своїй діяльності ті визвольні-демократичні ідеали, що лягли в основу організованої визвольної боротьби в Україні в недавньому минулому.

ОПВБУ ставить собі за завдання плекати духовий зв'язок з українським народом на Рідних Землях, вивчати його сучасне положення і проблеми та в міру можливості своїми акціями закордоном допомагати йому в його боротьбі за незалежність.

На терені Дітройту Відділ СПВБУ включився в громадсько-політичне життя нашої громади та за час свого існування влаштував ряд імпрез і виступів своїх чільних діячів.

ОБ'ЄДНАННЯ УКРАЇНСЬКИХ
ВЕТЕРИНАРНИХ ЛІКАРІВ
В АМЕРИЦІ

УКРАЇНСЬКЕ ЛІКАРСЬКЕ
ТОВАРИСТВО, ВІДДІЛ МІЧІГЕН

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБОРОНИ
ЧОТИРЬОХ СВОБІД УКРАЇНИ,
10-ИЙ ВІДДІЛ У ДІТРОЙТІ

Визнаючи засади християнського світогляду та маючи завжди перед очима жертви й терпіння підпільної Церкви в Україні, ОПВБУ доцінює важливість завдань наших українських Церков у житті нашого народу та його еміграції.

Відділ Об'єднання Українських Ветеринарних Лікарів в Америці, оснований 1956 року, гуртує в себе тих українських ветеринарних лікарів, які працюють фахово в різних вузких ділянках цієї професії на терені Дітройту й околиці. Будучи одною з найменших зорганізованих клітин наших професіоналістів, Відділ ставить собі за завдання працювати над поглибленням свого фахового знання, плекати товариське співжиття серед своїх членів та стояти на сторожі доброго імені українського ветеринарного лікаря.

Головою Відділу ОУВЛ в Дітройті є д-р Іван Янчишин.

1950 року почали до Дітройту напливати лікарі-емігранти з Європи. В порівнянні з іншими стейтами не було їх багато, бо ставлення до них медичної влади в нашому стейті було досить неприхильне. З кінцем 1950 року дійшло до започаткування організації лікарів. Постав організаційний комітет, що складався з 3 осіб: д-р С. Парфанович, мгр. С. Логінський і д-р А. Недзвецький. Він підготував перші основуючі загальні збори, що відбулися 2 вересня 1951 р. Основано тоді Відділ УЛТ-ва й головою обрано д-ра А. Т. Кібзея.

Відділ поробив заходи, щоб новоприбулих допущено до фахової праці. Завдяки допомозі адв. І. Панчука медична влада дала згоду на нострифікацію (повторення іспитів) в травні 1953 року. Першими склали іспити д-ри П. Джуль, Л. Обушкевич і Д. Ткачук. Незабаром здобули право практики понад 20 лікарів.

Гірше було з дентистами, бо вони мусіли повторювати майже цілі студії, до яких допускали їх після дводенних іспитів. Проте вони один за одним поборювали труднощі так, що тепер є в самому Дітройті 7 лікарів-дентистів, які мають свої ординації.

Відділ співпрацює з професійними організаціями, нпр., інженерів, та громадськими, як Пласт, СУМА, Самопоміч, якої членам дає безплатно лікарську допомогу та з рамени якої улаштовує популярні медичні доповіді. Активною участю лікарі допомагали кожній ініціативі, наприклад, у заснуванні щадничої кооперативи "Самопоміч", у купні відпочинкової оселі "Діброва" тощо. Відділ допомагав грішми різним установам, головню студентським, підтримав Фонд Катедри Українознавства.

У травні 1962 р. відбувся в Дітройті 4-ий Науковий З'їзд Лікарів, у якому взяло участь понад 250 осіб та виголошено 16 наукових доповідей.

Сьогодні Відділ має 23 членів. Склад Управи: голова д-р Софія Парфанович, заступник голови д-р В. Прокопович, секретар д-р Л. Трешневський, скарбник д-р М. Балтарович. В останніх часах створилася при УЛТ секція фармацевтів, яку очолює мгр. Р. Гординський.

Завдання УЛТ: професійні справи, зв'язок із членами та іншими медичними осередками, співпраця з іншими громадськими установами, оборона станових інтересів.

Відділ ООЧСУ оснований 2 лютого 1950 року. Перша Управа: голова Зенон Тарнавський, заступник Вол. Габода, 2-ий заступник Яр. Сена, секретар Степан Крупка, фін. реф. Вол. Андрушків, скарбник А. Кульвицький, орг. реф. А. Бобилянський, жін. реф. Іванна Цісік, члени Управи Тома Винничук і Петро Федик, Контрольна Комісія В. Нагайський, Б. Гарасевич, мгр. Михайло Дужий.

У наступних роках очолювали Організацію такі люди: 1951

УКРАЇНСЬКИЙ
КОНГРЕСОВИЙ КОМІТЕТ
АМЕРИКИ, ВІДДІЛ
ДІТРОЙТ СХІД І ГЕМТРЕМК

ІНСТИТУТ УКРАЇНСЬКОЇ
КУЛЬТУРИ В ДІТРОЙТІ

Зенон Тарнавський, 1952 і 1953 — мгр. Михайло Дужий, 1954 — проф. Василь Щербій, 1955 і 1956 — Петро Рогатинський, 1957 і 1958 — мгр. Михайло Дужий, 1959 до 1962 — Станислав Кравчишин.

Після трьох місяців 1962 року Ст. Кравчишин перестав бути не тільки головою, але й членом ООЧСУ. Обов'язки голови виконувала до кінця 1962 року п. Іванна Цісик, що була до того часу 1-им заступником голови.

Основуючі Загальні Збори відбулися при співучасті 51 членів. У пізніших роках кількість членів зросла до 260. Сьогодні Відділ у Дітройті нараховує 120 членів.

Склад Управи за 1963 рік: М. Дужий голова, заступники В. Щербій та Іванна Цісик, секретар П. Сотник, фін. реф. А. Кобилянський, скарбники П. Собків і Т.Тимовко, орг. реф. М. Березовський, прес. реф. проф. Мирон Дольницький, члени Ананій Никончук, Я. Стеткевич, П. Демчук і д-р М. Климишин, Контрольна Комісія: Ст. Брилко, Гр. Годів, Вол. Рижий і Ст. Хорків.

Укр. Громада Гемтремку й Дітройту брала активну, а навіть ініціативну, роль в організації і праці укр. політ. Центру - УККА на терені Америки, що його завданням є боронити права України на самостійне життя, помагати визвольним змаганням народу та координувати життя й працю українських організацій і товариств на терені Америки.

1944 року, після повороту з II Конгресу Українців, делегати Дем'ян Пилип, Крупка Йосиф, Мельник Іван і Гащин Дмитро почали організувати в Гемтремку й Дітройті членів для УККА. Зорганізовані члени своїми пожертвами створили першу фінансову базу для Централу УККА в Нью-Йорку. Перші Заг. Збори делегатів, членів УККА і представників усіх організацій і товариств відбулися 8. VI. 1946 р. в залі Демокр. Клубу при вул. Грейлінг, на яких вибрано першу Управу Відділу УККА в Гемтремку й Дітройті. Так постав перший Відділ УККА на терені Америки.

Нова еміграція від 1948 р. активно включилася до праці УККА і скріпила її у громадському житті. Розуміючи вагу виховання молоді Управа Відділу 1959 р., на заклик о.монс. С. Кнапа, включилася в акцію мобілізації фінансових засобів на заснування Укр. Вищої Школи при парафії та уфундувала шкільну кімнату ім. М. Шашкевича.

Підписування щороку майорами міста проклямацій у день 22 січня, вивішування на ратуші міста в той день українського прапора поруч американського та молитви за укр. нарід у Сенаті й Конгресі Америки в день 22 січня, вкінці побудова пам'ятника Т. Шевченкові у Вашингтоні — це овочі праці Відділу і співпраці з Централєю УККА. Отже, УККА був ревним оборонцем прав Воюючої України перед світом та допомагав їй морально й матеріально. Український Національний Фонд є єдиним джерелом, з якого УККА черпає матеріальні засоби для своєї праці.

1961 року письменник Зенон Тарнавський, переклавши староангл. драму-мораліте "Дійство про чоловіка", зорганізував "Театральне Товариство", при якому згуртував передусім університетську молодь із думкою створити постійний театр, що мав ставити найкращі п'єси західноєвроп. та америк. літератури. Завдяки цьому драма "Дійство про чоловіка" була виставлена в Дітройті в березні 1961 р., вперше на укр. сцені.

Коли до Дітройту приїхав із Аргентини письменник Юрій Тис, він разом із З. Тарнавським почав працю над створенням організації, яка охоплювала б якнайширше поле української культури. Рішено створити "Інститут Укр. Культури", що його оформлено на Основую-

чих Загальних Зборах у Дітройті 16 грудня 1962. Цей хвилини не дждав співтворець Інституту, бо помер 8 серпня 1962 р. Тому вся дальша організаційна праця припала Ю. Тисові.

Згідно з тезами, що їх схвалено на Зборах, ІУК має стати осередком для виявів динамічної національної культури і спирається на засадах національного і християнського світогляду. Публікації ІУК, зокрема журнал "Терем", будуть присвячені тим питанням нашого духового життя, які на Рідних Землях окупантом заборонені. ІУК публікуватиме також праці наших визначних діячів наукового й мистецького світу. Завданням Інституту є теж протидіяти наступові моск. імперіялізму на укр. еміграцію.

До Управи ІУК належать: голова Юрій Тис, заступник д-р Антін Шутка, члени проф. д-р Мирон Дольницький, Микола Кавка, Антін Кобилянський, д-р Богдан Крук, мгр. Ярослав Тарнавський, Іван Федашин, Іванна Цісик, Василь Шербій і Степан Юрків. Контрольна Комісія: д-р Михайло Дужий, д-р Микола Климишин і ред. Петро Рогатинський. Кооптовано до Управи Івана Боднарчука.

Згодом вибрано комісію для видання творів сл. п. Зенона Тарнавського, до якої входять В. Шербій, М. Дужий, А. Кобилянський, Олег Лисяк, Юрій Тис, І. Цісик і Я. Тарнавський. Членами Науково-Мистецької Ради стали: Леонід Полтава, Ігор Костецький, Григор Лужницький, Мирон Дольницький, о. Іриней Назарко, Я. Пастернак, М. Кушнір, Є. Онацький, З. Лисько, В. Янів, Й. Гірняк і В. Цимбал.

При співучасті Інституту зорганізовано 7 червня 1962 виставку картин мистця Михайла Дмитренка. Зорганізовано виступ Олімпії Добровольської і Йосипа Гірняка в поетичному монтажі Юрія Дивнича "Театр Шевченкового слова", дня 22 вересня 1962. У 330-ліття перших археологічних розкопок в Україні й 25-ліття розкопок у Крилосі влаштовано вечір із доповіддю д-ра Я. Пастернака. Приїзд Митр. Сліпого відзначено святочним вечором 6 квітня 1963, з доповідями о. д-ра В. Гавліча та І. Боднарука. Дня 30. XI. 1963 улажено виставку книжок, виданих у вільному світі, з доповідями Л. Полтави і Ю. Тиса.

Інститут видає неперіодичний ілюстрований журнал "Терем". До цієї появилося перше число "Україна на світанку історії".

СОЮЗ УКРАЇНОК АМЕРИКИ
ІМ. СОФІЇ РУСОВОЇ,
ВІДДІЛ 63-ТІЯ

Заснований 15 грудня 1954 року, спершу складався виключно з новоприбулих членок.

Головою стала п. Ярослава Зубаль, до Управи увійшли пп. Ірина Захарків, Л. Лятишевська, С. Филипів, Теодосія Стельмах, М. Цап. Ольга Макар, Дарія Бойчук і Я. Недзвецька.

Сьогодні Відділ нараховує більше як 70 членок, а його головою є довгі роки п. Ольга Макар. Склад Управи: заступниця голови п. Ірина Трецьцька, членки пп. Е. Будзьяк, О. Захарій, О. Гевко, О. Нахвостац, д-р В. Савчук, В. Гнатюк, В. Гординська, Н. Лаврин, С. Петрашук, Х. Юзич, К. Савка, О. Михайловська, Л. Галяженко, Т. Стельмах, О. Іванець, А. Мазяк, В. Тустанівська, І. Захарків, С. Годів і В. Федорак.

Від початку свого існування Відділ працював дуже багато й причинився до розвитку нашої громади. Традиційні вишивані вечорниці, що заохочують і вчать застосовувати вишивки в модерній сукні, ярмарки та виставки народного мистецтва, показ ноші, курси українських національних танків та української кераміки, куховарські покази та видання куховарських приписів, перша казочка для дітей, виконана дітьми членок 63-ого Відділу, пікніки, вишиване бінго — все це праця невтомних рук членок 63-ого Відділу США.

Понад вісім років 63-ій Відділ США утримує спаралізовану жінку в Німеччині та садочок в Європі, висилаючи щомісяця 20 доларів. Щороку посилає на Різдво святочні дарунки і гроші для залишенців у Німеччині, переважно для старших осіб або хворих, що живуть по шпиталях. Щороку Відділ висилає пакунки до Польщі й Німеччини для хворих та інвалідів минулих війн. Підтримує теж українські Церкви, молодечі організації та наші культурні установи й товариства.

УКРАЇНСЬКИЙ МУЗИЧНИЙ
ІНСТИТУТ В АМЕРИЦІ,
ШКОЛА В ДІТРОЙТІ

Крім вищезгаданої харитативної праці, Відділ відмічує на своїх щомісячних сходах національні свята, улаштовує цікаві доповіді, які мають поглибити світогляд членок, та відмічує іменини своїх членок, щоб тим способом поглибити товариське життя. На Свят-Вечір і Великдень членки засідають до спільної просфори і спільного свяченого, зберігаючи предківські звичаї.

Цього року вписалося до 63-ого Відділу багато молодих пань, які поволі переберуть працю і традицію 63-го Відділу США.

Український Музичний Інститут постав у Дітройті восени 1954 р. і почав свою працю, як самостійна одиниця, з 5 учителями і 27 учнями. При кінці 1958 р. учителі об'єдналися з централею УМІ в Нью-Йорку, прийняли її правильник і включилися тим самим у велику зорганізовану одиницю українського музичного руху в Америці.

Керівниками УМІ були: д-р В. Витвицький (1954-58), І. Решетилевич і Б. Сарамга (1958-59), Б. Сарамга 1959-61); від осені 1961 р. є ним д-р Б. Лончина.

У склад Учительського Збору входять: М. Віханська, Б. Лончина, І. Решетилевич, Л. Соя, Л. Терлецька, М. Тарнавська (фортепіан); М. Лепкий, Б. Сарамга (скрипка); д-р В. Витвицький, д-р Б. Кушнір (теорет. предмети); Вероніка Максимович (сольспів). Співпрацює теж з УМІ наш відомий піяніст і педагог Борис Максимович, якого учениця, М. Лончина, здала в червні 1963 р. перший в історії Дітройту диплом УМІ.

При УМІ існує від осені 1961 р. Батьківський Комітет, якого головою є С. Скипакевич.

Кожного року УМІ влаштовує піврічні й річні іспити та піврічні й річні пописи учнів, між іншим і Вечір Української Музики та Вечір у шану Миколи Лисенка (1962).

В останніх літах УМІ зорганізував самостійні концерти піяністів Р. Рудницького (1961), Б. Максимовича (1962), Л. Жук (1963) і скрипака Р. Придаткевича (1964). Восени 1963 р. влаштовано вечір у пошану Василя Барвінського з участю піяністки Д. Каранович і д-ра В. Витвицького (доповідь). Під сучасну пору УМІ має 60 учнів.

СТАНІЦЯ БРАТСТВА
КОЛ. ВОЯКІВ І УД УНА

Заснована в вересні 1962 року. До першої Управи входили такі люди: голова д-р В. Прокопович, члени інж. Роман Крохмалюк, Ярослав Коновальський, Іван Лотоцький, Богдан Скасків і Богдан Середюк.

Завдання Братства: 1) Плекати військову традицію серед укр. громадянства, зокрема серед молоді, шляхом видавання журналів і книжок із військовою тематикою, 2) Допомогати українським інвалідам, улаштовуючи збірки та імпрези в тій цілі, 3) Продовжувати дружбу серед колишніх дивізійників, 4) Вносити духа єдності серед укр. громади.

Важніші імпрези, що їх улаштувала Станиця: 1) Відзначення бою під Бродами при співучасті генералів Шандрука, Крата й Вишнівського, 2) Посвячення прапора Станиці при участі голови Гол. Управи Братства сл. п. д-ра Любомира Ортинського та великої кількості громадянства, 3) Відзначення 10-річчя Станиці в Дітройті та зустріч дивізійників Канади й Америки, 4) Відзначення 20-річчя створення Дивізії з участю проф. Вол. Кубійовича.

Станиця зложила 50 доларів на Укр. Вищу Школу та допомагала датками парафії улаштовувати імпрези.

Сьогодні Станиця нараховує 52 членів.

Склад теперішньої Управи: голова Любомир Татух, члени Осип Борик, Зенон Гоїв, Богдан Левицький, Іван Лотоцький, Петро Стасів, Мирослав Трешневський і Роман Юшкевич.

Хор "Трембіта" — це самоуправне Товариство, основане в 1957 році гуртом любителів хорового мистецтва. Спершу працював як чоловічий хор, а в 1958 р. був збільшений жіночими голосами. Під цю пору хор нараховує около 100 осіб та належить до найбільш активних організацій Дітройту. Завданням хору є плекати українське хорове мистецтво, та вести пропаганду укр. народної пісні в Америці й Канаді серед неукраїнців.

Хор "Трембіта" відбув цілий ряд успішних концертів у більших містах, як Торонто й Віндзор у Канаді, Клівленд, Шикаго й Дітройт в Америці. Диригентом хору перших шість років був п. Кирило Цепенда, а від 1963 р. Управ Хору запросила на диригентів п. д-ра Богдана Кушніра (жіночий і мішаний хори) та п. Ярослава Филипова (чоловічий хор).

Головами Хору були: п. Євген Турянський, п. Володимир Дигдало та п. Богдан Сторожук. Останній очолює Хор сьогодні.

Хор "Трембіта" тісно співпрацює з Парохією Непорочного Зачаття в Гемтремку та іншими церквами в Дітройті, жертвує щедро на школи й харитативні цілі. Чоловічий хор "Трембіти" бере участь у показових Богослужбах нашого обряду. Співпраця "Трембіти" з Конгресовим Комітетом і світськими організаціями Дітройту є взірцевою. Щорічно Хори "Трембіти" беруть божкорисно участь у загально-громадських святах, організованих Конгресовим Комітетом Дітройту.

Одним із найважливіших завдань Управи Хору є збільшити ряди Хору молодими людьми, які люблять співати, а особливо студентами вищих шкіл та університетів, які стали б карними й обов'язковими членами Товариства та були б готові продовжувати плекання українського хорового мистецтва поза межами України.

УКРАЇНСЬКО-
АМЕРИКАНСЬКИЙ ОСЕРЕДОК

Заходом 146-го Відділу УНС українці Дітройту - Схід оснували Т-во "Український Народний Дім". Зібрано фонди й куплено площу в Гемтремку біля вул. Грейлінг ч. 2376 і в травні 1915 р. готовий уже дім із театральною залею віддано до вжитку української громади. Дім посвятив о. Євген Бартош, загально шанований і дуже діяльний парох. У нім примістилися всі тоді існуючі укр. товариства східного Дітройту. Молода ще тоді еміграція розпочала жваву культурно-освітню діяльність. Особливо активним був театральний гурток.

1927 року продано цей дім Українському Демократичному Клубові, а наше товариство під назвою "Український Робітничий Дім" закупило площу при вул. Карпентер ч. 2961-65 й побудувало більший дім з театральною залею. В 1942 р. товариство змінило назву на "Українсько-Американський Осередок". В 1950 р. добудовано при нім другий будинок.

В 1965 р. святкуватиме Т-во свій золотий ювілей. Упродовж перших 35 літ дало воно багато театральних вистав. З тих часів залишилася велика театральна бібліотека й гардероба. Т-во вело тоді школу для неграмотних і школу українознавства, з якої вийшло багато учнів. Тут дістали приміщення майже всі товариства східного Дітройту. Було тут приміщене жіноче товариство "Просвіта", яке багато причинилося для вдержання дому. Містилося ту також молодече співацьке товариство "Боян", яке плекало українську пісню. Ще й сьогодні

годні має тут приміщення наш дитячий садок Рідної Школи, а хор "Трембіта" відбуває тут часто свої проби.

З приходом нової еміграції Т-во комплектує бібліотеку укр. книжок, з якої користають не тільки члени, але й ширша громада. Від 1952 р. веде читальню часописів і журналів, українських і чужомовних.

Нова Управа робить заходи, щоб розвинути якнайкраще свою працю і в році свого ювілею стати перед громадянством з новими досягненнями. Товариство очолює тепер п. Ст. Віхар.

"РІДНА ШКОЛА" І ШКОЛА УКРАЇНОЗНАВСТВА

З бажання забезпечити нашій молоді систематичне національне виховання зродилася необхідність організувати курси, а далі й школи Українознавства. Першим головою Батьківського Комітету й "Рідної Школи" був інж. Д. Березовський, референт молоді при "Самопомічі". Ранньою осінню 1950 року скликано батьків і вибрано управу Батьківського Комітету, який дістав дозвіл користуватися приміщенням парафіяльної школи в "Українській Хаті" при вул. Грейлінг. Першими вчителями були д-р Мирон Дольницький і п. Іванна Кучер.

У першому шкільному році (себто 1950-1951) існування курсу Українознавства були 22 учні. З тих слабеньких початків виросла сьогоднішня Школа Українознавства, яка вже 1960 року мала 8 клас нормальної Школи Українознавства з відділом для англomовних учнів і трьома класами академічного курсу Українознавства. Від осені 1962 р. зліквідовано Академічні Курси, а на їх місце створено 9, 10 й 11-ту класу. Тепер навчання відбувається в усіх 11-ти класах в суботу рано від год. 9 до 12,45.

Організаційно Курс Українознавства був зв'язаний з місцевим товариством "Самопоміч". Першим керівником Курсу був сл. п. письменник Володимир Павлусевич, а працювали на курсі, крім нього, ще 2 вчителі. Перші учні (22) навчалися в 3 відділах, які приміщувалися в парафіяльній укр. кат. школі. Навчання відбувалося тоді в суботу в годинах від 2-ої до 5-ої. У квітні 1951 р. виїхав проф. Павлусевич з Дітройту, а на його місце прийшов д-р Мирон Дольницький, визначний географ і автор підручників, який очолював школу до кінця шк. року 1959/1960.

Школа безупину росла. Уже в шк. р. 1959/60 мала вона 262 учнів у 8 класах з 9 вчителями. Сьогодні вона приміщена в публічній школі Коперника в Гемтремку. Особливо покращала праця, коли засновано т-во "Рідна Школа", яке стало власником і опікуном Школи Українознавства. Кружок "Рідної Школи" заснувався в західньому Дітройті в листопаді 1952, а в східньому 1953 року. Довгі роки був його головою д-р А. Заплітний, а тепер очолює його п. О. Кушнір. Безпосереднім адміністратором Школи є Батьківський Комітет, обраний кожного року загальними зборами батьків. Провід Школи спочиває в руках директора, який підлягає безпосередньо Шкільній Раді УККА.

Школа розвивалася з року на рік, а праця в ній нормувалася виробленими навчальними програмами і шкільними підручниками, затвердженими Шкільною Радою. Предметами навчання є: українська мова й література, історія і географія України, огляд укр. культури, спів і гутірки на виховні теми. Школа має гарну бібліотеку, яка вже 1959 р. мала майже 2 тисячі книжок. Велика заслуга в цьому невтомного проф. Осипа Байка.

Школа утримується із шкільних оплат і невеличких прибутків з імпрез та приватних пожертв. В моменти фінансової скрути допомагає їй т-во "Рідна Школа".

Батьківський Комітет очолювали: інж. Д. Березовський (6 років), Гр. Годів, Дарія Бойчук, д-р М. Климишин, Осип Кушнір (2 роки), Олекс. Луцький і Яр. Дуб (2 роки), інж. Є. Турянський. Статут т-ва "Рідна Школа" прийняли Загальні Збори дня 31 січня 1953 р. Першою клітиною рідношкільної системи є Дитячий Садок, заснований 1954 р. Першою вчителькою в Дит. Садку була п. С. Фили-

пів, в 1955-1962 роках п. І. Тарнавська, а тепер веде його п. Оксана Савків. Спершу було в Садку пересічно 18 дітей щороку, а в 1960 році вже 24.

Непересічні заслуги для Школи Українознавства мають усі дотеперішні її директори, особливо д-р М. Дольницький і д-р Б. Лончина. Останній веде школу по сьогоднішній день.

Сьогодні Школа Українознавства має 329 учнів і 17 учителів, а саме: Марія Андрусак, Ірина Тарнавська, Люба Шаєнко, Ольга Савчук, С. Пришляк, Іванна Кучер, Ярослава Жданів, Ольга Михалович, Марія Олесницька, П. Гайда, Леонтія Боднарук, Надія Розмай, Корнель Ніщеменко, Анна Зелена, Алла Рудницька, Едвард Козак і д-р Богдан Кушнір. Ще вчили давніше Галина Любінецька, д-р Василь Вітвицький і Осип Байко.

ТОВ. "РІДНА ШКОЛА" ДІТРОЙТ, СХІД

Товариство "Рідна Школа", Дітройт, Схід, основане на початку 1953 року. Його головним завданням є національне виховання української молоді через зацікавлення і плекання в неї любови до своєї Нації та її культури.

Це завдання реалізували такі рідношкільні звена: Школа Українознавства, якої початок сягає 1950 року, Академічні Курси Українознавства, Дитячий Садочок, Англomовний та Педагогічні Курси. Найбільшою та найважливішою клітиною в рідношкільному організмі є Школа Українознавства, якою автономічно завідує Батьківський Комітет. Педагогічно-виховну працю веде Учительський Збір під керівництвом директора.

Довголітнім директором школи був п. д-р Мирон Дольницький. Директором школи під цю пору є п. д-р Богдан Лончина. Першу управу Т-ва "Рідна Школа" очолював п. д-р Антін Заплітний, секретарем був п. М. Сявавко, тепер головою т-ва є п. Осип Кушнір, а секретарем п. mgr. Ярослав Тарнавський.

В шкільному році 1963/64 Школа Українознавства начисляла 313 учнів, Дитячий Садочок, що його провадила учителька п. Оксана Савків — 26 дітей і Англomовні Курси 14 слухачів.

В) МОЛОДЕЧІ ТОВАРИСТВА И ОРГАНІЗАЦІИ

THE AGENDA CLUB

Була це молодеча організація, яку оснував о. Ст. Тиханський при допомозі свого брата, учителя О. Тиханського, при нашій церкві в Гемтремку. Латинське слово "агенда" значить робота, яку треба виконати. Ця назва висловлює ціль організації, яка заснувалася в січні 1938 року. Її завданням було згуртувати нашу молодь обидвох статей, щоб трималася своєї Церкви й не розпливалася в чужому морі.

До першої управи організації належали: голова Олекса Тиханський, заступник Петро Косій, скарбник Омелян Заблоцький, секретарка Анна Сосновська.

TEEN CLUB

Це була юнацька організація, яка мала подібні завдання до вищезгаданої. Існувала всього 3 роки. Проводила п. Букса.

ПЛАСТ

Скавтова хлоп'яча організація, заснована 1 вересня 1936 р. На-лежало до неї 23 хлопців, не враховуючи проводу. До управи належали: о. д-р Ст. Тиханський, д-р А. Кібзей, Мих. Мозола, теперішній адвокат у Гемтремку, Карпович, скавтмастер Г. Масевчук, його помічник Едвард Голуб і Станислав Туркевич. Організація мала свою оркестру і брала участь у релігійних та національних святах. Уладжувала теж прогулянки й табори.

Пласт основано в Дітройті 6 серпня 1949 р. Спершу діяв він як невеличка група, а в грудні того ж року, коли кількість членів зросла, переорганізовано групу у Пластову Станицю, яка працює по сьогоднішній день. Станиця нараховує тепер 350 членів. Основником і першим головою пластової групи в Дітройті був пл. сеньйор Євген Кульчицький. Сьогодні очолює Станицю пл. сеньйор Ігор Король.

При Станиці існує організація батьків пл. молоді "Пластприят", яка матеріально й морально допомагає у веденні виховної роботи. "Пластприят" основано 1953 року. Головою його є тепер п. Степанія Строїч.

Завданням Пласту є виховувати українську молодь на засадах скавтіngu, а саме: а) Плекати серед молоді християнську мораль, вірність вірі й обрядам наших предків та виповнювати всі обов'язки, які на нас віра накладає. б) Допомогти нашій молоді пізнати українську культуру і традицію, зокрема плекати українську мову, старатися, щоб українська культура стала відомою у світі, готувитися до оборони прав українського народу. в) Підготувляти молодь до праці для рідної спільноти.

Найважливіші події з життя Станиці:

1) Пласт улаштує щороку виховно-вишкільні табори. До 1954 року вони відбувалися на терені укр. католицького городу в Понтіяку, а від 1955 р. на власній площі в Зеленому Ярі біля Діброви. Через табори, організовані пл. Станицею, перейшло досі около 3,000 таборників. У зимові місяці молодь працює під керівництвом пластових виховників у пл. домівці.

2) В 1952 році закуплено пл. дім при вул. Лампкін.

3) В 1959 р. з нагоди 10-ліття Станиці видано гарний альманах "Десять років Пластової Станиці в Дітройті".

Станиця брала організовану участь у всіх торжествах парафії Непор. Зачаття.

ОСЕРЕДОК СПІЛКИ
УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ
АМЕРИКИ ІМ. ГЕТЬМАНА
П. ОРЛИКА

Осередок заснований 26 грудня 1949 р. невеличкою групою сумівців, що приїхали з Європи й поселилися в Дітройті. Винаймивши тимчасово домівку при вул. Гудсон ч. 2507, Осередок швидко розрісся. До першої управи входили: голова С. Скрипакевич, заступник М. Напора, секретар О. Бей, орг. реф. В. Голинський, культ. осв. реф. Л. Бей, скарбник Я. Кривий, член В. Головатий.

В перших роках Осередок старався збагнути новий терен і обставини, шукаючи нових доріг і способів, щоб якнайуспішніше розгорнути працю, заплановану на довшу мету. Організував театральні вистави, самодіяльні гуртки, культурно-освітню працю і протикомуністичні маніфестації. Гуртував біля себе доростаючу молодь (юнацтво), видавав журнал "Сумівець", брав активну участь у громадському житті Дітройту та причинявся до поживавлення культурного життя української громади.

Діяльність Осередку базується на програмі і статуті СУМА, де сказано: "СУМА є суспільно-громадською та національно-виховною організацією укр. молоді. СУМА стоїть на ґрунті християнського світогляду. Гаслом СУМА є "Бог і Батьківщина". СУМА виховує такий

тип молоді людини, яка б дорого цінила свободу, була горда за своє укр. ім'я та всіма можливими способами допомагала укр. народові в його боротьбі за побудову Укр. Самостійної Соборної Держави. СУМА плакає моральні чесноти свого членства та дбає про їх ідейно-політичну виробленість та фізичну справність."

Важливіші досягнення Осередку: улаштування серії драматично-театральних вистав (серед яких слід особливо відмітити опери "Запорожець за Дунаєм" і "Катерина"), зорганізування Відділу Юного СУМА, створення Батьківського Комітету, приєднання до виховної праці досвідчених виховників, вишкіл і виховання молодих виховників та впорядників, зорганізування й удержування Капелі Бандуристок, улаштування Здвигов СУМА, концертів, апелів і розвагових імпрез для юнацтва. Коли додамо до того спортову діяльність Осередку (дружина юнаків копаного м'яча, відбиванкові дружини юнаків і юначок і легкоатлетичні гуртки), розбудову фінансової бази, купно власного дому й Оселі та постійне влаштування літніх таборів і вишколів для юнацтва, матимемо повний образ наполегливої і багатогранної праці Осередку. З хвилиною, коли Осередок у 1956 р. купив власний дім при вул. Конант ч. 9740 і разом з Осередком "Київ" власну оселю, міг він розгорнути ще ширшу діяльність. Дім і Оселя СУМА стали кузнями, де куються молоді характери.

Сьогодні Управу Осередку очолюють такі люди: голова А. Никончук, заступник і адміністратор Капелі Бандуристок Є. Репета, секретар О. Дякуник, поміч. секр. Я. Березовський, скарбник Я. Тарнавський, фін. секр. І. Совірка, керівник Юнацтва В. Каськів, реф. жіноцтва Степанія Легета, спорт. реф. Д. Труш, культ.-осв. реф. М. Новаківський, реф. зовн. зв'язків Г. Корбяк, господар і кольпортер П. Демчук, члени Управи І. Бутрій, М. Цяпа й В. Крижанівський.

УКРАЇНСЬКЕ СПОРТОВЕ ТОВАРИСТВО "ЧЕРНИК"

Ентузіясти спорту під проводом А. Наконечного й Б. Ухача скликали 26 XI. 1949 основуєчі збори, на яких схвалено приготований ініціаторами статут і вибрано управу в такому складі: С. Кравчишин, А. Шупаківський, Б. Ухач, С. Маланчук, В. Кузьмин, М. Томків, Д. Березовський, Б. Нижанківський, Р. Качмар, А. Наконечний, В. Решетилевич і Ю. Вірстюк. Першу назву "УСТ Вовки" змінено рік пізніше на "УСТ Черник".

Завданням Т-ва є плекати фізичну культуру та виховати здорову фізично й духово молодь. Тому зорганізувало воно такі ланки спорту: копаний м'яч (3 дружини), відбиванку (4 дружини), теніс, шахи й гокей. Окремі ланки, що змагаються в лігах різних клубів, виступають під популярною назвою "Дітройт Юкрейніанс". Найбільш активна ланка копаного м'яча здобула тричі чемпіонат стейту Мічіген. Великі успіхи має тенісова ланка, яка витримує конкуренцію з іншими дружинами Америки й Канади.

УСТ "Черник" є членом Укр. Спорт. Централі Америки й Канади та вже 4-ий рік видає "Спортовий Бюлетень", єдиний укр. спортовий бюлетень на еміграції. Воно спопуляризувало нашу пац. назву та ім'я укр. спортсменця. Крім спортової діяльності, бере участь у культурно-громадському житті Дітройту. В 1962 році купило власну домівку при вул. Е. Дейвисон ч. 3306.

Сьогоднішня Управа Т-ва: голова В. Кізима, заступник З. Брездень, секретар М. Заревич, орг. реф. Я. Сливка, кер. буфету М. Богданович, фін. реф. І. Бебешко, господар С. Гуран, спорт. реф. М. Шумоло, імпрез. реф. Я. Малиновський, реф. зв'язку та інф. Я. Конопада, члени О. Кавка, І. Савірко й Л. Шашло, контр. ком. М. Томин, Т. Дудун, Б. Харченко, В. Мадич і С. Дигдало, товар. суд А. Шутка, Ю. Брониківський і М. Шавалюк.

Капеля Бандуристок Осередку Спілки Української Молоді Америки ім. Пилипа Орлика була зорганізована весною 1957 року. Мистецьким керівником є проф. Петро Потапенко, заступник мистецького керівника Капелі Бандуристів ім. Т. Шевченка, що здобув музичну освіту в Київській Консерваторії. Обов'язки адміністратора Капелі впродовж перших двох років виконував п. Дмитро Труш, а від 1959 року п. Євген Репета.

Хоч Капеля в порівнянні з багатьма іншими хорами на еміграції відносно молода, то все ж завдяки наполегливій праці свого мистецького керівника, адміністратора й самих бандуристок, удалося їй здобути серед нашої громади у ЗДА й Канаді одне з передових місць.

За неповних сім років своєї творчої праці Капеля дала 28 самостійних концертів і 51 виступів у таких містах (у дужках подаємо кількість концертів і виступів разом): Чикаго (6), Торонто (5), Клівленд (5), Дітройт (40), Бофало (3), Рочестер (2), Янгтаун (2), Віндзор (2), Нью-Йорк, Філадельфія, Ньюарк, Монреал, Пітсбург, Мілвокі, Гемилтон, Лондон, Ленсінг, Толідо, Флінт, Ошава й Четем.

Крім вичислених концертів, Капеля дала довгограючу платівку "Мій рідний краю", яка втішається популярністю серед українців.

Капеля має поважний вплив на виховання нашої молоді. Більшість Капелі творять молоді дівчата, які вчать співу й музики у хвилини вільні від шкільної науки. Вона стягає на концерти велику кількість молоді, якої здебільшого не видно на інших імпрезах. Ця молодь бачить у Капелі представника свого покоління й виразника своїх почувань. Тому правильно написав один із наших поважних часописів у рецензії про концерт Капелі: "Ця Капеля Бандуристок є великим нашим організаційним і мистецьким надбанням, а роля її і завдання далеко більші в нашому житті, ніж дехто з нас собі уявляє."

ОБНОВА

1954 року на терені Дітройту постало Українське Католицьке Академічне Об'єднання "Обнова", якого завданням було згуртувати всіх українців-католиків з університетською освітою. Першу управу УКАО очолили д-р П. Біланюк як голова, інж. М. Макар — заступник і Б. Скаськів — секретар. Осінню 1955 р. обрано першу управу Тов. Укр Студентів Католиків "Обнова". До неї увійшли: голова Ігор Козак, заступник Мирослав Макар, організ. реф. Любомир Коваль, скарбник Таня Кіналь, секретар Юрій Лободовський, голова Контрольної Комісії Ярослав Кривий.

Завданням ТУСК "Обнова" є об'єднати студіюючу молодь і вести працю на засадах католицької віри й моралі та в дусі укр. національних традицій.

Дня 22. IV. 1956 на дітройтському університеті заходом орг. реф. Л. Ковалю та при допомозі Відділу 63 США влаштовано "Українську Ніч" з великим успіхом і інж. М. Макар був іменований почесним членом Міжнар. Студ. Інституту Дітройт. Університету. В днях 9-10 травня 1959 відбулася зустріч "Обнови" з Чикаго й Дітройту в нашій парафії. Гості дали виставу "Ой зійшла зоря над Почаєвом" і гарним Марійським Святком закінчено зустріч. В 1960 р. в час Великоднього Посту зорганізовано 3-денні духовні відправи для студентства. В днях 8-10 вересня 1961 р. 8 делегатів взяли активну участь в XI. Загальному З'їзду ТУСК "Обнови" в Чикаго, де І. Прокопович був вибраний членом Головної Управи.

У склад Управи ТУСК "Обнова" в ювілейному 1963 році входили: голова Андрій Лободоцький, заступниця Христя Камінська, скарбник Ромаха, скарбничка Квітка Дяків, контрольна комісія Тарас Когут, Ярослав Кривий і В. Зубальська.

Теперішня Управа: голова Богдан Сливка, заступники Ярема Цісарук і Ярослав Кошів, секретарка Квітка Дяків, скарбник Андрій Періна, контрольна комісія Т. Когут, А. Лободоцький і Х. Камінська.

Духовним провідником Т-ва є о. д-р Володимир Гавліч ЧСВВ.

IMMACULATE CONCEPTION
CHURCH BOWLING LEAGUE

The Immaculate Conception Ukrainian Catholic Church Bowling League was organized in the fall of 1959 with 16 teams (four persons to a team). The League was originally organized by members of the Church Choir, "Kotlarewsky"; and many choir members joined. At its inception, the League included men and women from the I.C. Ukr. Catholic Church in Hamtramck and St. Josaphat mission in Warren. In subsequent years the League membership expanded to include parishioners from St. John the Baptist Ukr. Catholic Church in Detroit and from several Latin Rite parishes.

During the first two seasons of its existence (1959-60 and 1960-61) the League bowled at the Hamtramck Recreation Bowling Lanes on Joseph Campau in Hamtramck. For all subsequent seasons including the present one (1964-65) the League has been bowling at the State Fair Bowling Lanes located on Woodward Avenue near the Michigan State Fair Grounds.

At the present time, the Immaculate Conception Ukrainian Catholic Church Bowling League counts among its membership four priests, two are regular members and the remaining are substitute bowlers. The League bowls on Friday nights beginning at 9:00 PM. This same schedule has been maintained during the past 5 seasons.

The first officers (1959-60) of the League were:

Michael Sawchuk - President
Walter Brunec - Vice President
Patricia Boyco (Mrs. Hapiuk) - Secretary
Marian Babey - Treasurer

The current officers (1964-65) of the League are:

Jerome Chupa - President
Tony Rutkowski - Vice President
Irene Lyzen - Secretary
Irene Petraszko - Treasurer

In addition to bowling once each week-night during the bowling season, the League holds other social gatherings such as picnics, parties and an annual bowling awards banquet for members.

IMMACULATE CONCEPTION
"MOTHERS CLUB"

The enthusiastic work of the Immaculate Conception Mothers Club began in the year of 1947 when a group of mothers held a meeting at the Ukrainian Hall on Grayling Street to discuss the needs of the school and church. —WD

The Mothers began raising money by sponsoring bake sales, raffles, dances, banquets and various other functions. This group was small but its potential strength was great.

The Ukrainian Hall on Grayling was used as a school and certain improvements had to be taken up immediately; this included the installation of a fire alarm bell, the cafeteria tables were recovered with floral oilcloths to give the dining space a cheerful and appetizing atmosphere. The hot lunches for the school children were prepared and served by the volunteer help of the Club members.

The next project was the purchasing and sewing of material for Kindergarten and church procession gowns. Several years later 170 pastel gowns were sewed and added to the original group. Inasmuch as a library was non-existent, the Club purchased a complete set of Britannica Encyclopedia and books to begin a library for the pupils.

Enrollment of children increased rapidly and plans were made for a new school and church. With the Club's many activities the proceeds soon began to mount. Evidence of this is \$4,000.00 school and church building fund; \$1,300.00 furnishing of a grade school classroom. During the next several years, various articles were purchased for the grade school amounting to \$1,500.00: toys for the Kindergarten; utensils for the cafeteria; sewing machines; world and science maps; ten record players and stands; a television set with educational channel attachment, etc.

With the expanding program of the parish, another fund was started for the high school and convent. Again the Mothers raised \$6,000.00 for the Convent fund; \$1,000.00 for the furnishing of a visitors' room and kitchen in the Sister's Convent; \$10,000.00 for the High School Library Fund, and other miscellaneous gifts amounting to \$4,550.00.

The Club sponsors a child, each year, to the Ukrainian Camp in Drayton Plains; \$400.00 was given towards the Altar Boys trips to Stamford.

In 1948, his Excellency Bishop Joseph Schmondiuk designated the Feast of the Patronage of the Blessed Virgin Mary (Pokrova), as the Club's feast day and on this day the members hold their corporate communion. When the church renovation fund was established, the painting of the "Pokrova" was purchased by the Club.

It is a custom of the Club to give \$25.00 U. S. Savings Bond to a members' child when he or she enrolls in either a seminary or an academy.

At Christmas, a dinner is served for the parish priest and the sisters in the church hall. The highlights of this dinner is a hundred dollar gift which the members donate to the orphans in lieu of exchanging gifts among themselves.

The Mothers serve at all church functions. For five years, during summer vacation, the members took full charge of the camp concession stand in Drayton Plains and donated all proceeds to the parish. The members assist in the Vision & Hearing Tests conducted at the school and have also acted as chaperones for various school activities.

The Club members serve as active community volunteer workers, such as the preparation of hundreds of cancer pads and spending numerous hours with the United Foundation Torch Drive, Michigan Cancer Survey, March of Dimes, Chest X-ray and blood bank drives, and performing other endless acts of service to the church and community. They are members of the Detroit Archdiocesan Council of Catholic Women which also involves volunteer work.

During its seventeen years of existence, the Club has worked with Rev. Walter Bilynsky, his Excellency Bishop Joseph Schmondiuk and Monsignor Stephen Knapp, and are continuing to work under the Basilian Fathers.

Every Mother of this parish should deem it an honor to belong to this outstanding organization.

The first officers were: M. Antonow, President; B. Solodky, Vice-President; T. Masiwchuk, Secretary; A. Pitford, Treasurer; W. Mack, Financial Secretary.

The present officers are: Marie Smarsh, President; Katherine Brzezinski, Vice-President; Sophie Workun, Recording Secretary; Stella Wilk, Corresponding Secretary; Marie Osinski, Treasurer; Mary Korchowsky, Financial Secretary.

The Board of Directors are: Stephanie Salata, Ana. Ziwiński, Mary Nabozniak, Sophie Frale, Martha Wasylkewycz and Bernice Niczay.

LEAGUE OF UKRAINIAN
CATHOLICS OF THE UNITED
STATES OF AMERICA
GREAT LAKES COUNCIL

HISTORY: Great Lakes Council is a branch of a national organization called the LEAGUE OF UKRAINIAN CATHOLICS OF THE U.S.A. (formerly known as the U.C.Y.L.). There are 12 Councils in the U.S.A., but our Council is the only one in the Diocese of St. Nicholas of Chicago. Members in our Council include parishioners of St. John (Detroit); Immaculate Conception (Hamtramck) and St. Josaphat Ukr. Catholic Church (Warren). This organization was established on January 1, 1961.

PURPOSE/PROGRAM: Our purpose is to preserve and perpetuate our Ukrainian Catholic Rite; Ukrainian language and culture. The program consists of social, religious and sporting activities (for Ukrainian-Americans).

MAIN OFFICERS — For 1961 (First Officers): Spiritual Director — Rev. Fr. Oryst Balaban, President — Mr. Jerry Derkacz, Vice-President — Mr. John Kobasa, Secretary — Irene Lyzen, Treasurer — Nadia Boreiko.

MAIN OFFICERS for 1964: Spiritual Director — Rev. Fr. Joseph Martyniuk, President — Miss Nadia Boreiko, Vice President — Mr. Melvin Budzol, Secretary — Miss Carol Ann Pastuschyn, Treasurer — Miss Irene Hulyk.

L.U.C. National Convention General Chairman for 1964 — George Kulchesky, Jr.

THE UKRAINIAN MANDOLIN
ORCHESTRA "KOBZAR"

The Ukrainian Mandolin Orchestra Kobzar, in a humble beginning, had its origin in the year 1958. To promote Ukrainian music and culture became the organizational perspective from which evolved the mandolin orchestra.

There were many hardships to overcome during the inception of this group in spite of the spirit of enthusiasm that was displayed by the nucleus members. Musicians were difficult to acquire and instruments were virtually non-existent since many models in the mandolin family were no longer manufactured. Despite these barriers, the orchestra continued to grow.

Under the able directorship of Mr. Sam Mills, the mandolin orchestra has prospered culturally and has appeared before several groups at the Cobo Hall, Ford Auditorium, and other ethnic auditoriums. Beside these appearances, the society has sponsored and developed concerts of their own. Their most current undertaking is the finalizing of a record album.

IMMACULATE CONCEPTION
CAMP RECREATION HALL
BUILDING FUND COMMITTEE

A group of parishioners, realizing the need of a recreation building at the Parish Camp in Drayton Plains, organized in the summer of 1961 for this purpose.

Mr. Michael Shanayda, Architect, was immediately retained to draw up the plans and specifications for this proposed facility, for which he graciously donated his time and efforts.

Through the tireless efforts of this Committee, funds were raised by soliciting donations from clubs and individuals, Christmas carolling, a Pysanka Raffle, 3 Picnics, the maintenance of Concession Stands at the Camp Grounds, and weekly Social Parties held at Orlyk Hall.

In two years the building shell was erected, and on June 20, 1963,

a High Mass was celebrated in the Recreation Building dedicating this structure.

The building is scheduled for completion in this our Golden Jubilee Year. The approximate cost is about \$25,000.00.

Members of the Committe are: Walter Brunec, President; Walter Shephard, Vice - President; Nicholas Chomiak, Vice - President; Helen Melnyk, Secretary; Marian Babey, Treasurer; Catherine (Rubacha) Chomiak, Irene Melnyk, Irene Shephard, Helen Babey, Walter Korbiak, Michael Dodson, John Rubacha, Irene Petraszko, Alex Kulchycky, Aloysius Wilk, Sophie Dobush, Stella Hnat.

CATHOLIC WAR VETERANS, INC.
WM. MELNYK POST NO. 645

The William Melnyk Post No. 645 was organized March 30, 1945, with the assistance of Father Stephen Chehansky, pastor of Immaculate Conception Church. It was named for William Melnyk, a member of the parish, who lost his life in the Italian campaign, World War II. At one time, the Post had as many as 125 members. Recently, the Post purchased a home and property for their activities in Warren, located near the proposed St. Josaphat's Church.

The purpose of the Catholic War Veterans is to promote zeal and devotion to God, Country and Home.

The first officers were installed on November 7, 1946. They were: Nick Markiw - Commander, Rev. Stephen Chomko - Chaplain, John Stoiko - First vice-commander, Mike Kostiuk - Second vice-commander, Mike Perry - Third vice-commander, Paul Wojtyshyn - Treasurer, Andy F. Olinik - Adjutant, Steve Tural - Co-adjutant, Stephen Bylica - Welfare officer, Julia Solodky - Historian, George Sirko - Officer of Day, Leon Boruch - Medical Officer, John P. Olinik, Andy Goy, William Bespalko - Trustees.

The present officers are: Joseph Harkow - Commander, Rev. Jerome Barnych, OSBM - Chaplain, Nick Henshaw - First vice-commander, Walter Shepard - Second vice-commander, George Matijow - Third vice-commander, Anthony Derkacz Jr. - Judge Advocate, Peter Slepak - Officer of Day, Joe Tyro - Welfare Officer, Harry Wowk - Historian, Nick Kichan - Medical Officer, Paul Wojtyshyn - Treasurer, Walter Dobush - Adjutant, Mike Sawchuk, Robert Rubacha, William Downing - Trustees, John P. Olinik, Larry Bylica - Aides.

HOLY NAME SOCIETY

The Immaculate Conception Ukrainian Catholic Church Holy Name Society was organized in 1953. The purpose of the organization is to publicly demonstrate love and devotion to the Most Holy Name of Jesus and to make the reception of the Sacrements a habit by requiring all members to participate in a monthly corporate Communion. The membership of the Society has varied from 50 to 100 men of the parish. The first spiritual director of the I.C. Ukr. Catholic Church Holy Name Society was our former pastor and now Bishop of Stamford The Most Reverend Joseph Schmondiuk. The current Spiritual Director of the Parish Holy Name Society is Reverend Wolodymir Gavlich, O.S.B.M.

The first officers of the Holy Name Society (1953-54) were:

Mr. Michael J. Mozola - President
Mr. George Kulchesky, Sr. - Secretary
Mr. William D. Kuzak - Treasurer

The current officers (1963-64) of the Holy Name Society are:

Mr. Allen Derkacz - President
Mr. John Turak - Treasurer-Secretary

Until his untimely death on August 13, 1964, Mr. Jerome Sribniak was president of the Society for the current year. He was succeeded by the Vice President, Mr. Allen Derkacz.

ДЖЕРЕЛА

- 1) Українська Католицька Метрополія в Злучених Державах Америки, Філадельфія, 1959.
- 2) о. Ізидор Сохоцький — Українська Католицька Церква візантійського обряду в ЗДА.
- 3) Українське жіноцтво Дітройту. Ювілейне видання з нагоди 35-ліття громадської праці жіноцтва Дітройту. Дітройт, 1955.
- 4) В 10-ліття Школи Українознавства Т-ва Рідна Школа в Дітройті. Пам'яткове видання Ювілейного Комітету. Дітройт, 1960.
- 5) Десять років Пластової Станиці в Дітройті. Ювілейний альманах. Видання Пластової Станиці в Дітройті, 1959.
- 6) 25-ліття Укр. Кат. Церкви, ювілейна пам'ятка. Гемтремк, 1938.
- 7) Протоколи Церковного Комітету при церкві Непор. Зачаття, читальні "Просвіта", товариства "Січ" і тов. "Співацько-драматичне товариство ім. Котляревського".
- 8) The Graduate's Souvenir, June 1941. Immaculate Conception School, Hamtramck, Mich.
- 9) Silver Jubilee 1936-1961, Immaculate Conception Grade School, Hamtramck, Mich.
- 10) Blessing-Dedication Parochial School, Hamtramck, 1952.
- 11) Silver Jubilee of the Priesthood of the Very Rev. Stephen V. Knapp, Hamtramck, 1957.
- 12) Dedication of the Immaculate Conception Ukr. Cath. Convent and School Annex, 1958.
- 13) Бюлетень парафії Непор. Зачаття.
- 14) о. Мелетій Войнар, ЧСВВ. — Василяни в укр. народі (Слово Доброго Пастиря, ч. 7-8, 1950).
- 15) Пропам'ятна Книга Школи св. о. Миколая в Шикаго, 1954.

OUR PARISH LIFE IN PICTURES

To capture the span of fifty years of parish work presents a problem. There are so many records to search; people to interview; and then, reluctantly, conclude that the picture is not quite complete. However, photographs are always helpful to portray a more complete story of our parish. We were fortunate to collect nearly 500 photographs in our church and school archives. Here we reprint those that shed light on our bustling past and present. As we glance at these pictures of the Immaculate Conception parish, may these memories of the past spur us on to greater deeds in the future.

ПАРАФІЯЛЬНЕ ЖИТТЯ У СВІТЛИНАХ

Відтворити образ багатогранної діяльності парафії у 50-ліття її існування не є легким завданням. Треба було послуговуватися давніми протоколами, вислухати неодної довгої розмови й погодитися з тим, що важко є дати повне, справедливе насвітлення минулого. Щоб доповнити неодну прогалину, користуємося із світлин, що збереглися при церкві й школі. Таких світлин ми зібрали приблизно 500. В міру спромоги подаємо такі світлини, що кидають світло на зорганізоване життя при парафії Непорочного Зачаття в Гемтремку. Хай погляд на минуле захопить до більших дій у майбутньому.

Nativity of Our Lord
Immaculate Conception Catholic Church
Painting by M. Dmytrenko

The first Altar in the Immaculate Conception Church which was completed in 1914.

The Sister's Convent from 1928-1951.

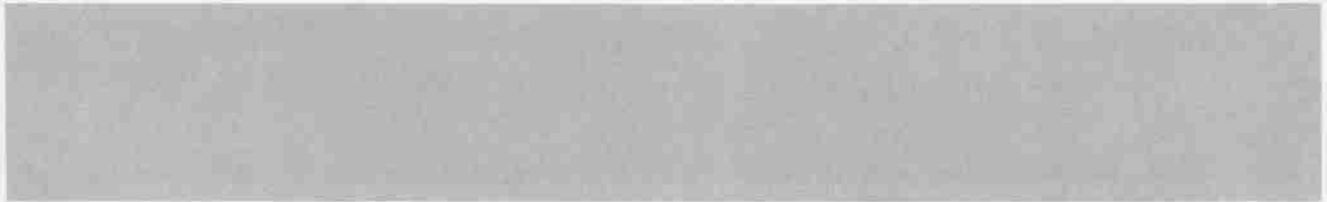
The first parochial grade school of I.C. Parish at 2240 Grayling.

The first rectory - I.C. Parish located on Grayling Ave., the center of Ukrainian habitation in 1913.

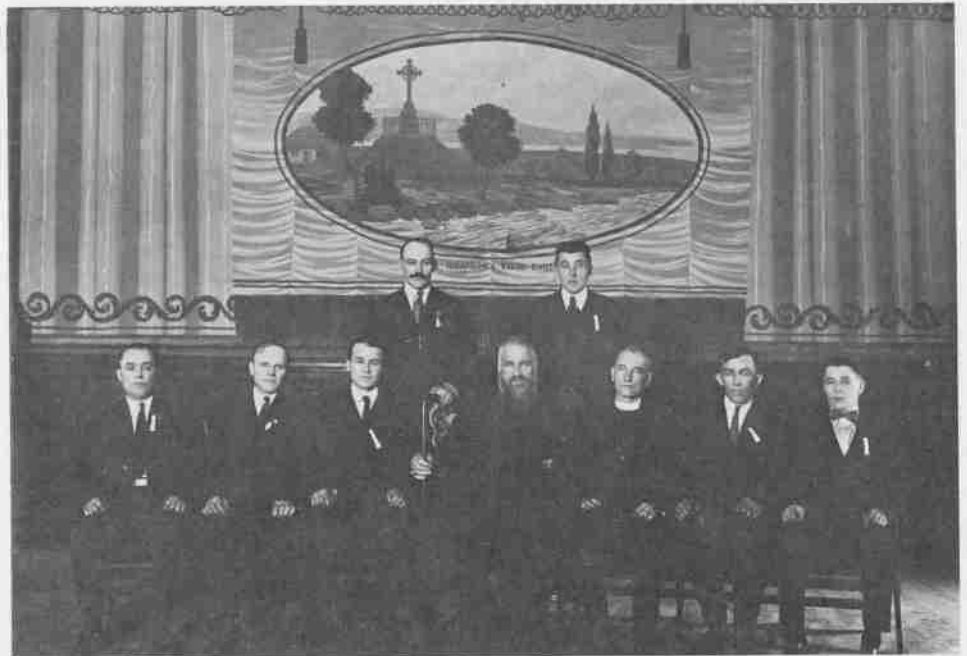
The First Marriage - 1913

The pioneers of Immaculate Conception Church.

The first child baptized in the newly established church of I.C. - Sophie Demian - 1913.

Metropolitan Andrew Sheptycky and Pioneer members of the Parish, 1922.

The "Kotlarewsky" Choir poses in traditional Ukrainian costume.

The Iwan Kotlarewsky Dramatic Society, 1925.

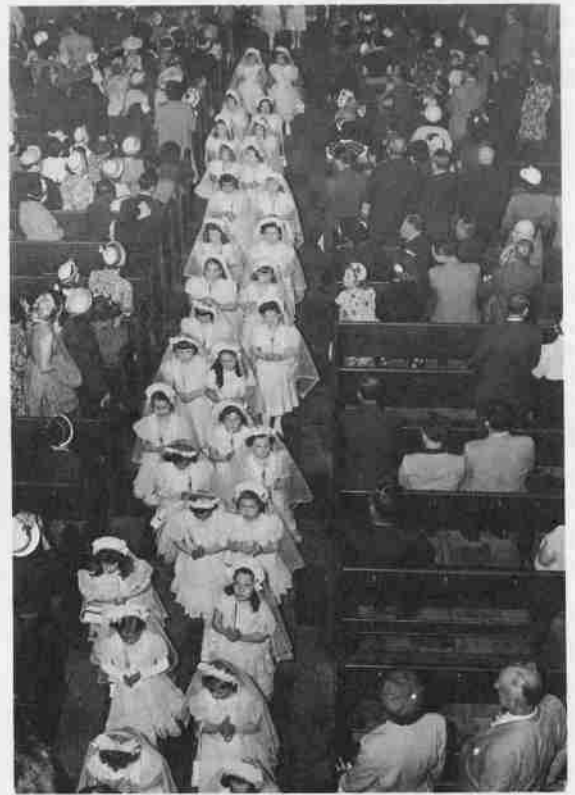
Services in the newly built Church on McDougall.

A scene of progress in the life of our parish...the erection of the parochial grade school.

Community minded parishioners participate in the local Red Cross project.

One of the most precious days in the life of a parish is First Holy Communion Sunday—a procession of "innocents". (1950)

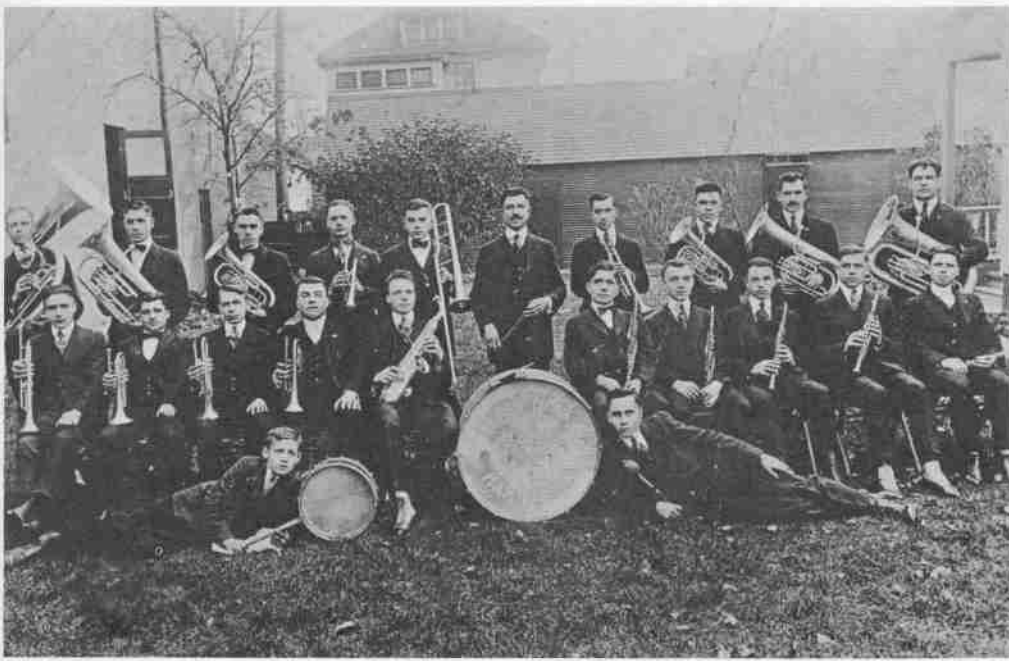
One of the groups of children from north Detroit who attended Ukrainian evening school classes under the direction of Mr. Leon Nachwostach.

The Church Choir with the director Mr. Melnychuk and Father Chehansky.

A perfect safety record was something our civic-minded youth could rightly value.

Ukrainian Band Members.

The artistry of Mr. Runka enhanced the beauty of our parish for many years.

The pioneer graduating class of I.C. High School – Class of 1963.

An aerial view of the Ukrainian Catholic camp at Drayton Plains, Mich.

Our parish joins in the celebrations commemorating the 1000th anniversary of Christianity in the Ukraine.

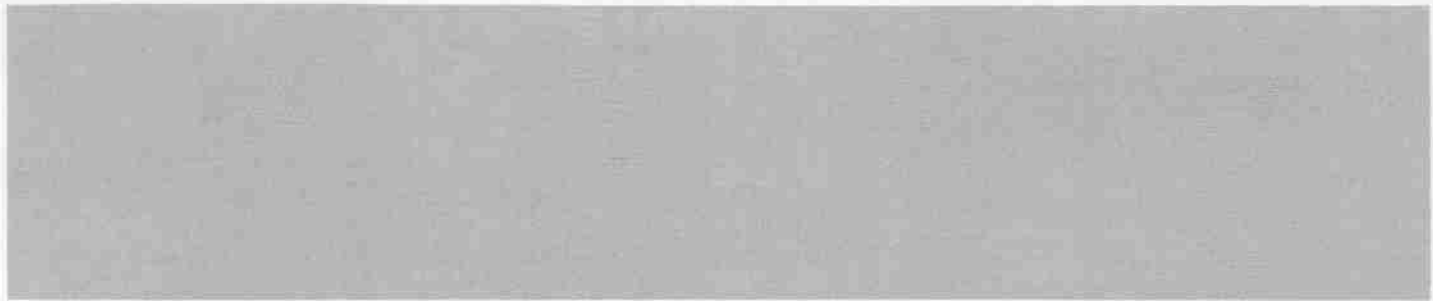
The beauty of nature is apparent in this familiar scene at our lake-front camp in Drayton Plains.

Everyone enjoys the games and prizes at the Parish Bazaar.

I.C.H.S.'s pioneer class will long cherish the memories of its "Ring Day."

These boys radiate the joy that is theirs on First Holy Communion Day.

An aerial view of a favorite site – the camp grounds near Pontiac.

These boys seem to be enjoying their fishing during the camping season.

The beach near Pontiac attracts many customers.

A view of the Church interior before the Church renovating program was begun.

The dedication of the new Ukrainian High School attracted large numbers of spectators and well-wishers.

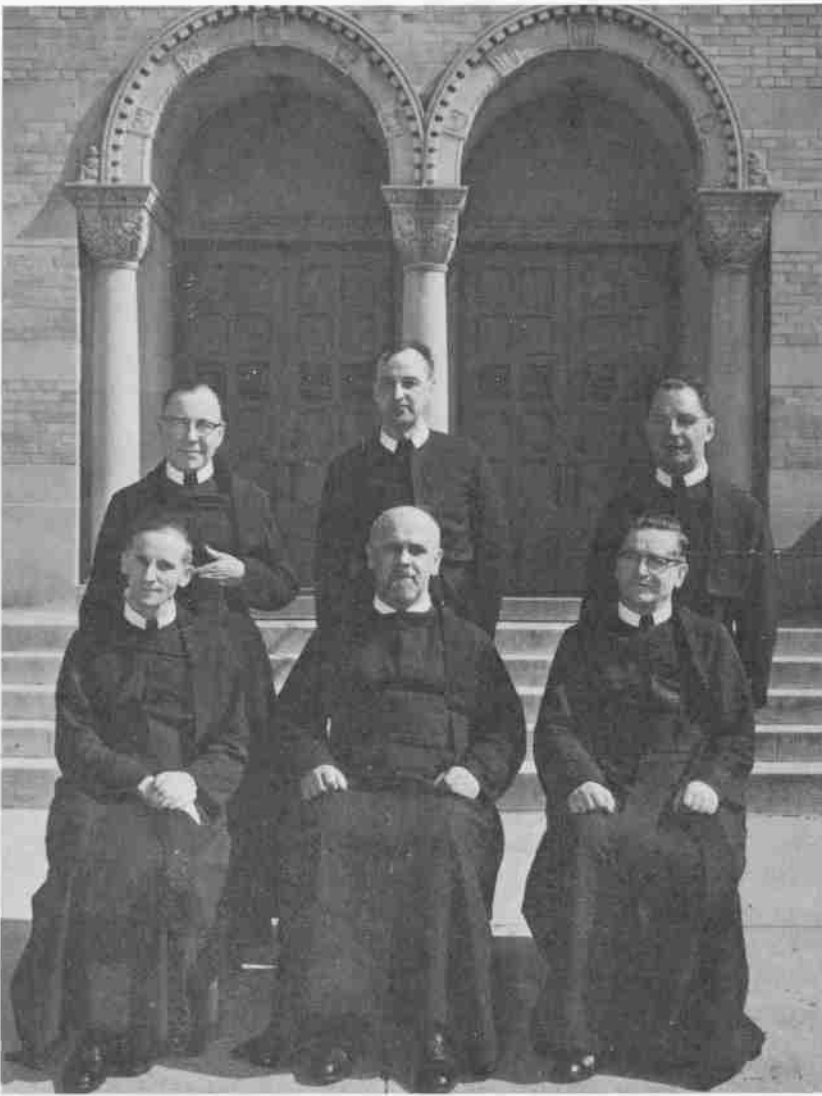

The I. C. convent of the Sisters of St. Basil, purchased, renovated, and later dedicated in 1958.

Archbishop Bukatko of Yugoslavia preaches at Immaculate Conception.

Vocations of Our Parish

The Superior General of the Basilian Fathers, Rome, Italy, Very Reverend Athanasius Welykyi, OSBM with the Fathers of Immaculate Conception during his visit in May of 1964.

Msgr. Nicholas Bobak

Brother Michael M. Stelmach, O.S.B.M.

Sister M. Martin Sosler, O.S.B.M.

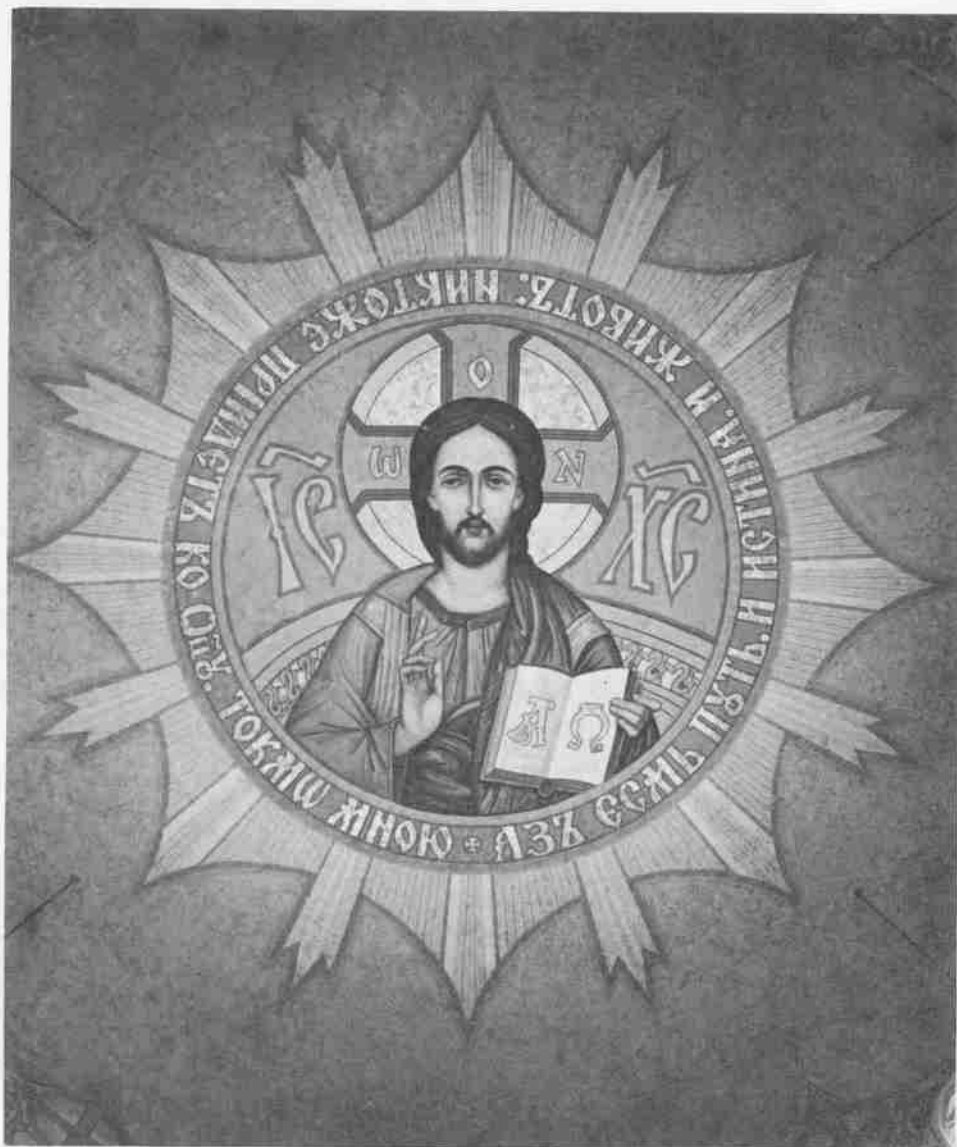
Sister M. Marcellina Masiwchuk,
O.S.B.M.

Sister M. Benedict Mikula, O.S.B.M.

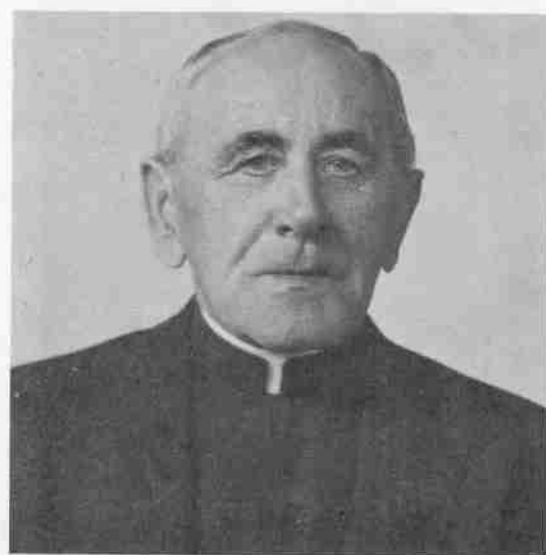
Sister M. Julita Kuprin, O.S.B.M.

The painting in the main dome executed by Mr. Dmytrenko. "I am the Way, the Truth and the Life. None comes to the Father except through Me."

Msgr. Knapp with Fathers Treshnevsky, Horashko, and Burak at parish Camp.

Rev. Andrew Treshnevsky, Assistant Pastor at the Church for many years.

The faithful await the celebration of the Divine Liturgy in the serenity of the Sister's Chapel on Hanley.

Sister M. Lawrence, O.S. B.M., former I.C. principal interrupts her conference with Sister M. Leontia to smile for the camera.

The Immaculate Conception rectory dedicated on the 4th of July, 1957.

The generosity of parishioners made possible this sister's bedroom at I.C. Convent.

Rev. W. Bilynsky addresses the Veterans, the Auxiliary and friends at the Memorial Day services in Drayton Plains. The memorial to the war dead was a gift of the Veterans and Auxiliary.

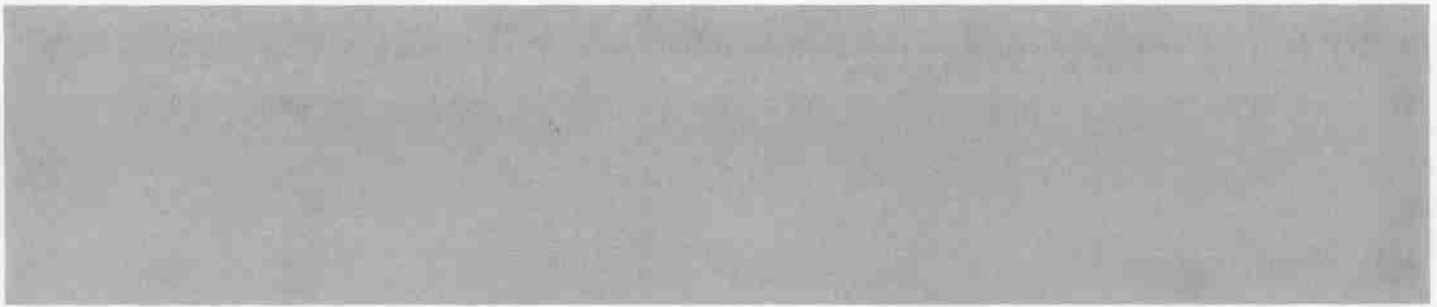
Archbishop Bohachevsky presides at services.

Archbishop Bohacheusky leaves rectory enroute to parish church.

All await the appearance of His Excellency, Metropolitan Archbishop Constantine Bohachevsky on the occasion of his episcopal visitation.

These members of I.C.H.S. Acolyte Society pose in the familiar sanctuary of the sister's chapel.

Immaculate Conception Altar Boys and Metropolitan A. Senyshyn, O.S.B.M., in Stamford, Conn.

The sisters receive a shower of gifts at the parish housewarming for the new convent.

His Excellency Bishop Joseph Schmondiuk graciously poses with the faculty of I.C. grade school.

The newly pointed interior of the Immaculate Conception Church.

A full view of church and rectory.

Bishop Joseph Schmondiuk blesses the first Ukrainian Catholic Parochial High School in the United States — our I.C.H.S.

These Sisterhood representatives are proud of their zealous endeavors represented by this check.

The new rectory is blessed by Archbishop Constantino Bohachensky.

The Metropolitan blesses the faithful during his visitation.

The newly renovated high school is dedicated in 1959.

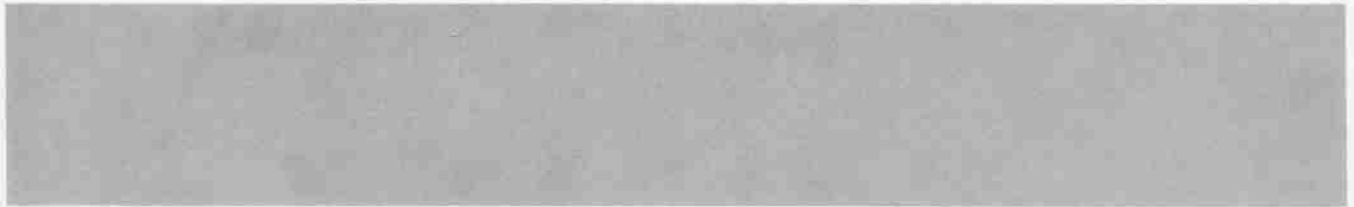
The beauty of the Liturgical Office unfolds with the chanting of the Matins of Jerusalem (1963).

The Easter tradition of blessing food brings joy to the hearts of parishioners as they anticipate the glorious Resurrection. (Christos Voskres)

The processional begins at church for the first graduating class of I. C.H.S.

These Kindergarten scholars have just been graduated to the first grade.

This solemn concert commemorated the Independence of Ukraine, I.C.H.S. - 1963.

These junior class officers smile proudly as Sister M. Emellia, Principal, prepares for the distribution of their school rings.

Two lovely misses step lively to dance music of the Ukraine.

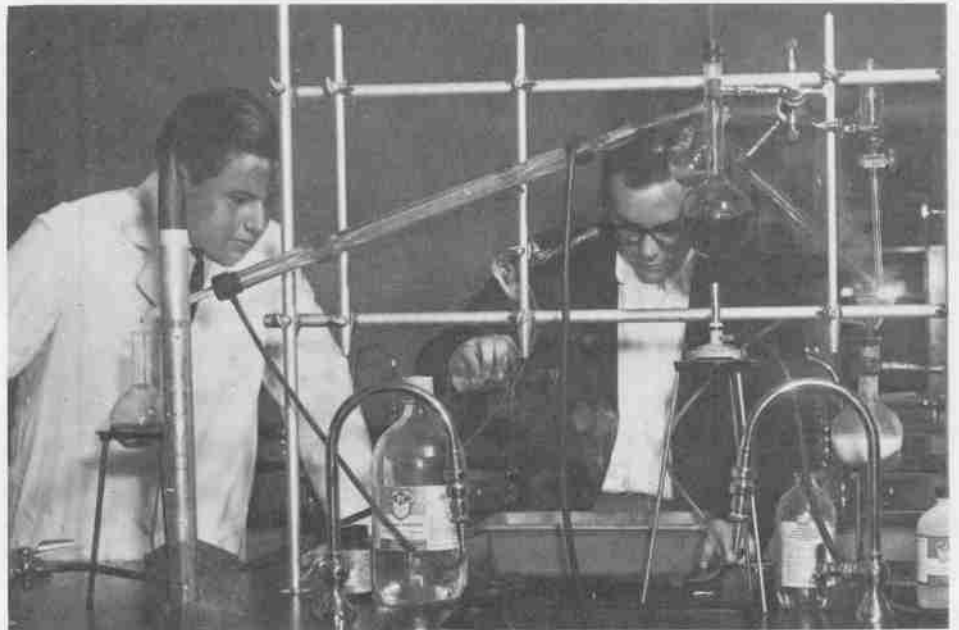
Altar Boy Society - 1963.

Regally, the Homecoming Queen stands surrounded by her court and attendants.

These first and second graders proudly pose with their teacher, Sister M. Innocence after a performance.

The scientists of tomorrow must be the science student of today.

The students find basketball a favorite and exciting seasonal sport.

This group of acolytes are proud and happy to belong to this fine society.

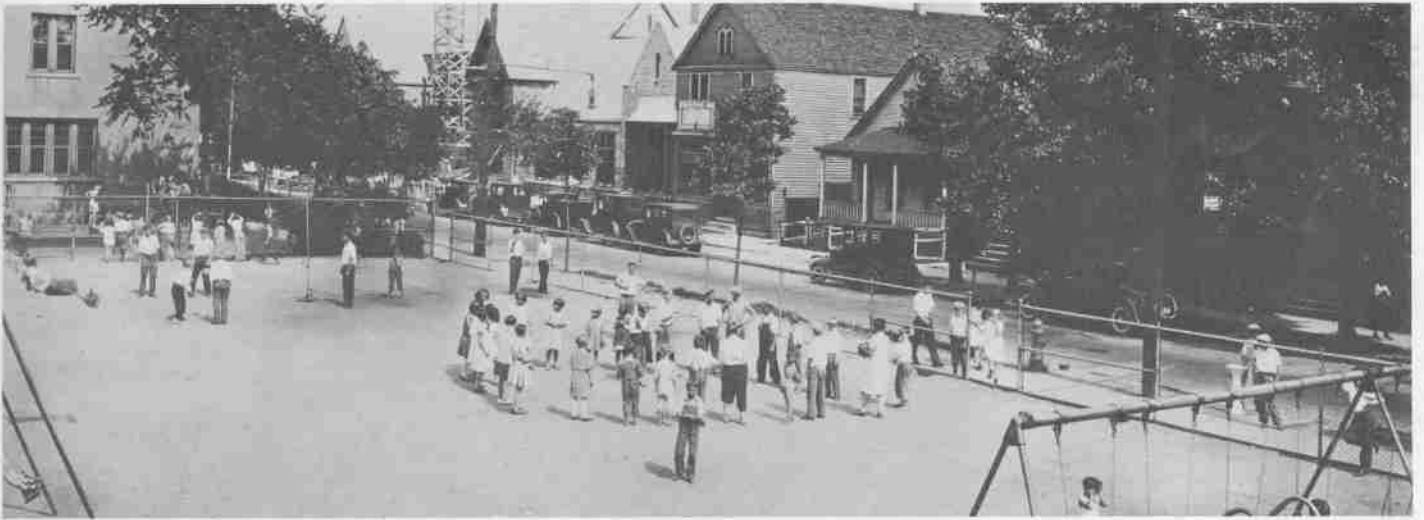
These students, the graduates of 1963 look forward to continuing their education at I.C.H. S.

Graduates of I. C. Grade School

The High School Students have just finished a performance commemorating Ukrainian Independence Day.

School children playing on the school grounds on Grayling Street.

What a great day that was! Kindergarten graduation - 1962.

Seventy-nine first communicants of 1964.

St. Michael's Brotherhood and Holy Name Society.

The committeemen during the Golden Jubilee year with the Pastor, V. Rev. Innocent Lotocky, OSBM.

The Mother's Club of Immaculate Conception Grade School.

The Rosary and Altar Society
of Immaculate Conception Church

The Immaculate Conception Church
Committee (1963).

Bishop Schmondiuk is greeted by
his former parishoners.

I.C. High School – Class of '64 in the shadow of the capitol building, May 1964, Washington D.C.

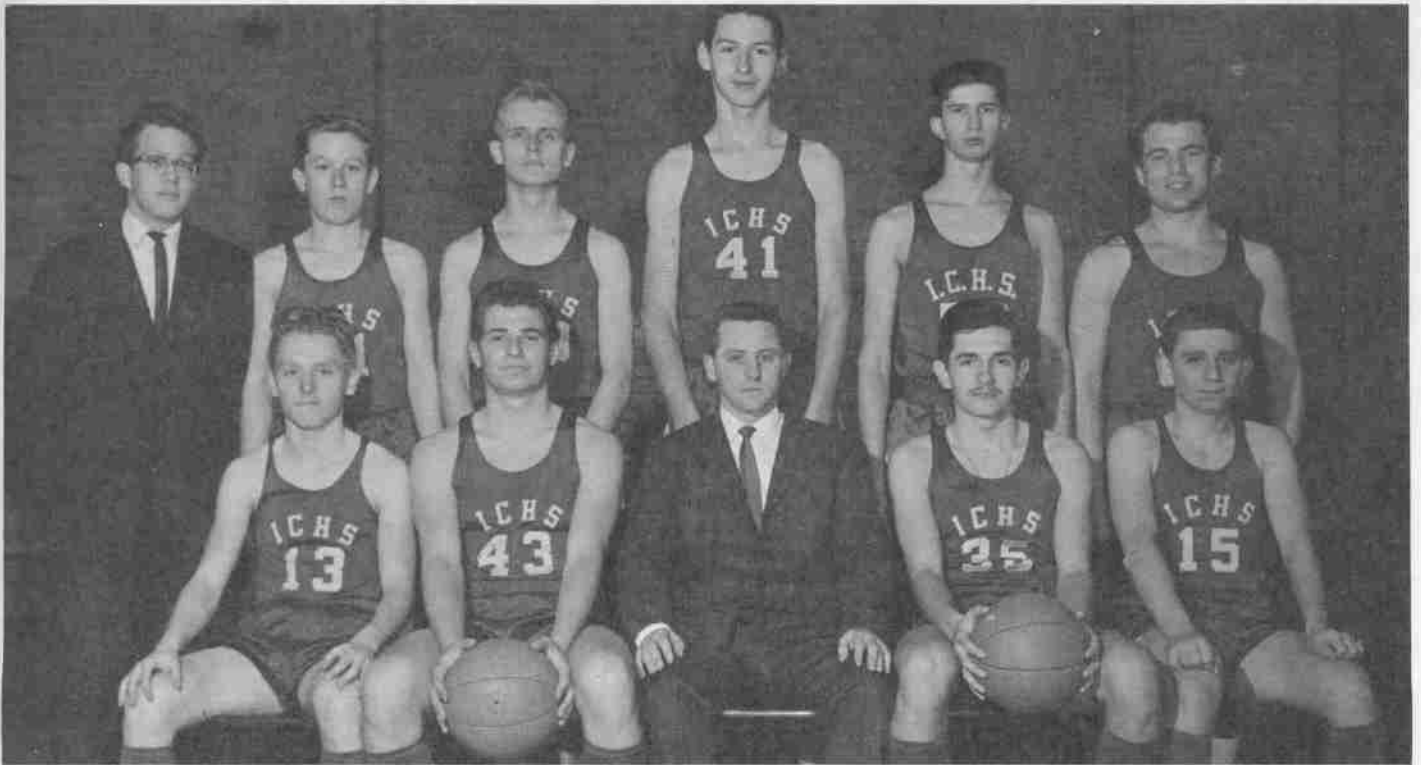
The Future Nurses Club officers keep others posted on the Nursing career.

Young students listen attentively as Sister M. Vincent, OSBM instructs them in lessons on Fire Prevention and Safety.

These lovely cheerleaders were always on hand to spur the team on to a good game.

The Varsity Team pauses before practice.

The Bengals are ready for the baseball season.

Happy and carefree, the students enjoy each moment of their recess period.

A bright new classroom delights these third graders and their teacher Sr. M. Joseph, OSBM.

Faculty of I.C.H.S. 1964-1965.

A truly devoted and loyal custodian has been found in the services of Mr. John Bilowsky.

The friendly smile of Mr. Peter Wasylkiw radiates in the familiar setting of the I.C. High School where he assumes the responsibility of maintenance.

An exciting tug of war draws cheers from onlookers at a parish picnic.

The Mother's Club presents one of their generous contributions to the Pastor.

Outstanding tribute was paid to the Outstanding Catholic Woman of the Year, Mrs. Marie Smarsh.

The procession advances on the occasion of the blessing of the Immaculate Conception school annex and convent.

Mr. Ataman, choir director, coaches two young ladies for a star performance in a Ukrainian operetta.

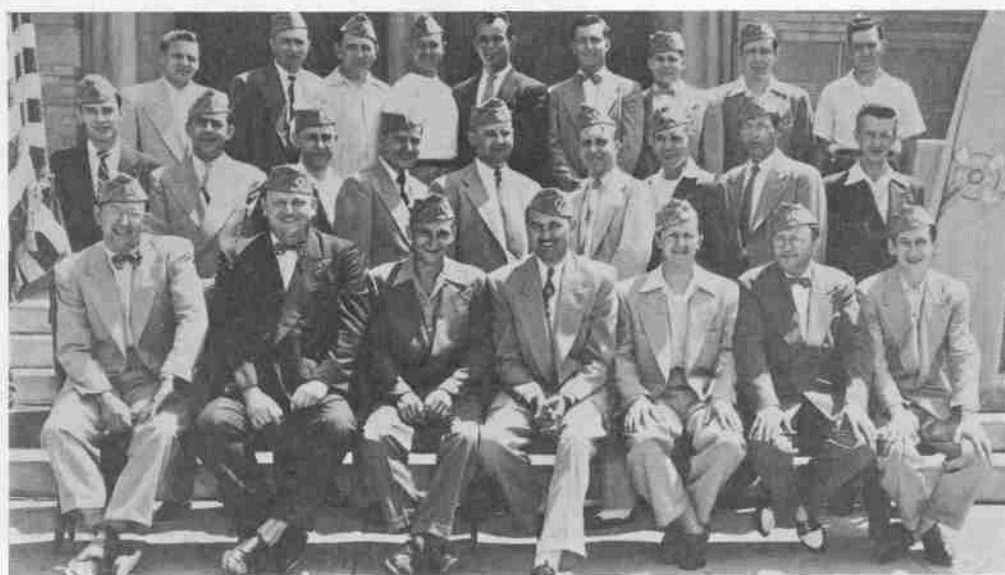
The "Kotlarewsky" Choir and the Mandolin Orchestra pose before blending their talents into a performance of Ukrainian music and song.

The Trembita Chorus raise their voices in song on behalf of our high school.

These "Knights of the Altar" have become our responsible devoted fathers of today.

Wm. Melnyk Post - Ukr. Catholic War Veterans No. 645.

Soyuz Ukrainok Ameryky, Branch 5.

The Kobzar Mandolin Orchestra frequently graces parochial affairs with their fine renditions of Ukrainian music.

Soyuz Ukrainok Ameryky - Branch 63

Immaculate Conception Grade School Faculty - 1964

Soyuz Ukrainok Ameryky - Branch 26

Women's Gold Cross Organization

The Church Choir presents a Sacred Concert to commemorate 1000 years of Christianity in Ukraine.

Immaculate Conception Bowling League members relax after an evening session.

Ukrainian Catholic Students attend The XII Convention of the Obnova Federation at Immaculate Conception Church on May 30-31, 1964.

A reception in the school cafeteria.

Apostleship of Prayer (1960).

Apostleship of Prayer (1964).

Camp Building Committee

Blessed Virgin Mary Sodality,
with Father Lotocky, O.S. B M.,
Pastor

Members of the Mothers' Club.

The principal, Sister M. Emellia,
OSBM and students of I.C.H.S.
gratefully acknowledge the new
phonograph—a gift of the Wm.
Melnyk Post.

The "Trembita Chorus" pay tribute to metropolitan Sheptycky during a sacred concert at the Ford Auditorium.

Sisterhood of the Immaculate Conception Church

Women's Auxiliary - Wm. Melnyk Post

OUR WARMEST THANKS TO THE PEOPLE, AND THE FIRMS
LISTED IN THIS

ADVERTISING SECTION

THEIR FINANCIAL SUPPORT GAVE US THIS

GOLDEN JUBILEE BOOK

IN RETURN, WE ASK YOU TO SUPPORT THEM

НАЙЩИРІША ПОДЯКА ТИМ ЛЮДЯМ ТА ПІДПРИЄМЦЯМ,
ПОМІЩЕНИМ У ЦИХ

ОГОЛОШЕННЯХ.

ЗАВДЯКИ ЇХНІЙ ЖЕРТВЕННОСТІ ПОЯВИЛАСЯ ЦЯ

КНИГА ЗОЛОТОГО ЮВІЛЕЮ

ПІДДЕРЖУЙТЕ ЦИХ ПІДПРИЄМЦІВ!

З НАГОДИ ЗОЛОТОГО ЮВІЛЕЮ
ПАРАФІЇ НЕПОРОЧНОГО ЗАЧАТТЯ ПРЕЧИСТОЇ ДІВИ МАРІЇ
найщиріші привіти і найсердечніші побажання
ОТЦЯМ ВАСИЛІЯНАМ
СЕСТРАМ ВАСИЛІЯНКАМ
УЧИТЕЛЬСЬКОМУ ЗБОРОВІ
засилає
СЕСТРИЦТВО ПРИ ЦЕРКВІ НЕПОРОЧНОГО ЗАЧАТТЯ
в Гемтремку

BEST WISHES FROM

George and Pauline Daniels

Andrew and Marianne
Plesuchenko & Family

Congratulations with God's Blessing
ON YOUR GOLDEN JUBILEE

CYMBAL STEEL PRODUCTS

6421 Cymbal Street
DETROIT, MICHIGAN
WAlnut 3-6800

З НАГОДИ ЗОЛОТОГО ЮВІЛЕЮ
50-ліття Української Католицької Цер-
кви Непорочного Зачаття висловлюємо
наше глибоке признання за провідниць-
ку роллю Церкви у вихованні і збере-
женні нашої української молоді в като-
лицькому і національному дусі.
ТОВАРИСТВО "РІДНА ШКОЛА",
УЧИТЕЛЬСЬКИЙ ЗБІР
І БАТЬКІВСЬКИЙ КОМІТЕТ
ШКОЛИ УКРАЇНОЗНАВСТВА

З НАГОДИ ЗОЛОТОГО ЮВІЛЕЮ
Парафії Непорочного Зачаття
ТОВАРИСТВО ІМЕНІ
МАРКІЯНА ШАШКЕВИЧА
94-го ВІДДІЛУ У. Н. СОЮЗУ
ОЛЕКСАНДЕР КУШЕК
Голова
ВОЛОДИМИР КРУШЕЛЬНИЦЬКИЙ
Секретар

Compliments:

CATHOLIC WAR VETERANS
WM. MELNYK POST 645
LADIES AUXILIARY

JOHN P. OLINIK
Commander

M. BABEY
President

З НАГОДИ 50-ЛІТТЯ ЦЕРКВИ НЕПОРОЧНОГО ЗАЧАТТЯ

радісно вітає

ВПР. ОТЦІВ ВАСИЛІЯН

ПР. СЕСТЕР ВАСИЛІЯНОК

І ЗАРЯД ОБОХ ШКІЛ

АПОСТОЛЬСТВО МОЛИТВИ

в Гемтремку

З НАГОДИ ЗОЛОТОГО ЮВІЛЕЮ
ПАРАФІЇ НЕПОРОЧНОГО ЗАЧАТТЯ ПРЕЧИСТОЇ ДІВИ МАРІЇ
найщиріші привіти
ВСІМ ВИСОКОПРЕПОДОБНИМ ОТЦЯМ ВАСИЛІЯНАМ
ПРЕПОДОБНИМ СЕСТРАМ ВАСИЛІЯНКАМ
ВСІМ ОРГАНІЗАЦІЯМ
засилає
БРАТСТВО СВЯТОГО АРХИСТРАТИГА МИХАЇЛА
в Гемтремку

SINCERE BEST WISHES
for
GOD'S CHOICEST BLESSINGS
MOTHERS CLUB
HAMTRAMCK 12, MICHIGAN

CONGRATULATIONS AND BEST WISHES
with God's blessings on this happy
GOLDEN JUBILEE

**Holy Name Society officers and members of
Hamtramck, Michigan.**

First Officers:

Mr. Michael Mozola, Pres.

Mr. William Kuzak, Sec-Treas.

Present Officers:

Mr. † Jerry Sribniak, Pres.

Mr. Allen Derkacz, Vice Pres.

Mr. John Turak, Sec-Treas.

З РАДІСНИМ 50-РІЧЧЯМ
ЦЕРКВИ НЕПОРОЧНОГО ЗАЧАТТЯ ПРЕЧИСТОЇ ДІВИ МАРІЇ
в Гемтремку
НАЙЩИРІШІ ПРИВІТИ ТА ПОБАЖАННЯ
зсилає
СОЮЗ УКРАЇНЦІВ КАТОЛІКІВ "ПРОВІДІННЯ"
Відділ 162

З РАДІСНИМ ЮВІЛЕЄМ
ПАРАФІЇ НЕПОРОЧНОГО ЗАЧАТТЯ В ГЕМТРЕМКУ
найщиріші привіти та сердечні побажання
засилають
ЧЛЕНКИНИ СОЮЗУ УКРАЇНОК АМЕРИКИ
Відділ 5

**З НАГОДИ ЗОЛОТОГО ЮВІЛЕЮ
ПАРАФІЇ НЕПОРОЧНОГО ЗАЧАТТЯ В ГЕМТРЕМКУ**

щирі - сердечні привіти

ВПР. ОТЦЯМ

ПР. СЕСТРАМ

І ВСІМ ВІРНИМ

засилає

СОЮЗ УКРАЇНОК АМЕРИКИ

Відділ 26

SINCERE BEST WISHES
to
**THE BASILIAN FATHERS
THE REVEREND SISTERS**
and
**ALL PARISHIONERS OF THE IMMACULATE
CONCEPTION CHURCH**

God's Blessings and Best Wishes
on your Golden Jubilee
LEAGUE OF UKRAINIAN CATHOLICS OF U.S.A.
GREAT LAKES COUNCIL

Father Joseph Martyniuk	Past Spiritual Director
Nadia Boreiko	President
Melvin Budzol	Vice President
Carol Pastuschyn	Recording Secretary
Ann Wladyka	Corresponding Secretary
Irene Hulyk	Financial Secretary & Treasurer
Eve Ferrari	Publicity Directress
John Kielb	Sports Director
Carol Derkacz	Membership Directress
Beverly Pastuschyn	Social Chairlady
Amy Paskin & † Jerry Sribniak	Religious & Cultural Directors
Magdaline Zavatsky	Educational & Civic Directress

1964 NATIONAL CONVENTION COMMITTEE

Monsignor Michael Bochnewich	Spiritual Director
George Kulchesky	General Chairman
Irene Lyzen	Assistant Chairman
Nadia Boreiko	Treasurer
Irene Hulyk	Corresponding Secretary
Ann Wladyka	Corresponding Secretary
Beverly Pastuschyn	Recording Secretary
Jerry Duzey	Publicity Chairman
Amy Paskin	Journal Chairman
Melvin Budzol	Ball Chairman
John Kielb	Banquet Chairman
Eve Ferrari	Registration Chairman
Jerry & Carol Derkacz	Social Co-Chairman
Millie Hanson	Reception & Information Chairman
Jerry Sribniak	Religious Chairman
Magdaline Zavatsky	Mailing Chairman

DETROIT -- HAMTRAMCK -- WARREN

Congratulations on your Golden Jubilee
HAMTRAMCK'S LARGEST BANK
and
HAMTRAMCK'S FASTEST GROWING BANK

BANK OF COMMERCE

Strong and
Progressive

Resources December 31, 1963
\$78,291,690.03

Jos. Campau and Caniff

OTHER OFFICES

Warren

Center Line

West Utica

Member Federal Deposit Insurance Corporation

BEST WISHES

Mr. & Mrs. John Dodson

Our Sincerest Best Wishes Upon The Golden Jubilee
Of The Immaculate Conception Ukrainian Catholic
Church In Hamtramck, Michigan, To The Basilian
Fathers And Members Of The Parish.

BUHAY FUNERAL CHAPEL

3103 Commor Avenue
HAMTRAMCK, MICH.

G. A. MULAWA, Director

All Modern Conveniences

Air Conditioning

TELEPHONE: TWinbrook 1-6577

WITH GOD'S BLESSINGS

The new drive-in banking facility of Liberty State, featuring four drive-in windows, customer parking and a new centralized Loan and Mortgage Department.

LIBERTY STATE BANK

9301 Jos. Campau

Detroit, Michigan 48212

TR. 1-9400

Member Federal Deposit Insurance Corporation

Member Federal Reserve System

HAMTRAMCK CITY OFFICIALS

MAYOR

Joseph J. Grzecki

2447 Florian

CITY CLERK

Walter J. Gajewski
2652 Holmes

COMMON COUNCIL

Frank Matulewicz
11426 Moran
Julia Rooks
2362 Holmes
Zig Stachowicz
9718 Conant
Edward Kondrat
2735 Florian
Vasil Vasileff
2361 Poland

CITY TREASURER

William V. Kozerski

MUNICIPAL JUDGES

Rudolph L. Maras
11620 Charest
Walter Paruk
11609 Lumpkin

CONSTABLES

John Demski
11327 Sobieski
Edward Borucki
2246 Edwin

BEST WISHES

Roy Duzey

INSURANCE

LIFE -- HOMEOWNERS -- FIRE -- AUTO

KE 1-6220

З НАГОДИ ЗОЛОТОГО ЮВІЛЕЮ

ПАРАФІЇ НЕПОРОЧНОГО ЗАЧАТТЯ У ГЕМТРЕМК. МИШ.

Високопреподобному Отцеві Ігуменові І. Лотоцькому,
Всечеснійшим Отцям, Преподобним Сестрам,
Церковному Комітетові, Хорові, Церковним Братствам
і Організаціям, та Всім Парохіянам —
ГРАТУЛЯЦІЇ І ПРИВІТ — ШЛЕ

УКРАЇНСЬКИЙ ХОР "ТРЕМБИТА"

Дітройт, Миш.

З НАГОДИ 50-ЛІТТЯ

ПАРАФІЇ НЕПОРОЧНОГО ЗАЧАТТЯ В ГЕМТРЕМКУ

НАЙЩІРІШІ ПРИВІТИ ТА ПОБАЖАННЯ

засилають

ЧЛЕНКИНІ ЗОЛОТОГО ХРЕСТА

Відділ 34

Heartiest Congratulations!

THE IMMACULATE CONCEPTION
CAMP RECREATION HALL BUILDING
FUND COMMITTEE

Walter Brunec, President
Walter Shephard, Vice-Pres.
Nicholas Chomiak, Vice-Pres.
Helen Melnyk, Secretary
Marian Babey, Treasurer

*Best Wishes
from*

THE USHERS CLUB
of
IMMACULATE CONCEPTION CHURCH

*Sincere Greatings to
All Parishioners of
Immaculate Conception
this 50-th Jubilee*
THE UKRAINIAN
MANDOLIN ORCHESTRA
"KOBZAR"

*Comliments
of*

STECIUK's
MEAT & SAUSAGES
JAROSLAV STECIUK
3133 E. Davison
Detroit, Michigan

НАЙЩИРІШІ ПРИВІТИ
ВІД
УКРАЇНСЬКОГО КОНГРЕСОВОГО
КОМІТЕТУ
ДІТРОІТ — СХІД

У ЖУРКІВСЬКОГО ІВАНА
EXPORT TO U.S.S.R.
Висилається посилки з товаром
і харчами.
ДОМАГАЙТЕСЯ КАТАЛОГУ!
БЕЗ ЦЕНТА І БЕЗ ПРОЦЕНТА
Parcels to U.S.S.R. — no money down
11415 Jos. Campau
Hamtramck 12, Michigan
Tel: TO 8-7940

"CONGRATULATIONS ON YOUR
GOLDEN JUBILEE"
**VIVIANO IMPORTERS,
INC.**
2030 W. Fort Street
Detroit 16, Michigan
MICHIGAN'S LEADING DIRECT WINE,
CHAMPAGNE & VERMOUTH
IMPORTERS

З НАГОДИ ЗОЛОТОГО ЮВІЛЕЮ
ПАРАФІЇ НЕПОРОЧНОГО ЗАЧАТТЯ
в Гемтремку
найщиріші привіти для
ВПР. ОТЦІВ ВАСИЛІЯН
ПРЕП. СЕСТЕР ВАСИЛІЯНОК
засилають
ІВАН І МАРІЯ МЕЛЬНИК

**MARGOLIS
FURNITURE CO., INC.**

9130 Jos. Campau
DETROIT 12, MICHIGAN

Congratulations
VLADIMIR PROKOPOWYCZ

19666 Conant
DETROIT 34, MICHIGAN

**HOLBROOK - GALLAGHER
SUNOCO SERVICE**

TWinbrook 2-9696
Open 7 a. m. to 10, p. m.

**JOHN'S
FRIENDLY SERVICE**

IGNITION - GENERATOR
Starter — Carburetor — Fuel Pumps
Brake Service — General Tune-Up
on all Cars

1844 State Fair at Dequindre
DETROIT 3, MICHIGAN

CONGRATULATIONS AND BEST WISHES

to the

Immaculate Conception Ukrainian Catholic Parish

on the occasion of

THE GOLDEN JUBILEE

from

REDEEMER'S VOICE PRESS

Box 220

YORKTON, SASK., CANADA

The home of "My Divine Friend" Byzantine

Ukrainian Rite Missal

Write us for a free catalogue.

CONGRATULATIONS

from

HAMTRAMCK FIRE
FIGHTERS ASSOCIATION

LOCAL No. 750

HAMTRAMCK, MICHIGAN

4400 Cass
at Canfield

Phone:
TEmpLe 1-9450

A. J. MARSHALL CO.

Established 1897

FOOD SERVICE EQUIPMENT

For Hotels — Restaurants — Clubs
Institutions — Schools and Churches

DETROIT, MICHIGAN 48201

HAIR COLORING — SHAPING — STYLING

PERMANENT WAVING

MARIE'S BEAUTY SALON

3048 Holbrook Avenue

East of Jos. Campau

Hamtramck 12, Michigan

CALL FOR APPOINTMENT

TR. 3-3331

Marie Malynowych

З НАГОДИ ЮВІЛЕЮ П'ЯТДЕСЯТЛІТТЯ

нашої Парафії Непорочного Зачаття
Пречистої Діви Марії в Гемтремку
ЗАСИЛАЮ НАЙЩИРІШІ ПОБАЖАННЯ
обильних Божих ласк для ОО. Василіян
і для всіх членів нашої парохії.

РОМАН ЩЕСНЮК, інж. агроном

Учасник Визвольних Змагань УГА

Дружина Марія і сини Ярослав і
Роман-Адріян

Оцінюючи 50 років жертвенної праці Парафії
Непорочного Зачаття Пречистої Діви Марії в
Гемтремку для добра української католицької
Церкви і нашого Народу складаємо з нагоди

Її Золотого Ювілею свій щирий привіт
і найкращі побажання.

ОБ'ЄДНАННЯ ПРИХИЛЬНИКІВ
ВИЗВОЛЬНОЇ БОРОТЬБИ УКРАЇНИ

It's Smart to Rent from . . . TW. 3-3955-6

MICHIGAN
CHAIR RENTAL & SALES
COMPLETE PARTY SERVICE

2649 Caniff Ave.

Detroit 12, Michigan

BILL PLUTO

Секретарка: Олена Гевко Голова: Оля Макар

Скарбничка: Віра Гнатюк

З НАГОДИ ЗОЛОТОГО ЮВІЛЕЮ

привіт і побажання много ласк Божих, бла-
гословення Господнього у вашій благородній
праці на славу Богові і нашому народові
на Многі, Многі Літа.

СОЮЗ УКРАЇНОК АМЕРИКИ

ВІДДІЛ 63

З НАГОДИ ЗОЛОТОГО ЮВІЛЕЮ
Парафії Непорочного Зачаття
ЩИРІ ПРИВІТИ
засилає
СОЮЗ УКРАЇНОК АМЕРИКИ
ВІДДІЛ 15

PRESTON'S
PATENT MEDICINE
15680 E. 8 Mile Rd.
JEWELRY — COSMETICS
GREETING CARDS

УКРАЇНСЬКО - АМЕРИКАНСЬКИЙ
ОСЕРЕДОК

2961-65 Carpenter Ave.

Detroit 12, Michigan

TW. 1-9630

ВИНАЙМАЄ ЗАЛІ, ТЕПЕР ВІДНОВЛЕНІ,
на засідання, збори, весілля, сценічні виста-
ви, концерти і т. п. імпрези

З НАГОДИ 50-ЛІТНЬОГО ЮВІЛЕЮ
Української Католицької Церкви в Гемтремку
НАЙКРАЩІ ПОБАЖАННЯ
складає
УКРАЇНСЬКА КРЕДИТОВА СПІЛКА
“БУДУЧНІСТЬ”

CONGRATULATIONS
on your
GOLDEN JUBILEE
from
ALL THE MEMBERS
of
THE CARDINAL MERCIER COUNCIL
2723
KNIGHTS OF COLUMBUS
Our 34th Year
9632 Conant Hamtramck, Mich.
RAYMOND C. CARLETON,
Grand Knight

BEST WISHES ON YOUR GOLDEN JUBILEE
from
THE SIR KNIGHTS
CARDINAL MERCIER ASSEMBLY 2723
Fourth Degree
KNIGHTS OF COLUMBUS
Our 20th Year
9632 Conant Hamtramck, Mich.
ANTHONY J. BRUSZEWSKI,
Faithful Navigator

З НАГОДИ 50-ЛІТНЬОГО ЮВІЛЕЮ
П Л А С Т
СТАНИЦЯ В ДІТРОЙТ
СЕРДЕЧНО ВІТАЄ

TRAVELERS TRUNK CO.

R. J. KLENNER & SONS

10323 Mack Avenue

Detroit 14, Michigan

Established 1912

BEST WISHES

from

**ATLAS QUALITY
BEVERAGES**

12170 Conant Ave.

Detroit 12, Michigan

RELIGIOUS GOODS HEADQUARTERS

KRIEG BROS.

CATHOLIC SUPPLY HOUSE, INC.

1414 Farmer Street

WOODWARD 2-5131

COMPLIMENTS

of

ALLEN LUMBER CO.

9318 Conant cor. Holbrook

DETROIT 12, MICHIGAN

GAULIN IRON WORKS

STRUCTURAL STEEL

FABRICATION & ERECTION

18850 Mt. Elliott Avenue

Detroit 34, Michigan

TWINBROOK 2-8200

KOSINSKI HARDWARE

11819 Conant Avenue

Detroit 12, Michigan

P H I L G A S

The All Purpose Fuel

For Industrial and Motor Fuel Use

Ideal Lift Truck Fuel

Cylinder and Bulk Deliveries

Radio Dispatched Trucks

**PHILLIPS PETROLEUM
COMPANY**

2625 Orchard Lake Rd.

Phone: 682-3000

COMPLIMENTS

of

P. C. JEZEWSKI, DRUGS

PRESCRIPTIONS, HERBS, CHEMICALS

10042 Jos. Campau

Hamtramck, Michigan

BEST WISHES
from
**SELF-RELIANCE
CREDIT UNION**

CONGRATULATIONS TO
THE IMMACULATE CONCEPTION PARISH
ON THE OCCASION OF ITS
GOLDEN JUBILEE
**UKRAINIAN HETMAN
BUILDING CORPORATION**

PEOPLES STATE BANK

Jos. Campau and Holbrook

HAMTRAMCK 12, MICHIGAN

Member Federal Deposit Insurance Corporation

COMPLIMENTS OF
RYCO MOBILHEAT

FUEL OIL IS
SAFE
CLEAN
DEPENDABLE
ECONOMICAL

2941 Coolidge Highway, Berkeley, Michigan
Lincoln 3-1100
12615 Stark Road, Livonia, Michigan
GARfield 1-1060

BEST WISHES
and
PRAYERS
PHILLIP AND ANASTASIA DEMIAN

ВЛАСНИК: В. СПІСАРЧУК

Фірма висилає різного роду пачки, акордеони, телевізори, машини до шиття, холодильні, ХАРЧОВІ пачки й інші речі з АВТАМИ включно.

**НА СКЛАДІ ВЕЛИКИЙ ВИБІР ТОВАРІВ!
КРЕДИТ ДЛЯ ВСІХ БЕЗ ВІДСОТКІВ!**

Кожен, що закупить товар на одну пачку, дістане один купон матеріялу на убрання!

Пані Спісарчук провадить крамницю з
ГОТОВИМ ЖІНОЧИМ ОДЯГОМ.

PARCELS TO U.S.S.R. DUTY PREPAID

11333 Jos. Campau — Tel: TO 7-1575

7300 Michigan Ave. — Tel: VI 1-5355

9350 Jos. Campau — TR. 3-1666

COSMOS PARCEL EXPRESS CORPORATION

Sincerest Congratulations and
Best Wishes on this
Golden Jubilee

**ALEX & WALTER
BRUNEC**

З НАГОДИ ЗОЛОТОГО ЮВІЛЕЮ

ЦЕРКВИ НЕПОРОЧНОГО ЗАЧАТТЯ

ПРЕЧИСТОЇ ДІВИ МАРІЇ

найщиріші привіти засилає
ТОВАРИСТВО КЛЮБУ "БЕРЕЗІВ"

СЛУХАЙТЕ

СЛУХАЙТЕ

УКРАЇНСЬКОЇ КАТОЛИЦЬКОЇ РАДІОГОДИНИ

ЩО - С У Б О Т И

ВІД ГОДИНИ 1.30 до 2.30 пополудні

із радіостанції

W J L B

Detroit, Michigan

Програму провадять Отці Василіяни з Української Католицької
Церкви Непорочного Зачаття в Гемтремку.

For your spiritual welfare listen to

The Ukrainian Catholic Radio Hour

Conducted by the
BASILIAN FATHERS

of the
IMMACULATE CONCEPTION

UKRAINIAN CATHOLIC CHURCH
HAMTRAMCK, MICHIGAN

Each Saturday from 1.30 — 2.30 in the afternoon.

Radio Station **W J L B** (1400 on your dial)

DETROIT, MICHIGAN

BEST WISHES
from

PAUL AND IRENE DZUL

З НАГОДИ ЗОЛОТОГО ЮВІЛЕЮ

Церкви Непорочного Зачаття

НАЙЩИРІШІ ПРИВІТИ

засилає

T-BO ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА

146-ий Відділ Українського Народнього Союзу

З НАГОДИ ЗОЛОТОГО ЮВІЛЕЮ

Церкви Непорочного Зачаття

НАЙЩИРІШІ ПРИВІТИ

засилають

ЧЛЕНКИНИ СОЮЗУ УКРАЇНОК

АМЕРИКИ

ВІДДІЛ 56

ЩИРІ-СЕРДЕЧНІ ПРИВІТИ

від

**ОРГАНІЗАЦІЇ ОБОРОНИ ЧОТИРЬОХ
СВОБІД УКРАЇНИ**

FORTUNA CABINET SHOP

KITCHEN CABINETS

FORMICA TOPS

DESKS — BOOKCASES — DIVIDERS

We sell plywood, formica, hardware
Low prices.

D. BEREZOWSKY

LEFCHICK

FUNERAL HOME

Air conditioned. Parking facilities

STANLEY J. LEFCHICK, Dir.

Tel: TW 2-1849-50

19337 Conant (Nr. 7 Mile Rd.)

*Congratulations and God's Blessings on this
GOLDEN JUBILEE*

Mr. & Mrs. JOHN BARNA & FAMILY

MAY GOD SHOWER HIS CHOICEST BLESSINGS

UPON ALL OF YOU!

Mr. and Mrs. KOBASA

Congratulations On

The 50th Anniversary

The Detroit Archdiocesan Council of Catholic Women of the Wayne Northeast Central Deanery extend sincere heartfelt wishes and prayers to the Reverend Fathers, Venerable Nuns and Parishioners on this Golden Jubilee.

Greetings

Gamalski Hardware

6244 Charless

SWIFOTO

"First" For Fine Photo Finishing
- 1-day service on request on black and white -

11939-41-43 Conant and Commor Streets
Hamtramck 12 TW 1-0881

Sincere Congratulations and Best Wishes
on this 50th Anniversary

Mr. John David Kobasa

Congratulations and best wishes on your
Golden Jubilee

**UKRAINIAN DEMOCRATIC
CLUB OF WAYNE COUNTY**

**Congratulations
on your 50th Anniversary**

PATRONS

Lakeside Fire Equipment
Professor Philip & Stella Hayda

Florian Greenhouse

2447 Florian Street
TR 2-7626

Greetings

Gamalski Hardware

6244 Charless

SWIFOTO

"First" For Fine Photo Finishing
- 1-day service on request on black and white -

11939-41-43 Conant and Commor Streets
Hamtramck 12 TW 1-0881

Sincere Congratulations and Best Wishes
on this 50th Anniversary

Mr. John David Kobasa

Congratulations and best wishes on your
Golden Jubilee

**UKRAINIAN DEMOCRATIC
CLUB OF WAYNE COUNTY**

**Congratulations
on your 50th Anniversary**

PATRONS

Lakeside Fire Equipment
Professor Philip & Stella Hayda

Florian Greenhouse

2447 Florian Street
TR 2-7626

BOOSTERS

Mr. & Mrs. John Kut
 Olga Haley
 "Five Good Chevrolet Supervisors"
 Mr. & Mrs. James Jacks and Son, Dennis
 Mr. & Mrs. Steve Gallucci
 Mr. & Mrs. George Szylo
 Mr. & Mrs. Michael Szylo and Sons
 † Jerry Sribniak
 Mr. & Mrs. Mike Perun
 Mr. Michael J. Mozola II
 Mr. William Andrus
 Dr. Dmytro Tkachuk
 Novelty House
 Mr. & Mrs. John Kushner
 Mr. & Mrs. Nick Korchowsky
 Mr. & Mrs. Martin Niczay
 Mr. & Mrs. Alphonse Glonek
 Mr. & Mrs. Carl Woloch
 Mr. & Mrs. Zenon Wasylkevych
 Mr. & Mrs. Wasyl Grunyk
 Mr. & Mrs. Stanley Smarsh
 Mrs. Mary Kolton
 Mr. & Mrs. John Ziwinski
 Mr. & Mrs. Metro Lakusta
 Mr. & Mrs. John Stoiko
 Wm. Sadlier
 Remey Co.
 Bonfiglio
 Gross Candle Co.
 Automatic Stoker
 Theodore and Mary Antoniuk
 Michael Tereck
 Parish Publications, 19847 James
 Couzens Hwy.
 Nicholas Bugil
 Mr. & Mrs. Peter Buksa
 Constantin & Irene Welyczkowsky
 & children, Roman, Jurij, Ihor
 Ridna Shkola
 Ukrainian American Hetman Association
 (Women)
 Michael & Hasia Babey
 Zenowij & Stefania Brezden
 D & M Disiak, 19315 Goddard
 Mr. & Mrs. Dmytro Wynnycky & Family
 Mrs. Mary Jawny
 Mr. & Mrs. Wasyl Jaremczuk
 Mr. & Mrs. Aloysius Wilk
 Mr. & Mrs. Stefan Hrynczuk
 Mr. & Mrs. Wasyl Melnyk
 Mrs. Mary Moskal & Family
 Mr. & Mrs. Stephen Osinski

Mr. & Mrs. Walter Salata
 Mr. & Mrs. Petro Sywak
 Mr. & Mrs. Joseph Hrynik
 Mr. & Mrs. Michael Sawka
 Mr. & Mrs. Stephen Workun
 Sophie Holub
 Wolodymyr & Maria Iwasiuk
 Mr. & Mrs. William Dyrval
 Mr. & Mrs. Anthony Derkacz
 Mr. & Mrs. William Shalayko
 Mr. & Mrs. Michael Lukasik & Son
 Mr. & Mrs. Russell Dykes
 Mr. George Kulchesky, Jr.
 Mrs. Nellie Kulchesky
 Mr. & Mrs. Anthony Pelech
 Mr. & Mrs. Paul Solodky
 Mr. & Mrs. Theodore Solodky
 Український Музичний Інститут
 Gold Star Products, Inc.
 Walter Stoiko
 Blackberry Bar
 Joseph Campau — Hamtramck
 Mr. & Mrs. William Szyba and Family
 Stephen and Dr. Valentia Sawchuk
 Mr. & Mrs. Walter Krasicky, Evamarie,
 Diane, Billy
 Mr. Eugene Krasicky
 Mr. & Mrs. James Pierce and Joseph
 Mr. Joseph Raymond Krasicky
 Mr. & Mrs. James Los and Family

BX 4603 H368 I45 1964
 Immaculate Conception Ukrainian
 Golden jubilee souvenir,
 Immaculate Conception Ukrainian

роїті. Дипломи закінчення
 цієї сьдної в Америці Україн-
 ської, Коєдукаційної, парафі-

ишки та Чуба-
 тий. Кілька гарячк пісень ви-
 конав хор студентів УВШ під
 Сараматн.
 жні відбу-
 нагород
 пендій, з
 слідуєчі:
 а Клими-

The Basilea

Vol. 2, No. 1 Immaculate Conception High School, Hamtramck, Michigan. June 12, 1964

JUNIORS PAY TRIBUTE TO GRADUATES IN SECOND ANNUAL SENIOR BANQUET

After being "bumped out"
 of the auditorium

ЛУНА

ПРК II УКРАЇНЬСЬКА ЮНІОН ШКОЛЫ ІДІОРОПОРІОННОГО ЗАНАТТЯ
 ДОПОВНЮЄМО СВИТОГЛЯД
 УКРАЇНОЗНАВСТВОМ ГОЛОВНИЙ НАСТОЯТЕЛЬ ЧИНУ ОТЦІВ
 ВАСИЛІЯН ВІДВІДАВ НАШУ ШКОЛУ

'Anniversary of Nuns' Arrival Marked Here

Sunday will mark the 30th-anniversary of the arrival of the first three Ukrainian Sisters of the Order of St. Basil the Great to Hamtramck.
 To mark the occasion, a special anniversary program is being planned at the Ukrainian Immaculate Conception Church Sunday.
 An anniversary Mass of

REGISTRATIONS NOW BEING TAKEN
Immaculate Conception Ukrainian Catholic High School
 (FORMERLY TAU BETA COMMUNITY HOUSE)
 A HIGH SCHOOL FOR BOYS AND GIRLS
 Sisters of St. Basil the Great Philadelphia, Pa.
SCHOOL WILL OPEN IN SEPT., 1959
 COLLEGE PREPARATORY and
 GENERAL COURSES
 Music, Art, Dramatics, Home Economics, Commercial and Physical Ed.
 3056 Hanley - TW. 3-1710 Hamtramck 12, Michigan

Громада

я подати до відо-
 лено в Дітроїті в
 знянн молоді та
 ається мені, що й
 ювинні подати до
 ма свої досягнен-
 е, щоб хвалитися,
 щоб інші громади
 взоруватися, виби-
 ще не зроблено, а
 і одних, що, мов-
 не, а попро-

Important Pastoral Changes in Chicago and Hamtramck

On August 1 diocesan priests were assigned to St. Nicholas Cathedral in Chicago, Illinois and monks of the Order of St. Basil the Great assumed pastoral duties at Immaculate Conception Church in Hamtramck, Michigan. Both

parishes are two of the largest in the new St. Nicholas Diocese of Chicago.
 Bishop Jaroslav Gabro has assigned Monsignor Stephen Knapp to the pastorate of the Cathedral. Rev. Leonard Korzhinsky is an as-

ДОСЯГНЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ КАТОЛИЦЬКОЇ ПАРАФІЇ В ГЕМТРЕМКУ

Перед десятима роками нові емігранти, що прибули до Дітроїту, застали в східній частині Дітроїту, а властиво в його енклаві м. Гемтремку, прегарну церкву при укр. кат. парафії на Гемтремк і Дітроїт. Схід, положену при вулицях Коммор і Мек Дугал. Це була парафіяльна шко-

IMMACULATE CONCEPTION
 UKRAINIAN CATHOLIC
 HIGH SCHOOL
 3056 HANLEY AVE.
 HAMTRAMCK 12, MI

TL# 3-3800 THE CITIZEN—11901 Jos. Campau, Corner of Zinev 1934—ANNIVERSARY EDITION—1964

Immaculate Conception Ukrainian Cath. Church Administers To Ukrainian Catholics Here 50 Yrs.

In November, 1913, ground was broken for a Ukrainian Catholic Church on Grayling Street. One month later, the cornerstone was blessed and the pioneer Ukrainian community of Hamtramck began its successful religious life which continues till this day.
 parochial school was opened on Grayling Street.
 By this time, the church membership grew rapidly and a new church was needed. The firm of Herman and Simon Architects sketched elaborate plans for a spacious church on
 orts to expand its facilities Bishop Joseph Schmunduk, Parish since August, 1952, and O.S.B.M. and assisting in the parish are Rev. George Zydan, O.S.B.M., Rev. Volodimir Gavlich, O.S.B.M., Rev. Patrick Paschak, O.S.B.M., and Rev. Demetrius Wysochansky, O.S.B.M. The Sisters of Saint Basil the Great conduct the parochial schools.
 and meet the needs of the faithful. A summer camp for children was acquired, and in 1958 the Tau Beta Community House was purchased and rebuilt to accommodate the Immaculate Conception Ukrainian Catholic High School.

1963
 ICO

VOLUME I

DEMCO, INC. 38-2831

'WOODY PONTIAC
is one of the
WORLD'S LARGEST
PONTIAC DEALERS BECAUSE
NOBODY UNDERS SELLS
WOODY PONTIAC
AND DON'T EVER FORGET IT!
TW 1-1600
12140 Jos. Campau
1 1/2-Mile South of Division

1963 Christmas Club
Members—Your Checks
are now Ready. Pick
them up at
**Liberty
State
Bank**
1964 Clubs are
now being formed.
See us for details.
MEMBER FEDERAL RESERVE SYSTEM

IMMACULATE CONCEPTION PARISH OPENS GOLDEN YEAR ON CHRISTMAS

*Special
Services
Planned*

Перша парафіяльна українська вища школа в Америці

День 7-го травня 1961 не початок нового етапу не тільки в українському житті Дітройту, але й усієї української спільноти в Америці.

Оце ж бо зусиллями всіх парафіян, під керівництвом неомого душпастиря о. декана д-ра Степана Киана створено тут першу в Америці парафіяльну Українську Вищу Школу („Гайскул“), що її прочисто посвчено саме

стей, що після шкатульського вогню зробились надто суворі, і коштувала около 130 тисяч доларів.

У вересні 1959 р. розпочалося офіційне навчання в 9-тій класі, а в вересні 1960 р. відкрито вже десяту класу, так, що тепер у 10-тій та двох відділах 9-ої класи навчається 93-ох студентів (сток). На наступний шкільний рік шисалось уже понад 150 хлопців

This May Be Last Julian Christmas for Ukrainians

“CHRYSOTOS razhdzietaha!” (Christ is born!) “Slawite Jeho!” (Praise Him!)

With those words thousands of Ukrainian Catholics here will greet one another next Friday, Jan. 7, as they observe Christmas. (Actually it will be Jan. 7 by our Gregorian calendar; it will be Dec. 25 according to their Julian calendar.)

Two parishes here -- Immaculate Conception, Commor at Gallagher, Hamtramck, and St. John the Baptist, Clipperton

The bishop, after checking the signatures of the petitioners, grants permission to follow the Gregorian calendar.

THE PRE-MIDNIGHT Mass services in Immaculate Conception church will begin at 11 p.m. Thursday, Jan. 8, with the singing of the “Povecherie,” or Compline, the blessing of bread and the singing of the “koledy,” or Christmas carols.

The solemn midnight Mass will be celebrated by Msgr. Nicholas Petyk, principal of St. Basil Pre-

3 хроніки Гемтремку, Миш.

Життя в парохії Непорочного Зачаття в Гемтремку, яка є одною з найбільших наших парохій у США, замітне великою активністю в багатьох її ділянках.

В серпні 1962 р. перебрали нашу парохію ОО. Василіяни, які тепер є головними промоторами багатогранної діяльності в нашій громаді. Під цю пору парохом і ігуменом є Впр. о. Інокентій Лотоцький, ЧСВВ, а сотрудинками о. Ярема Барнич, ЧСВВ, о. д-р Володимир Гавліч, ЧСВВ, о. Патрікій Пашак, ЧСВВ, о. Юрій Жидан, ЧСВВ, і о. Дмитро Височанський, ЧСВВ. До помочи своїм оо. Душпастирям існує Церков-

На окрему увагу заслуговує привітання в українській мові д-ра Богдана Лончини, як теж в англійській мові п. Юрія Кульчицького, мол. Від жіночих організацій складала привіт п-і Ольга Макар. Прикінці бенкету дякували за привіти Впр. о. Інокентій Лотоцький, ЧСВВ, ігумен і парох, в українській мові, та Прп. о. Патрікій Пашак, ЧСВВ, в англійській мові. Пані Яна дякувала учасникам-виконавцям програми і паням, які помагали в приготуванні бенкету, Грімким „Многая Літа“ закінчено цю милу зустріч.

Дня 28. січня ц. р. відбулася Академія

Eastern Rite Buys 1st School

Out at 3058 Hanley in Hamtramck a new development in the American religious education field took place at the beginning of the current school term.

This was the opening of Immaculate Conception High School, the first Eastern Rite Catholic parish high school in the history of the United States. Oriental Rite Ruthenians have a high school in Cleveland, but it is a diocesan institution.

БЮЛЕТЕНЬ BULLETIN

УКР-КАТОЛ-ПАРОХІЯ
НЕПОР-ЗАЧАТТЯ П-Д-М
ОТЦІ ВАСИЛІЯНИ

IMMACULATE CONCEPTION
UKR-CATH-PARISH
BASILIAN FATHERS

ATE CONCEPTION
N CATH
OOL
LEY AVE
CK 12 MICHAN

ON

LUME

Orchard Lake Schools

0 1886 0051425 4

HAMTRAMCK
MICHIGAN
1913 - 1963